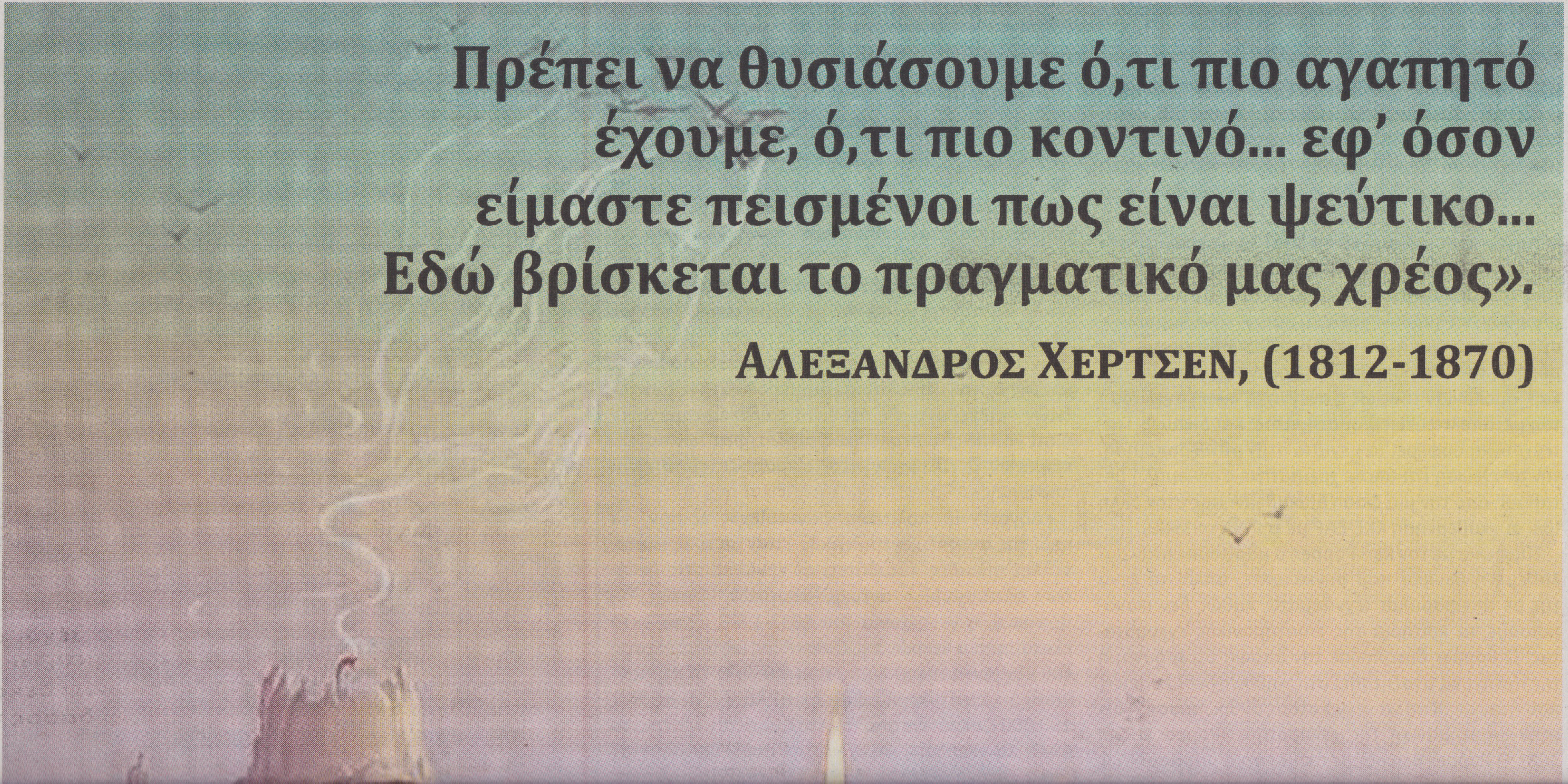
ΝΑ ΑΠΑΞΙΩΣΟΥΜΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
Αριθμ. Φύλλου 174
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017
1,5 ΕΥΡΩ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ



Πρέπει να θυσιάσουμε ό,τι πιο αγαπητό έχουμε, ό,τι πιο κοντινό... εφ' όσον είμαστε πεισμένοι πως είναι ψεύτικο... Εδώ βρίσκεται το πραγματικό μας χρέος».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΕΡΤΣΕΝ, (1812-1870)

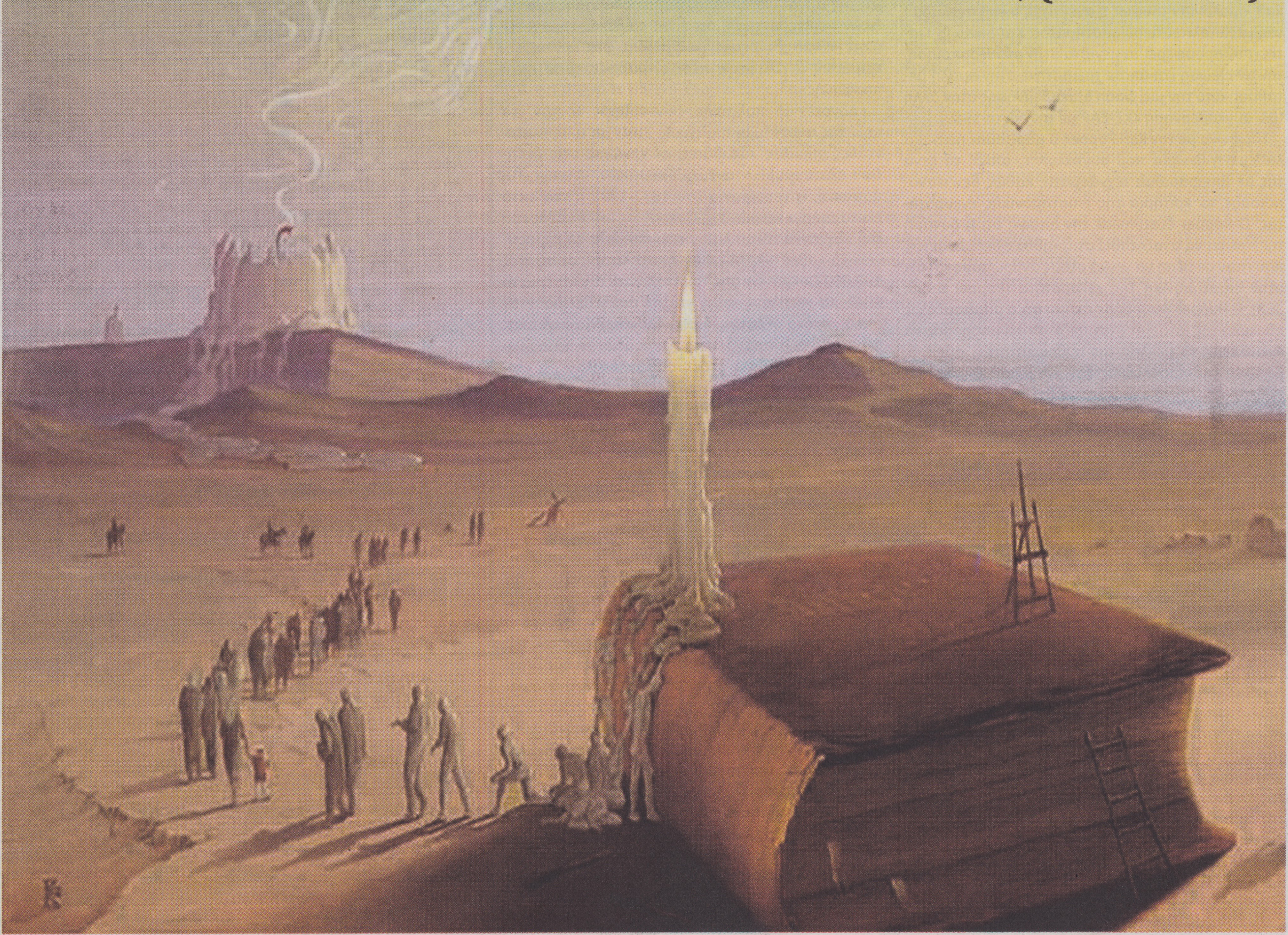
2017
1,5 ΕΥΡΩ



Πρέπει να θυσιάσουμε ό,τι πιο αγαπητό έχουμε, ό,τι πιο κοντινό... εφ' όσον είμαστε πεισμένοι πως είναι ψεύτικο... Εδώ βρίσκεται το πραγματικό μας χρέος».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΕΡΤΣΕΝ, (1812-1870)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΕΡΤΣΕΝ, (1812-1870)



ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ... ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

από τον Κύκλο Σύνταξης

Το λευκό ψωμί είναι αλειμμένο με μπόλικο χαβιάρι.
Το δάκρυα είναι πιο καυτά κι από νερό που βράζει.
Κι οι δήμιοι στενοχωριούνται.
Άνθρωποι, λυπηθείτε τους δήμιους!
Οι δήμιοι περνάνε άσχημες νύχτες.
Αν οι δήμιοι ονειρεύονται δήμιους, όπως
στην πραγματικότητα,
Αλλά ακόμα πιο δυνατά
Οι δήμιοι χτυπάνε τους δήμιους στα μούτρα.

Αλεξάντρ Γκάλιτς, «Χορευτικό Τραγούδι»

Το «ιστορικό ατύχημα» του σταλινισμού, τα «λάθη», οι «συμβιβασμοί», οι ηγεσίες που «αποδείχθηκαν κατώτερες των περιστάσεων», η «αδυναμία κατανόησης των διεθνών συσχετισμών», η «αντιεπιστημονική» θέση όσων χαρακτηρίζουν ολοκληρωτικά τα κομμουνιστικά καθεστώτα και τα εξομοιώνουν με τα φασιστικά είναι ορισμένες από τις συνήθεις «πινελιές», που προσπαθούν να δώσουν λίγο «χρώμα» στο γκρίζο καμβά και να ανανεώσουν την γνωστή πολιτική «αντιπαλότητα». Για ποια αντιπαλότητα, όμως, μπορούν να μιλούν και για ποιον «αντικομμουνισμό» λόγου χάρη οι ντόπιοι θιασώτες αυτής της μορφής του ολοκληρωτισμού, όταν προστατεύονται καθ' ομολογίαν τους ως η ανέγγιχτη «ιερή αγελάδα» του μεταπολιτευτικού συστήματος; Και δικαίως. Γιατί έχουν προσφέρει τα μέγιστα στην σταθεροποίηση, την ανανέωση και όποτε χρειάστηκε στην ομαλή μετάβαση από την μια φάση διακυβέρνησης στην άλλη (βλ. συγκυβέρνηση ΚΚΕ-ΕΑΡ με την ΝΔ το 1989).

Σύμφωνα με τον Karl Popper, ο μαρξισμός ήταν μια λαθεμένη θεωρία που συγκάλυπτε, απλά, τα κενά της με απειράριθμα τεχνάσματα, καθώς δεν ικανοποιούσε τα κριτήρια της επιστημονικής εγκυρότητας. Ο Popper διατύπωσε την άποψη ότι η δύναμή της πρέπει να αναζητηθεί στις «ηθικές δεσμεύσεις», που ήταν σε θέση να γεννά στους ανθρώπους και όχι στην επιστημονική της εγκυρότητα (Popper 1996: 308). Ο Popper θεωρούσε ακόμη ότι ο μαρξισμός ως ονομάστηκε «αντιουτοπία» (Όργουελ, Χάξλεϊ, Καίστλερ κ.ά.) και σε σημαντικό βαθμό αυτό είναι και πολύ αποτελεσματική λογοτεχνία μάλιστα (άλλωστε, ολόκληρο το ρεύμα της «αντιουτοπικής» ή «δυστοπικής» πολιτικής λογοτεχνίας αυτού του αιώνα εκπροσωπείται από τον ίδιο τύπο «αριστοκρατικού» διανοουμένου που είτε είναι εξαρχής συντηρητικός, είτε μερικές φορές εμφανίζεται ως «ανανήψας υπεραριστερός», ενώ σχεδόν πάντα προέρχεται από ένα συγκεκριμένο κοινωνικό στρώμα: το ανώτερο, εύπορο και πιο μορφωμένο τμήμα των μεσαίων στρωμάτων της πόλης, το λίκνο της «πνευματικής ελίτ» της αστικής κοινωνίας)».

Τα «προβλήματα» με τέτοιου είδους διανοούμενους, αυτούς τους «εχθρούς του λαού», τα μεγάφωνα της «αντίδρασης», κάποτε όπως με νοσταλγία προφανώς αναπολεί ο συγκεκριμένος κομισάριος της κομματικής προπαγάνδας, λύνονταν εύκολα, γρήγορα, και αποτελεσματικά.

Τώρα, δυστυχώς για το κομματικό φερέφωνο, χρειάζεται ένα πολυσέλιδο άρθρο μέσα από το οποίο θα πρέπει να πείσει ότι κάθε τέτοιου είδους «Λογοτεχνία πολιτικής φαντασίας» δεν παίρνει υπ' όψιν της «τα διάφορα επίπεδα της ταξικής πάλης και της κοινωνικοπολιτικής διαμεσολάβησης των ταξικών συμφερόντων», ότι είναι «αντιεπιστημονική» ή ότι «ο ταξικός ιδεολογικός χαρακτήρας των συγκεκριμένων αντιλήψεων περί ολοκληρωτισμού είναι προφανής».

«Λογοτεχνία πολιτικής φαντασίας», λοιπόν, τα περί της ανατολικογερμανικής Στάζι με τους εκατοντάδες χιλιάδες καταδότες, οι εκκαθαρίσεις δεκάδων εκατομμυρίων αντικαθεστωτικών, γενικώς «υπόπτων», η γενοκτονία του 1932-1933 με τα επτά εκατομμύρια νεκρών της Ουκρανίας ως αποτέλεσμα του εξαναγκαστικού λιμού που επέβαλε το κομμουνιστικό καθεστώς, οι σφαγές στο Κατύν, οι σφαγές 100.000 Ουκρανών από τον Στάλιν και τον Μπέρια το 1941, τα γκουλάγκ και η «τύχη» όσων θεωρούνταν απλά «σκόνη στρατοπέδων», «λογοτεχνία πολιτικής



ΤΣΙΠΡΑΣ: ΕΙΜΑΙ ΨΕΥΤΗΣ, ΔΟΞΑΣΤΕ ΜΕ...

Ο Αδόλφος Χίτλερ θεωρούσε ότι οι μάζες πιστεύουν πιο εύκολα ένα μεγάλο ψέμα παρά ένα μικρό, ενώ ο Βλαδίμηρος Λένιν διακήρυσσε ότι η αλήθεια είναι μια μικροαστική εμμονή.

«Μπορείτε να μας κατηγορήσετε για αυταπάτες, όχι ότι δεν τηρήσαμε την εντολή [για σκληρή διαπραγμάτευση] και είπαμε ψέματα», είχε πει ο Αλέξης Τσίπρας το 2015. Πρόσφατα και συγκεκριμένα τον Ιούλιο του 2017 αλλάζει το τροπάρι και δηλώνει στον ***Guardian***, ότι *«Πολλοί μπορούν να μας πουν ψεύτες, αλλά κανένας δεν θα μας πει διεφθαρμένους»*. Χωρίς αμφιβολία δεν αργεί η στιγμή που θα ομολογήσει ότι πολλοί μπορούν να τους πουν ψεύτες και διεφθαρμένους, αλλά όχι ανίκανους να διατηρούν την εξουσία τους με κάθε τρόπο...

Ας μείνουμε όμως για λίγο στην ετυμολογία του ρήματος διαφθείρω που σημαίνει 1. καταστρέφω, διαλύω, αφανίζω, εξολοθρεύω |κυριολ. 2. πλήττω, ζημιώνω, χαλάω |μτφ. |αλλοιώνω, παραποιώ, νοθεύω, δωροδοκώ, εξαπατώ |βλάπτω, φθείρω, καταστρέφω, ατιμάζω |με ηθική σημασία, ενώ για την συγκεκριμένη περίπτωση οφείλουμε να προσθέσουμε ότι διεφθαρμένος θεωρείται εκείνος ο υπάλληλος ή κρατικός «λειτουργός», που συστηματικά παραβιάζει όλους τους ηθικούς και νομικούς κανόνες, κατά την άσκηση των καθηκόντων του (συνήθως με τη μορφή δωροδοκίας).

Εδώ, λοιπόν, ο Τσίπρας, κατ' αρχήν εμμέσως πλην σαφώς ομολογεί ότι είναι μέγιστος ψεύτης τόσο ο ίδιος όσο και ο συρφετός με τον οποίο συγκυβερνά, άρα και απατεώνας. Αφού πρώτα παραδέχεται ότι είναι παντελώς αναξιόπιστος σ' ότι και αν δηλώνει, στην συνέχεια μάς καλεί να δεχθούμε ότι δήθεν δεν κατηγορείται (ακόμη) και δεν θα κατηγορηθεί για δια-φθορά, η οποία όπως προαναφέρουμε σημαίνει επίσης καταστροφή, διάλυση, αφανισμός, εξαπάτηση.

Μ' άλλα λόγια, υπονοεί ότι τα ψέματα είναι απαραίτητα, αποτελούν αναπόσπαστο εργαλείο της άσκησης εξουσίας της πρώτης φορά αριστερά κυβέρνησης και ότι είναι δυνατόν κά-

στην πραγματικότητα,
Αλλά ακόμα πιο δυνατά
Οι δήμιοι χτυπάνε τους δήμιους στα μούτρα.

Αλεξάντρ Γκάλιτς, «Χορευτικό Τραγούδι»

Το «ιστορικό ατύχημα» του σταλινισμού, τα «λάθη», οι «συμβιβασμοί», οι ηγεσίες που «αποδείχθηκαν κατώτερες των περιστάσεων», η «αδυναμία κατανόησης των διεθνών συσχετισμών», η «αντιεπιστημονική» θέση όσων χαρακτηρίζουν ολοκληρωτικά τα κομμουνιστικά καθεστώτα και τα εξομοιώνουν με τα φασιστικά είναι ορισμένες από τις συνήθεις «πινελιές», που προσπαθούν να δώσουν λίγο «χρώμα» στο γκρίζο καμβά και να ανανεώσουν την γνωστή πολιτική «αντιπαλότητα». Για ποια αντιπαλότητα, όμως, μπορούν να μιλούν και για ποιον «αντικομμουνισμό» λόγου χάρη οι ντόπιοι θιασώτες αυτής της μορφής του ολοκληρωτισμού, όταν προστατεύονται καθ' ομολογίαν τους ως η ανέγγιχτη «ιερή αγελάδα» του μεταπολιτευτικού συστήματος; Και δικαίως. Γιατί έχουν προσφέρει τα μέγιστα στην σταθεροποίηση, την ανανέωση και όποτε χρειάστηκε στην ομαλή μετάβαση από την μια φάση διακυβέρνησης στην άλλη (βλ. συγκυβέρνηση ΚΚΕ-ΕΑΡ με την ΝΔ το 1989).

Σύμφωνα με τον Karl Popper, ο μαρξισμός ήταν μια λαθεμένη θεωρία που συγκάλυπτε, απλά, τα κενά της με απειράριθμα τεχνάσματα, καθώς δεν ικανοποιούσε τα κριτήρια της επιστημονικής εγκυρότητας. Ο Popper διατύπωσε την άποψη ότι η δύναμή της πρέπει να αναζητηθεί στις «ηθικές δεσμεύσεις», που ήταν σε θέση να γεννά στους ανθρώπους και όχι στην επιστημονική της εγκυρότητα (Popper 1996: 308). Ο Popper θεωρούσε ακόμη ότι ο μαρξισμός ως «θεωρία της ιστορίας» ισχυριζόταν ότι μπορούσε να προβλέψει το μέλλον της ανθρωπότητας, όμως οι βασικές της προβλέψεις δεν επιβεβαιώθηκαν, και τελικά, συνέβη το ακριβώς αντίθετο από εκείνο που πρόβλεψε ο Μαρξ (Popper 1996:311). Η σφοδρή κριτική του Popper που συμπεριελάμβανε και τον Χέγκελ, πήγαζε από την πεποίθησή του ότι το «κλειστό σύστημα σκέψης» του μαρξισμού ενέπνευσε και καθοδήγησε τον ολοκληρωτισμό των κομμουνιστικών καθεστώτων.

Διαβάζουμε στην ΚΟΜΕΠ (τεύχος: 2000/τεύχος 2) σε σχετικό άρθρο του Α. Χαρίση με τον τίτλο «Ολοκληρωτισμός; Η Επιστροφή της μυθολογίας του Ψυχρού Πολέμου», όπου προσπαθεί να ανασκευάσει τις αντιλήψεις της Χάνα Άρεντ για τον ολοκληρωτισμό στο έργο της «Η ανθρώπινη κατάσταση» (*The Human Condition*, 1958):

«Διαβάζοντας τα βιβλία αυτά, συνειδητοποιεί κανείς ... διανοούμενου που είτε είναι εξαρχής συντηρητικός, είτε μερικές φορές εμφανίζεται ως «ανανήψας υπεραριστερός», ενώ σχεδόν πάντα προέρχεται από ένα συγκεκριμένο κοινωνικό στρώμα: το ανώτερο, εύπορο και πιο μορφωμένο τμήμα των μεσαίων στρωμάτων της πόλης, το λίκνο της «πνευματικής ελίτ» της αστικής κοινωνίας)».

Τα «προβλήματα» με τέτοιου είδους διανοούμενους, αυτούς τους «εχθρούς του λαού», τα μεγάφωνα της «αντίδρασης», κάποτε όπως με νοσταλγία προφανώς αναπολεί ο συγκεκριμένος κομισάριος της κομματικής προπαγάνδας, λύνονταν εύκολα, γρήγορα, και αποτελεσματικά.

Τώρα, δυστυχώς για το κομματικό φερέφωνο, χρειάζεται ένα πολυσέλιδο άρθρο μέσα από το οποίο θα πρέπει να πείσει ότι κάθε τέτοιου είδους «Λογοτεχνία πολιτικής φαντασίας» δεν παίρνει υπ' όψιν της «τα διάφορα επίπεδα της ταξικής πάλης και της κοινωνικοπολιτικής διαμεσολάβησης των ταξικών συμφερόντων», ότι είναι «αντιεπιστημονική» ή ότι «ο ταξικός ιδεολογικός χαρακτήρας των συγκεκριμένων αντιλήψεων περί ολοκληρωτισμού είναι προφανής».

«Λογοτεχνία πολιτικής φαντασίας», λοιπόν, τα περί της ανατολικογερμανικής Στάζι με τους εκατοντάδες χιλιάδες καταδότες, οι εκκαθαρίσεις δεκάδων εκατομμυρίων αντικαθεστωτικών, γενικώς «υπόπτων», η γενοκτονία του 1932-1933 με τα επτά εκατομμύρια νεκρών της Ουκρανίας ως αποτέλεσμα του εξαναγκαστικού λιμού που επέβαλε το κομμουνιστικό καθεστώς, οι σφαγές στο Κατύν, οι σφαγές 100.000 Ουκρανών από τον Στάλιν και τον Μπέρια το 1941, τα γκουλάγκ και η «τύχη» όσων θεωρούνταν απλά «σκόνη στρατοπέδων», «λογοτεχνία πολιτικής φαντασίας» η απαγόρευση της ομοφυλοφιλίας και το πογκρόμ ενάντια στους ομοφυλόφιλους, η εξόντωση των μεγαλυτέρων ρώσων ποιητών, η πλήρης καθυπόταξη των συγγραφέων και γενικά των διανοούμενων που είτε βασανίζονταν σκληρά, είτε σπρώχνονταν στην «αυτοκτονία», είτε μέσω της πλήρους καθυπόταξής τους στον διαρκή αυτοεξευτελισμό και με μόνιμη την απειλή εξόντωσης κάθε μέλους της οικογενείας τους σε περίπτωση οποιασδήποτε «απόκλισης».

Παραμύθια και τα περί βίαιης κολεκτιβοποίησης των αγροτικών πληθυσμών, τα περί ολοκληρωτισμού, που απέκλειε κάθε περίπτωση ύπαρξης κοινωνικής βάσης ικανής να εξεγερθεί, παραμύθια και τα ντοκουμέντα για την εξόντωση των δημίων της παλιάς μπολσεβίκικης φρουράς από πιο ικανούς δημίους, αλλά και η Μεγάλη Τρομοκρατία, που σάρωσε

Ο Αδόλφος Χίτλερ θεωρούσε ότι οι μάζες πιστεύουν πιο εύκολα ένα μεγάλο ψέμα παρά ένα μικρό, ενώ ο Βλαδίμηρος Λένιν διακήρυσσε ότι η αλήθεια είναι μια μικροαστική εμμονή.

«*Μπορείτε να μας κατηγορήσετε για αυταπάτες, όχι ότι δεν τηρήσαμε την εντολή [για σκληρή διαπραγμάτευση] και είπαμε ψέματα*», είχε πει ο Αλέξης Τσίπρας το 2015. Πρόσφατα και συγκεκριμένα τον Ιούλιο του 2017 αλλάζει το τροπάρι και δηλώνει στον ***Guardian***, ότι «*Πολλοί μπορούν να μας πουν ψεύτες, αλλά κανένας δεν θα μας πει διεφθαρμένους*». Χωρίς αμφιβολία δεν αργεί η στιγμή που θα ομολογήσει ότι πολλοί μπορούν να τους πουν ψεύτες και διεφθαρμένους, αλλά όχι ανίκανους να διατηρούν την εξουσία τους με κάθε τρόπο...

Ας μείνουμε όμως για λίγο στην ετυμολογία του ρήματος διαφθείρω που σημαίνει 1. καταστρέφω, διαλύω, αφανίζω, εξολοθρεύω |κυριολ. 2. πλήττω, ζημιώνω, χαλάω |μτφ. |αλλοιώνω, παραποιώ, νοθεύω, δωροδοκώ, εξαπατώ |βλάπτω, φθείρω, καταστρέφω, ατιμάζω |με ηθική σημασία, ενώ για την συγκεκριμένη περίπτωση οφείλουμε να προσθέσουμε ότι διεφθαρμένος θεωρείται εκείνος ο υπάλληλος ή κρατικός «λειτουργός», που συστηματικά παραβιάζει όλους τους ηθικούς και νομικούς κανόνες, κατά την άσκηση των καθηκόντων του (συνήθως με τη μορφή δωροδοκίας).

Εδώ, λοιπόν, ο Τσίπρας, κατ' αρχήν εμμέσως πλην σαφώς ομολογεί ότι είναι μέγιστος ψεύτης τόσο ο ίδιος όσο και ο συρφετός με τον οποίο συγκυβερνά, άρα και απατεώνας. Αφού πρώτα παραδέχεται ότι είναι παντελώς αναξιόπιστος σ' ότι και αν δηλώνει, στην συνέχεια μάς καλεί να δεχθούμε ότι δήθεν δεν κατηγορείται (ακόμη) και δεν θα κατηγορηθεί για δια-φθορά, η οποία όπως προαναφέρουμε σημαίνει επίσης καταστροφή, διάλυση, αφανισμός, εξαπάτηση.

Μ' άλλα λόγια, υπονοεί ότι τα ψέματα είναι απαραίτητα, αποτελούν αναπόσπαστο εργαλείο της άσκησης εξουσίας της πρώτης φορά αριστερά κυβέρνησης και ότι είναι δυνατόν κάποιος, που είναι καθ' ομολογίαν του ψεύτης και απατεώνας να μην είναι ταυτόχρονα και διεφθαρμένος όπως και αν νοείται η έννοια της δια-φθοράς. Δηλαδή, το γενικό καλό, υποστηρίζει ο Τσίπρας, δικαιολογεί κάθε ψεύδος και απατεωνιά εκ μέρους του αριστερο-δεξιού καθεστώτος, αφού ο ψεύτης και ο απατεώνας δεν είναι ποτέ δυνατόν να μην είναι και κλέφτης.

Όμως, «Το γενικό καλό είναι η πρόφαση του απατεώνα, του υποκριτή και του κόλακα», όπως έγραφε ο Ουίλιαμ Μπλέικ.

ΣΥΝΕΧΕΣ ΜΝΗΜΟΝΙΟ, ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΙΣΘΗΤΙΚΟ...

Είναι, λοιπόν, ληστρικός και διε-φθαρμένος ο κομμουνιστικός συρφετός που κυβερνά με τα δεκανίκια, που του έχουν προσφέρει όλοι οι υπόλοιποι κομματικοί σχηματισμοί ή όχι;

Εμπεδώνει με τον καλύτερο τρόπο τους ολοένα και σκληρότερους όρους επιβολής 700 μνημονιακών νόμων και 500.000 (!!!) εφαρμοστικών διατάξεων, ή όχι; Από την 1η Ιανουαρίου του 2018 θα διαλύσει στην κυριολεξία τους συνταξιούχους και

σμό» λόγου χάρη οι ντόπιοι θιασώτες αυτής της μορφής του ολοκληρωτισμού, όταν προστατεύονται καθ' ομολογίαν τους ως η ανέγγιχτη «ιερή αγελάδα» του μεταπολιτευτικού συστήματος; Και δικαίως. Γιατί έχουν προσφέρει τα μέγιστα στην σταθεροποίηση, την ανανέωση και όποτε χρειάστηκε στην ομαλή μετάβαση από την μια φάση διακυβέρνησης στην άλλη (βλ. συγκυβέρνηση ΚΚΕ-ΕΑΡ με την ΝΔ το 1989).

Σύμφωνα με τον Karl Popper, ο μαρξισμός ήταν μια λαθεμένη θεωρία που συγκάλυπτε, απλά, τα κενά της με απειράριθμα τεχνάσματα, καθώς δεν ικανοποιούσε τα κριτήρια της επιστημονικής εγκυρότητας. Ο Popper διατύπωσε την άποψη ότι η δύναμή της πρέπει να αναζητηθεί στις «ηθικές δεσμεύσεις», που ήταν σε θέση να γεννά στους ανθρώπους και όχι στην επιστημονική της εγκυρότητα (Popper 1996: 308). Ο Popper θεωρούσε ακόμη ότι ο μαρξισμός ως «θεωρία της ιστορίας» ισχυριζόταν ότι μπορούσε να προβλέψει το μέλλον της ανθρωπότητας, όμως οι βασικές της προβλέψεις δεν επιβεβαιώθηκαν, και τελικά, συνέβη το ακριβώς αντίθετο από εκείνο που πρόβλεψε ο Μαρξ (Popper 1996:311). Η σφοδρή κριτική του Popper που συμπεριελάμβανε και τον Χέγκελ, πήγαζε από την πεποίθησή του ότι το «κλειστό σύστημα σκέψης» του μαρξισμού ενέπνευσε και καθοδήγησε τον ολοκληρωτισμό των κομμουνιστικών καθεστώτων.

Διαβάζουμε στην ΚΟΜΕΠ (τεύχος: 2000/τεύχος 2) σε σχετικό άρθρο του Α. Χαρίση με τον τίτλο «Ολοκληρωτισμός; Η Επιστροφή της μυθολογίας του Ψυχρού Πολέμου», όπου προσπαθεί να ανασκευάσει τις αντιλήψεις της Χάνα Άρεντ για τον ολοκληρωτισμό στο έργο της «Η ανθρώπινη κατάσταση» (*The Human Condition*, 1958):

«*Διαβάζοντας το βιβλίο αυτό, σχηματίζει κανείς (μάλιστα περισσότερο για την ΕΣΣΔ παρά για τη ναζιστική Γερμανία) μια εντύπωση εφιάλτη: συνεχής καταπίεση, απίστευτη τρομοκρατία, απύθμενο ψέμα, υποκρισία στον υπέρτατο βαθμό, δεσποτισμός χωρίς κανένα σκοπό έξω από την τρομοκράτηση και την πλήρη υποταγή των ανθρώπων μέσα σε ένα σύστημα υποταγής χωρίς τέλος, εκτός από τον ανώτατο ηγέτη-ενσάρκωση του κινήματος, του κράτους, του κόμματος, της «ψυχής» του λαού. Μοιάζει με λογοτεχνία πολιτικής φαντασίας του είδους αυτού που* «Λογοτεχνία πολιτικής φαντασίας» δεν παίρνει υπ' όψιν της «τα διάφορα επίπεδα της ταξικής πάλης και της κοινωνικοπολιτικής διαμεσολάβησης των ταξικών συμφερόντων», ότι είναι «αντιεπιστημονική» ή ότι «ο ταξικός ιδεολογικός χαρακτήρας των συγκεκριμένων αντιλήψεων περί ολοκληρωτισμού είναι προφανής».

«Λογοτεχνία πολιτικής φαντασίας», λοιπόν, τα περί της ανατολικογερμανικής Στάζι με τους εκατοντάδες χιλιάδες καταδότες, οι εκκαθαρίσεις δεκάδων εκατομμυρίων αντικαθεστωτικών, γενικώς «υπόπτων», η γενοκτονία του 1932-1933 με τα επτά εκατομμύρια νεκρών της Ουκρανίας ως αποτέλεσμα του εξαναγκαστικού λιμού που επέβαλε το κομμουνιστικό καθεστώς, οι σφαγές στο Κατύν, οι σφαγές 100.000 Ουκρανών από τον Στάλιν και τον Μπέρια το 1941, τα γκουλάγκ και η «τύχη» όσων θεωρούνταν απλά «σκόνη στρατοπέδων», «λογοτεχνία πολιτικής φαντασίας» η απαγόρευση της ομοφυλοφιλίας και το πογκρόμ ενάντια στους ομοφυλόφιλους, η εξόντωση των μεγαλυτέρων ρώσων ποιητών, η πλήρης καθυπόταξη των συγγραφέων και γενικά των διανοούμενων που είτε βασανίζονταν σκληρά, είτε σπρώχνονταν στην «αυτοκτονία», είτε μέσω της πλήρους καθυπόταξής τους στον διαρκή αυτοεξευτελισμό και με μόνιμη την απειλή εξόντωσης κάθε μέλους της οικογενείας τους σε περίπτωση οποιασδήποτε «απόκλισης».

Παραμύθια και τα περί βίαιης κολεκτιβοποίησης των αγροτικών πληθυσμών, τα περί ολοκληρωτισμού, που απέκλειε κάθε περίπτωση ύπαρξης κοινωνικής βάσης ικανής να εξεγερθεί, παραμύθια και τα ντοκουμέντα για την εξόντωση των δημίων της παλιάς μποσλεβίκικης φρουράς από πιο ικανούς δήμιους, αλλά και η Μεγάλη Τρομοκρατία, που σάρωσε την Σοβιετική Ένωση από την άνοιξη του 1937 έως το φθινόπωρο του 1938 αφήνοντας πίσω της 750.000 εκτελεσμένων και τουλάχιστον διπλάσιο αριθμό ανθρώπων που βασανίζονταν αργοπεθαίνοντας στα γκουλάγκ, παραμύθια και η συγκρότηση της κομμουνιστικής νεολαίας στα πρότυπα της ναζιστικής.

Θα διαλέξουμε, λοιπόν, δήμιο ή θα βαδίσουμε με γνώση τον δύσβατο, αλλά ξεκάθαρο χαραγμένο δρόμο προς την ελευθερία;

Σεπτέμβριος 2017

φθείρω, καταστρέφω, ατιμάζω |με ηθική σημασία, ενώ για την συγκεκριμένη περίπτωση οφείλουμε να προσθέσουμε ότι διεφθαρμένος θεωρείται εκείνος ο υπάλληλος ή κρατικός «λειτουργός», που συστηματικά παραβιάζει όλους τους ηθικούς και νομικούς κανόνες, κατά την άσκηση των καθηκόντων του (συνήθως με τη μορφή δωροδοκίας).

Εδώ, λοιπόν, ο Τσίπρας, κατ' αρχήν εμμέσως πλην σαφώς ομολογεί ότι είναι μέγιστος ψεύτης τόσο ο ίδιος όσο και ο συρφετός με τον οποίο συγκυβερνά, άρα και απατεώνας. Αφού πρώτα παραδέχεται ότι είναι παντελώς αναξιόπιστος σ' ότι και αν δηλώνει, στην συνέχεια μάς καλεί να δεχθούμε ότι δήθεν δεν κατηγορείται (ακόμη) και δεν θα κατηγορηθεί για δια-φθορά, η οποία όπως προαναφέρουμε σημαίνει επίσης καταστροφή, διάλυση, αφανισμός, εξαπάτηση.

Μ' άλλα λόγια, υπονοεί ότι τα ψέματα είναι απαραίτητα, αποτελούν αναπόσπαστο εργαλείο της άσκησης εξουσίας της πρώτης φορά αριστερά κυβέρνησης και ότι είναι δυνατόν κάποιος, που είναι καθ' ομολογίαν του ψεύτης και απατεώνας να μην είναι ταυτόχρονα και διεφθαρμένος όπως και αν νοείται η έννοια της δια-φθοράς. Δηλαδή, το γενικό καλό, υποστηρίζει ο Τσίπρας, δικαιολογεί κάθε ψεύδος και απατεωνιά εκ μέρους του αριστερο-δεξιού καθεστώτος, αφού ο ψεύτης και ο απατεώνας δεν είναι ποτέ δυνατόν να μην είναι και κλέφτης.

Όμως, «Το γενικό καλό είναι η πρόφαση του απατεώνα, του υποκριτή και του κόλακα», όπως έγραφε ο Ουίλιαμ Μπλέικ.

ΣΥΝΕΧΕΣ ΜΝΗΜΟΝΙΟ, ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΙΣΘΗΤΙΚΟ...

Είναι, λοιπόν, ληστρικός και δια-φθαρμένος ο κομμουνιστικός συρφετός που κυβερνά με τα δεκανίκια, που του έχουν προσφέρει όλοι οι υπόλοιποι κομματικοί σχηματισμοί ή όχι;

Εμπεδώνει με τον καλύτερο τρόπο τους ολοένα και σκληρότερους όρους επιβολής 700 μνημονιακών νόμων και 500.000 (!!!) εφαρμοστικών διατάξεων, ή όχι; Από την 1η Ιανουαρίου του 2018 θα διαλύσει στην κυριολεξία τους συνταξιούχους και τα μέλη των οικογενειών τους, τα οποία επιβιώνουν από τις κύριες και επικουρικές συντάξεις, που θα πετσοκοφτούν περαιτέρω, ναι ή όχι; Θα έχουν την ίδια τύχη και αυτά ακόμη τα πενιχρά οικογενειακά επιδόματα, αλλά και οι αναπηρικές συντάξεις οι οποίες θα συνυπολογιστούν εκ νέου ή μήπως όχι;

Είναι η ίδια ΑΚΡΙΒΩΣ η διεφθαρμένη μέχρι το μεδούλι κομμουνιστική κυβέρνηση που εφαρμόζει στο ακέραιο τον μνημονιακό νόμο που θεωρεί είλωτες τους νέους 24 ετών και κάτω που «αμοίβονται» με το 32% του κατώτατου μισθού.

Είναι ΑΚΡΙΒΩΣ η ίδια μακιαβελική εξουσία, που ενώ ετοι-

συνέχεια στη σελ. 4

ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΜΠΑΖΕΙ ΝΕΡΑ, ΑΣ ΤΟ ΒΟΗΘΗΣΟΥΜΕ ΝΑ ΒΟΥΛΙΑΞΕΙ...

[...] αυτός ο αρχηγός είχε συνήθως έναν ευνοούμενο που του έμοιαζε όσο το δυνατόν περισσότερο, που δουλειά του ήταν να γλείφει τα πόδια και τον πισινό του αφεντικού του [...] Τον ευνοούμενο αυτόν τον μισεί ολόκληρο το κοπάδι κι επομένως, για να προστατευτεί είναι πάντα κοντά στον αρχηγό του. Συνήθως μένει σ' αυτό το πόστο ώσπου να βρεθεί κάποιος χειρότερος· μόλις όμως τον ξεφορτωθούν, ο διάδοχος του επικεφαλής όλων των Γιαχού στην περιοχή εκείνη, γέροι και νέοι, άντρες και γυναίκες, έρχονται σύσσωμοι και αποβάλλουν πάνω του τα περιττώματά τους, από την κορφή έως τα νύχια.

Τζόναθαν Σουίφτ,
Τα Ταξίδια του Γκιούλιβερ

Από τη στιγμή που η ρήξη με την αριστερά βασίζεται στην αναγκαιότητα να ελευθερώσουμε την πρακτική της αναρχίας από τα όρια της πολιτικής, αυτό σίγουρα δεν είναι μια προσέγγιση προς τη δεξιά ή κάποιο άλλο τμήμα του πολιτικού φάσματος. Αποτελεί περισσότερο μια αναγνώριση πως ένας αγώνας για τη μετατροπή της ολότητας της ζωής, ένας αγώνας να πάρουμε πίσω τις ζωές μας, ως δικές μας σε μια συλλογική κίνηση για ατομική πραγμάτωση, μπορεί μόνο να παρεμποδιστεί από πολιτικά προγράμματα, «επαναστατικές» οργανώσεις και ιδεολογικές κατασκευές που απαιτούνε την υπηρεσία μας, επειδή αυτές, όπως το κράτος και το κεφάλαιο, απαιτούνε να δώσουμε τις ζωές μας σ' αυτά, και όχι να τις πάρουμε στα χέρια μας. Τα όνειρα

Μ' άλλα λόγια αρνιόταν την χρησιμότητα του προσωπείου της εξουσιαστικής ηθικής σπάζοντας τελικά την ενότητα εγκόσμιας και θεϊκής εξουσίας, που η Εκκλησία επέβαλλε μέχρι τότε μέσω της τεράστιας ισχύος, που κατείχε.

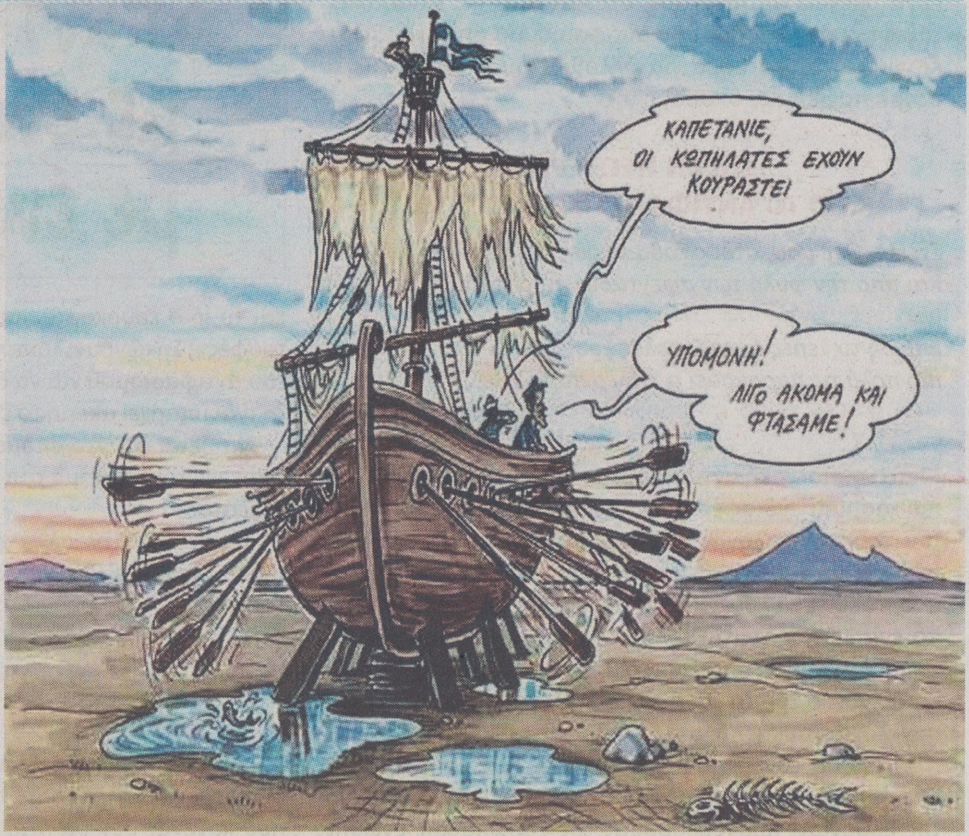
«Ο ηγεμόνας θα πρέπει να επιδιώκει να είναι ταυτόχρονα αλεπού και λιοντάρι, διότι αν είναι μόνο λιοντάρι δεν θα μπορεί ν' αντιλαμβάνεται τις παγίδες, ενώ αν είναι μόνον αλεπού δεν θα μπορεί να υπερασπίζει τον εαυτό του ενάντια στους λύκους. Συνεπώς έχει εξ ίσου ανάγκη να είναι αλεπού για ν' αναγνωρίζει τις παγίδες και λιοντάρι για να τρομάζει τους λύκους», συμβούλευε ο Νικολό Μακιαβέλι.

Έχει ειπωθεί, και δικαίως, ότι ο στόχος της διατήρησης της εξουσίας, ενώνει τους εξουσιαστές ακόμη και αν έχουν αντιτιθέμενα συμφέροντα. Εδώ πράγματι αποκαλύπτεται η πραγματική φύση της πολιτικής, καθώς εξουσιαστές, που λίγο πριν προσκόμιζαν τα διαπιστευτήρια του νέου και άφθαρτου, του ηθικού πλεονάσματος, που εμφανίζονταν και εμφανίζονται ως οι πολιτικοί φορείς, που θα παλέψουν για την κοινωνική δικαιοσύνη και την προάσπιση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τελικά εμφανίζονται σαν χάρτινες καρικατούρες.

Ας δούμε ορισμένα παραδείγματα.

«Η ελπίδα έρχεται»

Στις αρχές του 2004 και συγκεκριμένα τον Γενάρη λίγο πριν επισημοποιηθεί η παράδοση της αρχηγίας του Πασοκ από τον Κ. Σημίτη στον Γ. Παπανδρέου ο τότε υφυπουργός οικονομικών Χρήστος Πάχτας



Παναγιώτης Κουρουμπλής σε μια βαρυσήμαντη δήλωση του και ενώ επίκειται η περιβόητη έξοδος στις «αγορές» απεύθυνε έκκληση για ενότητα κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, μπροστά σ' αυτόν τον εθνικό στόχο όπως τον χαρακτήρισε.

ντας στο κεντρικό δελτίο του Άλτερ άφησε αιχμές κατά όσων δεν κρατάνε το κεφάλι ψηλά και δείχνουν ότι «οι άλλοι φταίνε, εμείς δεν ξέραμε». Μαρτυριάρη, Λοβέρδε!

Ο πρώην υπουργός του Σημίτη Γ. Φλωρίδης δηλώνει (στον Alpha 9.89) ότι «σε καμιά περίπτωση οι επιτυχίες αυτής της

συνέχεια στη σελ. 5

«Ο εκσυγχρονισμός επελαύνει»

Το 2008 ο Θ. Τσουκάτος διακεκριμένος σημιτοφύλακας εξηγεί ότι το 1.000.000 μάρκα, ποσό του οποίου

ήταν να γλείφει τα πόδια και τον πισινό του αφεντικού του [...] Τον ευνοούμενο αυτόν τον μισεί ολόκληρο το κοπάδι κι επομένως, για να προστατευτεί είναι πάντα κοντά στον αρχηγό του. Συνήθως μένει σ' αυτό το πόστο ώσπου να βρεθεί κάποιος χειρότερος· μόλις όμως τον ξεφορτωθούν, ο διάδοχος του επικεφαλής όλων των Γιαχού στην περιοχή εκείνη, γέροι και νέοι, άντρες και γυναίκες, έρχονται σύσσωμοι και αποβάλλουν πάνω του τα περιττώματά τους, από την κορφή έως τα νύχια.

Τζόναθαν Σουίφτ,
Τα Ταξίδια του Γκιούλιβερ

Από τη στιγμή που η ρήξη με την αριστερά βασίζεται στην αναγκαιότητα να ελευθερώσουμε την πρακτική της αναρχίας από τα όρια της πολιτικής, αυτό σίγουρα δεν είναι μια προσέγγιση προς τη δεξιά ή κάποιο άλλο τμήμα του πολιτικού φάσματος. Αποτελεί περισσότερο μια αναγνώριση πως ένας αγώνας για τη μετατροπή της ολότητας της ζωής, ένας αγώνας να πάρουμε πίσω τις ζωές μας, ως δικές μας σε μια συλλογική κίνηση για ατομική πραγμάτωση, μπορεί μόνο να παρεμποδιστεί από πολιτικά προγράμματα, «επαναστατικές» οργανώσεις και ιδεολογικές κατασκευές που απαιτούνε την υπηρεσία μας, επειδή αυτές, όπως το κράτος και το κεφάλαιο, απαιτούνε να δώσουμε τις ζωές μας σ' αυτά, και όχι να τις πάρουμε στα χέρια μας. Τα όνειρα μας είναι πολύ μεγαλύτερα από τα στενά όρια των πολιτικών σχεδιασμών. Είναι καιρός τώρα να αφήσουμε πίσω μας την αριστερά και να συνεχίσουμε τον κεφάτο δρόμο μας προς το άγνωστο της εξέγερσης και της δημιουργίας γεμάτων και αυτοπροσδιοριζόμενων ζωών.

Wolfi Landstreicher

Στην πολιτική δεν υπάρχουν ενδοιασμοί, ούτε περιθώρια δισταγμών, όταν διακυβεύεται είτε η πολιτική επιβίωση ενός κόμματος είτε προσώπων με μικρές ή

και θεϊκής εξουσίας, που η Εκκλησία επέβαλλε μέχρι τότε μέσω της τεράστιας ισχύος, που κατείχε.

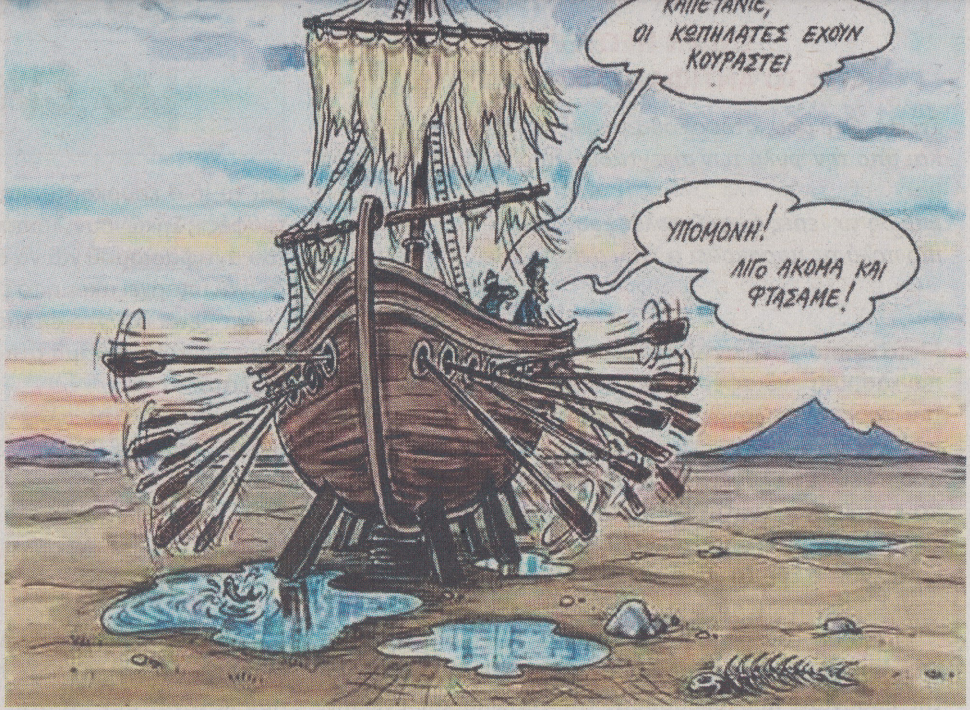
«*Ο ηγεμόνας θα πρέπει να επιδιώκει να είναι ταυτόχρονα αλεπού και λιοντάρι, διότι αν είναι μόνο λιοντάρι δεν θα μπορεί ν' αντιλαμβάνεται τις παγίδες, ενώ αν είναι μόνον αλεπού δεν θα μπορεί να υπερασπίζει τον εαυτό του ενάντια στους λύκους. Συνεπώς έχει εξ ίσου ανάγκη να είναι αλεπού για ν' αναγνωρίζει τις παγίδες και λιοντάρι για να τρομάζει τους λύκους*», συμβούλευε ο Νικολό Μακιαβέλι.

Έχει ειπωθεί, και δικαίως, ότι ο στόχος της διατήρησης της εξουσίας, ενώνει τους εξουσιαστές ακόμη και αν έχουν αντιτιθέμενα συμφέροντα. Εδώ πράγματι αποκαλύπτεται η πραγματική φύση της πολιτικής, καθώς εξουσιαστές, που λίγο πριν προσκόμιζαν τα διαπιστευτήρια του νέου και άφθαρτου, του ηθικού πλεονάσματος, που εμφανίζονταν και εμφανίζονται ως οι πολιτικοί φορείς, που θα παλέψουν για την κοινωνική δικαιοσύνη και την προάσπιση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τελικά εμφανίζονται σαν χάρτινες καρικατούρες.

Ας δούμε ορισμένα παραδείγματα.

«Η ελπίδα έρχεται»

Στις αρχές του 2004 και συγκεκριμένα τον Γενάρη λίγο πριν επισημοποιηθεί η παράδοση της αρχηγία του Πασοκ από τον Κ. Σημίτη στον Γ. Παπανδρέου ο τότε υφυπουργός οικονομικών Χρήστος Πάχτας φέρνει στην βουλή προς ψήφιση τροπολογία η οποία θα άνοιγε τον δρόμο στην εταιρεία «Τεχνική Ολυμπιακή» του ομίλου Στέγγου να κατασκευάσει ξενοδοχειακές μονάδες στην Σιθωνία Χαλκιδικής ρυμοτομικών παρά τις σχετικές απαγορεύεις των δασικών και πολεοδομικών κανονισμών. Ο **Πάχτας** υποχρεώνεται να παραιτηθεί, ενώ αποφασίζεται να μη συμπεριληφθούν εν όψει της επερχόμενης εκλογικής αναμέτρησης στα ψηφοδέλτια του ΠΑΣΟΚ 9 βουλευτές που είχαν συνυπογράψει την συγκεκριμένη τροπολογία ανάμεσά τους και ο νυν υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής



Παναγιώτης Κουρουμπλής σε μια βαρυσήμαντη δήλωση του και ενώ επίκειται η περιβόητη έξοδος στις «αγορές» απεύθυνε έκκληση για ενότητα κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, μπροστά σ' αυτόν τον εθνικό στόχο όπως τον χαρακτήρισε.

«Ο εκσυγχρονισμός επελαύνει»

Το 2008 ο Θ. Τσουκάτος διακεκριμένος σημιτοφύλακας εξηγεί ότι το 1.000.000 μάρκα, ποσόν του οποίου ο ίδιος αποδεικνύεται αποδέκτης, παρελήφθησαν από τους αρμόδιους για τα οικονομικά του Πασοκ και κατέληξαν στα κομματικά ταμεία του κόμματος ως συνεισφορά της Siemens στην προεκλογική εκστρατεία του κόμματος εν όψει των ευρωεκλογών του 1999.

Το Πασοκ τον αδειάζει για ευνόητους λόγους.

Η Χαρ. Τρικούπη με non paper που μοίρασε ανέφερε ότι «*η δύναμη του ΠΑΣΟΚ είναι ο κόσμος του. Τα χιλιάδες έντιμα στελέχη του που*

ντας στο κεντρικό δελτίο του Άλτερ άφησε αιχμές κατά όσων δεν κρατάνε το κεφάλι ψηλά και δείχνουν ότι «οι άλλοι φταίνε, εμείς δεν ξέραμε». Μαρτυριάρη, Λοβέρδε!

Ο πρώην υπουργός του Σημίτη Γ. Φλωρίδης δηλώνει (στον Alpha 9.89) ότι «σε καμιά περίπτωση οι επιτυχίες αυτής της

συνέχεια στη σελ. 5

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΧΡΟΝΟΣ 16ος, Φύλλο 174
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017
ΕΚΔΟΣΗ: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
τηλέφωνο: 69 73 79 92 07
Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Ι. Λιόλιος
Συνδρομή (για 10 τεύχη)

στερα βασίζεται στην αναγκαιότητα να ελευθερώσουμε την πρακτική της αναρχίας από τα όρια της πολιτικής, αυτό σίγουρα δεν είναι μια προσέγγιση προς τη δεξιά ή κάποιο άλλο τμήμα του πολιτικού φάσματος. Αποτελεί περισσότερο μια αναγνώριση πως ένας αγώνας για τη μετατροπή της ολότητας της ζωής, ένας αγώνας να πάρουμε πίσω τις ζωές μας, ως δικές μας σε μια συλλογική κίνηση για ατομική πραγμάτωση, μπορεί μόνο να παρεμποδιστεί από πολιτικά προγράμματα, «επαναστατικές» οργανώσεις και ιδεολογικές κατασκευές που απαιτούνε την υπηρεσία μας, επειδή αυτές, όπως το κράτος και το κεφάλαιο, απαιτούνε να δώσουμε τις ζωές μας σ' αυτά, και όχι να τις πάρουμε στα χέρια μας. Τα όνειρα μας είναι πολύ μεγαλύτερα από τα στενά όρια των πολιτικών σχεδιασμών. Είναι καιρός τώρα να αφήσουμε πίσω μας την αριστερά και να συνεχίσουμε τον κεφάτο δρόμο μας προς το άγνωστο της εξέγερσης και της δημιουργίας γεμάτων και αυτοπροσδιοριζόμενων ζωών.*

Wolfi Landstreicher

Στην πολιτική δεν υπάρχουν ενδοιασμοί, ούτε περιθώρια δισταγμών, όταν διακυβεύεται είτε η πολιτική επιβίωση ενός κόμματος είτε προσώπων με μικρές ή μεγαλύτερες φιλοδοξίες. Σ' αυτές τις περιπτώσεις τα εξουσιαστικά προσωπεία πέφτουν και αποκαλύπτεται το πραγματικό αποκρουστικό πρόσωπο της πολιτικής και των πολιτικών: ο δόλος και η σκληρότητα, η απάτη και υποκρισία, η βία και το οργανωμένο ψεύδος, η κυνικότητα και η υποταγή των εξουσιαζόμενων με κάθε μέσο.

Η ριζοσπαστικότητα του Μακιαβέλι, εν πολλοίς, συνίσταται στο γεγονός ότι προέβαλε την αποτελεσματικότητα στην άσκηση της εξουσίας, αφού πίστευε ότι για τον Ηγεμόνα **«είναι καλό όταν τον κατηγορεί η πράξη και τον συγχωρεί το αποτέλεσμα»**.

τικής, καθώς εξουσιαστές, που λίγο πριν προσκόμιζαν τα διαπιστευτήρια του νέου και άφθαρτου, του ηθικού πλεονάσματος, που εμφανίζονταν και εμφανίζονται ως οι πολιτικοί φορείς, που θα παλέψουν για την κοινωνική δικαιοσύνη και την προάσπιση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τελικά εμφανίζονται σαν χάρτινες καρικατούρες.

Ας δούμε ορισμένα παραδείγματα.

«Η ελπίδα έρχεται»

Στις αρχές του 2004 και συγκεκριμένα τον Γενάρη λίγο πριν επισημοποιηθεί η παράδοση της αρχηγία του Πασοκ από τον Κ. Σημίτη στον Γ. Παπανδρέου ο τότε υφυπουργός οικονομικών Χρήστος Πάχτας φέρνει στην βουλή προς ψήφιση τροπολογία η οποία θα άνοιγε τον δρόμο στην εταιρεία «Τεχνική Ολυμπιακή» του ομίλου Στέγγου να κατασκευάσει ξενοδοχειακές μονάδες στην Σιθωνία Χαλκιδικής ρυμοτομικών παρά τις σχετικές απαγορεύεις των δασικών και πολεοδομικών κανονισμών. Ο **Πάχτας** υποχρεώνεται να παραιτηθεί, ενώ αποφασίζεται να μη συμπεριληφθούν εν όψει της επερχόμενης εκλογικής αναμέτρησης στα ψηφοδέλτια του ΠΑΣΟΚ 9 βουλευτές που είχαν συνυπογράψει την συγκεκριμένη τροπολογία ανάμεσά τους και ο νυν υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής πολιτικής του καθεστώτος Συριζα-ΑΝΕΛ ***Παναγιώτης Κουρουμπλής*** (οι υπόλοιποι για την ιστορία ήταν οι Γιάννης Ανθόπουλος, Σπύρος Βούγιας, Κώστας Διαμαντής, Θόδωρος Κατσανέβας, Γιώργος Κίρκος, Νίκος Στρατηλάτης, Νίκος Φλώρος και Αλέκος Χρυσανθακόπουλος).

Το «ηθικό πλεόνασμα», λοιπόν, του Παναγιώτη Κουρουμπλή εκτιμήθηκε δεόντως από τον μεγάλο κομμουνιστή ηγέτη Αλέξη Τσίπρα, ο οποίος έσπευσε να τον τοποθετήσει σε περίοπτες υπουργικές θέσεις.

Στις 27 Ιουλίου του τρέχοντος έτους ο



Παναγιώτης Κουρουμπλής σε μια βαρυσήμαντη δήλωση του και ενώ επίκειται η περιβόητη έξοδος στις «αγορές» απεύθυνε έκκληση για ενότητα κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, μπροστά σ' αυτόν τον εθνικό στόχο όπως τον χαρακτήρισε.

«Ο εκσυγχρονισμός επελαύνει»

Το 2008 ο Θ. Τσουκάτος διακεκριμένος σημιτοφύλακας εξηγεί ότι το 1.000.000 μάρκα, ποσόν του οποίου ο ίδιος αποδεικνύεται αποδέκτης, παρελήφθησαν από τους αρμόδιους για τα οικονομικά του Πασοκ και κατέληξαν στα κομματικά ταμεία του κόμματος ως συνεισφορά της Siemens στην προεκλογική εκστρατεία του κόμματος εν όψει των ευρωεκλογών του 1999.

Το Πασοκ τον αδειάζει για ευνόητους λόγους.

Η Χαρ. Τρικούπη με non paper που μοίρασε ανέφερε ότι «*η δύναμη του ΠΑΣΟΚ είναι ο κόσμος του. Τα χιλιάδες έντιμα στελέχη του που καθημερινά αγωνίζονται για να σταματήσουν τη συντηρητική οπισθοδρόμηση της χώρας. Χιλιάδες έντιμα στελέχη που δεν έχουν καμιά σχέση με όσους καταχράστηκαν την εμπιστοσύνη των Ελλήνων ψηφοφόρων και τα ιερά και όσια του Κινήματος*».

Κατάλαβες «καταχραστή» Τσουκάτε;

Η Α. Διαμαντοπούλου δηλώνει στα «ΝΕΑ» ότι «είναι ανάγκη να ξεχωρίσει η ήρα από το στάρι», ενώ από κοντά και Α. Λοβέρδος μιλώντας στο κεντρικό δελτίο του Άλτερ άφησε αιχμές κατά όσων δεν κρατάνε το κεφάλι ψηλά και δείχνουν ότι «οι άλλοι φταίνε, εμείς δεν ξέραμε». Μαρτυριάρη, Λοβέρδε!

Ο πρώην υπουργός του Σημίτη Γ. Φλωρίδης δηλώνει (στον Alpha 9.89) ότι «σε καμιά περίπτωση οι επιτυχίες αυτής της

συνέχεια στη σελ. 5

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 16ος, Φύλλο 174
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
τηλέφωνο: 69 73 79 92 07

Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Ι. Λιόλιος

Συνδρομή (για 10 τεύχη)
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: 20 ευρώ, ΕΥΡΩΠΗΣ: 30 ευρώ.
Με **ταχυδρομική επιταγή** στο όνομα:
Γεώργιος Ν. Βλασσόπουλος, Τ.Θ. 30658, Τ.Κ. 10033, ΑΘΗΝΑ,
ή καταθέτοντας το αντίστοιχο ποσόν στον αριθμό λογαριασμού: (Εθνική Τράπεζα) 116/611-838-03
IBAN: GR77 0110 1160 0000 1166 1183 803
bic: ETHNGRAA
Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητη η γνωστοποίηση των στοιχείων σας μέσω του ταχυδρομείου, τηλεφωνικά ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, δηλαδή: Όνομα, επώνυμο, διεύθυνση, ταχυδρομικός κώδικας και ένα τηλέφωνο.

συνέχεια από τη σελ. 2

μάζεται ουσιαστικά να καταργήσει την δυνατότητα των εργαζομένων να απεργούν, υψώνει ξανά και ξανά το καταξεφτισμένο λάβαρο του αντιφασισμού μπας και δώσει έστω μια καρικατούρα για άλλοθι στους πιστούς, με το αζημίωτο βέβαια, οπαδούς της.

ΟΥΔΕΝ ΝΕΩΤΕΡΟΝ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ...

Στείλε, Θεέ μου, στους Σοβιετικούς την βοήθειά Σου,
Και από την φυλή των αφεντάδων προστάτεψε την χώρα μας.
Επειδή τις ιερές δέκα Εντολές Σου,
πιο πολύ τις παρακούει ο Χίτλερ παρά εμείς

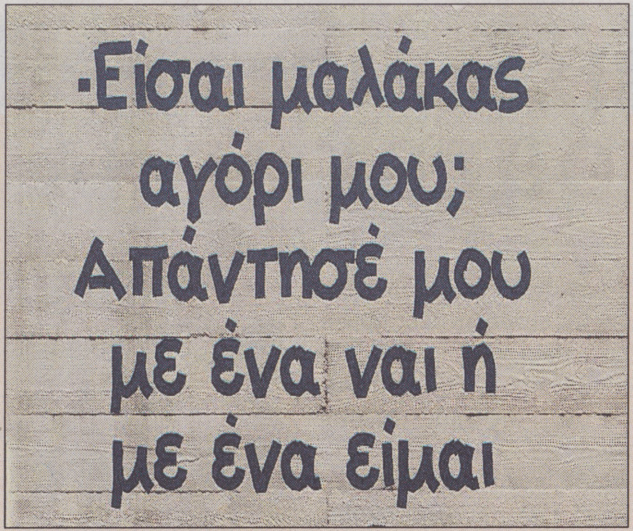
Νικολάι Γκλαζκόφ

Μετά την πολιτική αντιπαράθεση που ξέσπασε μ' αφορμή παγκοσμίου ενδιαφέροντος ζητήματα, -όπως είναι αυτά του τρόπου επιλογής των σημαιοφόρων στα δημοτικά σχολεία και της υποχρεωτικής ή μη πρωινής προσευχής-, που οφείλει να λύνει καθώς πρέπει και με σύγχρονο τρόπο ένα κράτος τις τύχες του οποίου διαχειρίζεται (λέμε τώρα και καμία καλοκαιρινή μαλακία...) ο Τσίπρας και ο Καμμένος, ο Σύριζα και οι Αν.ελ, η λεγόμενη κοινή γνώμη συγκλονίζεται και πάλι.

Ο υπουργός δικαιοσύνης Σταύρος Κοντονής αρνείται να πάει στην Εσθονία απορρίπτοντας σχετική πρόσκληση της Εσθονίας, προεδρεύουσας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για συμμετοχή της Γενικής Γραμματείας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε συνέδριο με τίτλο: «Η κληρονομιά στον 21ο αιώνα των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν από τα κομμουνιστικά καθεστώτα».

Η τουλάχιστον ιστορική αυτή απόφαση του ηρωικού κομισάριου, Υπουργού Δικαιοσύνης, Σταύρου Κοντονή, που στην υποψία και μόνο ότι εξελίσσεται κάποιο καταχθόνιο σχέδιο εξίσωσης των φασιστικών και κομμουνιστικών εγκλημάτων πάτησε πόδι, έχει ήδη παγκόσμιο αντίκτυπο...

Δεν υποτιμούμε, βέβαια, την γεωπολιτική σημασία τέτοιων συναντήσεων σχεδόν έξω από την αυλόπορτα –που λέει ο λόγος– της Ρωσικής Ομοσπονδίας και τους αναπό-



και το ίδιο κουρκούτι, γιατί να τους προσφέρουν «υπέρ τροφές»; Σηκώνουν, λοιπόν, το παντελώς ανέξοδο λάβαρο του αντιφασισμού για να ικανοποιήσουν την κρατικοδίαιτη (ναι υπάρχει ακόμη το είδος) κομματική πελατεία τους.

Να δείτε ότι στο επόμενο Μνημόνιο θα εισάγουν ως υποχρεωτικό μάθημα στα σχολεία το Κομμουνιστικό Μανιφέστο.

Κουστούμι μεν, αλλά χιλιοτσαλακωμένο και με σαγιονάρες, όπως ο Κατρούγκαλος, και «ο αγώνας συνεχίζεται»...

Ο ΣΤΑΛΙΝ, Ο ΚΟΤΖΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ...

[...] Αν μεγεθύνατε ένα συνηθισμένο φύλλο μερικές χιλιάδες φορές θα βλέπατε το πιο τρομακτικό ζώο στον κόσμο, που κανένας δεν θα ήταν αρκετά δυνατός να το ελέγξει [...] Οι τερατώδεις μορφασμοί της ιστορίας, όμως, παράγουν τέτοιες μεγεθύνσεις και στον αληθινό κόσμο. Ο Στάλιν είναι ένας ψύλλος που η μπολσεβίκικη προπαγάνδα και ο υπνωτισμός του φόβου μεγέθυναν σε απίστευτες διαστάσεις.

Το ημερολόγιο του Γκόρκι, σύμφωνα με κάποιο μάρτυρα

Την ίδια στιγμή που ο υπουργός δικαιοσύνης Κοντονής ξιφουλκεί κατά της διεθνούς συνομωσίας για να μην εξισωθούν τα εγκλήματα των φασιστικών με των κομμουνιστικών καθεστώτων, ο υπουργός Εξωτερικών συνεχίζει να γιορτάζει για την δικαστική επιτυχία της αγωγής που υπέ-

οποιαδήποτε σύνδεση με το καθεστώς του Χόνεκερ και τις ακραίες μεθόδους του, ούτε και από τα κείμενά του που προσκομίζουν οι διάδικοι προκύπτει ο θαυμασμός του για το εν λόγω απολυταρχικό καθεστώς». Μόνο που ο Κοτζιάς γεννηθείς το 1950 δεν υπήρξε φυσικά συνιδρυτής του ΚΚΕ και βέβαια είναι δεδομένη η στενή του σύνδεση με το καθεστώς Χόνεκερ καθόσον, εκτός των άλλων, υπήρξε μέλος της συντακτικής ομάδας του βιβλίου «Der autonome Intellekt» («Ο αυτόνομος νους»), που εκδόθηκε υπό την υψηλή εποπτεία του Μάνφρεντ Μπουρ, υψηλόβαθμου στελέχους του καθεστώτος Χόνεκερ, που αργότερα αποδείχθηκε ότι ήταν και πράκτορας της Στάζι.

Η κομμουνιστική λογοκρισία στα καλύτερα της. Και βέβαια η απαραίτητη δικαστική προστασία στο ΚΚΕ και στα στελέχη (νυν και πρώην) δηλαδή στην ιερή αγελάδα του μεταπολιτευτικού πολιτικού συστήματος.

Goodbye Lenin

Το δίλημμα «καπιταλισμός vs σοσιαλισμός» που συγκινεί ακόμα μερικούς ηλικιωμένους που έφαγαν τα καλύτερά τους χρόνια με τα «Οράματα», μια μικρή μερίδα φοιτητών, που φιλοδοξεί να κάνει καριέρα στον ελλαδικό χώρο και τους επαγγελματίες της δεξιάς και αριστεράς, είναι εντελώς ανούσιο για έναν ακόμα λόγο: Γιατί, πλέον, ο καθένας δίνει το δικό του αφαιρετικό νόημα σε έννοιες τόσο αφηρημένες, που η συγχυσμένη σύγκρισή τους, συγχύζει και όλους τους υπόλοιπους...

Μην συγχύζεστε, όμως, άλλο.

Αφορμή για αυτό το σημείωμα στάθηκε μια πρόσφατη δημοσκόπηση της διαΝΕΟσις, που αξίζει κανείς να την μελετήσει –κρατώντας όλες τις επιφυλάξεις του προς το εργαλείο της Στατιστικής– γιατί με έναν τρόπο πιστοποιεί αυτό που αντιλαμβανόμαστε ως γενική αίσθηση: Την απόλυτη παράνοια που επικρατεί, επτά χρόνια μετά την «χρεωκοπία» του 2010.

Ιδού λοιπόν: Στο ελαφρώς προβοκατόρικο ερώτημα «Είναι καλό πράγμα ο καπιταλισμός»; το 46.3% των ... επιχειρηματιών που ρωτήθηκαν απάντησαν ΟΧΙ, ενώ μόλις το 34.1% απαντά ΝΑΙ. Στο αντίστοιχο ερώτημα αν είναι καλός ο σοσιαλισμός, ΝΑΙ απαντά το 57.1% των επιχειρηματιών και ΟΧΙ το ...21.4%.

ΟΥΔΕΝ ΝΕΩΤΕΡΟΝ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ...

Στείλε, Θεέ μου, στους Σοβιετικούς την βοήθειά Σου,
Και από την φυλή των αφεντάδων προστάτεψε την χώρα μας.
Επειδή τις ιερές δέκα Εντολές Σου,
πιο πολύ τις παρακούει ο Χίτλερ παρά εμείς

Νικολάι Γκλαζκόφ

Μετά την πολιτική αντιπαράθεση που ξέσπασε μ' αφορμή παγκοσμίου ενδιαφέροντος ζητήματα, -όπως είναι αυτά του τρόπου επιλογής των σημαιοφόρων στα δημοτικά σχολεία και της υποχρεωτικής ή μη πρωινής προσευχής-, που οφείλει να λύνει καθώς πρέπει και με σύγχρονο τρόπο ένα κράτος τις τύχες του οποίου διαχειρίζεται (λέμε τώρα και καμία καλοκαιρινή μαλακία...) ο Τσίπρας και ο Καμμένος, ο Σύριζα και οι Αν.ελ, η λεγόμενη κοινή γνώμη συγκλονίζεται και πάλι.

Ο υπουργός δικαιοσύνης Σταύρος Κοντονής αρνείται να πάει στην Εσθονία απορρίπτοντας σχετική πρόσκληση της Εσθονίας, προεδρεύουσας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για συμμετοχή της Γενικής Γραμματείας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε συνέδριο με τίτλο: «Η κληρονομιά στον 21ο αιώνα των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν από τα κομμουνιστικά καθεστώτα».

Η τουλάχιστον ιστορική αυτή απόφαση του ηρωικού κομισάριου, Υπουργού Δικαιοσύνης, Σταύρου Κοντονή, που στην υποψία και μόνο ότι εξελίσσεται κάποιο καταχθόνιο σχέδιο εξίσωσης των φασιστικών και κομμουνιστικών εγκλημάτων πάτησε πόδι, έχει ήδη παγκόσμιο αντίκτυπο...

Δεν υποτιμούμε, βέβαια, την γεωπολιτική σημασία τέτοιων συναντήσεων σχεδόν έξω από την αυλόπορτα –που λέει ο λόγος– της Ρωσικής Ομοσπονδίας και τους αναπόφευκτους παραλληλισμούς με το μεσοπολεμικό κλίμα, αλλά και να πέφτουν κομματικά κορμιά για το ζήτημα...

Το νέο επικοινωνιακό βότσαλο που πέταξε το αριστερο-ακροδεξιό καθεστώς Τσίπρα στον πολιτικό βάλτο με σκοπό την κατοχύρωση του «αριστερού προσήμου», ήταν καταδικασμένο να πετύχει απόλυτα το στόχο: οι αριστεροί, από τους πρώτους διδάξαντες της πολιτικής επιστήμης της κοινωνικής χειραγώγησης, ξέρουν τί θέλει το «πόπολο» για να νιώσει καλύτερα. Ο συγχρονισμός ήταν ό,τι έπρεπε: αμέσως μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές στην Αττική και πριν την έναρξη της «Τρίτης Αξιολόγησης», τα μέτρα της οποίας προανήγγειλε ο Τσίπρας με την δουλοπρεπέστατη επιστολή του προς το ΔΝΤ όπου δεσμεύεται για περικοπές στις προσλήψεις συμβασιούχων, και (περίπου) κατάργησης της απεργίας.

Ανάλογη εξυπηρέτηση προσφέρεται και στην ΝΔ που άδραξε αμέσως την ευκαιρία για τις ανάγκες του δικού



και το ίδιο κουρκούτι, γιατί να τους προσφέρουν «υπέρ τροφές»; Σηκώνουν, λοιπόν, το παντελώς ανέξοδο λάβαρο του αντιφασισμού για να ικανοποιήσουν την κρατικοδίαιτη (ναι υπάρχει ακόμη το είδος) κομματική πελατεία τους.

Να δείτε ότι στο επόμενο Μνημόνιο θα εισάγουν ως υποχρεωτικό μάθημα στα σχολεία το Κομμουνιστικό Μανιφέστο.

Κουστούμι μεν, αλλά χιλιοτσαλακωμένο και με σαγιονάρες, όπως ο Κατρούγκαλος, και «ο αγώνας συνεχίζεται»...

Ο ΣΤΑΛΙΝ, Ο ΚΟΤΖΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ...

[...] Αν μεγεθύνατε ένα συνηθισμένο φύλλο μερικές χιλιάδες φορές θα βλέπατε το πιο τρομακτικό ζώο στον κόσμο, που κανένας δεν θα ήταν αρκετά δυνατός να το ελέγξει [...] Οι τερατώδεις μορφασμοί της ιστορίας, όμως, παράγουν τέτοιες μεγεθύνσεις και στον αληθινό κόσμο. Ο Στάλιν είναι ένας ψύλλος που η μπολσεβίκικη προπαγάνδα και ο υπνωτισμός του φόβου μεγέθυναν σε απίστευτες διαστάσεις.

Το ημερολόγιο του Γκόρκι, σύμφωνα με κάποιο μάρτυρα

Την ίδια στιγμή που ο υπουργός δικαιοσύνης Κοντονής ξιφουλκεί κατά της διεθνούς συνομωσίας για να μην εξισωθούν τα εγκλήματα των φασιστικών με των κομμουνιστικών καθεστώτων, ο υπουργός Εξωτερικών συνεχίζει να γιορτάζει για την δικαστική επιτυχία της αγωγής που υπέβαλλε κατά του περιοδικού Athens Review of Books, που «τόλμησε» να δημοσιεύσει μια επιστολή ενός αναγνώστη ο οποίος τον χαρακτήριζε ως «τον πιο ακραίο και φανατικό, σκληρό και αμείλικτο κνίτη της γενιάς μας/του, έναν πραγματικό γκαουλάιτερ του σταλινισμού», δηλαδή φανατικό προπαγανδιστή των αλήστου μνήμης σταλινικών καθεστώτων (Γιαρουζέλσκι, Χόνεκερ, Μπρέζνιεφ κ.λπ.).

Για όποιον δεν το γνώριζε και ο στόμας του χάσκει ακόμη από την έκπληξη, ναι, το απύθμενο θράσος του καρασταλίναρου Κοτζιά, είναι γεγονός. Πρόκειται για το ίδιο κομμουνιστικό υποκείμενο που τυγχάνει μεταξύ άλλων ο συγγραφέας του βιβλίου «Η Πολωνία κι εμείς», που προπαγάνδιζε την σταλινική στρατιωτική δικτατορία στην Πολωνία το 1982.

Η «ανεξάρτητη» δικαιοσύνη δέχθηκε αυτούσιο το επιχείρημα του ενάγοντος ότι η λέξη «γκαουλάιτερ» ερμηνεύεται ως περιφερειακός διοικητής της χιτλερικής

που εκδόθηκε υπό την υψηλή εποπτεία του Μάνφρεντ Μπουρ, υψηλόβαθμου στελέχους του καθεστώτος Χόνεκερ, που αργότερα αποδείχθηκε ότι ήταν και πράκτορας της Στάζι.

Η κομμουνιστική λογοκρισία στα καλύτερα της. Και βέβαια η απαραίτητη δικαστική προστασία στο ΚΚΕ και στα στελέχη (νυν και πρώην) δηλαδή στην ιερή αγελάδα του μεταπολιτευτικού πολιτικού συστήματος.

Goodbye Lenin

Το δίλημμα «καπιταλισμός vs σοσιαλισμός» που συγκινεί ακόμα μερικούς ηλικιωμένους που έφαγαν τα καλύτερά τους χρόνια με τα «Οράματα», μια μικρή μερίδα φοιτητών, που φιλοδοξεί να κάνει καριέρα στον ελλαδικό χώρο και τους επαγγελματίες της δεξιάς και αριστεράς, είναι εντελώς ανούσιο για έναν ακόμα λόγο: Γιατί, πλέον, ο καθένας δίνει το δικό του αφαιρετικό νόημα σε έννοιες τόσο αφηρημένες, που η συγχυσμένη σύγκρισή τους, συγχύζει και όλους τους υπόλοιπους...

Μην συγχύζεστε, όμως, άλλο.

Αφορμή για αυτό το σημείωμα στάθηκε μια πρόσφατη δημοσκόπηση της διαΝΕΟσις, που αξίζει κανείς να την μελετήσει –κρατώντας όλες τις επιφυλάξεις του προς το εργαλείο της Στατιστικής– γιατί με έναν τρόπο πιστοποιεί αυτό που αντιλαμβανόμαστε ως γενική αίσθηση: Την απόλυτη παράνοια που επικρατεί, επτά χρόνια μετά την «χρεωκοπία» του 2010.

Ιδού λοιπόν: Στο ελαφρώς προβοκατόρικο ερώτημα «Είναι καλό πράγμα ο καπιταλισμός»; το 46.3% των ... επιχειρηματιών που ρωτήθηκαν απάντησαν ΟΧΙ, ενώ μόλις το 34.1% απαντά ΝΑΙ. Στο αντίστοιχο ερώτημα αν είναι καλός ο σοσιαλισμός, ΝΑΙ απαντά το 57.1% των επιχειρηματιών και ΟΧΙ το ...21.4%.

Και άντε να δεχτούμε ότι κατά του «καπιταλισμού» θα πνέουν μένεα οι άνεργοι, οι φοιτητές και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, αφού η θέση τους έχει χειροτερεύσει. Αλλά και οι επιχειρηματίες σοσιαλιστές;

Α29.1. Καπιταλισμός: καλό ή κακό;

	ΣΥΝΟΛΟ	ΙΔ. ΥΠΑΛ	Ε.Ε.Ε.	ΕΠΙΧΕΙΡ	ΑΓΡΟΤΗΣ	ΦΟΙΤΗ	ΑΝΕΡΓΟΣ
ΚΑΛΟ	33,3	33,2	45,1	34,1	25	40,2	29,5
ΚΑΚΟ	58,8	59,9	50	46,3	69,4	50,6	63,6
Δ.Ξ.	7,9			19,5			

Α29.6. Σοσιαλισμός: καλό ή κακό;

	ΣΥΝΟΛΟ	ΙΔ. ΥΠΑΛ	Ε.Ε.Ε.	ΕΠΙΧΕΙΡ	ΑΓΡΟΤΗΣ	ΦΟΙΤΗ	ΑΝΕΡΓΟΣ

καμμένος, ο Σόρος και οι Αν.Ελ, η λεγόμενη κοινή γνώμη συγκλονίζεται και πάλι.

Ο υπουργός δικαιοσύνης Σταύρος Κοντονής αρνείται να πάει στην Εσθονία απορρίπτοντας σχετική πρόσκληση της Εσθονίας, προεδρεύουσας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για συμμετοχή της Γενικής Γραμματείας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε συνέδριο με τίτλο: «Η κληρονομιά στον 21ο αιώνα των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν από τα κομμουνιστικά καθεστώτα».

Η τουλάχιστον ιστορική αυτή απόφαση του ηρωικού κομισάριου, Υπουργού Δικαιοσύνης, Σταύρου Κοντονή, που στην υποψία και μόνο ότι εξελίσσεται κάποιο καταχθόνιο σχέδιο εξίσωσης των φασιστικών και κομμουνιστικών εγκλημάτων πάτησε πόδι, έχει ήδη παγκόσμιο αντίκτυπο...

Δεν υποτιμούμε, βέβαια, την γεωπολιτική σημασία τέτοιων συναντήσεων σχεδόν έξω από την αυλόπορτα –που λέει ο λόγος– της Ρωσικής Ομοσπονδίας και τους αναπόφευκτους παραλληλισμούς με το μεσοπολεμικό κλίμα, αλλά και να πέφτουν κομματικά κορμιά για το ζήτημα...

Το νέο επικοινωνιακό βότσαλο που πέταξε το αριστερο-ακροδεξιό καθεστώς Τσίπρα στον πολιτικό βάλτο με σκοπό την κατοχύρωση του «αριστερού προσήμου», ήταν καταδικασμένο να πετύχει απόλυτα το στόχο: οι αριστεροί, από τους πρώτους διδάξαντες της πολιτικής επιστήμης της κοινωνικής χειραγώγησης, ξέρουν τί θέλει το «πόπολο» για να νιώσει καλύτερα. Ο συγχρονισμός ήταν ό,τι έπρεπε: αμέσως μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές στην Αττική και πριν την έναρξη της «Τρίτης Αξιολόγησης», τα μέτρα της οποίας προαναγγειλε ο Τσίπρας με την δουλοπρεπέστατη επιστολή του προς το ΔΝΤ όπου δεσμεύεται για περικοπές στις προσλήψεις συμβασιούχων, και (περίπου) κατάργησης της απεργίας.

Ανάλογη εξυπηρέτηση προσφέρεται και στην ΝΔ που άδραξε αμέσως την ευκαιρία για τις ανάγκες του δικού της ακροατηρίου.

Πίστεψαν, μήπως, κάποιοι ότι ο Κοντονής θα πατούσε την πεπονόφλουδα σαν τον Ασημάκη Φωτήλα, τον πάλαι ποτέ υφυπουργό του Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος και τον έστειλε σπίτι του, όταν υπέγραψε την κοινή δήλωση της τότε ΕΟΚ κατά του στρατηγού Γιαρουζέλσκι;

Αμ δε, έχουν γνώση οι συριζαίοι φύλακες. Εδώ περνούν τρία-τρία τα μνημόνια και έχουν υποθηκεύσει τη χώρα ως το 2060 (τουλάχιστον), με τον Μαδούρο, τις Σοβιετίες, τον ιερό πόλεμο κατά της γραβάτας και τον μαυροπουκαμισά Πολλάκη. Γιατί, λοιπόν, να αλλάξουν τροπάρι, αφού θεωρούν του υπηκόους τους κότες ευχαριστημένες με το ίδιο

ΚΑΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ...

[...] *Αν μεγεθύνατε ένα συνηθισμένο φύλλο μερικές χιλιάδες φορές θα βλέπατε το πιο τρομακτικό ζώο στον κόσμο, που κανένας δεν θα ήταν αρκετά δυνατός να το ελέγξει* [...] *Οι τερατώδεις μορφασμοί της ιστορίας, όμως, παράγουν τέτοιες μεγεθύνσεις και στον αληθινό κόσμο. Ο Στάλιν είναι ένας ψύλλος που η μπολσεβίκικη προπαγάνδα και ο υπνωτισμός του φόβου μεγέθυναν σε απίστευτες διαστάσεις.*

Το ημερολόγιο του Γκόρκι, σύμφωνα με κάποιο μάρτυρα

Την ίδια στιγμή που ο υπουργός δικαιοσύνης Κοντονής ξιφουλκεί κατά της διεθνούς συνωμοσίας για να μην εξισωθούν τα εγκλήματα των φασιστικών με των κομμουνιστικών καθεστώτων, ο υπουργός Εξωτερικών συνεχίζει να γιορτάζει για την δικαστική επιτυχία της αγωγής που υπέβαλλε κατά του περιοδικού Athens Review of Books, που «τόλμησε» να δημοσιεύσει μια επιστολή ενός αναγνώστη ο οποίος τον χαρακτήριζε ως «τον πιο ακραίο και φανατικό, σκληρό και αμείλικτο κνίτη της γενιάς μας/του, έναν πραγματικό γκαουλάιτερ του σταλινισμού», δηλαδή φανατικό προπαγανδιστή των αλήστου μνήμης σταλινικών καθεστώτων (Γιαρουζέλσκι, Χόνεκερ, Μπρέζνιεφ κ.λπ.).

Για όποιον δεν το γνώριζε και ο στόμας του χάσκει ακόμη από την έκπληξη, ναι, το απύθμενο θράσος του καρασταλίναρου Κοτζιά, είναι γεγονός. Πρόκειται για το ίδιο κομμουνιστικό υποκείμενο που τυγχάνει μεταξύ άλλων ο συγγραφέας του βιβλίου «Η Πολωνία κι εμείς», που προπαγάνδιζε την σταλινική στρατιωτική δικτατορία στην Πολωνία το 1982.

Η «ανεξάρτητη» δικαιοσύνη δέχθηκε αυτούσιο το επιχείρημα του ενάγοντος ότι η λέξη «γκαουλάιτερ» ερμηνεύεται ως περιφερειακός διοικητής της χιτλερικής Γερμανίας, και άρα η χρήση της θίγει την τιμή και την υπόληψή του!!! Είναι χαρακτηριστικό ότι στην δίκη προσκομίστηκε ένορκη κατάθεση του καθηγητή Γλωσσολογίας Χριστόφορου Χαραλαμπάκη, ο οποίος πιστοποίησε ότι σύμφωνα και με καταχωρήσεις σε πλήθος λεξικών η έννοια της λέξης «γκαουλάιτερ» μεταλλάχθηκε με τα χρόνια και ότι η έκφραση «γκαουλάιτερ του σταλινισμού» σημαίνει φανατικό σταλινικό.

Επίσης, οι δικαστές εκτίμησαν ότι «ναι μεν αποδείχθη ότι ο ενάγων υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος της ΚΝΕ και του ΚΚΕ με έντονη παρουσία στον χώρο της Αριστεράς, όμως σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να του αποδοθεί

εντελώς ανούσιο για έναν ακόμα λόγο: Γιατί, πλέον, ο καθένας δίνει το δικό του αφαιρετικό νόημα σε έννοιες τόσο αφηρημένες, που η συγχυσμένη σύγκρισή τους, συγχύζει και όλους τους υπόλοιπους...

Μην συγχύζεστε, όμως, άλλο.

Αφορμή για αυτό το σημείωμα στάθηκε μια πρόσφατη δημοσκόπηση της διαΝΕΟσις, που αξίζει κανείς να την μελετήσει –κρατώντας όλες τις επιφυλάξεις του προς το εργαλείο της Στατιστικής– γιατί με έναν τρόπο πιστοποιεί αυτό που αντιλαμβανόμαστε ως γενική αίσθηση: Την απόλυτη παράνοια που επικρατεί, επτά χρόνια μετά την «χρεωκοπία» του 2010.

Ιδού λοιπόν: Στο ελαφρώς προβοκατόρικο ερώτημα «Είναι καλό πράγμα ο καπιταλισμός»; το 46.3% των ... επιχειρηματιών που ρωτήθηκαν απάντησαν ΟΧΙ, ενώ μόλις το 34.1% απαντά ΝΑΙ. Στο αντίστοιχο ερώτημα αν είναι καλός ο σοσιαλισμός, ΝΑΙ απαντά το 57.1% των επιχειρηματιών και ΟΧΙ το ...21.4%.

Και άντε να δεχτούμε ότι κατά του «καπιταλισμού» θα πνέουν μένεα οι άνεργοι, οι φοιτητές και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, αφού η θέση τους έχει χειροτερεύσει. Αλλά και οι επιχειρηματίες σοσιαλιστές;

Α29.1. Καπιταλισμός: καλό ή κακό;

	ΣΥΝΟΛΟ	ΙΔ. ΥΠΑΛ	Ε.Ε.Ε.	ΕΠΙΧΕΙΡ	ΑΓΡΟΤΗΣ	ΦΟΙΤΗ	ΑΝΕΡΓΟΣ
ΚΑΛΟ	33,3	33,2	45,1	34,1	25	40,2	29,5
ΚΑΚΟ	58,8	59,9	50	46,3	69,4	50,6	63,6
Δ.Ξ.	7,9			19,5			

Α29.6. Σοσιαλισμός: καλό ή κακό;

	ΣΥΝΟΛΟ	ΙΔ. ΥΠΑΛ	Ε.Ε.Ε.	ΕΠΙΧΕΙΡ	ΑΓΡΟΤΗΣ	ΦΟΙΤΗ	ΑΝΕΡΓΟΣ
ΚΑΛΟ	62,1	61,5	68,9	57,1	55,6	74,4	52,6
ΚΑΚΟ	29,4	30,5	25,2	21,4	38,9	22,1	34,7
Δ.Ξ.	8,5			21,4			12,7

Αν δε πιστέψουμε ότι το 59.7% του δείγματος είναι κατά της παγκοσμιοποίησης (όπως την καταλαβαίνει) και ταυτόχρονα ΥΠΕΡ των ξένων επενδύσεων σε ποσοστό 84.4% θα πρέπει επειγόντως να στρέψουμε τα μάτια μας στον ουρανό αναζητώντας τα ψεκαστικά αεροπλάνα...

συνέχεια από τη σελ. 3: ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ...

περιόδου (των κυβερνήσεων Σημίτη) δεν μπορούν να ανατραπούν από 5-10 λαμόγια, που πάντα υπάρχουν».

Λαμόγιο ο Τσουκάτος που γέμιζε τα μαύρα ταμεία του κόμματος, ενώ ο Φλωρίδης που γνώριζε «οσία Παρθενόπη»;

Γεμάτος «πίκρα» ο παντοδύναμος λίγο πριν «στρατηγός» Τσουκάτος, μεταξύ άλλων, δηλώνει αμέσως μετά από την απολογία του ότι:

«Η κατάληξη του ως άνω ποσού στον προορισμό του (εννοεί το κομματικό ταμείο) επιβεβαιώθηκε εμμέσως για ευνόητους λόγους, πλην σαφώς, από τις καταθέσεις στην Δικαιοσύνη των ταμιών του κόμματος, αλλά και από τις καταθέσεις στην Γερμανία στελεχών, που εκταμίευαν για λογαριασμό της εταιρείας», ενώ πρόσθεσε ακόμη ότι *«ψεύδονται συνειδητά και μάλιστα γνωρίζοντας ότι ουδείς πολίτης τούς πιστεύει – εκείνοι που βεβαιώνουν πως το δικό τους κόμμα, και αναφέρομαι στα μεγάλα, δεν έχει χρηματοδοτηθεί από ιδιώτες και μάλιστα σε προεκλογικές περιόδους με αντίστοιχα υψηλές χορηγίες που ξεπερνούν κατά πολύ το ανώτατο όριο των επιτρεπόμενων ενισχύσεων του σχετικού νόμου [...] ανέλαβα ποινικές ευθύνες γιατί άλλοι απέφυγαν τις πολιτικές τους ευθύνες»*.

Ο Τσουκάτος καλύπτει τα «μικρά» κόμματα, ενώ γνωρίζει πολύ καλά ότι τα «μαύρα ταμεία» τους γεμίζουν ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, γιατί θέλει να κρατήσει «χαμηλούς» τόνους, απαραίτητη προϋπόθεση για να «πέσει» στα μαλακά. Ο Τσουκάτος γνωρίζει πολύ καλά ότι η Siemens επαναδιαπραγματεύθηκε την θέση της επί Οικουμενικής μ' ότι αυτό συνεπάγεται για τα κόμματα της αριστεράς.

Και έτσι πράγματι γίνεται... Η υπόθεση Τσουκάτου σιγά-σιγά ξεχνιέται, περνάει στα «ψιλά» της ιστορίας, γιατί πολύ απλά δεν συμφέρει κανέναν.

Το 2012 οι «κακές γλώσσες» διαδίδουν ότι ο «στρατηγός» Τσουκάτος αφανώς κάνει κομματική δουλεία για λογαριασμό του Ε. Βενιζέλου. Και τα κομματικά σκυλιά δεμένα...

Και, όμως, ισχυρίζονται πολλοί όσο και να είναι πλέον γνωστή η φύση της πολιτικής, ο κόσμος, παρ' ότι είναι θυμωμένος, αδυνατεί να απεγκλωβιστεί, επιδεικνύει αδύνατη μνήμη, δεν έχει χρόνο να ασχοληθεί, είναι κουρασμένος, ματαιωμένος και εξαντλημένος από την προσπάθεια που καταβάλλει για την καθημερινή του επιβίωση.

Εν τέλει, ισχυρίζονται άλλοι τόσοι, ακόμη και αν η επιβολή της όποιας εξουσίας απαιτεί εξαναγκασμό, οι εξουσιαστές, όπως και αν προσδιορίζονται, αριστεροί, κομμουνιστές, εθνικοσοσιαλιστές ή κεντρώοι έχουν λάβει την κοινωνική συγκατάθεση μέσω της ψήφου.

Μπορούμε, βέβαια, εύκολα να αντιπαρατεθούμε στα παραπάνω λέγοντας, απλά και μόνο ότι αυτές οι διαπιστώσεις δεν φθάνουν για να ορίσουν μια τωρινή ή μελλοντική κοινωνική ανεπάρκεια στην αντιπαράθεση με τους εξουσιαστικούς σχεδιασμούς. Μπορούμε ακόμη να προσθέσουμε ότι και στο παρελθόν παρόμοιες αρνητικές καταστάσεις, που χαρακτήριζαν τον κοινωνικό χώρο ξεπεράστηκαν αργά ή γρήγορα και εκδηλώθηκαν ιδιαίτερα ανεπιθύμητες για την εξουσία κοινωνικές αντιστάσεις.

Η παρατεταμένη, όμως, μνημονιακή συνθήκη παραμένει μια ανοικτή ευκαιρία για να μεταβληθούν οι όροι επιβολής στον ελλαδικό χώρο, με τρόπο που όσα προηγήθηκαν γρήγορα να αποτελούν ένα μακρινό παρελθόν.

Η αριστερά σ' αυτήν ακριβώς την κατεύθυνση δεν έχει ρόλο κομπάρσου, αλλά μηχανοδηγού, του καταλληλότερου μάλιστα, σύμφωνα πλέον και με τη σύμφωνη γνώμη σημαντικών κύκλων της ευρωπαϊκής και όχι μόνο οικονομικής και πολιτικής ελίτ.

Όσοι την στήριξαν, κοινωνικά ή κινηματικά, συνεχίζουν να την στηρίζουν και σχεδιάζουν από τώρα να την στηρίξουν στην κρίσιμη για το καθεστώς Τσίπρα εκλογική διαδικασία που πλησιάζει, δεν έχουν οποιοδήποτε άλλοθι.

Όχι, βέβαια, ότι ποτέ τους είχαν...

Συσπείρωση Αναρχικών

ΤΟ ΝΕΟ ΜΑΚΕΛΕΙΟ

στοσύνη στον Θεό και σκοτώστε τους

Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

λων, δηλώνει αμέσως μετά από την απολογία του ότι:

«Η κατάληξη του ως άνω ποσού στον προορισμό του (εννοεί το κομματικό ταμείο) επιβεβαιώθηκε εμμέσως για ευνόητους λόγους, πλην σαφώς, από τις καταθέσεις στην Δικαιοσύνη των ταμιών του κόμματος, αλλά και από τις καταθέσεις στην Γερμανία στελεχών, που εκταμίευαν για λογαριασμό της εταιρείας», ενώ πρόσθεσε ακόμη ότι *«ψεύδονται συνειδητά και μάλιστα γνωρίζοντας ότι ουδείς πολίτης τούς πιστεύει – εκείνοι που βεβαιώνουν πως το δικό τους κόμμα, και αναφέρομαι στα μεγάλα, δεν έχει χρηματοδοτηθεί από ιδιώτες και μάλιστα σε προεκλογικές περιόδους με αντίστοιχα υψηλές χορηγίες που ξεπερνούν κατά πολύ το ανώτατο όριο των επιτρεπόμενων ενισχύσεων του σχετικού νόμου [...] ανέλαβα ποινικές ευθύνες γιατί άλλοι απέφυγαν τις πολιτικές τους ευθύνες»*.

Ο Τσουκάτος καλύπτει τα «μικρά» κόμματα, ενώ γνωρίζει πολύ καλά ότι τα «μαύρα ταμεία» τους γεμίζουν ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, γιατί θέλει να κρατήσει «χαμηλούς» τόνους, απαραίτητη προϋπόθεση για να «πέσει» στα μαλακά. Ο Τσουκάτος γνωρίζει πολύ καλά ότι η Siemens επαναδιαπραγματεύθηκε την θέση της επί Οικουμενικής μ' ότι αυτό συνεπάγεται για τα κόμματα της αριστεράς.

δεμένα...

Και, όμως, ισχυρίζονται πολλοί όσο και να είναι πλέον γνωστή η φύση της πολιτικής, ο κόσμος, παρ' ότι είναι θυμωμένος, αδυνατεί να απεγκλωβιστεί, επιδεικνύει αδύνατη μνήμη, δεν έχει χρόνο να ασχοληθεί, είναι κουρασμένος, ματαιωμένος και εξαντλημένος από την προσπάθεια που καταβάλλει για την καθημερινή του επιβίωση.

Εν τέλει, ισχυρίζονται άλλοι τόσοι, ακόμη και αν η επιβολή της όποιας εξουσίας απαιτεί εξαναγκασμό, οι εξουσιαστές, όπως και αν προσδιορίζονται, αριστεροί, κομμουνιστές, εθνικοσοσιαλιστές ή κεντρώοι έχουν λάβει την κοινωνική συγκατάθεση μέσω της ψήφου.

Μπορούμε, βέβαια, εύκολα να αντιπαρατεθούμε στα παραπάνω λέγοντας, απλά και μόνο ότι αυτές οι διαπιστώσεις δεν φθάνουν για να ορίσουν μια τωρινή ή μελλοντική κοινωνική ανεπάρκεια στην αντιπαράθεση με τους εξουσιαστικούς σχεδιασμούς. Μπορούμε ακόμη να προσθέσουμε ότι και στο παρελθόν παρόμοιες αρνητικές καταστάσεις, που χαρακτήριζαν τον κοινωνικό χώρο ξεπεράστηκαν αργά ή γρήγορα και εκδηλώθηκαν ιδιαίτερα ανεπιθύμητες για την εξουσία κοινωνικές αντιστάσεις.

Η παρατεταμένη, όμως, μνημονιακή συνθήκη παραμένει μια ανοικτή ευκαιρία για να μεταβληθούν οι όροι επιβολής στον ελλαδικό χώρο, με τρόπο που όσα προηγήθηκαν γρήγορα να αποτελούν ένα μακρινό παρελθόν.

Η αριστερά σ' αυτήν ακριβώς την κατεύθυνση δεν έχει ρόλο κομπάρσου, αλλά μηχανοδηγού, του καταλληλότερου μάλιστα, σύμφωνα πλέον και με τη σύμφωνη γνώμη σημαντικών κύκλων της ευρωπαϊκής και όχι μόνο οικονομικής και πολιτικής ελίτ.

Όσοι την στήριξαν, κοινωνικά ή κινηματικά, συνεχίζουν να την στηρίζουν και σχεδιάζουν από τώρα να την στηρίξουν στην κρίσιμη για το καθεστώς Τσίπρα εκλογική διαδικασία που πλησιάζει, δεν έχουν οποιοδήποτε άλλοθι.

Όχι, βέβαια, ότι ποτέ τους είχαν...

Συσπείρωση Αναρχικών

ΤΟ ΝΕΟ ΜΑΚΕΛΕΙΟ ΣΤΗ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ ΚΑΙ ΜΙΑ ΞΕΧΑΣΜΕΝΗ(;) ΤΖΙΧΑΝΤΙΣΤΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ...

Η τελευταία αιματηρή τζιχαντιστική επίθεση στην Βαρκελώνη, που άφησε πίσω της 15 νεκρούς και πάνω από 100 τραυματίες, σίγουρα δεν ήταν απρόβλεπτη, τουλάχιστον ως αναμενόμενη συνέχεια παρόμοιων επιθέσεων σε ευρωπαϊκά εδάφη.

Θα θυμίσουμε ότι το 2014 και συγκεκριμένα μετά τις αεροπορικές στρατιωτικές επιθέσεις της Δύσης, τον Αύγουστο εκείνης της χρονιάς, μόλις λίγες εβδομάδες αργότερα το Ισλαμικό Κράτος δημοσίευσε μια

στοσύνη στον Θεό και σκοτώστε τους με όποιον τρόπο θέλετε. Λιώστε τους το κεφάλι, σφάξτε τους με μαχαίρι, πατήστε τους με το αυτοκίνητο σας, πετάξτε τους από ένα ψηλό κτίριο, πνίξτε τους ή δηλητηριάστε τους».

Η ηγεσία του Ισλαμικού Κράτους με το μήνυμα αυτό αναβάθμιζε την δράση των «μοναχικών λύκων», οι οποίοι λίγα χρόνια πριν αποτελούσαν αντικείμενο κοροϊδίας, και αποσκοπούσε εκτός των άλλων στην λεγόμενη υπερ-αντίδραση της Δύσης, ώστε η μεγαλύτερη στρατιωτική εμπλοκή να δώσει την ευκαιρία στο Ισλαμικό κράτος να πολεμήσει στην Συρία ή στο Ιράκ ενάντια στους δυτικούς σταυροφόρους.

κατά πολύ το ανώτατο όριο των επιτρεπόμενων ενισχύσεων του σχετικού νόμου [...] ανέλαβα ποινικές ευθύνες γιατί άλλοι απέφυγαν τις πολιτικές τους ευθύνες».

Ο Τσουκάτος καλύπτει τα «μικρά» κόμματα, ενώ γνωρίζει πολύ καλά ότι τα «μαύρα ταμεία» τους γεμίζουν ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, γιατί θέλει να κρατήσει «χαμηλούς» τόνους, απαραίτητη προϋπόθεση για να «πέσει» στα μαλακά. Ο Τσουκάτος γνωρίζει πολύ καλά ότι η Siemens επαναδιαπραγματεύθηκε την θέση της επί Οικουμενικής μ' ότι αυτό συνεπάγεται για τα κόμματα της αριστεράς.

Μπορούμε, βέβαια, εύκολα να αντιπαρατεθούμε στα παραπάνω λέγοντας, απλά και μόνο ότι αυτές οι διαπιστώσεις δεν φθάνουν για να ορίσουν μια τωρινή ή μελλοντική κοινωνική ανεπάρκεια στην αντιπαράθεση με τους εξουσιαστικούς σχεδιασμούς. Μπορούμε ακόμη να προσθέσουμε ότι και στο παρελθόν παρόμοιες αρνητικές καταστάσεις, που χαρακτήριζαν τον κοινωνικό χώρο ξεπεράστηκαν αργά ή γρήγορα και εκδηλώθηκαν ιδιαίτερα ανεπιθύμητες για την εξουσία κοινωνικές αντιστάσεις.

Η παρατεταμένη, όμως, μνημονιακή συνθήκη παραμένει μια ανοικτή ευκαιρία για να μεταβληθούν οι όροι επιβολής στον ελλαδικό χώρο, με τρόπο που όσα προηγήθηκαν γρήγορα να αποτελούν ένα μακρινό παρελθόν.

Η αριστερά σ' αυτήν ακριβώς την κατεύθυνση δεν έχει ρόλο κομπάρσου, αλλά μηχανοδηγού, του καταλληλότερου μάλιστα, σύμφωνα πλέον και με τη σύμφωνη γνώμη σημαντικών κύκλων της ευρωπαϊκής και όχι μόνο οικονομικής και πολιτικής ελίτ.

Όσοι την στήριξαν, κοινωνικά ή κινηματικά, συνεχίζουν να την στηρίζουν και σχεδιάζουν από τώρα να την στηρίξουν στην κρίσιμη για το καθεστώς Τσίπρα εκλογική διαδικασία που πλησιάζει, δεν έχουν οποιοδήποτε άλλοθι.

Όχι, βέβαια, ότι ποτέ τους είχαν...

Συσπείρωση Αναρχικών

ΤΟ ΝΕΟ ΜΑΚΕΛΕΙΟ ΣΤΗ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ ΚΑΙ ΜΙΑ ΞΕΧΑΣΜΕΝΗ(;) ΤΖΙΧΑΝΤΙΣΤΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ...

Η τελευταία αιματηρή τζιχαντιστική επίθεση στην Βαρκελώνη, που άφησε πίσω της 15 νεκρούς και πάνω από 100 τραυματίες, σίγουρα δεν ήταν απρόβλεπτη, τουλάχιστον ως αναμενόμενη συνέχεια παρόμοιων επιθέσεων σε ευρωπαϊκά εδάφη.

Θα θυμίσουμε ότι το 2014 και συγκεκριμένα μετά τις αεροπορικές στρατιωτικές επιθέσεις της Δύσης, τον Αύγουστο εκείνης της χρονιάς, μόλις λίγες εβδομάδες αργότερα το Ισλαμικό Κράτος δημοσίευσε μια ομιλία ανώτερου στελέχους της, του Αμπού Μοχάμεντ αλ Αντνάνι, ο οποίος παρότρυνε για πρώτη φορά με άμεσο τρόπο σε επιθέσεις ενάντια στην Δύση:

«Αν μπορείτε να σκοτώσετε κάποιον άπιστο αμερικάνο ή ευρωπαίο –ακόμα καλύτερα κανέναν αντιπαθητικό βρωμιάρη Γάλλο– κανέναν Αυστραλό, Καναδό ή κάποιον άλλον από τους άπιστους, που πολεμούν [εναντίον μας] ... κάντε το, έχετε εμπιστοσύνη στον Θεό και σκοτώστε τους με όποιον τρόπο θέλετε. Λιώστε τους το κεφάλι, σφάξτε τους με μαχαίρι, πατήστε τους με το αυτοκίνητό σας, πετάξτε τους από ένα ψηλό κτίριο, πνίξτε τους ή δηλητηριάστε τους».

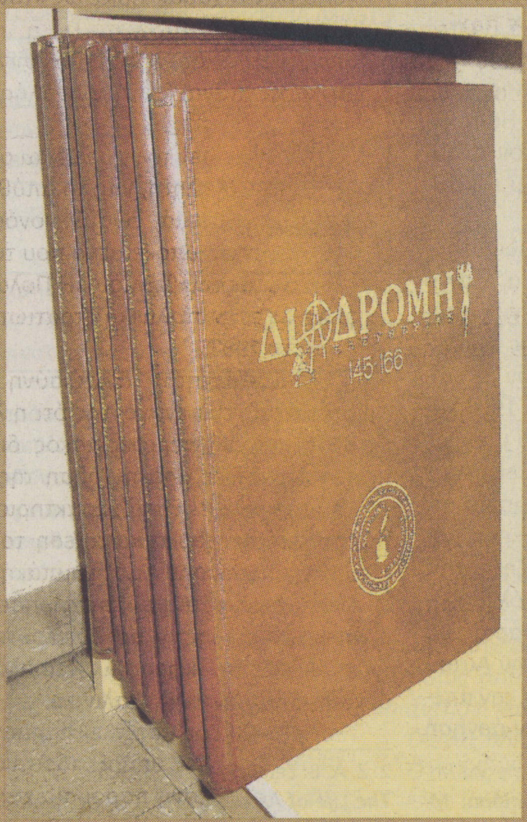
Η ηγεσία του Ισλαμικού Κράτους με το μήνυμα αυτό αναβάθμιζε την δράση των «μοναχικών λύκων», οι οποίοι λίγα χρόνια πριν αποτελούσαν αντικείμενο κοροϊδίας, και αποσκοπούσε εκτός των άλλων στην λεγόμενη υπερ-αντίδραση της Δύσης, ώστε η μεγαλύτερη στρατιωτική εμπλοκή να δώσει την ευκαιρία στο Ισλαμικό κράτος να πολεμήσει στην Συρία ή στο Ιράκ ενάντια στους δυτικούς σταυροφόρους.

Το αμέσως επόμενο διάστημα δυστυχώς παρόμοιες επιθέσεις, όχι μόνο θα επαναληφθούν, αλλά θα γίνουν ακόμη αγριότερες και απάνθρωπες, καθώς η μεγάλη μάχη για την εκδίωξη του ISIS από την Ράκκα θα κορυφώνεται βήμα, βήμα...

Λεόν



Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΙ ΕΝΔΕΔΥΜΈΝΗ:



Ως γνωστόν η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ κυκλοφορεί και σε τόμους.
Με τα φύλλα 145-166 συμπληρώθηκε ο 7ος τόμος (έτη 2015-2016) και διατίθεται βιβλιοδετημένος, όπως και οι προηγούμενοι.

Οι προηγούμενοι τόμοι:

1ος τόμος (φύλλα 01-25),
2ος » (φύλλα 26-50),
3ος » (φύλλα 51-75),
4ος » (φύλλα 76-100)
5ος » (φύλλα 101-122)
6ος » (φύλλα 123-144)

***

Όσοι/ες επιθυμούν να αποκτήσουν κάποιον από αυτούς τους τόμους θα πρέπει να τηλεφωνήσουν στο 69 73 799 207 ή να επικοινωνήσουν με την Αναρχική Αρχειοθήκη Αθήνας.

Ο ρόλος της Wall Street στην Οκτωβριανή Επανάσταση: Μια ενδιαφέρουσα άποψη από τον Antony C. Sutton

(Ε΄ μέρος)



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΛΕΝΙΝ ΚΑΙ Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΩΝ

Μόνο όταν οι Μπολσεβίκοι έλαβαν από εμάς μια σταθερή ροή κεφαλαίων μέσω διαφόρων καναλιών και υπό διαφορετικές ετικέτες, ήταν σε θέση να οικοδομήσουν το κύριο όργανό τους την Pravda, για να διεξάγουν ενεργητική προπαγάνδα και να επεκτείνουν σημαντικά την αρχικά μικρή βάση του κόμματός τους.

(Von Kühlmann, υπουργός εξωτερικών, στον Kaiser, 3 Δεκεμβρίου 1917)

Τον Απρίλιο του 1917, ο Λένιν και μια ομάδα 32 Ρώσσων επαναστατών, κυρίως Μπολσεβίκων, ταξίδεψε με τραίνο από την Ελβετία μέσω της Γερμανίας και της Σουηδίας στην Πετρούπολη, στη Ρωσσία. Επρόκειτο να ενωθούν με τον Λέον Τρότσκυ, «για να ολοκληρώσουν την επανάσταση». Η μετάβασή τους μέσω της Γερμανίας εγκρίθηκε, διευκολύνθηκε και χρηματοδοτήθηκε από το Γερμανικό γενικό Επιτελείο. Η μετάβαση του Λένιν στη Ρωσσία αποτελούσε μέρος ενός μου». Μέχρι το 1917, ο Bethmann-Hollweg είχε χάσει την υποστήριξη του Reichstag και παραιτήθηκε, –αλλά όχι πριν εγκρίνει τη μετάβαση των μπολσεβίκων επαναστατών στη Ρωσσία. Οι οδηγίες διέλευσης, τις οποίες έδωσε ο Bethmann-Hollweg, πέρασαν μέσω του κρατικού γραμματέα Arthur Zimmermann –που ήταν αμέσως κάτω από τον Bethmann-Hollweg και χειριζόταν τις καθημερινές επιχειρησιακές λειτουργίες με τους Γερμανούς υπουργούς στη Βέρνη και στην Κοπεγχάγη– στον Γερμανό υπουργό στη Βέρνη στις αρχές Απριλίου 1917. Ο ίδιος ο Kaiser δεν γνώριζε το επαναστατικό κίνημα μέχρι που ο Λένιν πέρασε στη Ρωσσία.

Ενώ ο ίδιος ο Λένιν δεν ήξερε την ακριβή πηγή της βοήθειας, ήξερε ότι η Γερμανική κυβέρνηση παρείχε κάποια χρηματοδότηση. Υπήρχαν, ωστόσο, ενδιάμεσοι δεσμοί μεταξύ του γερμανικού υπουργείου εξωτερικών και του Λένιν, όπως φαίνεται παρακάτω:

Από το Βερολίνο ο Zimmermann και ο Bethmann-Hollweg επικοινωνούσαν με τον Γερμανό υπουργό στην Κοπεγχάγη, τον Brockdorff-Rantzau. Με τη σειρά του, ο Brockdorff-Rantzau ήταν σε επαφή με τον Alexander Israel νός πράκτορας. Το γερμανικό Υπουργείο Εξωτερικών αξιολόγησε τις πιθανές ενέργειες του Λένιν στη Ρωσσία ως σύμφωνες με τους δικούς του στόχους στη διάλυση της υφιστάμενης δομής εξουσίας στη Ρωσσία. Ωστόσο, και οι δύο πλευρές είχαν κρυφές επιδιώξεις: η Γερμανία ήθελε προτεραιότητα πρόσβασης στις μεταπολεμικές αγορές στη Ρωσσία και ο Λένιν σκόπευε να εδραιώσει μια μαρξιστική δικτατορία.

Η ιδέα να χρησιμοποιηθούν οι Ρώσοι επαναστάτες με αυτό τον τρόπο μπορεί να ανιχνευτεί ήδη από το 1915. Στις 14 Αυγούστου αυτής της χρονιάς, ο Brockdorff-Rantzau έγραψε στον Γερμανό υφυπουργό σχετικά με τη συνομιλία του με τον Helphand (Parvus) και έκανε μια ισχυρή σύσταση να προσλάβουν τον Helphand, «έναν εξαιρετικά σημαντικό άνθρωπο, που νιώθω ότι τις ασυνήθιστες δυνάμεις του πρέπει να τις χρησιμοποιήσουμε στη διάρκεια του πολέμου...».[3] Στην έκθεση συμπεριλαμβανόταν μια προειδοποίηση: «αυτό που ίσως αποτελεί κίνδυνο είναι να θέλει να χρησιμοποιήσει τις εξουσίες του, που κρύβονται πίσω από τον Helphand, αλλά θα ήταν οπωσδήποτε μια παραδοχή της δικής μας αδυναμίας, αν επρόκειτο να αρνηθούμε τις υπηρεσίες τους με το φόβο μήπως δεν είμαστε σε θέση να τις κατευθύνουμε».[4]

Οι ιδέες του Brockdorff-Rantzau να κατευθύνουν ή να ελέγξουν τους επαναστάτες, όπως θα δούμε, ήταν παράλληλες με εκείνες των χρηματοδοτών της Wall Street. Ήταν ο J.P. Morgan και η Αμερικάνικη Διεθνής Εταιρεία, που προσπάθησαν να ελέγξουν τόσο τους εγχώριους, όσο και τους ξένους επαναστάτες στις ΗΠΑ για δικούς τους σκοπούς.

Ένα επόμενο έγγραφο[5] περιέγραφε τους όρους που ζητούσε ο Λένιν, από τους οποίους ο πιο ενδιαφέρον ήταν ο υπ' αριθμόν 7 να επιτρέπει στα ρωσσικά στρατεύματα να κινηθούν στην Ινδία· αυτό υποδηλώνει ότι ο Λένιν είχε την πρόθεση να συνεχίσει το τσαρικό επεκτατικό πρόγραμμα. Ο Zeman επίσης καταγράφει τον ρόλο του Max Warburg στην ίδρυση ενός Ρωσσικού εκδοτικού οίκου και αναφέρεται σε μια συμφωνία που χρονολογείται στις 12 Αυγούστου 1916, στην οποία ο Γερμανός βιομήχανος Stinnes



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

Ο ΛΕΝΙΝ ΚΑΙ Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΩΝ

Μόνο όταν οι Μπολσεβίκοι έλαβαν από εμάς μια σταθερή ροή κεφαλαίων μέσω διαφόρων καναλιών και υπό διαφορετικές ετικέτες, ήταν σε θέση να οικοδομήσουν το κύριο όργανό τους την Pravda, για να διεξάγουν ενεργητική προπαγάνδα και να επεκτείνουν σημαντικά την αρχικά μικρή βάση του κόμματός τους.

(Von Kühlmann, υπουργός εξωτερικών, στον Kaiser, 3 Δεκεμβρίου 1917)

Τον Απρίλιο του 1917, ο Λένιν και μια ομάδα 32 Ρώσσων επαναστατών, κυρίως Μπολσεβίκων, ταξίδεψε με τραίνο από την Ελβετία μέσω της Γερμανίας και της Σουηδίας στην Πετρούπολη, στη Ρωσσία. Επρόκειτο να ενωθούν με τον Λέον Τρότσκυ, «για να ολοκληρώσουν την επανάσταση». Η μετάβασή τους μέσω της Γερμανίας εγκρίθηκε, διευκολύνθηκε και χρηματοδοτήθηκε από το Γερμανικό γενικό Επιτελείο. Η μετάβαση του Λένιν στη Ρωσσία αποτελούσε μέρος ενός σχεδίου εγκεκριμένου από τη γερμανική Ανώτατη Διοίκηση, προφανώς όχι άμεσα γνωστού στον Kaiser, για να συμβάλει στην αποσύνθεση του ρωσσικού στρατού κι έτσι να εξαλείψει την παρουσία της Ρωσσίας από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η πιθανότητα οι Μπολσεβίκοι να στρέφονταν κατά της Γερμανίας και της Ευρώπης δεν υπήρχε για το γερμανικό Γενικό Επιτελείο. Ο υποστράτηγος Hoffman είχε γράψει: «δεν γνωρίζαμε ούτε προβλέπαμε τον κίνδυνο για την ανθρωπότητα από τις συνέπειες αυτού του ταξιδιού των Μπολσεβίκων στη Ρωσσία».[1]

Σε ανώτερο επίπεδο, ο Γερμανός πολιτικός αξιωματούχος που ενέκρινε το ταξίδι του Λένιν στη Ρωσσία ήταν ο Καγκελάριος Theobald von Bethmann-Hollweg, ένας απόγονος της οικογένειας Bethmann, της τράπεζας της Φρανκφούρτης, η οποία έφτασε σε μεγάλη άνθηση τον 19ο αι. Ο Bethmann-Hollweg διορίστηκε καγκελάριος το 1909 και το Νοέμβριο του 1913 δέχτηκε την πρώτη ψήφο μομφής που έγινε ποτέ σε καγκελάριο στο γερμανικό Reichstag. Ήταν ο Bethmann-Hollweg που το 1914 είπε δημόσια ότι

μου». Μέχρι το 1917, ο Bethmann-Hollweg είχε χάσει την υποστήριξη του Reichstag και παραιτήθηκε, –αλλά όχι πριν εγκρίνει τη μετάβαση των μπολσεβίκων επαναστατών στη Ρωσσία. Οι οδηγίες διέλευσης, τις οποίες έδωσε ο Bethmann-Hollweg, πέρασαν μέσω του κρατικού γραμματέα Arthur Zimmermann –που ήταν αμέσως κάτω από τον Bethmann-Hollweg και χειριζόταν τις καθημερινές επιχειρησιακές λειτουργίες με τους Γερμανούς υπουργούς στη Βέρνη και στην Κοπεγχάγη– στον Γερμανό υπουργό στη Βέρνη στις αρχές Απριλίου 1917. Ο ίδιος ο Kaiser δεν γνώριζε το επαναστατικό κίνημα μέχρι που ο Λένιν πέρασε στη Ρωσσία.

Ενώ ο ίδιος ο Λένιν δεν ήξερε την ακριβή πηγή της βοήθειας, ήξερε ότι η Γερμανική κυβέρνηση παρείχε κάποια χρηματοδότηση. Υπήρχαν, ωστόσο, ενδιάμεσοι δεσμοί μεταξύ του γερμανικού υπουργείου εξωτερικών και του Λένιν, όπως φαίνεται παρακάτω:

Από το Βερολίνο ο Zimmermann και ο Bethmann-Hollweg επικοινωνούσαν με τον Γερμανό υπουργό στην Κοπεγχάγη, τον Brockdorff-Rantzau. Με τη σειρά του, ο Brockdorff-Rantzau ήταν σε επαφή με τον Alexander Israel

Η μετάβαση του Λένιν στη Ρωσσία τον Απρίλιο του 1917	
Τελική Απόφαση	BETHMANNHOLLWEG (καγκελάριος)
Ενδιάμεσος Ι	ARTHUR ZIMMERMANN (Υφυπουργός)
Ενδιάμεσος ΙΙ	ROCKDORFF-RANTZAU (Γερμανός υπουργός στην Κοπεγχάγη)
Ενδιάμεσος ΙΙΙ	ALEXANDER ISRAEL HELPHAND (αλλιώς PARVUS)
Ενδιάμεσος IV	JACOB FURSTENBERG (αλλιώς GANETSKY) Ο Λένιν στη Σουηδία

Helphand (πιο γνωστό με το ψευδώνυμό του, Parvus), που βρισκόταν στην Κοπεγχάγη.[2] Ο Parvus ήταν ο σύνδεσμός με τον Jacob Furstenberg, έναν Πολωνό που καταγόταν

προτεραιότητα πρόσβασης στις μεταπολεμικές αγορές στη Ρωσσία και ο Λένιν σκόπευε να εδραιώσει μια μαρξιστική δικτατορία.

Η ιδέα να χρησιμοποιηθούν οι Ρώσοι επαναστάτες με αυτό τον τρόπο μπορεί να ανιχνευτεί ήδη από το 1915. Στις 14 Αυγούστου αυτής της χρονιάς, ο Brockdorff-Rantzau έγραψε στον Γερμανό υφυπουργό σχετικά με τη συνομιλία του με τον Helphand (Parvus) και έκανε μια ισχυρή σύσταση να προσλάβουν τον Helphand, «έναν εξαιρετικά σημαντικό άνθρωπο, που νιώθω ότι τις ασυνήθιστες δυνάμεις του πρέπει να τις χρησιμοποιήσουμε στη διάρκεια του πολέμου...».[3] Στην έκθεση συμπεριλαμβανόταν μια προειδοποίηση: «αυτό που ίσως αποτελεί κίνδυνο είναι να θέλει να χρησιμοποιήσει τις εξουσίες του, που κρύβονται πίσω από τον Helphand, αλλά θα ήταν οπωσδήποτε μια παραδοχή της δικής μας αδυναμίας, αν επρόκειτο να αρνηθούμε τις υπηρεσίες τους με το φόβο μήπως δεν είμαστε σε θέση να τις κατευθύνουμε».[4]

Οι ιδέες του Brockdorff-Rantzau να κατευθύνουν ή να ελέγξουν τους επαναστάτες, όπως θα δούμε, ήταν παράλληλες με εκείνες των χρηματοδοτών της Wall Street. Ήταν ο J.P. Morgan και η Αμερικάνικη Διεθνής Εταιρεία, που προσπάθησαν να ελέγξουν τόσο τους εγχώριους, όσο και τους ξένους επαναστάτες στις ΗΠΑ για δικούς τους σκοπούς.

Ένα επόμενο έγγραφο[5] περιέγραφε τους όρους που ζητούσε ο Λένιν, από τους οποίους ο πιο ενδιαφέρον ήταν ο υπ' αριθμόν 7 να επιτρεπεί στα ρωσσικά στρατεύματα να κινηθούν στην Ινδία· αυτό υποδηλώνει ότι ο Λένιν είχε την πρόθεση να συνεχίσει το τσαρικό επεκτατικό πρόγραμμα. Ο Zeman επίσης καταγράφει τον ρόλο του Max Warburg στην ίδρυση ενός Ρωσσικού εκδοτικού οίκου και αναφέρεται σε μια συμφωνία που χρονολογείται στις 12 Αυγούστου 1916, στην οποία ο Γερμανός βιομήχανος Stinnes συμφώνησε να συνεισφέρει δύο εκατομμύρια ρούβλια για την χρηματοδότηση του εκδοτικού οίκου στη Ρωσσία.[6]

Συνεπώς, στις 16 Απριλίου 1917, ένα τραίνο φορτωμένο με 32 άτομα, συμπεριλαμβανομένου του Λένιν, της συζύγου του Nadezhda Krupskaya, του Grigori Zinoviev, του Sokolnikov και του Karl Radek, έφυγε από τον Κεντρικό Σταθμό της Βέρνης οδεύοντας προς την Στοκχόλμη. Όταν η ομάδα έφτασε στα ρωσσικά σύνορα μόνο στον Fritz Plattan και τον Radek αρνήθηκαν την είσοδο στη Ρωσσία. Η είσοδος επετράπη στους υπολοίπους της ομάδας. Μερικούς μήνες αργότερα ακολουθήθηκαν από σχεδόν 200 Μενσεβίκους, περιλαμβανομένου του Martov και του Axelrod.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Τρότσκυ, εκείνη την εποχή στη Νέα Υόρκη, επίσης διέθετε κεφάλαια που προέρχονταν από γερμανικές πηγές. Επί πλέον, ο Von Kuhlmann αναφέρει την ανικανότητα του Λένιν να διευρύνει τη βάση του μπολσεβίκικου κόμματος μέχρι οι Γερμανοί να προμηθεύσουν τα κεφάλαια. Ο Τρότσκυ ήταν ένας Μενσεβίκος

ροή κεφαλαίων μέσω διαφόρων καναλιών και υπό διαφορετικές ετικέτες, ήταν σε θέση να οικοδομήσουν το κύριο όργανό τους την Pravda, για να διεξάγουν ενεργητική προπαγάνδα και να επεκτείνουν σημαντικά την αρχικά μικρή βάση του κόμματός τους.

(Von Kühlmann, υπουργός εξωτερικών, στον Kaiser, 3 Δεκεμβρίου 1917)

Τον Απρίλιο του 1917, ο Λένιν και μια ομάδα 32 Ρώσσων επαναστατών, κυρίως Μπολσεβίκων, ταξίδεψε με τραίνο από την Ελβετία μέσω της Γερμανίας και της Σουηδίας στην Πετρούπολη, στη Ρωσσία. Επρόκειτο να ενωθούν με τον Λέον Τρότσκυ, «για να ολοκληρώσουν την επανάσταση». Η μετάβασή τους μέσω της Γερμανίας εγκρίθηκε, διευκολύνθηκε και χρηματοδοτήθηκε από το Γερμανικό γενικό Επιτελείο. Η μετάβαση του Λένιν στη Ρωσσία αποτελούσε μέρος ενός σχεδίου εγκεκριμένου από τη γερμανική Ανώτατη Διοίκηση, προφανώς όχι άμεσα γνωστού στον Kaiser, για να συμβάλει στην αποσύνθεση του ρωσσικού στρατού κι έτσι να εξαλείψει την παρουσία της Ρωσσίας από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η πιθανότητα οι Μπολσεβίκοι να στρέφονταν κατά της Γερμανίας και της Ευρώπης δεν υπήρχε για το γερμανικό Γενικό Επιτελείο. Ο υποστράτηγος Hoffman είχε γράψει: «δεν γνωρίζαμε ούτε προβλέπαμε τον κίνδυνο για την ανθρωπότητα από τις συνέπειες αυτού του ταξιδιού των Μπολσεβίκων στη Ρωσσία».[1]

Σε ανώτερο επίπεδο, ο Γερμανός πολιτικός αξιωματούχος που ενέκρινε το ταξίδι του Λένιν στη Ρωσσία ήταν ο Καγκελάριος Theobald von Bethmann-Hollweg, ένας απόγονος της οικογένειας Bethmann, της τράπεζας της Φρανκφούρτης, η οποία έφτασε σε μεγάλη άνθηση τον 19ο αι. Ο Bethmann-Hollweg διορίστηκε καγκελάριος το 1909 και το Νοέμβριο του 1913 δέχτηκε την πρώτη ψήφο μομφής που έγινε ποτέ σε καγκελάριο στο γερμανικό Reichstag. Ήταν ο Bethmann-Hollweg που το 1914 είπε δημόσια ότι η γερμανική εγγύηση στο Βέλγιο ήταν απλώς «ένα μάτσο παλιόχαρτα». Επίσης, για άλλα πολεμικά ζητήματα –όπως η απεριόριστη χρήση υποβρυχίων στον πόλεμο– ο Bethmann-Hollweg ήταν αμφίθυμος· τον Ιανουάριο του 1917 είπε στον Kaiser: «Δεν μπορώ να δώσω στην Αυτού Μεγαλειότητά σας ούτε τη συγκατάθεσή μου για την απεριόριστη χρήση πολεμικών υποβρυχίων ούτε την άρνησή

1. Max Hoffman, *War Diaries and Other Papers* (London: M. Secker, 1929), 2:177.

ο Bethmann-Hollweg, περνώντας μέσω του κρατικού γραμματέα Arthur Zimmermann –που ήταν αμέσως κάτω από τον Bethmann-Hollweg και χειριζόταν τις καθημερινές επιχειρησιακές λειτουργίες με τους Γερμανούς υπουργούς στη Βέρνη και στην Κοπεγχάγη– στον Γερμανό υπουργό στη Βέρνη στις αρχές Απριλίου 1917. Ο ίδιος ο Kaiser δεν γνώριζε το επαναστατικό κίνημα μέχρι που ο Λένιν πέρασε στη Ρωσσία.

Ενώ ο ίδιος ο Λένιν δεν ήξερε την ακριβή πηγή της βοήθειας, ήξερε ότι η Γερμανική κυβέρνηση παρείχε κάποια χρηματοδότηση. Υπήρχαν, ωστόσο, ενδιάμεσοι δεσμοί μεταξύ του γερμανικού υπουργείου εξωτερικών και του Λένιν, όπως φαίνεται παρακάτω:

Από το Βερολίνο ο Zimmermann και ο Bethmann-Hollweg επικοινωνούσαν με τον Γερμανό υπουργό στην Κοπεγχάγη, τον Brockdorff-Rantzau. Με τη σειρά του, ο Brockdorff-Rantzau ήταν σε επαφή με τον Alexander Israel Helphand (πιο γνωστό με το ψευδώνυμό του, Parvus), που βρισκόταν στην Κοπεγχάγη.[2] Ο Parvus ήταν ο σύνδεσμός με τον Jacob Furstenberg, έναν Πολωνό που καταγόταν από εύπορη οικογένεια, αλλά πιο γνωστό με το ψευδώνυμό του Ganetsky. Και ο Jacob Furstenberg ήταν ο άμεσος σύνδεσμος με τον Λένιν.

Η μετάβαση του Λένιν στη Ρωσσία τον Απρίλιο του 1917	
Τελική Απόφαση	BETHMANNHOLLWEG (καγκελάριος)
Ενδιάμεσος Ι	ARTHUR ZIMMERMANN (Υφυπουργός)
Ενδιάμεσος ΙΙ	ROCKDORFF-RANTZAU (Γερμανός υπουργός στην Κοπεγχάγη)
Ενδιάμεσος ΙΙΙ	ALEXANDER ISRAEL HELPHAND (αλλιώς PARVUS)
Ενδιάμεσος IV	JACOB FURSTENBERG (αλλιώς GANETSKY) Ο Λένιν στη Σουηδία

Αν και ο καγκελάριος Bethmann-Hollweg ήταν η τελική αρχή για τη μεταφορά του Λένιν και παρ' όλο που ο Λένιν ίσως γνώριζε την γερμανική προέλευση της βοήθειας που δεχόταν, ο ίδιος δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως Γερμα-

2. Z. A. B. Zeman and W. B. Scharlau, *The Merchant of Revolution. The Life of Alexander Israel Helphand (Parvus), 1867-1924* (New York: Oxford University Press, 1965).

μια παραδοχή της δικής μας αδυναμίας, αν επρόκειτο να αρνηθούμε τις υπηρεσίες τους με το φόβο μήπως δεν είμαστε σε θέση να τις κατευθύνουμε».[4]

Οι ιδέες του Brockdorff-Rantzau να κατευθύνουν ή να ελέγξουν τους επαναστάτες, όπως θα δούμε, ήταν παράλληλες με εκείνες των χρηματοδοτών της Wall Street. Ήταν ο J.P. Morgan και η Αμερικάνικη Διεθνής Εταιρεία, που προσπάθησαν να ελέγξουν τόσο τους εγχώριους, όσο και τους ξένους επαναστάτες στις ΗΠΑ για δικούς τους σκοπούς.

Ένα επόμενο έγγραφο[5] περιέγραφε τους όρους που ζητούσε ο Λένιν, από τους οποίους ο πιο ενδιαφέρον ήταν ο υπ' αριθμόν 7 να επιτραπεί στα ρωσσικά στρατεύματα να κινηθούν στην Ινδία· αυτό υποδηλώνει ότι ο Λένιν είχε την πρόθεση να συνεχίσει το τσαρικό επεκτατικό πρόγραμμα. Ο Zeman επίσης καταγράφει τον ρόλο του Max Warburg στην ίδρυση ενός Ρωσσικού εκδοτικού οίκου και αναφέρεται σε μια συμφωνία που χρονολογείται στις 12 Αυγούστου 1916, στην οποία ο Γερμανός βιομήχανος Stinnes συμφώνησε να συνεισφέρει δύο εκατομμύρια ρούβλια για την χρηματοδότηση του εκδοτικού οίκου στη Ρωσσία.[6]

Συνεπώς, στις 16 Απριλίου 1917, ένα τραίνο φορτωμένο με 32 άτομα, συμπεριλαμβανομένου του Λένιν, της συζύγου του Nadezhda Krupskaya, του Grigori Zinoviev, του Sokolnikov και του Karl Radek, έφυγε από τον Κεντρικό Σταθμό της Βέρνης οδεύοντας προς την Στοκχόλμη. Όταν η ομάδα έφτασε στα ρωσσικά σύνορα μόνο στον Fritz Plattan και τον Radek αρνήθηκαν την είσοδο στη Ρωσσία. Η είσοδος επετράπη στους υπολοίπους της ομάδας. Μερικούς μήνες αργότερα ακολουθήθηκαν από σχεδόν 200 Μενσεβίκους, περιλαμβανομένου του Martov και του Axelrod.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Τρότσκυ, εκείνη την εποχή στη Νέα Υόρκη, επίσης διέθετε κεφάλαια που προέρχονταν από γερμανικές πηγές. Επί πλέον, ο Von Kuhlmann αναφέρει την ανικανότητα του Λένιν να διευρύνει τη βάση του μπολσεβίκικου κόμματος μέχρι οι Γερμανοί να προμηθεύσουν τα κεφάλαια. Ο Τρότσκυ ήταν ένας Μενσεβίκος που στράφηκε στον Μπολσεβικισμό μόλις το 1917. Αυτό δείχνει ότι τα γερμανικά κεφάλαια ίσως σχετίζονταν με την αλλαγή της κομματικής ταυτότητας του Τρότσκυ.

3. Z. A. B. Zeman, *Germany and the Revolution in Russia, 1915-1918. Documents from the Archives of the German Foreign Ministry* (London: Oxford University Press, 1958).
4. Ό.π.
5. Ό.π., σελ. 6, έγγραφο 6, που αναφέρει μια συζήτηση με τον Εσθονό μεσάζοντα Keskula.
6. Ό.π., σελ. 92, νούμερο 3.

Τα έγγραφα SISSON

Στις αρχές του 1918 ο Edgard Sisson, εκπρόσωπος της Επιτροπής της Πετρούπολης στις Δημόσιες Πληροφορίες των ΗΠΑ, αγόρασε μια παρτίδα ρωσσικών εγγράφων, για να αποδείξει ότι ο Τρότσκυ, ο Λένιν κι άλλοι Μπολσεβίκοι επαναστάτες δεν ήταν μόνο αμειβόμενοι, αλλά και πράκτορες της γερμανικής κυβέρνησης.

Αυτά τα έγγραφα, που αργότερα αποκαλούνταν «έγγραφα Sisson», αποστάλθηκαν στις ΗΠΑ πολύ εσπευσμένα και με μυστικότητα. Στην Washington D.C. υποβλήθηκαν στο Εθνικό Συμβούλιο της Υπηρεσίας Ιστορίας για εξακρίβωση γνησιότητας. Δύο εξέχοντες ιστορικοί, ο J. Franklin Jameson και ο Samuel N. Harper, πιστοποίησαν τη γνησιότητά τους. Αυτοί οι ιστορικοί χώρισαν τα έγγραφα Sisson σε τρεις ομάδες. Όσον αφορά στην Ομάδα I. κατέληξαν:

Τα υποβάλαμε με μεγάλη προσοχή σε όλες τις εφαρμοσμένες δοκιμασίες, στις οποίες είναι συνηθισμένοι οι σπουδαστές ιστορίας και... με βάση αυτές τις έρευνες, δεν διστάζουμε να δηλώσουμε ότι δεν βλέπουμε κανένα λόγο να αμφιβάλουμε για την γνησιότητα και την αυθεντικότητα αυτών των 53 εγγράφων.[7]

Οι ιστορικοί ήταν λιγότερο σίγουροι για το υλικό της Ομάδας II. Αυτή η ομάδα δεν απορρίφθηκε ως εντελώς πλαστή, αλλά προτάθηκε ότι ήταν αντίγραφο των πρωτότυπων εγγράφων. Αν και οι ιστορικοί δεν έκαναν «καμιά δήλωση πιστότητας» για την Ομάδα III, δεν ήταν διατεθειμένοι να απορρίψουν τα έγγραφα ως τελείως πλαστά.

Τα έγγραφα Sisson δημοσιεύτηκαν από την Επιτροπή Δημόσιας Πληροφόρησης, της οποίας πρόεδρος ήταν ο George Creel, ένας πρώην χορηγός προ-Μπολσεβίκικων ομάδων. Ο αμερικάνικος τύπος εν γένει αποδέχτηκε τα έγγραφα ως αυθεντικά. Η αξιοσημείωτη εξαίρεση ήταν η *New York Evening Post*, που εκείνη την περίοδο ήταν στην ιδιοκτησία του Thomas W. Lamont, ενός συνεργάτη της εταιρείας Morgan. Ενώ είχαν δημοσιευτεί μόλις λίγες συνέχειες, ο Τύπος αμφισβήτησε την αυθεντικότητα όλων των εγγράφων.[8]

Γνωρίζουμε ότι τα έγραφα Sisson ήταν σχεδόν όλα πλαστά: μόνο μια ή δύο από τις γερμανικές εγκυκλίους ήταν γνήσιες. Ακόμη και μια πρόχειρη εξέταση του γερμανικού επιστολόχαρτου δείχνει ότι οι πλαστογράφοι ήταν ασυνήθιστα απρόσεκτοι, που ίσως εργάζονταν για την εύπιστη αμερικάνικη αγορά. Το γερμανικό κείμενο μεταφέρθηκε με όρους που φτάνουν τα όρια της γελοιότητας: για πα-

στη Στοκχόλμη λειτούργησε ως αγωγός για τα κεφάλαια των Μπολσεβίκων από τη Γερμανία. Αυτός ο αγωγός έχει επιβεβαιωθεί από πιο αξιόπιστες πηγές. Τα έγγραφα 54, 63 και 64 αναφέρουν ότι ο Furstenberg ήταν ο τραπεζικός πράκτορας μεταξύ Γερμανών και Μπολσεβίκων. Το όνομα του Furstenberg αναφέρεται κι αλλού σε αυθεντικά έγγραφα. Το έγγραφο 54 του Sisson αναφέρει τον Olof Aschberg κι ο ίδιος ο Olof Aschberg βάσει δικών του δηλώσεων ήταν «Μπολσεβίκος Τραπεζίτης». Ο Aschberg το 1917 ήταν ο διευθυντής της Nya Banken. Άλλα έγγραφα του Sisson αναφέρουν μια σειρά από λίστες ονομάτων και ιδρυμάτων, όπως η γερμανική Naptha-Industrial Bank, την Disconto Gesellschaft και τον Max Warburg, τον τραπεζίτη από το Αμβούργο, αλλά τα ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία είναι πιο φευγαλέα. Γενικώς, τα έγγραφα του Sisson, ενώ τα ίδια είναι πλαστά, εντούτοις βασίζονται εν μέρει σε γενικά αυθεντικές πληροφορίες.

Μια αινιγματική πτυχή υπό το πρίσμα της ιστορίας σε αυτό το βιβλίο είναι ότι τα έγγραφα έφτασαν στον Edgard Sisson από τον Alexander Gumberg (αλλιώς Berg, πραγματικό όνομα Michael Gruzenberg), τον Μπολσεβίκο πράκτορα στη Σκανδιναβία και αργότερα έναν εμπιστευτικό βοηθό της Chase National Bank[11] και του Floyd Odium[12] της Atlas Corporation. Οι Μπολσεβίκοι από την άλλη απέρριψαν σθεναρά το υλικό του Sisson. Το ίδιο έκανε κι ο John Reed, ο Αμερικανός εκπρόσωπος της εκτελεστικής εξουσίας της Τρίτης Διεθνούς και του οποίου ο μισθός προερχόταν από το περιοδικό *Metropolitan*, που ανήκε στην J.P. Morgan.[13] Το ίδιο έκανε κι ο Thomas Lamont, ο εταίρος της Morgan που κατείχε την *New York Evening Post*. Υπάρχουν πολλές πιθανές εξηγήσεις. Πιθανόν οι συνδέσεις μεταξύ των συμφερόντων της Morgan στη Νέα Υόρκη και τέτοιων παραγόντων όπως ο John Reed και ο Alexander Gumberg ήταν εξαιρετικά ευέλικτες. Αυτός *θα μπορούσε* να είναι



ένας ελιγμός του Gumberg, για να δυσφημίσει τον Sisson και τον Creel, φυτεύοντάς τους πλαστά έγγραφα.

Τα έγγραφα Sisson «αποδεικνύουν» την αποκλειστική ανάμιξη της Γερμανίας με τους Μπολσεβίκους. Επίσης, έχουν χρησιμοποιηθεί, για να «αποδείξουν» μια εβραϊκή-μπολσεβίκικη συνωμοσία στη γραμμή των Πρωτοκόλλων της Σιών. Το 1918 η κυβέρνηση των ΗΠΑ ήθελε να συσπειρώσει την Αμερικανική κοινή γνώμη πίσω από έναν αντιλαϊκό πόλεμο στη Γερμανία και τα έγγραφα Sisson «αποδείκνυαν» δραματικά την αποκλειστική εμπλοκή της Γερμανίας στους Μπολσεβίκους. Τα έγγραφα παρείχαν επίσης ένα προπέτασμα καπνού κατά της δημόσιας γνώσης των γεγονότων, που περιγράφονται σε αυτό το βιβλίο.

Το τραγούδι του πολέμου στην Washington[14]

Μια αναθεώρηση των εγγράφων στο Δεκαδικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών υποδεικνύει ότι το Υπουργείο Εξωτερικών και ο πρεσβευτής Francis στην Πετρούπολη ήταν αρκετά καλά πληροφορημένοι για τις προθέσεις και την πρόοδο του μπολσεβίκικου κινήματος. Το καλοκαίρι του 1917, για παράδειγμα, το Υπουργείο Εξωτερικών θέλησε να σταματήσει την αναχώρηση από τις ΗΠΑ σε «ζημιογόνα πρόσωπα» (δηλαδή, την επιστροφή Ρώσων επαναστατών), αλλά δεν ήταν σε θέση να το πράξουν, επειδή χρησιμοποιούσαν νέα Ρωσσικά και Αμερικανικά διαβατήρια. Οι προετοιμασίες για την ίδια την Μπολσεβίκικη Επανάσταση ήταν σαφώς γνωστές τουλάχιστον έξι εβδομάδες πριν ξεσπάσει. Μια αναφορά στα αρχεία του Υπουργείο Εξωτερικών, όσον αφορά στις δυνάμεις του Kerensky, αναφέρει ότι ήταν «αμφίβολες, εάν η κυβέρνηση... [μπορεί να] καταστείλει την ανταρσία». Η αποσύνθεση της κυβέρνησης Kerensky αναφερόταν από τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο μαζί με τις προετοιμασίες για το πραξικόπημα των Μπολσεβίκων. Η Βρετανική κυβέρνηση προειδοποίη-

11. [ΣτΜ] Η JP Morgan Chase Bank, που ασκεί τις δραστηριότητές της ως Chase Bank, είναι μια εθνική τράπεζα που αποτελεί θυγατρική καταναλωτική και εμπορική τράπεζα της πολυεθνικής εταιρείας με τραπεζικές και εμπορικές υπηρεσίες JP Morgan Chase. Η τράπεζα ήταν γνωστή ως Chase Manhattan Bank μέχρι την συγχώνευσή της με την J.P. Morgan & Co το 2000. Η Chase Manhattan Bank δημιουργήθηκε από τη συγχώνευση της Chase national Bank και της Manhattan Company το 1955. Η τράπεζα έχει την έδρα της στο Colombus του Ohio, μετά τη συγχώνευσή της με την Bank One Corporation το 2004. Απέκτησε τις καταθέσεις της και τα περισσότερα περιουσιακά στοιχεία της

στο Εθνικό Συμβούλιο της Υπηρεσίας Ιστορίας για εξακρίβωση γνησιότητας. Δύο εξέχοντες ιστορικοί, ο J. Franklin Jameson και ο Samuel N. Harper, πιστοποίησαν τη γνησιότητά τους. Αυτοί οι ιστορικοί χώρισαν τα έγγραφα Sisson σε τρεις ομάδες. Όσον αφορά στην Ομάδα Ι. κατέληξαν:

Τα υποβάλαμε με μεγάλη προσοχή σε όλες τις εφαρμοσμένες δοκιμασίες, στις οποίες είναι συνηθισμένοι οι σπουδαστές ιστορίας και... με βάση αυτές τις έρευνες, δεν διστάζουμε να δηλώσουμε ότι δεν βλέπουμε κανένα λόγο να αμφιβάλουμε για την γνησιότητα και την αυθεντικότητα αυτών των 53 εγγράφων.[7]

Οι ιστορικοί ήταν λιγότερο σίγουροι για το υλικό της Ομάδας ΙΙ. Αυτή η ομάδα δεν απορρίφθηκε ως εντελώς πλαστή, αλλά προτάθηκε ότι ήταν αντίγραφο των πρωτότυπων εγγράφων. Αν και οι ιστορικοί δεν έκαναν «καμιά δήλωση πιστότητας» για την Ομάδα ΙΙΙ, δεν ήταν διατεθειμένοι να απορρίψουν τα έγγραφα ως τελείως πλαστά.

Τα έγγραφα Sisson δημοσιεύτηκαν από την Επιτροπή Δημόσιας Πληροφόρησης, της οποίας πρόεδρος ήταν ο George Creel, ένας πρώην χορηγός προ-Μπολσεβίκικων ομάδων. Ο αμερικάνικος τύπος εν γένει αποδέχτηκε τα έγγραφα ως αυθεντικά. Η αξιοσημείωτη εξαίρεση ήταν η *New York Evening Post*, που εκείνη την περίοδο ήταν στην ιδιοκτησία του Thomas W. Lamont, ενός συνεργάτη της εταιρείας Morgan. Ενώ είχαν δημοσιευτεί μόλις λίγες συνέχειες, ο Τύπος αμφισβήτησε την αυθεντικότητα όλων των εγγράφων.[8]

Γνωρίζουμε ότι τα έγραφα Sisson ήταν σχεδόν όλα πλαστά: μόνο μια ή δύο από τις γερμανικές εγκυκλίους ήταν γνήσιες. Ακόμη και μια πρόχειρη εξέταση του γερμανικού επιστολόχαρτου δείχνει ότι οι πλαστογράφοι ήταν ασυνήθιστα απρόσεκτοι, που ίσως εργάζονταν για την εύπιστη αμερικάνικη αγορά. Το γερμανικό κείμενο μεταφέρθηκε με όρους που φτάνουν τα όρια της γελοιότητας: για παράδειγμα, για τη λέξη *Γραφείο* αντί της γερμανικής λέξης Büro χρησιμοποιείται η [αγγλική] λέξη Bureau. Ή το γερμανικό *Central* αντί του γερμανικού *Zentral* κλπ.

Το ό,τι τα έγγραφα είναι πλαστά αποτελεί το συμπέρασμα μιας εξαντλητικής μελέτης από τον George Kennan[9] και των μελετών που έκανε στη δεκαετία του 1920 η Βρετανική Κυβέρνηση. Κάποια έγγραφα βασίστηκαν σε αυθεντικές πληροφορίες και, όπως παρατηρεί ο Kennan, εκείνοι που τα κατασκεύασαν είχαν σίγουρα πρόσβαση σε ορισμένες ασυνήθιστα καλές πληροφορίες. Για παράδειγμα, τα έγγραφα 1, 54, 61 και 67 αναφέρουν ότι η Nya Banken[10] του Sisson αναφέρουν μια σειρά από λίστες ονομάτων και ιδρυμάτων, όπως η γερμανική Naptha-Industrial Bank, την Disconto Gesellschaft και τον Max Warburg, τον τραπεζίτη από το Αμβούργο, αλλά τα ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία είναι πιο φευγαλέα. Γενικώς, τα έγγραφα του Sisson, ενώ τα ίδια είναι πλαστά, εντούτοις βασίζονται εν μέρει σε γενικά αυθεντικές πληροφορίες.

Μια αινιγματική πτυχή υπό το πρίσμα της ιστορίας σε αυτό το βιβλίο είναι ότι τα έγγραφα έφτασαν στον Edgard Sisson από τον Alexander Gumberg (αλλιώς Berg, πραγματικό όνομα Michael Gruzenberg), τον Μπολσεβίκο πράκτορα στη Σκανδιναβία και αργότερα έναν εμπιστευτικό βοηθό της Chase National Bank[11] και του Floyd Odium[12] της Atlas Corporation. Οι Μπολσεβίκοι από την άλλη απέρριψαν σθεναρά το υλικό του Sisson. Το ίδιο έκανε κι ο John Reed, ο Αμερικανός εκπρόσωπος της εκτελεστικής εξουσίας της Τρίτης Διεθνούς και του οποίου ο μισθός προερχόταν από το περιοδικό *Metropolitan*, που ανήκε στην J.P. Morgan.[13] Το ίδιο έκανε κι ο Thomas Lamont, ο εταίρος της Morgan που κατείχε την *New York Evening Post*. Υπάρχουν πολλές πιθανές εξηγήσεις. Πιθανόν οι συνδέσεις μεταξύ των συμφερόντων της Morgan στη Νέα Υόρκη και τέτοιων παραγόντων όπως ο John Reed και ο Alexander Gumberg ήταν εξαιρετικά ευέλικτες. Αυτός *θα μπορούσε* να είναι ένας ελιγμός του Gumberg, για να δυσφημίσει τον Sisson και τον Creel, φυτεύοντάς τους πλαστά έγγραφα.

Τα έγγραφα Sisson «αποδεικνύουν» την αποκλειστική ανάμιξη της Γερμανίας με τους Μπολσεβίκους. Επίσης, έχουν χρησιμοποιηθεί, για να «αποδείξουν» μια εβραϊκή-μπολσεβίκικη συνωμοσία στη γραμμή των Πρωτοκόλλων της Σιών. Το 1918 η κυβέρνηση των ΗΠΑ ήθελε να συσπειρώσει την Αμερικανική κοινή γνώμη πίσω από έναν αντιλαϊκό πόλεμο στη Γερμανία και τα έγγραφα Sisson «αποδεικνυαν» δραματικά την αποκλειστική εμπλοκή της Γερμανίας στους Μπολσεβίκους. Τα έγγραφα παρείχαν επίσης ένα προπέτασμα καπνού κατά της δημόσιας γνώσης των γεγονότων, που περιγράφονται σε αυτό το βιβλίο.

Το τραγούδι του πολέμου στην Washington[14]

Μια αναθεώρηση των εγγράφων στο Δεκαδικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών υποδεικνύει ότι το Υπουργείο Εξωτερικών και ο πρεσβευτής Francis στην Πετρούπολη ήταν αρκετά καλά πληροφορημένοι για τις προθέσεις και την πρόοδο του μπολσεβίκικου κινήματος. Το καλοκαίρι του 1917, για παράδειγμα, το Υπουργείο Εξωτερικών θέλησε να σταματήσει την αναχώρηση από τις ΗΠΑ σε «ζημιογόνα πρόσωπα» (δηλαδή, την επιστροφή Ρώσων επαναστατών), αλλά δεν ήταν σε θέση να το πράξουν, επειδή χρησιμοποιούσαν νέα Ρωσσικά και Αμερικανικά διαβατήρια. Οι προετοιμασίες για την ίδια την Μπολσεβίκικη Επανάσταση ήταν σαφώς γνωστές τουλάχιστον έξι εβδομάδες πριν ξεσπάσει. Μια αναφορά στα αρχεία του Υπουργείου Εξωτερικών, όσον αφορά στις δυνάμεις του Kerensky, αναφέρει ότι ήταν «αμφίβολες, εάν η κυβέρνηση... [μπορεί να] καταστείλει την ανταρσία». Η αποσύνθεση της κυβέρνησης Kerensky αναφερόταν από τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο μαζί με τις προετοιμασίες για το πραξικόπημα των Μπολσεβίκων. Η Βρετανική κυβέρνηση προειδοποίησε τους βρετανούς κατοίκους στη Ρωσσία να φύγουν τουλάχιστον έξι εβδομάδες πριν την Μπολσεβίκικη φάση της επανάστασης.

Η πρώτη πλήρης αναφορά των γεγονότων στις αρχές του Νοεμβρίου έφτασε στην Washington στις 9 Δεκεμβρίου 1917. Αυτή η αναφορά περιγράφει τη χαμηλή σημασία της ίδιας της επανάστασης, αναφέρει ο στρατηγός William V. Judson, που είχε πραγματοποιήσει μια μη εξουσιοδοτημένη επίσκεψη στον Τρότσκυ και επεσήμανε την παρουσία των Γερμανών στο Smolny - το σοβιετικό αρχηγείο.

Στις 28 Νοεμβρίου 1917, ο πρόεδρος Woodrow Wilson διέταξε την μη παρέμβασή του στην Μπολσεβίκικη Επανάσταση. Αυτή η εντολή ανταποκρινόταν προφανώς σε αίτημα του Πρεσβευτή Francis για μια διάσκεψη για συμμαχία, στην οποία η Βρετανία είχε ήδη συμφωνήσει. Το Υπουργείο Εξωτερικών ισχυρίστηκε ότι μια τέτοια διάσκεψη ήταν ανέφικτη. Υπήρξαν συζητήσεις στο Παρίσι

7. U.S., Committee on Public Information, *The German-Bolshevik Conspiracy*, War Information Series, no. 20, October 1918.

8. *New York Evening Post*, September 16-18, 21· October 4, 1918. Είναι επίσης ενδιαφέρον, αλλά χωρίς να προδικάζει κάτι, ότι οι Μπολσεβίκοι αμφισβήτησαν επίσης τη γνησιότητα των εγγρά-

11. [ΣτΜ] Η JP Morgan Chase Bank, που ασκεί τις δραστηριότητές της ως Chase Bank, είναι μια εθνική τράπεζα που αποτελεί θυγατρική καταναλωτική και εμπορική τράπεζα της πολυεθνικής εταιρείας με τραπεζικές και εμπορικές υπηρεσίες JP Morgan Chase. Η τράπεζα ήταν γνωστή ως Chase Manhattan Bank μέχρι την συγχώνευσή της με την J.P. Morgan & Co το 2000. Η Chase Manhattan Bank δημιουργήθηκε από τη συγχώνευση της Chase national Bank και της Manhattan Company το 1955. Η τράπεζα έχει την έδρα της στο Colombus του Ohio, μετά τη συγχώνευσή της με την Bank One Corporation το 2004. Απέκτησε τις καταθέσεις της και τα περισσότερα περιουσιακά στοιχεία της Washington Mutual. Η JP Morgan Chase διαθέτει σήμερα περιουσιακά στοιχεία ύψους περίπου 2,49 τρισεκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ και δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 100 χώρες.

12. [ΣτΜ] Ο Floyd Bostwick Odium ήταν ένας Αμερικανός δικηγόρος και βιομήχανος, που περιγράφεται ως «πιθανόν ο μόνος άνθρωπος στις ΗΠΑ που έκανε τεράστια περιουσία από την Οικονομική Κρίση. Ξεκίνησε με την εξαγορά της Electric Bond and Share Company το 1921 μαζί με έναν φίλο του και τις συζύγους τους και το 1923 συγκέντρωσαν συνολικά $39.600, δημιουργώντας την United States Company, για να κερδοσκοπήσει στις αγορές υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και γενικών τίτλων. Μέσα σε δύο χρόνια τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας αυξήθηκαν 17 φορές σε σχεδόν $700.000. Το 1928, ο Odium ενσωμάτωσε την Atlas Utilities Company, για να αναλάβει το κοινό απόθεμα της άλλης εταιρείας του. Το καλοκαίρι του 1929 ήταν ένας από τους λίγους βιομήχανους που πίστευαν ότι η έκρηξη της Wall Street δεν μπορούσε να συνεχιστεί περαιτέρω και πούλησε τις μισές μετοχές της Atlas, καθώς και 9 εκατομμύρια

Τα έγγραφα Sisson δημοσιεύτηκαν από την Επιτροπή Δημόσιας Πληροφόρησης, της οποίας πρόεδρος ήταν ο George Creel, ένας πρώην χορηγός προ-Μπολσεβίκικων ομάδων. Ο αμερικάνικος τύπος εν γένει αποδέχτηκε τα έγγραφα ως αυθεντικά. Η αξιοσημείωτη εξαίρεση ήταν η *New York Evening Post,* που εκείνη την περίοδο ήταν στην ιδιοκτησία του Thomas W. Lamont, ενός συνεργάτη της εταιρείας Morgan. Ενώ είχαν δημοσιευτεί μόλις λίγες συνέχειες, ο Τύπος αμφισβήτησε την αυθεντικότητα όλων των εγγράφων.[8]

Γνωρίζουμε ότι τα έγραφα Sisson ήταν σχεδόν όλα πλαστά: μόνο μια ή δύο από τις γερμανικές εγκυκλίους ήταν γνήσιες. Ακόμη και μια πρόχειρη εξέταση του γερμανικού επιστολόχαρτου δείχνει ότι οι πλαστογράφοι ήταν ασυνήθιστα απρόσεκτοι, που ίσως εργάζονταν για την εύπιστη αμερικάνικη αγορά. Το γερμανικό κείμενο μεταφέρθηκε με όρους που φτάνουν τα όρια της γελοιότητας: για παράδειγμα, για τη λέξη *Γραφείο* αντί της γερμανικής λέξης Büro χρησιμοποιείται η [αγγλική] λέξη Bureau. Ή το γερμανικό *Central* αντί του γερμανικού *Zentral* κλπ.

Το ό,τι τα έγγραφα είναι πλαστά αποτελεί το συμπέρασμα μιας εξαντλητικής μελέτης από τον George Kennan[9] και των μελετών που έκανε στη δεκαετία του 1920 η Βρετανική Κυβέρνηση. Κάποια έγγραφα βασίστηκαν σε αυθεντικές πληροφορίες και, όπως παρατηρεί ο Kennan, εκείνοι που τα κατασκεύασαν είχαν σίγουρα πρόσβαση σε ορισμένες ασυνήθιστα καλές πληροφορίες. Για παράδειγμα, τα έγγραφα 1, 54, 61 και 67 αναφέρουν ότι η Nya Banken[10] χόταν από το περιοδικό *Metropolitan,* που ανήκε στην J.P. Morgan.[13] Το ίδιο έκανε κι ο Thomas Lamont, ο εταίρος της Morgan που κατείχε την *New York Evening Post.* Υπάρχουν πολλές πιθανές εξηγήσεις. Πιθανόν οι συνδέσεις μεταξύ των συμφερόντων της Morgan στη Νέα Υόρκη και τέτοιων παραγόντων όπως ο John Reed και ο Alexander Gumberg ήταν εξαιρετικά ευέλικτες. Αυτός *θα μπορούσε* να είναι

Εξωτερικών και ο πρεσβευτής Francis στην Πετρούπολη ήταν αρκετά καλά πληροφορημένοι για τις προθέσεις και την πρόοδο του μπολσεβίκικου κινήματος. Το καλοκαίρι του 1917, για παράδειγμα, το Υπουργείο Εξωτερικών θέλησε να σταματήσει την αναχώρηση από τις ΗΠΑ σε «ζημιογόνα πρόσωπα» (δηλαδή, την επιστροφή Ρώσων επαναστατών), αλλά δεν ήταν σε θέση να το πράξουν, επειδή χρησιμοποιούσαν νέα Ρωσσικά και Αμερικανικά διαβατήρια. Οι προετοιμασίες για την ίδια την Μπολσεβίκικη Επανάσταση ήταν σαφώς γνωστές τουλάχιστον έξι εβδομάδες πριν ξεσπάσει. Μια αναφορά στα αρχεία του Υπουργείο Εξωτερικών, όσον αφορά στις δυνάμεις του Kerensky, αναφέρει ότι ήταν «αμφίβολες, εάν η κυβέρνηση... [μπορεί να] καταστείλει την ανταρσία». Η αποσύνθεση της κυβέρνησης Kerensky αναφερόταν από τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο μαζί με τις προετοιμασίες για το πραξικόπημα των Μπολσεβίκων. Η Βρετανική κυβέρνηση προειδοποίησε τους βρετανούς κατοίκους στη Ρωσσία να φύγουν τουλάχιστον έξι εβδομάδες πριν την Μπολσεβίκικη φάση της επανάστασης.

Η πρώτη πλήρης αναφορά των γεγονότων στις αρχές του Νοεμβρίου έφτασε στην Washington στις 9 Δεκεμβρίου 1917. Αυτή η αναφορά περιγράφει τη χαμηλή σημασία της ίδιας της επανάστασης, αναφέρει ο στρατηγός William V. Judson, που είχε πραγματοποιήσει μια μη εξουσιοδοτημένη επίσκεψη στον Τρότσκυ και επεσήμανε την παρουσία των Γερμανών στο Smolny - το σοβιετικό αρχηγείο.

Στις 28 Νοεμβρίου 1917, ο πρόεδρος Woodrow Wilson διέταξε την μη παρέμβασή του στην Μπολσεβίκικη Επανάσταση. Αυτή η εντολή ανταποκρινόταν προφανώς σε αίτημα του Πρεσβευτή Francis για μια διάσκεψη για συμμαχία, στην οποία η Βρετανία είχε ήδη συμφωνήσει. Το Υπουργείο Εξωτερικών ισχυρίστηκε ότι μια τέτοια διάσκεψη ήταν ανέφικτη. Υπήρξαν συζητήσεις στο Παρίσι μεταξύ των συμμάχων και του συνταγματάρχη Edward M. House, που το ανέφερε στον Woodrow Wilson ως «μακρές και συχνές συζητήσεις στη Ρωσσία». Σχετικά με μια τέτοια συνδιάσκεψη, ο House δήλωσε ότι η Αγγλία ήταν «παθητικά πρόθυμη», η Γαλλία «αδιάφορα ενάντια» και η Ιταλία «ενεργητικά υπέρ». Ο Woodrow Wilson, λίγο μετά, ενέκρινε ένα τηλεγράφημα από τον Υπουργό Εξωτερικών Robert Lansing, που παρείχε οικονομική στήριξη για το κίνημα του

---

7. U.S., Committee on Public Information, *The German-Bolshevik Conspiracy,* War Information Series, no. 20, October 1918.
8. *New York Evening Post*, September 16-18, 21· October 4, 1918. Είναι επίσης ενδιαφέρον, αλλά χωρίς να προδικάζει κάτι, ότι οι Μπολσεβίκοι αμφισβήτησαν επίσης τη γνησιότητα των εγγράφων.
9. George F. Kennan, «The Sisson Documents,» *Journal of Modern History* 27-28 (1955-56): 130-154.
10. [ΣτΜ] Σουηδική τράπεζα που λειτούργησε μεταξύ 1912 και 1920 και ανήκε στον Olof Aschberg. Αρχικά απευθυνόταν κυρίως σε εργάτες στη Στοκχόλμη. Το Διοικητικό της Συμβούλιο προσελήφθη στο πλαίσιο συνεταιριστικών και σοσιαλδημοκρατικών κύκλων. Λειτούργησε στη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και ενεργούσε για λογαριασμό της Γερμανίας, μπαίνοντας στη μαύρη λίστα της Αντάντ, οπότε το 1918 μετονομάστηκε σε Σουηδική Εταιρεία Οικονομικών. Ο Olof Aschberg με την τράπεζά του έπαιξε σημαντικό ρόλο στη Ρωσσική Επανάσταση, καθώς τη βοήθησε σε μεγάλο βαθμό.
11. [ΣτΜ] Η JP Morgan Chase Bank, που ασκεί τις δραστηριότητές της ως Chase Bank, είναι μια εθνική τράπεζα που αποτελεί θυγατρική καταναλωτική και εμπορική τράπεζα της πολυεθνικής εταιρείας με τραπεζικές και εμπορικές υπηρεσίες JP Morgan Chase. Η τράπεζα ήταν γνωστή ως Chase Manhattan Bank μέχρι την συγχώνευσή της με την J.P. Morgan & Co το 2000. Η Chase Manhattan Bank δημιουργήθηκε από τη συγχώνευση της Chase national Bank και της Manhattan Company το 1955. Η τράπεζα έχει την έδρα της στο Colombus του Ohio, μετά τη συγχώνευσή της με την Bank One Corporation το 2004. Απέκτησε τις καταθέσεις της και τα περισσότερα περιουσιακά στοιχεία της Washington Mutual. Η JP Morgan Chase διαθέτει σήμερα περιουσιακά στοιχεία ύψους περίπου 2,49 τρισεκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ και δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 100 χώρες.
12. [ΣτΜ] Ο Floyd Bostwick Odium ήταν ένας Αμερικανός δικηγόρος και βιομήχανος, που περιγράφεται ως «πιθανόν ο μόνος άνθρωπος στις ΗΠΑ που έκανε τεράστια περιουσία από την Οικονομική Κρίση. Ξεκίνησε με την εξαγορά της Electric Bond and Share Company το 1921 μαζί με έναν φίλο του και τις συζύγους τους και το 1923 συγκέντρωσαν συνολικά $39.600, δημιουργώντας την United States Company, για να κερδοσκοπήσει στις αγορές υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και γενικών τίτλων. Μέσα σε δύο χρόνια τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας αυξήθηκαν 17 φορές σε σχεδόν $700.000. Το 1928, ο Odium ενσωμάτωσε την Atlas Utilities Company, για να αναλάβει το κοινό απόθεμα της άλλης εταιρείας του. Το καλοκαίρι του 1929 ήταν ένας από τους λίγους βιομήχανους που πίστευαν ότι η έκρηξη της Wall Street δεν μπορούσε να συνεχιστεί περαιτέρω και πούλησε τις μισές μετοχές της Atlas, καθώς και 9 εκατομμύρια δολάρια σε νέες κινητές αξίες στους επενδυτές. Είχε 14 εκατομμύρια δολάρια σε μετρητά και βραχυπρόθεσμα γραμμάτια, όταν κατέρρευσε η χρηματιστηριακή αγορά. Τα επόμενα χρόνια η Atlas Utilities αγόρασε μετοχές λιγότερο τυχερών εταιρειών σε μειωμένες τιμές λόγω της Κρίσης. Αφού ανέλαβε ο Franklin D. Roosevelt πρόεδρος των ΗΠΑ, ο Odium άλλαξε πολιτική, πουλώντας επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, πριν θεσπιστούν ισχυρότερες ρυθμίσεις και γίνει η μετάβαση σε χρηματοδοτήσεις μεγάλης κλίμακας. Ως το 1933 ο Odium ήταν ένας από τους 10 πλουσιότερους ανθρώπους των ΗΠΑ, που εκτός της Atlas Corporation είχε μεγάλο μερίδιο μετοχών σε πολλές άλλες επιχειρήσεις.
13. John Reed, *The Sisson Documents* (New York: Liberator Publishing, n.d.).
14. Αυτό το τμήμα βασίζεται στην ενότητα 861.00 του αρχείου του U.S. State Dept. Decimal File, επίσης διαθέσιμα ως *National Archives* κύλινδροι 10 και 11 του μικροαντιγράφου 316.

συνέχεια από τη σελ. 7

Kaledin[15] (12 Δεκεμβρίου 1917). Υπήρχαν επίσης φήμες που φιλτράρονταν στην Washington, ότι «οι μοναρχικοί εργάζονταν με τους Μπολσεβίκους» και το ίδιο υποστηρίχθηκε από μερικά περιστατικά και περιστάσεις· δηλαδή η κυβέρνηση Smolny ήταν απολύτως υπό τον έλεγχο του Γερμανικού Γενικού Επιτελείου, αλλά και φήμες ότι «πολλοί ή οι περισσότεροι από αυτούς [δηλαδή τους Μπολσεβίκους] είναι από την Αμερική».

Τον Δεκέμβριο, ο στρατηγός Judson επισκέφθηκε πάλι τον Τρότσκυ· αυτό θεωρήθηκε ως ένα βήμα προς την αναγνώριση από τις ΗΠΑ, αν και μια αναφορά που χρονολογείται στις 5 Φεβρουαρίου 1918, από τον Πρεσβευτή Francis στην Washington, συνέστησε να στραφούν κατά της αναγνώρισης. Ένα υπόμνημα που προέρχεται από τον Basil Miles στην Washington υποστηρίζει ότι «πρέπει να αντιμετωπίσουμε όλες τις αρχές της Ρωσίας, συμπεριλαμβανομένων των Μπολσεβίκων». Και στις 15 Φεβρουαρίου 1918, το Υπουργείο Εξωτερικών καλωσόρισε τον πρεσβευτή Francis στην Πετρούπολη, δηλώνοντας ότι «το τμήμα επιθυμεί να σταματήσετε σταδιακά να έχετε μια πιο στενή κι άτυπη επαφή με τις μπολσεβίκικες αρχές, που χρησιμοποιούν τέτοια κανάλια, ώστε να αποφεύγουν οποιαδήποτε επίσημη αναγνώριση».

Την επόμενη μέρα, ο υπουργός εξωτερικών Lansing διαβίβασε τα ακόλουθα στον Γάλλο πρεσβευτή J.J. Jusserand στην Washington: «Θεωρείται ότι δεν είναι σκόπιμο να ληφθούν ενέργειες, οποιασδήποτε μορφής, που θα ανταγωνίζονται αυτούς οι οποίοι αυτήν την στιγμή έχουν την εξουσία στη Ρωσία, όποιοι κι αν είναι αυτοί...»[16]

Στις 20 Φεβρουαρίου, ο πρεσβευτής Francis έστειλε τηλεγράφημα στην Washington, για να αναφέρει ότι πλησιάζει το τέλος της μπολσεβίκικης κυβέρνησης. Δυο βδομάδες αργότερα, στις 7 Μαρτίου 1918, ο Arthur Bullard ανέφερε στον συνταγματάρχη House ότι τα γερμανικά χρήματα επιδοτούν τους Μπολσεβίκους και ότι αυτή η επιδότηση ήταν πιο σημαντική από ό,τι είχε προηγουμένως θεωρηθεί. Ο Arthur Bullard (της Επιτροπής των ΗΠΑ για τη Δημόσια Πληροφόρηση) ισχυρίστηκε: «θα έπρεπε να είμαστε έτοιμοι να βοηθήσουμε οποιαδήποτε ειλικρινή εθνική κυβέρνη- ελκυστικούς για τις μάζες και παρότρυναν τις ΗΠΑ να αναγνωρίσουν την Ρωσσία. Ακόμη και ο σοσιαλιστής Walling παραπονέθηκε στο Υπουργείο Εξωτερικών για τη στάση του George Creel (της Επιτροπής των ΗΠΑ για τις Δημόσιες Πληροφορίες), του Herbert Swope και του William Boyce Thompson (της Federal Reserve Bank της Νέας Υόρκης) υπέρ των Σοβιετικών.

Στις 17 Δεκεμβρίου 1917, δημοσιεύθηκε σε εφημερίδα της Μόσχας ένα βίαιο άρθρο ενάντια στον συνταγματάρχη του Ερυθρού Σταυρού Raymond Robins και στον Thompson, με τον ισχυρισμό ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ της Ρωσσικής Επανάστασης και των Αμερικανών τραπεζιτών:

Γιατί ενδιαφέρονται τόσο για τη διαφώτιση; Γιατί τα χρήματα δόθηκαν στους σοσιαλιστές επαναστάτες κι όχι στους συνταγματικούς δημοκράτες; Κάποιος θα μπορούσε να υποθέσει ότι οι τελευταίοι είναι πιο κοντινοί και πιο αγαπητοί στις καρδιές των τραπεζιτών.

Το άρθρο συνεχίζει, για να υποστηρίξει ότι αυτό συνέβη, επειδή το αμερικάνικο κεφάλαιο αντιμετώπιζε την Ρωσσία ως μελλοντική αγορά και έτσι ήθελε να αποκτήσει μια σταθερή θέση. Τα χρήματα δόθηκαν στους επαναστάτες, επειδή *οι οπισθοδρομικοί εργάτες και αγρότες εμπιστεύονταν τους κοινωνικούς επαναστάτες. Την εποχή που πέρασαν τα χρήματα, οι κοινωνικοί επαναστάτες ήταν στην εξουσία και έγινε η υπόθεση ότι θα κρατούσαν υπό τον έλεγχό τους τη Ρωσσία για κάποιο διάστημα.*

Μια άλλη αναφορά, που χρονολογείται στις 12 Δεκεμβρίου 1917 και σχετίζεται με τον Raymond Robins, εξηγεί τα καθέκαστα «της διαπραγμάτευσης με μια ομάδα Αμερικανών τραπεζιτών της αποστολής του Αμερικάνικου Ερυθρού Σταυρού»· η «διαπραγμάτευση» σχετιζόταν με μια πληρωμή δύο εκατομμυρίων δολαρίων. Στις 22 Ιανουαρίου 1918, ο Robert L. Owen, πρόεδρος της Επιτροπής Τραπεζών και Νομίσματος της Γερουσίας των ΗΠΑ συνδεόμενος με τα συμφέροντα της Wall Street, έστειλε μια επιστολή στον Woodrow Wilson, συνιστώντας de facto αναγνώριση της Ρωσσίας, άδεια για ένα φορτίο εμπορευμάτων που χρειαζόταν επειγόντως στη Ρωσσία, τον διορισμό αντιπροσώπων στη Ρωσσία, για να αντισταθμίσουν τη γερμανική επιρροή και τη δημιουργία μιας ομάδας με σταδιοδρομία στις υπηρεσίες (career-service group)

Ένα σημαντικό κεφάλαιο στην νεώτερη ιστορία του ανατολικού μεσογειακού χώρου είναι η άσκηση της πειρατείας. Η μέθοδος της πειρατείας, ειδικότερα στους μέσους χρόνους της οθωμανικής κυριαρχίας στην Μεσόγειο, έπαιξε σημαντικό ρόλο στις αυτοκρατορίες της Ευρώπης και τις βοήθησε να ασκούν πολιτικές πιέσεις, να επεκταθούν, να εδραιωθούν ή να χάσουν κομμάτια της κυριαρχίας τους. Μέσα από την πειρατεία συσσωρεύτηκε πλούτος στα χέρια λίγων και δημιουργήθηκαν πολλές οικονομικά ισχυρές οικογένειες που στην συνέχεια έπαιξαν σημαντικό εξουσιαστικό ρόλο. Επίσης, η πειρατεία μπορούσε να διαμορφώσει τις τιμές πολλών προϊόντων. Έτσι, ένα εξεζητημένο και ακριβό προϊόν μπορούσε από την μια στιγμή στην άλλη, να υποτιμηθεί λόγω μεγάλης πειρατικής διάθεσης. Η πειρατεία επίσης επέδρασε στην καθημερινότητα των κατοίκων που ζούσαν σε παραθαλάσσιες περιοχές. Διαμόρφωσε τα ήθη και τις συνήθειές τους. Πολλοί πληθυσμοί μετακινήθηκαν και άλλοι οργανώθηκαν, σε σχέση με τους πειρατές που έπρεπε να αντιμετωπίσουν, διαμορφώνοντας την αρχιτεκτονική των οικισμών. Οι πειρατικές επιδρομές και ο συγχρωτισμός των πειρατών με τους κατοίκους, για άλλους ήταν πρόβλημα αλλά και για κάποιους άλλους ήταν το μέσον ώστε να ευημερήσουν και να ανταπεξέλθουν στην πραγματικότητα. Πολλοί μετέπειτα αγωνιστές της επανάστασης του 1821 είχαν ανδρωθεί ως πειρατές και κουρσάροι και είχαν αποκτήσει αξιόλογη εμπειρία σε μάχες στεριάς και θάλασσας. Σε αυτήν τους την πειρατική φάση, ενδεχομένως να είδαν ότι η μεγάλη οθωμανική αυτοκρατορία δεν ήταν ανίκητη.

Στο σημείο αυτό, όμως, πρέπει να διευκρινιστεί ότι αυτό που γενικά ονομάζεται σήμερα πειρατεία, διαχωρίζεται σε τρεις κατηγορίες:

α) Πειρατεία. Οι πειρατές λεηλατούσαν πλοία χωρίς καμμιά διάκριση εθνικότητας, για δικό τους όφελος, με σκοπό το κέρδος και το προσωπικό τους συμφέρον. Επίσης, λεηλατούσαν και παραθαλάσσιες περιοχές. Ζούσαν εκτός και κατά του νόμου και βιοπορίζονταν από την άσκηση πειρατείας. Η εκποίηση της λείας (άνθρωποι, ζώα, εμπορεύματα και πλοία) λάμβανε χώρα σε λιμάνια που είχε καθιερωθεί η αγορά προϊόντων πειρατείας, όπως η Μήλος, τα Κύθηρα και το Οίτυλο της Μάνης. Εάν το εμπόρευμα ήταν ευπαθές, η εκποίησή του γινόταν όπως-όπως στις πιο κοντινές περιοχές όπου το κέρδος του θα ήταν σαφώς λιγότερο. Οι αιχμάλωτοι των πειρατών ήταν καταδικασμένοι να γίνουν κωπηλάτες πειρατικού πλοίου ή ως σκλάβοι να αγοραστούν σε κάποιο σκλαβοπάζαρο ή αν ήταν τυχεροί να ελευθερωθούν ύστερα από καταβληθέντα λύτρα. Ο πειρατής συνήθως

Τον Δεκέμβριο, ο στρατηγός Judson επισκέφθηκε πάλι τον Τρότσκυ· αυτό θεωρήθηκε ως ένα βήμα προς την αναγνώριση από τις ΗΠΑ, αν και μια αναφορά που χρονολογείται στις 5 Φεβρουαρίου 1918, από τον Πρεσβευτή Francis στην Washington, συνέστησε να στραφούν κατά της αναγνώρισης. Ένα υπόμνημα που προέρχεται από τον Basil Miles στην Washington υποστηρίζει ότι «πρέπει να αντιμετωπίσουμε όλες τις αρχές της Ρωσσίας, συμπεριλαμβανομένων των Μπολσεβίκων». Και στις 15 Φεβρουαρίου 1918, το Υπουργείο Εξωτερικών καλωσόρισε τον πρεσβευτή Francis στην Πετρούπολη, δηλώνοντας ότι «το τμήμα επιθυμεί να σταματήσετε σταδιακά να έχετε μια πιο στενή κι άτυπη επαφή με τις μπολσεβίκικες αρχές, που χρησιμοποιούν τέτοια κανάλια, ώστε να αποφεύγουν οποιαδήποτε επίσημη αναγνώριση».

Την επόμενη μέρα, ο υπουργός εξωτερικών Lansing διαβίβασε τα ακόλουθα στον Γάλλο πρεσβευτή J.J. Jusserand στην Washington: «Θεωρείται ότι δεν είναι σκόπιμο να ληφθούν ενέργειες, οποιασδήποτε μορφής, που θα ανταγωνίζονται αυτούς οι οποίοι αυτήν την στιγμή έχουν την εξουσία στη Ρωσσία, όποιοι κι αν είναι αυτοί...»[16]

Στις 20 Φεβρουαρίου, ο πρεσβευτής Francis έστειλε τηλεγράφημα στην Washington, για να αναφέρει ότι πλησιάζει το τέλος της μπολσεβίκικης κυβέρνησης. Δυο βδομάδες αργότερα, στις 7 Μαρτίου 1918, ο Arthur Bullard ανέφερε στον συνταγματάρχη House ότι τα γερμανικά χρήματα επιδοτούν τους Μπολσεβίκους και ότι αυτή η επιδότηση ήταν πιο σημαντική από ό,τι είχε προηγουμένως θεωρηθεί. Ο Arthur Bullard (της Επιτροπής των ΗΠΑ για τη Δημόσια Πληροφόρηση) ισχυρίστηκε: «θα έπρεπε να είμαστε έτοιμοι να βοηθήσουμε οποιαδήποτε ειλικρινή εθνική κυβέρνηση. Αλλά **οι άντρες ή τα χρήματα ή ο εξοπλισμός που στέλνονταν στους παρόντες κυβερνήτες της Ρωσσίας θα χρησιμοποιηθούν ενάντια στους Ρώσους τουλάχιστον όσο και κατά των Γερμανών».** [17]

Ακολούθησε ένα άλλο μήνυμα από τον Bullard στον στρατηγό House: «σας συμβουλεύω έντονα να μη δώσουμε υλική βοήθεια στην παρούσα Ρωσσική κυβέρνηση. Αριστερά στοιχεία στα Σοβιέτ φαίνονται να αποκτούν τον έλεγχο».

Αλλά υπήρξαν επιθετικές αντιστάσεις με επιρροή στο έργο. Ήδη από τις 28 Νοεμβρίου 1917, ο συνταγματάρχης House τηλεγράφησε στον πρόεδρο Woodrow Wilson από το Παρίσι ότι ήταν «υπερβολικά σημαντικό» που οι εφημερίδες των ΗΠΑ σχολιάζουν ότι «η Ρωσσία θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται ως εχθρός *που πρέπει να κατασταλεί*». Τότε τον επόμενο μήνα ο William Franklin Sands, ο εκτελεστικός γραμ-

και στον Thompson, με τον ισχυρισμό ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ της Ρωσσικής Επανάστασης και των Αμερικανών τραπεζιτών:

Γιατί ενδιαφέρονται τόσο για τη διαφώτιση; Γιατί τα χρήματα δόθηκαν στους σοσιαλιστές επαναστάτες κι όχι στους συνταγματικούς δημοκράτες; Κάποιος θα μπορούσε να υποθέσει ότι οι τελευταίοι είναι πιο κοντινοί και πιο αγαπητοί στις καρδιές των τραπεζιτών.

Το άρθρο συνεχίζει, για να υποστηρίξει ότι αυτό συνέβη, επειδή το αμερικάνικο κεφάλαιο αντιμετώπιζε την Ρωσσία ως μελλοντική αγορά και έτσι ήθελε να αποκτήσει μια σταθερή θέση. Τα χρήματα δόθηκαν στους επαναστάτες, επειδή *οι οπισθοδρομικοί εργάτες και αγρότες εμπιστεύονταν τους κοινωνικούς επαναστάτες. Την εποχή που πέρασαν τα χρήματα, οι κοινωνικοί επαναστάτες ήταν στην εξουσία και έγινε η υπόθεση ότι θα κρατούσαν υπό τον έλεγχό τους τη Ρωσσία για κάποιο διάστημα.*

Μια άλλη αναφορά, που χρονολογείται στις 12 Δεκεμβρίου 1917 και σχετίζεται με τον Raymond Robins, εξηγεί τα καθέκαστα «της διαπραγμάτευσης με μια ομάδα Αμερικανών τραπεζιτών της αποστολής του Αμερικάνικου Ερυθρού Σταυρού»· η «διαπραγμάτευση» σχετιζόταν με μια πληρωμή δύο εκατομμυρίων δολαρίων. Στις 22 Ιανουαρίου 1918, ο Robert L. Owen, πρόεδρος της Επιτροπής Τραπεζών και Νομίσματος της Γερουσίας των ΗΠΑ συνδεόμενος με τα συμφέροντα της Wall Street, έστειλε μια επιστολή στον Woodrow Wilson, συνιστώντας de facto αναγνώριση της Ρωσσίας, άδεια για ένα φορτίο εμπορευμάτων που χρειαζόταν επειγόντως στη Ρωσσία, τον διορισμό αντιπροσώπων στη Ρωσσία, για να αντισταθμίσουν τη γερμανική επιρροή και τη δημιουργία μιας ομάδας με σταδιοδρομία στις υπηρεσίες (career-service group) στη Ρωσσία.

Αυτή η προσέγγιση ενισχύθηκε σταθερά από τον Raymond Robins στη Ρωσσία. Για παράδειγμα, στις 15 Φεβρουαρίου 1918, ένα τηλεγράφημα από τον Robins στην Πετρούπολη στον Davison στον Ερυθρό Σταυρό της Washington (και που επρόκειτο να διαβιβαστεί στον William Boyce Thompson) ανέφερε ότι **πρέπει να δοθεί υποστήριξη στην Μπολσεβίκικη εξουσία για όσο είναι δυνατόν και ότι η νέα επαναστατική Ρωσσία θα στραφεί στις ΗΠΑ σαν να είχε «σπάσει τους δεσμούς με τον γερμανικό ιμπεριαλισμό».** Σύμφωνα με τον Robins, οι Μπολσεβίκοι ήθελαν τη βοήθεια και την συνεργασία των ΗΠΑ μαζί με την αναδιοργάνωση του σιδηροδρομικού δικτύου, επειδή «*από την γενναιόδωρη βοήθεια και τις τεχνικές συμβουλές στην αναδιοργάνωση του εμπορίου και της βιομηχανίας η Αμερική μπορεί να αποκλείσει εξ ολοκλήρου το γερμανικό*

ρόλο. Επίσης, η πειρατεία μπορούσε να διαμορφώσει τις τιμές πολλών προϊόντων. Έτσι, ένα εξεζητημένο και ακριβό προϊόν μπορούσε από την μια στιγμή στην άλλη, να υποτιμηθεί λόγω μεγάλης πειρατικής διάθεσης. Η πειρατεία επίσης επέδρασε στην καθημερινότητα των κατοίκων που ζούσαν σε παραθαλάσσιες περιοχές. Διαμόρφωσε τα ήθη και τις συνήθειές τους. Πολλοί πληθυσμοί μετακινήθηκαν και άλλοι οργανώθηκαν, σε σχέση με τους πειρατές που έπρεπε να αντιμετωπίσουν, διαμορφώνοντας την αρχιτεκτονική των οικισμών. Οι πειρατικές επιδρομές και ο συγχρωτισμός των πειρατών με τους κατοίκους, για άλλους ήταν πρόβλημα αλλά και για κάποιους άλλους ήταν το μέσον ώστε να ευημερήσουν και να ανταπεξέλθουν στην πραγματικότητα. Πολλοί μετέπειτα αγωνιστές της επανάστασης του 1821 είχαν ανδρωθεί ως πειρατές και κουρσάροι και είχαν αποκτήσει αξιόλογη εμπειρία σε μάχες στεριάς και θάλασσας. Σε αυτήν τους την πειρατική φάση, ενδεχομένως να είδαν ότι η μεγάλη οθωμανική αυτοκρατορία δεν ήταν ανίκητη.

Στο σημείο αυτό, όμως, πρέπει να διευκρινιστεί ότι αυτό που γενικά ονομάζεται σήμερα πειρατεία, διαχωρίζεται σε τρεις κατηγορίες:

α) Πειρατεία. Οι πειρατές λεηλατούσαν πλοία χωρίς καμμιά διάκριση εθνικότητας, για δικό τους όφελος, με σκοπό το κέρδος και το προσωπικό τους συμφέρον. Επίσης, λεηλατούσαν και παραθαλάσσιες περιοχές. Ζούσαν εκτός και κατά του νόμου και βιοπορίζονταν από την άσκηση πειρατείας. Η εκποίηση της λείας (άνθρωποι, ζώα, εμπορεύματα και πλοία) λάμβανε χώρα σε λιμάνια που είχε καθιερωθεί η αγορά προϊόντων πειρατείας, όπως η Μήλος, τα Κύθηρα και το Οίτυλο της Μάνης. Εάν το εμπόρευμα ήταν ευπαθές, η εκποίησή του γινόταν όπως-όπως στις πιο κοντινές περιοχές όπου το κέρδος του θα ήταν σαφώς λιγότερο. Οι αιχμάλωτοι των πειρατών ήταν καταδικασμένοι να γίνουν κωπηλάτες πειρατικού πλοίου ή ως σκλάβοι να αγοραστούν σε κάποιο σκλαβοπάζαρο ή αν ήταν τυχεροί να ελευθερωθούν ύστερα από καταβληθέντα λύτρα. Ο πειρατής συνήθως διέθετε μικρά ευκίνητα κωπήλατα σκάφη, τα πειρατικά ιστιοφόρα επίσης διέθεταν κουπιά ώστε να μπορούν να διαφεύγουν εύκολα σε οιεσδήποτε καιρικές συνθήκες.

β) Κούρσος. Οι κουρσάροι ήταν διορισμένοι από κράτη ή και ιδιώτες που εν καιρώ πολέμου χτυπούσαν εχθρικά εμπορικά πλοία. Τα κουρσάρικα πλοία όφειλαν να έχουν υψωμένη την σημαία του κράτους που υπηρετούσαν, καθώς και να είναι εφοδιασμένα με τα απαραίτητα χαρτιά άδειας κούρσου. Λεηλατούσαν πλοία που έπλεαν στην ανοιχτή θάλασσα ενώ απαγορεύοταν να χτυπήσουν πλοία που ήταν αγκυροβολημένα μέσα σε λιμάνι. Η μοναδική πληρωμή του πληρώματος ήταν η λεία του κούρσου. Μέχρι το 1856 το διεθνές δίκαιο προστάτευε τους κουρσάρους και την δράση τους.

γ) Ναυαγιστές. Μια ιδιαίτερη άσκηση πειρατείας ήταν και η στεριανή. Σε αυτήν ειδικεύτηκαν από τα πρώτα χρόνια της οθωμανικής αυτοκρατορίας οι κάτοικοι της Μάνης και αργότερα αυτοί της Πάτμου, της Μυκόνου, της Σάμου και άλλων νησιών του Αιγαίου, εκμεταλλευόμενοι τις βραχώδεις ακτές των περιο-

Την επόμενη μέρα, ο υπουργός Εξωτερικών Lansing διαβίβασε τα ακόλουθα στον Γάλλο πρεσβευτή J.J. Jusserand στην Washington: «Θεωρείται ότι δεν είναι σκόπιμο να ληφθούν ενέργειες, οποιασδήποτε μορφής, που θα ανταγωνίζονται αυτούς οι οποίοι αυτήν την στιγμή έχουν την εξουσία στη Ρωσσία, όποιοι κι αν είναι αυτοί...»[16]

Στις 20 Φεβρουαρίου, ο πρεσβευτής Francis έστειλε τηλεγράφημα στην Washington, για να αναφέρει ότι πλησιάζει το τέλος της μπολσεβίκικης κυβέρνησης. Δυο βδομάδες αργότερα, στις 7 Μαρτίου 1918, ο Arthur Bullard ανέφερε στον συνταγματάρχη House ότι τα γερμανικά χρήματα επιδοτούν τους Μπολσεβίκους και ότι αυτή η επιδότηση ήταν πιο σημαντική από ό,τι είχε προηγουμένως θεωρηθεί. Ο Arthur Bullard (της Επιτροπής των ΗΠΑ για τη Δημόσια Πληροφόρηση) ισχυρίστηκε: «θα έπρεπε να είμαστε έτοιμοι να βοηθήσουμε οποιαδήποτε ειλικρινή εθνική κυβέρνηση. Αλλά **οι άντρες ή τα χρήματα ή ο εξοπλισμός που στέλνονταν στους παρόντες κυβερνήτες της Ρωσσίας θα χρησιμοποιηθούν ενάντια στους Ρώσους τουλάχιστον όσο και κατά των Γερμανών».** [17]

Ακολούθησε ένα άλλο μήνυμα από τον Bullard στον στρατηγό House: «σας συμβουλεύω έντονα να μη δώσουμε υλική βοήθεια στην παρούσα Ρωσσική κυβέρνηση. Αριστερά στοιχεία στα Σοβιέτ φαίνονται να αποκτούν τον έλεγχο».

Αλλά υπήρξαν επιθετικές αντιστάσεις με επιρροή στο έργο. Ήδη από τις 28 Νοεμβρίου 1917, ο συνταγματάρχης House τηλεγράφησε στον πρόεδρο Woodrow Wilson από το Παρίσι ότι ήταν «υπερβολικά σημαντικό» που οι εφημερίδες των ΗΠΑ σχολιάζουν ότι «η Ρωσσία θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται ως εχθρός *που πρέπει να κατασταλεί*». Τότε τον επόμενο μήνα ο William Franklin Sands, ο εκτελεστικός γραμματέας της ελεγχόμενης από τον Morgan *American International Corporation* κι ένας οικείος του που αναφέρθηκε προηγουμένως ως Basil Miles, υπέβαλαν μνημόνιο που περιέγραφε τον Λένιν και τον Τρότσκυ ως *η υπόθεση ότι θα κρατούσαν υπό τον έλεγχο τους τη Ρωσσία για κάποιο διάστημα.*

Μια άλλη αναφορά, που χρονολογείται στις 12 Δεκεμβρίου 1917 και σχετίζεται με τον Raymond Robins, εξηγεί τα καθέκαστα «της διαπραγμάτευσης με μια ομάδα Αμερικανών τραπεζιτών της αποστολής του Αμερικάνικου Ερυθρού Σταυρού»· η «διαπραγμάτευση» σχετιζόταν με μια πληρωμή δύο εκατομμυρίων δολαρίων. Στις 22 Ιανουαρίου 1918, ο Robert L. Owen, πρόεδρος της Επιτροπής Τραπεζών και Νομίσματος της Γερουσίας των ΗΠΑ συνδεόμενος με τα συμφέροντα της Wall Street, έστειλε μια επιστολή στον Woodrow Wilson, συνιστώντας de facto αναγνώριση της Ρωσσίας, άδεια για ένα φορτίο εμπορευμάτων που χρειαζόταν επειγόντως στη Ρωσσία, τον διορισμό αντιπροσώπων στη Ρωσσία, για να αντισταθμίσουν τη γερμανική επιρροή και τη δημιουργία μιας ομάδας με σταδιοδρομία στις υπηρεσίες (career-service group) στη Ρωσσία.

Αυτή η προσέγγιση ενισχύθηκε σταθερά από τον Raymond Robins στη Ρωσσία. Για παράδειγμα, στις 15 Φεβρουαρίου 1918, ένα τηλεγράφημα από τον Robins στην Πετρούπολη στον Davison στον Ερυθρό Σταυρό της Washington (και που επρόκειτο να διαβιβαστεί στον William Boyce Thompson) ανέφερε ότι **πρέπει να δοθεί υποστήριξη στην Μπολσεβίκικη εξουσία για όσο είναι δυνατόν και ότι η νέα επαναστατική Ρωσσία θα στραφεί στις ΗΠΑ σαν να είχε «σπάσει τους δεσμούς με τον γερμανικό ιμπεριαλισμό».** Σύμφωνα με τον Robins, οι Μπολσεβίκοι ήθελαν τη βοήθεια και την συνεργασία των ΗΠΑ μαζί με την αναδιοργάνωση του σιδηροδρομικού δικτύου, επειδή «*από την γενναιόδωρη βοήθεια και τις τεχνικές συμβουλές στην αναδιοργάνωση του εμπορίου και της βιομηχανίας η Αμερική μπορεί να αποκλείσει εξ ολοκλήρου το γερμανικό εμπόριο στη διάρκεια της ισορροπίας του πολέμου*».

Εν συντομία, η διελκυστίνδα στην Washington αντανακλούσε έναν αγώνα, από τη μια, των διπλωματών της παλιάς γραμμής (όπως ο πρεσβευτής Francis) και των κατώτερων αξιωματούχων και, από την άλλη, των χρηματοδοτών, όπως ο Robins, ο Thompson και ο Sands με συμμάχους, όπως οι Lansing και Miles στο Υπουργείο Εξωτερικών κι ο γερουσιαστής Owen στο Κογκρέσο.

σύντροφοι για
την ***Αναρχική απελευθερωτική δράση***

---

15. [ΣτΜ] Ο Alexei Maximovich Kaledin (24 Οκτωβρίου 1861-11 Φεβρουαρίου 1918) ήταν ένας Ρώσος στρατηγός του ιππικού που ηγήθηκε του λευκού κινήματος του Don Cossack στα αρχικά στάδια του εμφυλίου πολέμου.

16. U.S. State Dept. Decimal File, 861.00/1117a. Το ίδιο μήνυμα μεταβιβάστηκε στον Ιταλό πρεσβευτή.

17. Βλέπε τα έγγραφα του Arthur Bullard στο Princeton University.

μεγάλη οθωμανική αυτοκρατορία δεν ήταν ανίκητη.

Στο σημείο αυτό, όμως, πρέπει να διευκρινιστεί ότι αυτό που γενικά ονομάζεται σήμερα πειρατεία, διαχωρίζεται σε τρεις κατηγορίες:

α) Πειρατεία. Οι πειρατές λεηλατούσαν πλοία χωρίς καμμιά διάκριση εθνικότητας, για δικό τους όφελος, με σκοπό το κέρδος και το προσωπικό τους συμφέρον. Επίσης, λεηλατούσαν και παραθαλάσσιες περιοχές. Ζούσαν εκτός και κατά του νόμου και βιοπορίζονταν από την άσκηση πειρατείας. Η εκποίηση της λείας (άνθρωποι, ζώα, εμπορεύματα και πλοία) λάμβανε χώρα σε λιμάνια που είχε καθιερωθεί η αγορά προϊόντων πειρατείας, όπως η Μήλος, τα Κύθηρα και το Οίτυλο της Μάνης. Εάν το εμπόρευμα ήταν ευπαθές, η εκποίησή του γινόταν όπως-όπως στις πιο κοντινές περιοχές όπου το κέρδος του θα ήταν σαφώς λιγότερο. Οι αιχμάλωτοι των πειρατών ήταν καταδικασμένοι να γίνουν κωπηλάτες πειρατικού πλοίου ή ως σκλάβοι να αγοραστούν σε κάποιο σκλαβοπάζαρο ή αν ήταν τυχεροί να ελευθερωθούν ύστερα από καταβληθέντα λύτρα. Ο πειρατής συνήθως διέθετε μικρά ευκίνητα κωπήλατα σκάφη, τα πειρατικά ιστιοφόρα επίσης διέθεταν κουπιά ώστε να μπορούν να διαφεύγουν εύκολα σε οιεσδήποτε καιρικές συνθήκες.

β) Κούρσος. Οι κουρσάροι ήταν διορισμένοι από κράτη ή και ιδιώτες που εν καιρώ πολέμου χτυπούσαν εχθρικά εμπορικά πλοία. Τα κουρσάρικα πλοία όφειλαν να έχουν υψωμένη την σημαία του κράτους που υπηρετούσαν, καθώς και να είναι εφοδιασμένα με τα απαραίτητα χαρτιά άδειας κούρσου. Λεηλατούσαν πλοία που έπλεαν στην ανοιχτή θάλασσα ενώ απαγορευόταν να χτυπήσουν πλοία που ήταν αγκυροβολημένα μέσα σε λιμάνι. Η μοναδική πληρωμή του πληρώματος ήταν η λεία του κούρσου. Μέχρι το 1856 το διεθνές δίκαιο προστάτευε τους κουρσάρους και την δράση τους.

γ) Ναυαγιστές. Μια ιδιαίτερη άσκηση πειρατείας ήταν και η στεριανή. Σε αυτήν ειδικεύτηκαν από τα πρώτα χρόνια της οθωμανικής αυτοκρατορίας οι κάτοικοι της Μάνης και αργότερα αυτοί της Πάτμου, της Μυκόνου, της Σάμου και άλλων νησιών του Αιγαίου, εκμεταλλευόμενοι τις βραχώδεις ακτές των περιοχών τους. Οι λεγόμενοι ναυαγιστές ή κακαβούληδες[1], με πονηρό τρόπο οδηγούσαν τα πλοία στους βράχους όπου ναυαγούσαν και εκεί τα λεηλατούσαν. Τα πλοία έπλεαν προς τις ξέρες βλέποντας φώτα που υποδήλωναν κάποιον οικισμό ή όρμο όπου μπορούσαν να αγκυροβολήσουν. Τα φώτα δεν ήταν όμως κάποιος οικισμός, αλλά μανιάτες με φανάρια ή βόδια και κατσίκια που στα κέρατα τους είχαν φανάρια και κινούνταν στο κακοτράχαλο τοπίο της Μάνης. Η μέθοδος του ναυαγισμού μέχρι και τις αρχές

---

1. Κακάβι στην τοπική διάλεκτο της Μάνης σημαίνει κατσαρόλα. Η παράδοση θέλει τους μανιάτες να εφορμούν στα ναυαγισμένα πλοία με κατσαρόλες στα κεφάλια για κράνη.

Πειρατές, Κουρσάροι και Ναυαγιστές (ΜΕΡΟΣ 1ο)

του 17ου αιώνα ήταν για την περιοχή της Μάνης αρκετά διαδεδομένη, καθώς η φτώχεια του πληθυσμού έκανε απαγορευτική την εξεύρεση κάποιου έστω μικρού πλοιαρίου για άσκηση πειρατείας. Υπάρχουν μαρτυρίες ότι οι καλόγεροι της περιοχής βοηθούσαν τους στεριανούς πειρατές, ανάβοντας φανάρια σε σπηλιές, κάνοντας έτσι παραπειστικά σήματα στα πλοία που τα οδηγούσαν κατευθείαν επάνω στους στεριανούς πειρατές. Μια άλλη μέθοδος ναυαγισμού ήταν και το κόψιμο των κάβων των πλοίων που αγκυροβολούσαν, ώστε αυτά να οδηγηθούν στα βράχια. Αργότερα, τον 18ο και 19ο αιώνα τα πράγματα άλλαξαν και η Μάνη εξελίχτηκε σε μια πειρατική περιοχή με πολλούς ικανούς πειρατές που έπλεαν σε όλη την Μεσόγειο, χωρίς όμως να εγκαταλείψουν και την μέθοδο του ναυαγισμού.

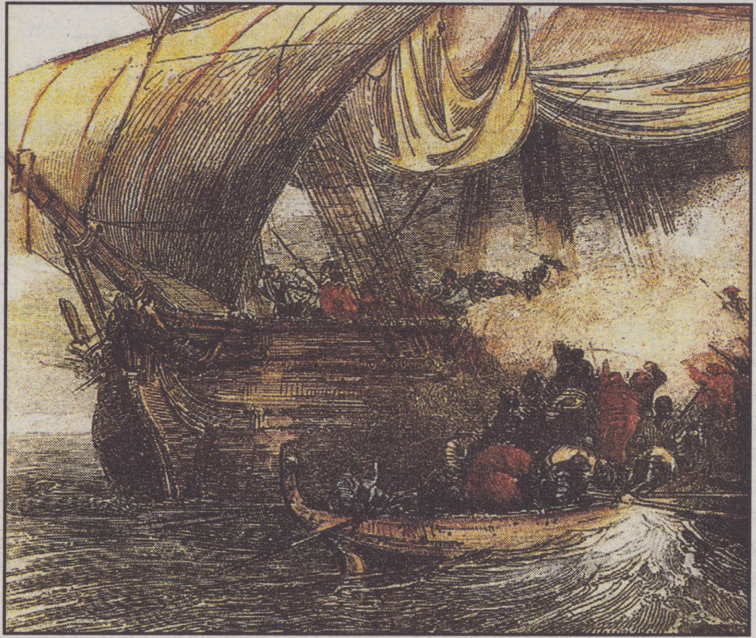
Οι ιδιαίτερες περιπτώσεις της Μήλου, της Κιμώλου και της Μυκόνου

Όπως ήταν φυσικό η παρουσία πειρατικών πλοίων στο Αιγαίο γέμιζε φόβο τους καραβοκύρηδες καθώς και τους κατοίκους παραθαλάσσιων περιοχών. Εξαίρεση όμως αποτελούσαν οι κάτοικοι της Μήλου, της Κιμώλου και της Μυκόνου. Τα τρία αυτά νησιά υπήρξαν τόποι όπου γινόταν η πώληση της πειρατικής λείας, αλλά και τόποι διασκέδασης των πειρατών. Η Μήλος υπήρξε σημαντικός σταθμός πειρατών από τα μέσα του 16ου αιώνα. Αρκετοί κάτοικοι της Μήλου πλούτισαν αγοράζοντας φθηνά την λεία των πειρατών και μεταπουλώντας την αργότερα στην αγορά σε καλύτερη τιμή. Τα σπίτια τους στα τέλη του 17ου αιώνα ήταν διώροφα. Μέσα από περιγραφές περιηγητών μαθαίνουμε ότι ο συγχρωτισμός των κατοίκων με τους πειρατές είχε ως αποτέλεσμα την απελευθέρωση των ηθών. Ο έκλυτος βίος των πειρατών και των κατοίκων της Μήλου γίνεται αντικείμενο πολλών σχολιασμών στα γραφόμενα των περιηγητών. Σχολιάζουν τις πολύ κοντές φούστες και τα «ελαφρά» φορέματα των κοριτσιών και υπογραμμίζουν ότι όταν κάποιο ξένο πλοίο καταφθάνει στο νησί, το λιμάνι γεμίζει με κορίτσια και μανάδες που τρέχουν να υποδεχτούν τους ξένους, με ερωτική διάθεση και χάδια.

Η Μήλος εν μέσω οθωμανικής κυριαρχίας, το 1677 απέκτησε πειρατή βασιλιά! Ο Ιωάννης Κάψης με τα αδέρφια στους προεστούς. Οι εξεγερμένοι ανατρέπουν τον αρχιεπίσκοπο Μήλου και Κιμώλου Γεράσιμο Μοδινό και τους προεστούς. Στην συνέχεια, το πατριαρχείο και οι προεστοί ζητούν την βοήθεια των Οθωμανών. Μια οθωμανική αρμάδα αγκυροβολεί στην Μήλο και καταστέλλει την εξέγερση συλλαμβάνοντας τους πρωταίτιους, ανάμεσα τους και τον Κάψη.

Ένας άλλος τόπος διασκέδασης ήταν και η Κίμωλος. Το νησί απέκτησε πειρατική φήμη μετά το 1670. Μέσα από τα γραφόμενα των περιηγητών της εποχής πληροφορούμαστε, ότι οι ιερείς του νησιού έπιναν κρασί και έπαιζαν χαρτιά με τους πειρατές και χόρευαν στα πανηγύρια. Και όλα αυτά με την δικαιολογία της προσέλκυσης του ποιμνίου στις εκκλησίες! Οι γυναίκες του νησιού περιγράφονται από τους περιηγητές ότι ασχολούνται με την πλεκτική και ότι έκαναν έρωτα με τους πειρατές κερδίζοντας έτσι αρκετά χρήματα.

Τέλος, η Μύκονος στα τέλη του 17ου αιώνα περιγράφεται ως τόπος που η πειρατεία τού έδωσε ζωή. Πολλοί κάτοικοι εντάχθηκαν στους πειρατικούς στόλους και συνέπραξαν παρέα με τους πειρατές. Οι γυναίκες υπερτερούσαν 4:1 προς τους ντόπιους άνδρες και περιγράφονται ως ανεξάρτητες. Δεν ήθελαν συζύγους και ζούσαν ελεύθερα με τους πειρατές. Αυτή η σχέση των κατοίκων της Μυκόνου και ιδιαίτερα των γυναικών με τους πειρατές φαίνεται να είχε περάσει και στην λαϊκή παράδοση του νησιού. Σε δημοσιευμένη έρευνα του 1941 έχει καταγραφεί έθιμο όπου τα κορίτσια του νησιού φτιάχνουν στην άμμο έναν άνθρωπο που αναπαριστά τον νεκρό πειρατή «Κραντονέλλο». Τον νεκροστολίζουν με φύκια και άνθη αποκλειστικά της θάλασσας και στην συνέχεια λένε τον παρακάτω στίχο: «Κραντονέλλο, Κραντονέλλο, όταν σ' έπαιρνε το ρέμα, ας με έπαιρνε και μένα» και χοροπηδώντας επάνω στο ομοίωμα εξαφανίζουν κάθε ίχνος από τον νεκρό Κραντονέλλο.[2] Το έθιμο, που στις μέρες μας έχει απαλειφθεί, ίσως να διατηρεί μια καθημερινότητα του παρελθόντος όπου στις ακτές του νησιού θα ξεβράζονταν άψυχα σώματα πειρατών, που ήταν τόσο αγαπητοί στις γυναίκες της Μυκόνου.



Ρεσάλτο

Το 1642 όλοι οι κάτοικοι της Ηρακλειάς και της Σχοινούσας εγκατέλειψαν τις εστίες λόγω πειρατικών οχλήσεων.

Το 1670 (για άλλους 1673) η οικογένεια των Γιατραίων από την Μάνη, μετά από ξέσπασμα βεντέτας με την οικογένεια των Στεφανοπουλέων, και με την απειλή του πειρατή Γερακάρη μεταναστεύουν με 570 άτομα στην Τοσκάνη, όπου και δεν γυρίζουν ποτέ. Λίγα χρόνια μετά το 1675 η οικογένεια Στεφανόπουλου, μετά από τις κτηνωδίες που διέπραττε ο πειρατής Γερακάρης σε βάρος τους, και μαζί τους 730 άτομα μεταναστεύουν στην Κορσική, όπου, επίσης, δεν ξαναγυρίζουν ποτέ.[3]

Κινήσεις των κατοίκων για την αντιμετώπιση των επιδρομών.

Τα νησιά και πολλές παραθαλάσσιες περιοχές είτε μέσω της κεντρικής διοίκησης (Πύλη, βενετική διοίκηση) είτε αυτόνομα, προσπάθησαν να οργανώσουν ένα σύστημα άμυνας απέναντι στους πειρατές. Φτιάχτηκαν νέα φρούρια ή επισκευάστηκαν τα παλιά. Μεταξύ 16ου και 17ου αιώνα επισκευάστηκαν τα κάστρα στα Κύθηρα, στη Λήμνο, στην Λέσβο, στην Νάξο, στη Κεφαλονιά, στη Ζάκυνθο, στην Κω και στο Καστελόριζο, έτσι ώστε να μπορέσουν να προστα-

παραπλανητικά σήματα στα πλοία που τα οδηγούσαν κατευθείαν επάνω στους στεριανούς πειρατές. Μια άλλη μέθοδος ναυαγισμού ήταν και το κόψιμο των κάβων των πλοίων που αγκυροβολούσαν, ώστε αυτά να οδηγηθούν στα βράχια. Αργότερα, τον $18^{ο}$ και $19^{ο}$ αιώνα τα πράγματα άλλαξαν και η Μάνη εξελίχτηκε σε μια πειρατική περιοχή με πολλούς ικανούς πειρατές που έπλεαν σε όλη την Μεσόγειο, χωρίς όμως να εγκαταλείψουν και την μέθοδο του ναυαγισμού.

Οι ιδιαίτερες περιπτώσεις της Μήλου, της Κιμώλου και της Μυκόνου

Όπως ήταν φυσικό η παρουσία πειρατικών πλοίων στο Αιγαίο γέμιζε φόβο τους καραβοκύρηδες καθώς και τους κατοίκους παραθαλάσσιων περιοχών. Εξαίρεση όμως αποτελούσαν οι κάτοικοι της Μήλου, της Κιμώλου και της Μυκόνου. Τα τρία αυτά νησιά υπήρξαν τόποι όπου γινόταν η πώληση της πειρατικής λείας, αλλά και τόποι διασκέδασης των πειρατών. Η Μήλος υπήρξε σημαντικός σταθμός πειρατών από τα μέσα του $16^{ου}$ αιώνα. Αρκετοί κάτοικοι της Μήλου πλούτισαν αγοράζοντας φθηνά την λεία των πειρατών και μεταπουλώντας την αργότερα στην αγορά σε καλύτερη τιμή. Τα σπίτια τους στα τέλη του $17^{ου}$ αιώνα ήταν διώροφα. Μέσα από περιγραφές περιηγητών μαθαίνουμε ότι ο συγχρωτισμός των κατοίκων με τους πειρατές είχε ως αποτέλεσμα την απελευθέρωση των ηθών. Ο έκλυτος βίος των πειρατών και των κατοίκων της Μήλου γίνεται αντικείμενο πολλών σχολιασμών στα γραφόμενα των περιηγητών. Σχολιάζουν τις πολύ κοντές φούστες και τα «ελαφρά» φορέματα των κοριτσιών και υπογραμμίζουν ότι όταν κάποιο ξένο πλοίο καταφθάνει στο νησί, το λιμάνι γεμίζει με κορίτσια και μανάδες που τρέχουν να υποδεχτούν τους ξένους, με ερωτική διάθεση και χάδια.

Η Μήλος εν μέσω οθωμανικής κυριαρχίας, το 1677 απέκτησε πειρατή βασιλιά! Ο Ιωάννης Κάψης με τα αδέρφια του Τρομάρα και Νίκο εξορμούσαν με δύο γαλέρες από τον Μύτικα της Αιτωλοακαρνανίας και σάλπαραν σε όλο στο Αιγαίο και το Ιόνιο. Ο Κάψης σε μια στάση του στην Μήλο γνώρισε την κόρη ενός πλούσιου προύχοντα όπου και την παντρεύτηκε αφήνοντας στην άκρη τον πειρατικό βίο. Μετά από την σύντομη ανάπαυλα ο Κάψης γίνεται πάλι πειρατής με αφορμή την δολοφονία του αδελφού του Τρομάρα από τους Οθωμανούς. Ο Κάψης κατατρέχει τους Οθωμανούς, ισχυροποιείται με πλοία, άνδρες και όπλα και επιστρέφει στην Μήλο, όπου διώχνει τους Οθωμανούς και χρήζει τον εαυτό του βασιλιά του νησιού. Η στέψη γίνεται στον μητροπολιτικό ναό από τον Λατίνο επίσκοπο των καθολικών δόν Καμίλλο. Για τρία χρόνια η Μήλος είναι ελεύθερη από την Οθωμανική κυριαρχία και υπακούει στους νόμους του πειρατή. Ο Κάψης συγκροτεί όλες τις λειτουργίες ενός κράτους με δικαστήριο, αστυνο-

Ένας άλλος τόπος διασκέδασης ήταν και η Κίμωλος. Το νησί απέκτησε πειρατική φήμη μετά το 1670. Μέσα από τα γραφόμενα των περιηγητών της εποχής πληροφορούμαστε, ότι οι ιερείς του νησιού έπιναν κρασί και έπαιζαν χαρτιά με τους πειρατές και χόρευαν στα πανηγύρια. Και όλα αυτά με την δικαιολογία της προσέλκυσης του ποιμνίου στις εκκλησίες! Οι γυναίκες του νησιού περιγράφονται από τους περιηγητές ότι ασχολούνται με την πλεκτική και ότι έκαναν έρωτα με τους πειρατές κερδίζοντας έτσι αρκετά χρήματα.

Τέλος, η Μύκονος στα τέλη του $17^{ου}$ αιώνα περιγράφεται ως τόπος που η πειρατεία τού έδωσε ζωή. Πολλοί κάτοικοι εντάχθηκαν στους πειρατικούς στόλους και συνέπραξαν παρέα με τους πειρατές. Οι γυναίκες υπερτερούσαν 4:1 προς τους ντόπιους άνδρες και περιγράφονται ως ανεξάρτητες. Δεν ήθελαν συζύγους και ζούσαν ελεύθερα με τους πειρατές. Αυτή η σχέση των κατοίκων της Μυκόνου και ιδιαίτερα των γυναικών με τους πειρατές φαίνεται να είχε περάσει και στην λαϊκή παράδοση του νησιού. Σε δημοσιευμένη έρευνα του 1941 έχει καταγραφεί έθιμο όπου τα κορίτσια του νησιού φτιάχνουν στην άμμο έναν άνθρωπο που αναπαριστά τον νεκρό πειρατή «Κραντονέλλο». Τον νεκροστολίζουν με φύκια και άνθη αποκλειστικά της θάλασσας και στην συνέχεια λένε τον παρακάτω στίχο: «Κραντονέλλο, Κραντονέλλο, όταν σ' έπαιρνε το ρέμα, ας με έπαιρνε και μένα» και χοροπηδώντας επάνω στο ομοίωμα εξαφανίζουν κάθε ίχνος από τον νεκρό Κραντονέλλο.[2] Το έθιμο, που στις μέρες μας έχει απαλειφθεί, ίσως να διατηρεί μια καθημερινότητα του παρελθόντος όπου στις ακτές του νησιού θα ξεβράζοντας άψυχα σώματα πειρατών, που ήταν τόσο αγαπητοί στις γυναίκες της Μυκόνου.

Ερημώσεις οικισμών και μετακινήσεις

Οι συχνές πειρατικές λεηλασίες των νησιών του $16^{ου}$ αιώνα ως και τις αρχές του $18^{ου}$ είχαν ως αποτέλεσμα την ερήμωσή τους. Τέτοια νησιά ήταν τα Κύθηρα, η Σάμος, η Ίος, η Φολέγανδρος, η Σίφνος, η Ηρακλειά, και η Σχοινούσα. Επίσης, υπήρχαν πολλές μαζικές μεταναστεύσεις, εξ αιτίας των πειρατικών οχλήσεων.

Η Σάμος για παράδειγμα από το 1475 και για 100 περίπου χρόνια παρέμενε έρημη εξαιτίας των συχνών πειρατικών επιθέσεων. Η Πύλη επανοίκισε το νησί από το 1577 παραχωρώντας προνόμια στους νέους κατοίκους.

Δύο χρόνια μετά, εποικίστηκε και το νησί της Ίου με αλβανούς, που είχε ερημωθεί το 1558 μετά από πειρατική εισβολή.

Το 1660 οι κάτοικοι της Σίφνου εγκαταστάθηκαν στην Κίμωλο, χτίζοντας ένα νέο χωριό, και στην Φολέγανδρο που



Ρεσάλτο

Το 1642 όλοι οι κάτοικοι της Ηρακλειάς και της Σχοινούσας εγκατέλειψαν τις εστίες λόγω πειρατικών οχλήσεων.

Το 1670 (για άλλους 1673) η οικογένεια των Γιατραίων από την Μάνη, μετά από ξέσπασμα βεντέτας με την οικογένεια των Στεφανοπουλέων, και με την απειλή του πειρατή Γερακάρη μεταναστεύουν με 570 άτομα στην Τοσκάνη, όπου και δεν γυρίζουν ποτέ. Λίγα χρόνια μετά το 1675 η οικογένεια Στεφανόπουλου, μετά από τις κτηνωδίες που διέπραττε ο πειρατής Γερακάρης σε βάρος τους, και μαζί τους 730 άτομα μεταναστεύουν στην Κορσική, όπου, επίσης, δεν ξαναγυρίζουν ποτέ.[3]

Κινήσεις των κατοίκων για την αντιμετώπιση των επιδρομών.

Τα νησιά και πολλές παραθαλάσσιες περιοχές είτε μέσω της κεντρικής διοίκησης (Πύλη, βενετική διοίκηση) είτε αυτόνομα, προσπάθησαν να οργανώσουν ένα σύστημα άμυνας απέναντι στους πειρατές. Φτιάχτηκαν νέα φρούρια ή επισκευάστηκαν τα παλιά. Μεταξύ $16^{ου}$ και $17^{ου}$ αιώνα επισκευάστηκαν τα κάστρα στα Κύθηρα, στη Λήμνο, στην Λέσβο, στην Νάξο, στη Κεφαλονιά, στη Ζάκυνθο, στην Κω και στο Καστελόριζο, έτσι ώστε να μπορέσουν να προστατευτούν οι κάτοικοι από τις πειρατικές επιδρομές. Οργανώθηκε φρούρηση στις παραλίες και υπήρχαν άτομα που ειδοποιούσαν τους κατοίκους για την έλευση πειρατών, με φωτιές που άναβαν από τις βίγλες (παρατηρητήρια). Οι κάτοικοι της Τήνου από τα μέσα του $16^{ου}$ αιώνα πραγματοποιούσαν βάρδιες σε πύργους και βίγλες συνολικά σε 24 σημεία του νησιού. Βίγλες σώζονται και στο νησί της Σίφνου. Είναι στρογγυλά χτίσματα στις κορυφές του νησιού και είναι τοποθετημένα έτσι ώστε να έχουν θέα το ένα του άλλου, δεξιά και αριστερά. Με αυτόν τον τρόπο, δημιουργούσαν μια αλυσίδα που κάλυπτε όλο το νησί από τον νότο ως στη δύση και με φωτιές ή με καπνό ειδοποιούσαν για τον ερχομό πειρατών. Τέτοιες αλυσίδες από βίγλες υπάρχουν ακόμα στην Κρήτη και στην Χίο. Επίσης, γύρω στον $16^{ο}$ αιώνα, οι οικισμοί οχυρώνονται και η κατασκευή οικιών προσανατολίζεται και αποκτά αμυντικό χαρακτήρα.

γινόταν η πώληση της πειρατικής λείας, αλλά και τόποι διασκέδασης των πειρατών. Η Μήλος υπήρξε σημαντικός σταθμός πειρατών από τα μέσα του 16ου αιώνα. Αρκετοί κάτοικοι της Μήλου πλούτισαν αγοράζοντας φθηνά την λεία των πειρατών και μεταπουλώντας την αργότερα στην αγορά σε καλύτερη τιμή. Τα σπίτια τους στα τέλη του 17ου αιώνα ήταν διώροφα. Μέσα από περιγραφές περιηγητών μαθαίνουμε ότι ο συγχρωτισμός των κατοίκων με τους πειρατές είχε ως αποτέλεσμα την απελευθέρωση των ηθών. Ο έκλυτος βίος των πειρατών και των κατοίκων της Μήλου γίνεται αντικείμενο πολλών σχολιασμών στα γραφόμενα των περιηγητών. Σχολιάζουν τις πολύ κοντές φούστες και τα «ελαφρά» φορέματα των κοριτσιών και υπογραμμίζουν ότι όταν κάποιο ξένο πλοίο καταφθάνει στο νησί, το λιμάνι γεμίζει με κορίτσια και μανάδες που τρέχουν να υποδεχτούν τους ξένους, με ερωτική διάθεση και χάδια.

Η Μήλος εν μέσω οθωμανικής κυριαρχίας, το 1677 απέκτησε πειρατή βασιλιά! Ο Ιωάννης Κάψης με τα αδέρφια του Τρομάρα και Νίκο εξορμούσαν με δύο γαλέρες από τον Μύτικα της Αιτωλοακαρνανίας και σάλπαραν σε όλο στο Αιγαίο και το Ιόνιο. Ο Κάψης σε μια στάση του στην Μήλο γνώρισε την κόρη ενός πλούσιου προύχοντα όπου και την παντρεύτηκε αφήνοντας στην άκρη τον πειρατικό βίο. Μετά από την σύντομη ανάπαυλα ο Κάψης γίνεται πάλι πειρατής με αφορμή την δολοφονία του αδελφού του Τρομάρα από τους Οθωμανούς. Ο Κάψης κατατρέχει τους Οθωμανούς, ισχυροποιείται με πλοία, άνδρες και όπλα και επιστρέφει στην Μήλο, όπου διώχνει τους Οθωμανούς και χρήζει τον εαυτό του βασιλιά του νησιού. Η στέψη γίνεται στον μητροπολιτικό ναό από τον Λατίνο επίσκοπο των καθολικών δόν Καμίλλο. Για τρία χρόνια η Μήλος είναι ελεύθερη από την Οθωμανική κυριαρχία και υπακούει στους νόμους του πειρατή. Ο Κάψης συγκροτεί όλες τις λειτουργίες ενός κράτους με δικαστήριο, αστυνομία, στρατό και φοροεισπρακτικό μηχανισμό. Η κυριαρχία του Κάψη, όμως, φαίνεται πως περιορίζονταν από την εξουσία της εκκλησίας και των προεστών,που ακόμα διεκδικούσαν μεγάλο μερίδιο από τους φόρους των κατοίκων. Το 1680 η κυριαρχία του Κάψη τελειώνει. Οι Οθωμανοί των συλλαμβάνουν, τον οδηγούν στην Κωνσταντινούπολη και τον απαγχονίζουν. Οι εκδοχές για το πώς οδηγήθηκε στα χέρια των Οθωμανών είναι δύο: α) Ο Κάψης παραπλανήθηκε από τους Οθωμανούς οι οποίοι του είπαν ότι ήρθαν για να τον τιμήσουν και να του προσφέρουν δώρα και οδηγήθηκε σε μια γαλέρα όπου βρίσκονταν τα δώρα... β) Ο Κάψης ηγήθηκε εξέγερσης ενάντια στους φόρους που έπρεπε οι κάτοικοι να πληρώνουν στο πατριαρχείο και και ζούσαν ελεύθερα με τους πειρατές. Αυτή η σχέση των κατοίκων της Μυκόνου και ιδιαίτερα των γυναικών με τους πειρατές φαίνεται να είχε περάσει και στην λαϊκή παράδοση του νησιού. Σε δημοσιευμένη έρευνα του 1941 έχει καταγραφεί έθιμο όπου τα κορίτσια του νησιού φτιάχνουν στην άμμο έναν άνθρωπο που αναπαριστά τον νεκρό πειρατή «Κραντονέλλο». Τον νεκροστολίζουν με φύκια και άνθη αποκλειστικά της θάλασσας και στην συνέχεια λένε τον παρακάτω στίχο: «Κραντονέλλο, Κραντονέλλο, όταν σ' έπαιρνε το ρέμα, ας με έπαιρνε και μένα» και χοροπηδώντας επάνω στο ομοίωμα εξαφανίζουν κάθε ίχνος από τον νεκρό Κραντονέλλο.[2] Το έθιμο, που στις μέρες μας έχει απαλειφθεί, ίσως να διατηρεί μια καθημερινότητα του παρελθόντος όπου στις ακτές του νησιού θα ξεβράζοντας άψυχα σώματα πειρατών, που ήταν τόσο αγαπητοί στις γυναίκες της Μυκόνου.

Ερημώσεις οικισμών και μετακινήσεις

Οι συχνές πειρατικές λεηλασίες των νησιών του 16ου αιώνα ως και τις αρχές του 18ου είχαν ως αποτέλεσμα την ερήμωσή τους. Τέτοια νησιά ήταν τα Κύθηρα, η Σάμος, η Ίος, η Φολέγανδρος, η Σίφνος, η Ηρακλειά, και η Σχοινούσα. Επίσης, υπήρχαν πολλές μαζικές μεταναστεύσεις, εξ αιτίας των πειρατικών οχλήσεων.

Η Σάμος για παράδειγμα από το 1475 και για 100 περίπου χρόνια παρέμενε έρημη εξαιτίας των συχνών πειρατικών επιθέσεων. Η Πύλη επανοίκισε το νησί από το 1577 παραχωρώντας προνόμια στους νέους κατοίκους.

Δύο χρόνια μετά, εποικίστηκε και το νησί της Ίου με αλβανούς, που είχε ερημωθεί το 1558 μετά από πειρατική εισβολή.

Το 1660 οι κάτοικοι της Σίφνου εγκαταστάθηκαν στην Κίμωλο, χτίζοντας ένα νέο χωριό, και στην Φολέγανδρο που ήταν έρημη και ακατοίκητη.

Το 1660 ο τούρκος πειρατής Ντουρατζήμπεης λεηλάτησε το Γαλαξίδι. Έσφαξε, βίασε και έκαψε την πόλη. Οι εναπομείναντες κάτοικοι κατέφυγαν στα βουνά ερημώνοντας την πόλη και επέστρεψαν 13 χρόνια μετά όταν πληροφορήθηκαν τον θάνατό του.

Το 1613 οι κάτοικοι του Γέροντα της Μικράς Ασίας εγκατέλειψαν τις εστίες τους και εγκαταστάθηκαν στην Κω.

2. Για περισσότερα βλ. Αλεξάνδρα Κραντονέλλη, *Ιστορία της Πειρατείας – Στους Μέσους χρόνους της Τουρκοκρατίας 1538-1699*, σελ. 410-411, όπου αναφέρεται στην Κατερίνα Κακούρη: *Ο Κραντονέλλος της Μυκόνου*, Πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών 1941.

από την Μάνη, μετά από ξέσπασμα βεντέτας με την οικογένεια των Στεφανοπουλέων, και με την απειλή του πειρατή Γερακάρη μεταναστεύουν με 570 άτομα στην Τοσκάνη, όπου και δεν γυρίζουν ποτέ. Λίγα χρόνια μετά το 1675 η οικογένεια Στεφανόπουλου, μετά από τις κτηνωδίες που διέπραττε ο πειρατής Γερακάρης σε βάρος τους, και μαζί τους 730 άτομα μεταναστεύουν στην Κορσική, όπου, επίσης, δεν ξαναγυρίζουν ποτέ.[3]

Κινήσεις των κατοίκων για την αντιμετώπιση των επιδρομών.

Τα νησιά και πολλές παραθαλάσσιες περιοχές είτε μέσω της κεντρικής διοίκησης (Πύλη, βενετική διοίκηση) είτε αυτόνομα, προσπάθησαν να οργανώσουν ένα σύστημα άμυνας απέναντι στους πειρατές. Φτιάχτηκαν νέα φρούρια ή επισκευάστηκαν τα παλιά. Μεταξύ 16ου και 17ου αιώνα επισκευάστηκαν τα κάστρα στα Κύθηρα, στη Λήμνο, στην Λέσβο, στην Νάξο, στη Κεφαλονιά, στη Ζάκυνθο, στην Κω και στο Καστελόριζο, έτσι ώστε να μπορέσουν να προστατευτούν οι κάτοικοι από τις πειρατικές επιδρομές. Οργανώθηκε φρούρηση στις παραλίες και υπήρχαν άτομα που ειδοποιούσαν τους κατοίκους για την έλευση πειρατών, με φωτιές που άναβαν από τις βίγλες (παρατηρητήρια). Οι κάτοικοι της Τήνου από τα μέσα του 16ου αιώνα πραγματοποιούσαν βάρδιες σε πύργους και βίγλες συνολικά σε 24 σημεία του νησιού. Βίγλες σώζονται και στο νησί της Σίφνου. Είναι στρογγυλά χτίσματα στις κορυφές του νησιού και είναι τοποθετημένα έτσι ώστε να έχουν θέα το ένα του άλλου, δεξιά και αριστερά. Με αυτόν τον τρόπο, δημιουργούσαν μια αλυσίδα που κάλυπτε όλο το νησί από τον νότο ως στη δύση και με φωτιές ή με καπνό ειδοποιούσαν για τον ερχομό πειρατών. Τέτοιες αλυσίδες από βίγλες υπάρχουν ακόμα στην Κρήτη και στην Χίο. Επίσης, γύρω στον 16ο αιώνα, οι οικισμοί οχυρώνονται και η κατασκευή οικιών προσανατολίζεται και αποκτά αμυντικό χαρακτήρα. Στην Άνδρο και στα Μεστά της Χίου οι ακραίοι τοίχοι του οικισμού δεν είχαν παράθυρα στο εξωτερικό και ενώνονταν μεταξύ τους δημιουργώντας ένα αδιαπέραστο τείχος και οι δρόμοι είχαν πύλες ώστε να κλείνουν κάθε νύχτα. Η ίδια αρχιτεκτονική επικρατεί και στην Μόλυβο της Λέσβου.

Ελευθερόκοκκος

3. Ο πειρατής Γερακάρης ήταν παντρεμένος με κόρη της οικογένειας Γιατραίων, η οποία κλέφτηκε με κάποιον από την οικογένεια Στεφανόπουλου. Ο Γερακάρης συμμάχησε με τους Οθωμανούς, έγινε μπέης όλης της Μάνης και εκδικήθηκε και τις δύο οικογένειες, σκοτώνοντας αρκετούς, μέχρι που αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν.



Ιούνιος 1848

Η Συντριβή της Επανάστασης στο Παρίσι με την ματιά του Αλέξανδρου Χέρτσεν

«Ύστερα από την Καταιγίδα»

ΜΕΡΟΣ Β΄

Στις 24 Φεβρουαρίου του 1848, η «Δεύτερη Γαλλική Δημοκρατία» (1848-1851) παίρνει σάρκα και οστά[1]. Τα μέλη της Προσωρινής (υπό την απειλή των όπλων των εξεγερμένων, που εξαγριωμένοι έχουν πολιορκήσει απειλητικά το Δημαρχείο) συντάσσουν πάνω από 60 θεσπίσματα μεταξύ των οποίων, ανακηρύττουν αβασίλευτη δημοκρατία, καταργούν την Βουλή των Ομοτίμων, εξασφαλίζουν την ελευθερία του λόγου και του τύπου, την ελευθερία της συνάθροισης· καταργείται η θανατική ποινή για πολιτικά εγκλήματα, μειώνονται οι ώρες εργασίας, θεσπίζεται το δικαίωμα ψήφου για όλους τους άνδρες ηλικίας άνω του 21ου έτους κ.ά.

Την επόμενη ημέρα ο λαός, επιθυμώντας να εδραιωθεί μια «δημοκρατική και κοινωνική πολιτεία», πιέζει την κυβέρνηση να εδραιώσει το «δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι», το «δικαίωμα στην εργασία» και να ιδρύσει Υπουργείο Εργασίας και Ανάπτυξης.

Στις 28 Φεβρουαρίου η Προσωρινή Κυβέρνηση του Λαμαρτίνου, διορίζει την «Κυβερνητική Επιτροπή Εργασίας» που έχει ως πρόεδρο και αντιπρόεδρο, αντίστοιχα, τον Μπλαν και τον Αλμπέρ, που πραγματικά ενδιαφέρονται να δώσουν λύσεις στα προβλήματα που υπάρχουν και να προβούν σε κοινωνικές μεταρρυθμίσεις (αν και όχι πάντα με την αποφασιστικότητα και ορμή που απαιτεί η περίσταση). Παρ' ότι σε κάποιες συνεδρίες η παρουσία των αντιπροσώπων των διαφόρων σωματείων ξεπερνά τους 700, γρήγορα, ο ρόλος της «Επιτροπής Εργασίας» αποβαίνει διακοσμητικός, υπό το καθεστώς της σκόπιμης οικονομικής της εγκατάλειψης από την κυβέρνηση και περιορίζεται στο να εξαπατά και να καθησυχάζει τους εργαζόμενους αλλά και να κρατά στο περιθώριο, μακριά από την Κυβέρνηση, τους μοναδικούς δύο άντρες που εμπιστευόταν ο λαός.

Παράλληλα, συγκροτείται από τον Λουί Μπλαν η «Εργατική Συνέλευση», η οποία χαρακτηρίζεται από τον ίδιο

γαστούν προσωρινά σε δημόσια έργα. Οι εργαζόμενοι (ο αριθμός των οποίων φθάνει τις 120.000) οργανώνονται σε στρατιωτικού τύπου μονάδες και αφού είναι απόλυτα εξαρτώμενοι οικονομικά από το κράτος, αποτελούν έναν «δυνητικά αντεπαναστατικό στρατό» έτοιμο να αντικρούσει τους εξεγερμένους συναδέλφους τους. Ο Μπλαν κάνει το λάθος να καταδικάσει τα «Εθνικά Εργαστήρια» ως «συρφετό απόρων [...] και άντρα οκνηρίας και μιλιταρισμού» στρέφοντας τους εργάτες της Επιτροπής Εργασίας και τις Εργατικής Συνέλευσης εναντίον χιλιάδων εργατών που είχαν προσληφθεί στο δημόσιο, ανοίγοντας, έτσι, ένα επικίνδυνο ρήγμα ανάμεσά τους.

Παράλληλα, η κυβέρνηση συγκροτεί ακόμα μία στρατιωτική δύναμη προς υπεράσπισή της σε ώρα ανάγκης. Ιδρύει, λοιπόν, την «Κινητή Φρουρά», στην οποία καλούνται να στρατευτούν έφηβοι και νέοι [είχαν παρατηρήσει τον σημαντικό ρόλο τους στα οδοφράγματα] από φτωχές εργατικές γειτονιές έναντι μισθού. Έτσι, 25.000 νέοι κλείνονται σε στρατώνες, οπλίζονται και εκπαιδεύονται στις οδομαχίες, για να τεθούν στη διάθεση της κυβέρνησης καθιστάμενοι φρουροί των προνομιούχων ενάντια στον εξεγερμένο λαό απ' όπου προέρχονται.

Στις 23 Απριλίου διεξάγονται εκλογές και, με την ψήφο κυρίως της επαρχίας της Γαλλίας, εκλέγεται νέα εθνοσυνέλευση με μέλη, κυρίως, πρώην μοναρχικούς με αντιδραστικές πεποιθήσεις. Οι ριζοσπάστες αντιμοναρχικοί αποτελούν, πλέον, μόνο το 10% των αντιπροσώπων. Στην πρώτη της συνεδρίαση στις 4 Μαΐου η νέα κυβέρνηση δι-



και να δημιουργήσει ένα Υπουργείο Εργασίας και Προόδου. Η διαδήλωση φτάνει στο Ανάκτορο των Βουρβώνων και έρχεται αντιμέτωπη με μονάδες της Κινητής Φρουράς και της Εθνοφρουράς οι οποίες προστάτευαν την Εθνοσυνέλευση. Ο στρατηγός Κουρτέ διοικητής της εθνοφρουράς επιτρέπει να περάσει στο κοινοβούλιο αντιπροσωπεία από 25 διαδηλωτές... όταν ανοίγουν οι πύλες χιλιάδες οργισμένοι διαδηλωτές εισβάλουν μέσα, διαχέονται σε όλο το κτήριο και φθάνουν στην αίθουσα συνεδριάσεων... Το πλήθος που δεν είναι οπλισμένο απαιτεί, λησμονώντας τα

Στις 24 Φεβρουαρίου του 1848, η «Δεύτερη Γαλλική Δημοκρατία» (1848-1851) παίρνει σάρκα και οστά[1]. Τα μέλη της Προσωρινής (υπό την απειλή των όπλων των εξεγερμένων, που εξαγριωμένοι έχουν πολιορκήσει απειλητικά το Δημαρχείο) συντάσσουν πάνω από 60 θεσπίσματα μεταξύ των οποίων, ανακηρύττουν αβασίλευτη δημοκρατία, καταργούν την Βουλή των Ομοτίμων, εξασφαλίζουν την ελευθερία του λόγου και του τύπου, την ελευθερία της συνάθροισης· καταργείται η θανατική ποινή για πολιτικά εγκλήματα, μειώνονται οι ώρες εργασίας, θεσπίζεται το δικαίωμα ψήφου για όλους τους άνδρες ηλικίας άνω του 21ου έτους κ.ά.

Την επόμενη ημέρα ο λαός, επιθυμώντας να εδραιωθεί μια «δημοκρατική και κοινωνική πολιτεία», πιέζει την κυβέρνηση να εδραιώσει το «δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι», το «δικαίωμα στην εργασία» και να ιδρύσει Υπουργείο Εργασίας και Ανάπτυξης.

Στις 28 Φεβρουαρίου η Προσωρινή Κυβέρνηση του Λαμαρτίνου, διορίζει την «Κυβερνητική Επιτροπή Εργασίας» που έχει ως πρόεδρο και αντιπρόεδρο, αντίστοιχα, τον Μπλαν και τον Αλμπέρ, που πραγματικά ενδιαφέρονται να δώσουν λύσεις στα προβλήματα που υπάρχουν και να προβούν σε κοινωνικές μεταρρυθμίσεις (αν και όχι πάντα με την αποφασιστικότητα και ορμή που απαιτεί η περίσταση). Παρ' ότι σε κάποιες συνεδρίες η παρουσία των αντιπροσώπων των διαφόρων σωματείων ξεπερνά τους 700, γρήγορα, ο ρόλος της «Επιτροπής Εργασίας» αποβαίνει διακοσμητικός, υπό το καθεστώς της σκόπιμης οικονομικής της εγκατάλειψης από την κυβέρνηση και περιορίζεται στο να εξαπατά και να καθησυχάζει τους εργαζόμενους αλλά και να κρατά στο περιθώριο, μακριά από την Κυβέρνηση, τους μοναδικούς δύο άντρες που εμπιστευόταν ο λαός.

Παράλληλα, συγκροτείται από τον Λουί Μπλαν η «Εργατική Συνέλευση», η οποία χαρακτηρίζεται από τον ίδιο ως «το γενικό επιτελείο των τάξεων του λαού». Η λειτουργία της είναι μόνο συμβουλευτική, ωστόσο, εξαναγκάζει την Προσωρινή να καθιερώσει την δεκάωρη εργασία για τους παρισινούς εργάτες και την δωδεκάωρη εργασία για τους εργάτες της επαρχίας.

Οι εξεγερμένοι παρισινοί, από την πρώτη στιγμή μεταφέρουν με αντιπροσώπους την απόφασή τους να υπομείνουν τρεις ακόμα μήνες στερήσεων για να δώσουν χρόνο στην κυβέρνηση να κάνει σημαντικές αλλαγές... προειδοποιώντας ότι αν δεν έβλεπαν αποτελέσματα θα ξεσηκώνονταν για τα καλά...

Η Προσωρινή Κυβέρνηση, δημιουργεί και χρηματοδοτεί, στον αντίποδα της απαίτησης του λαού για «δικαίωμα στην εργασία»[2], τα «Εθνικά Εργαστήρια» στα οποία προσλαμβάνονται άνεργοι και φτωχοί πολίτες για να εργαστούν προσωρινά σε δημόσια έργα. Οι εργαζόμενοι (ο αριθμός των οποίων φθάνει τις 120.000) οργανώνονται σε στρατιωτικού τύπου μονάδες και αφού είναι απόλυτα εξαρτώμενοι οικονομικά από το κράτος, αποτελούν έναν «δυνητικά αντεπαναστατικό στρατό» έτοιμο να αντικρούσει τους εξεγερμένους συναδέλφους τους. Ο Μπλαν κάνει το λάθος να καταδικάσει τα «Εθνικά Εργαστήρια» ως «συρφετό απόρων [...] και άντρα οκνηρίας και μιλιταρισμού» στρέφοντας τους εργάτες της Επιτροπής Εργασίας και της Εργατικής Συνέλευσης εναντίον χιλιάδων εργατών που είχαν προσληφθεί στο δημόσιο, ανοίγοντας, έτσι, ένα επικίνδυνο ρήγμα ανάμεσά τους.

Παράλληλα, η κυβέρνηση συγκροτεί ακόμα μία στρατιωτική δύναμη προς υπεράσπισή της σε ώρα ανάγκης. Ιδρύει, λοιπόν, την «Κινητή Φρουρά», στην οποία καλούνται να στρατευτούν έφηβοι και νέοι [είχαν παρατηρήσει τον σημαντικό ρόλο τους στα οδοφράγματα] από φτωχές εργατικές γειτονιές έναντι μισθού. Έτσι, 25.000 νέοι κλείνονται σε στρατώνες, οπλίζονται και εκπαιδεύονται στις οδομαχίες, για να τεθούν στη διάθεση της κυβέρνησης καθιστάμενοι φρουροί των προνομιούχων ενάντια στον εξεγερμένο λαό απ' όπου προέρχονται.

Στις 23 Απριλίου διεξάγονται εκλογές και, με την ψήφο κυρίως της επαρχίας της Γαλλίας, εκλέγεται νέα εθνοσυνέλευση με μέλη, κυρίως, πρώην μοναρχικούς με αντιδραστικές πεποιθήσεις. Οι ριζοσπάστες αντιμοναρχικοί αποτελούν, πλέον, μόνο το 10% των αντιπροσώπων. Στην πρώτη της συνεδρίαση στις 4 Μαΐου η νέα κυβέρνηση διώχνει τους Μπλαν και Αλμπέρ από το εκτελεστικό σώμα, δημιουργεί την νέα εκτελεστική επιτροπή που απαρτίζεται από πέντε άνδρες (Λαμαρτίνο, Αραγκό, Μαρί, Γκαρνιέ-Παζές και τον Λεντρύ-Ρολλέν) και, ανακοινώνει επίσημα, ότι η Γαλλία είναι απλώς μια «τυπική» παρά μια «κοινωνική» Δημοκρατία...

Όπως σημειώνει ο Σάμιουελ Μπερνστάιν: «Μια νεκρή ζώνη σχηματίστηκε ανάμεσα στην Εθνοσυνέλευση και τους εργάτες. Το νέο κοινοβούλιο ήταν σαφώς προσανατολισμένο στην υπεράσπιση του κατεστημένου. Επομένως, δεν προσέγγισε καθόλου τους εργάτες, δεν έκανε καμμιά προσπάθεια να ελαφρύνει τα βάσανά τους ή να αφοπλίσει την οργή τους. Οι ελπίδες τους έχουν συντριβεί. Οι ψευδαισθήσεις που είχαν δημιουργήσει τα «Εθνικά Εργαστήρια» σκορπίστηκαν. Μόνο ο φιλανθρωπικός τους χαρακτήρας παρέμεινε για να χλευάζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια [...] οι εργάτες ήταν αποθαρρυμένοι, σχεδόν σε



και να δημιουργήσει ένα Υπουργείο Εργασίας και Προόδου. Η διαδήλωση φτάνει στο Ανάκτορο των Βουρβώνων και έρχεται αντιμέτωπη με μονάδες της Κινητής Φρουράς και της Εθνοφρουράς οι οποίες προστάτευαν την Εθνοσυνέλευση. Ο στρατηγός Κουρτέ διοικητής της εθνοφρουράς επιτρέπει να περάσει στο κοινοβούλιο αντιπροσωπεία από 25 διαδηλωτές... όταν ανοίγουν οι πύλες χιλιάδες οργισμένοι διαδηλωτές εισβάλουν μέσα, διαχέονται σε όλο το κτήριο και φθάνουν στην αίθουσα συνεδριάσεων... Το πλήθος που δεν είναι οπλισμένο απαιτεί, λησμονώντας τα δικά του προβλήματα, να δοθεί βοήθεια στους Πολωνούς. Όπως σημειώνει ο Ντυβώ «αυτό που ήθελε το πλήθος, παρά την οικονομική του απόγνωση, ήταν να σαρωθούν οι καταπιεστικοί βασιλιάδες και να πάψουν να υπάρχουν καταπιεσμένοι λαοί στην Ευρώπη. Ήθελαν, η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Πολωνία να είναι ελεύθερες». Ξαφνικά, μία (κατευθυνόμενη;) φήμη ότι η Συντακτική Εθνοσυνέλευση διαλύθηκε, μετακινεί το πλήθος προς στο Δημαρχείο του οποίου καταλαμβάνονται κάποια τμήματα και αυτό γίνεται αφορμή να συλληφθούν και να οδηγηθούν στην φυλακή οι ηγέτες τους: Μπαρμπές, Ρασπάιγ, ο Σωμπριέ, Αλμπέρ και λίγες ημέρες μετά ο Μπλανκί. Γενικότερα πολλές εκατοντάδες άνθρωποι συλλαμβάνονται.

Οι εργάτες αρχίζουν να φτιάχνουν φυσίγγια στις γειτονιές τους. Στον ορίζοντα διαγράφονται ήδη οι αστραπές της καταιγίδας που έρχεται...

Η Εθνοσυνέλευση διαλύει επίσημα την «Επιτροπή Εργασίας», ψηφίζεται νόμος που απαγορεύει τις υπαίθριες

1. Το επαναστατικό κύμα του 1848 απλώθηκε εκτός από την

γείο Εργασίας και Ανάπτυξης.

Στις 28 Φεβρουαρίου η Προσωρινή Κυβέρνηση του Λαμαρτίνου, διορίζει την «Κυβερνητική Επιτροπή Εργασίας» που έχει ως πρόεδρο και αντιπρόεδρο, αντίστοιχα, τον Μπλαν και τον Αλμπέρ, που πραγματικά ενδιαφέρονται να δώσουν λύσεις στα προβλήματα που υπάρχουν και να προβούν σε κοινωνικές μεταρρυθμίσεις (αν και όχι πάντα με την αποφασιστικότητα και ορμή που απαιτεί η περίσταση). Παρ' ότι σε κάποιες συνεδρίες η παρουσία των αντιπροσώπων των διαφόρων σωματείων ξεπερνά τους 700, γρήγορα, ο ρόλος της «Επιτροπής Εργασίας» αποβαίνει διακοσμητικός, υπό το καθεστώς της σκόπιμης οικονομικής της εγκατάλειψης από την κυβέρνηση και περιορίζεται στο να εξαπατά και να καθησυχάζει τους εργαζόμενους αλλά και να κρατά στο περιθώριο, μακριά από την Κυβέρνηση, τους μοναδικούς δύο άντρες που εμπιστευόταν ο λαός.

Παράλληλα, συγκροτείται από τον Λουί Μπλαν η «Εργατική Συνέλευση», η οποία χαρακτηρίζεται από τον ίδιο ως «το γενικό επιτελείο των τάξεων του λαού». Η λειτουργία της είναι μόνο συμβουλευτική, ωστόσο, εξαναγκάζει την Προσωρινή να καθιερώσει την δεκάωρη εργασία για τους παρισινούς εργάτες και την δωδεκάωρη εργασία για τους εργάτες της επαρχίας.

Οι εξεγερμένοι παρισινοί, από την πρώτη στιγμή μεταφέρουν με αντιπροσώπους την απόφασή τους να υπομείνουν τρεις ακόμα μήνες στερήσεων για να δώσουν χρόνο στην κυβέρνηση να κάνει σημαντικές αλλαγές... προειδοποιώντας ότι αν δεν έβλεπαν αποτελέσματα θα ξεσηκώνονταν για τα καλά...

Η Προσωρινή Κυβέρνηση, δημιουργεί και χρηματοδοτεί, στον αντίποδα της απαίτησης του λαού για «δικαίωμα στην εργασία»[2], τα «Εθνικά Εργαστήρια» στα οποία προσλαμβάνονται άνεργοι και φτωχοί πολίτες για να εργ-

Παράλληλα, η κυβέρνηση συγκροτεί ακόμα μία στρατιωτική δύναμη προς υπεράσπισή της σε ώρα ανάγκης. Ιδρύει, λοιπόν, την «Κινητή Φρουρά», στην οποία καλούνται να στρατευτούν έφηβοι και νέοι [είχαν παρατηρήσει τον σημαντικό ρόλο τους στα οδοφράγματα] από φτωχές εργατικές γειτονιές έναντι μισθού. Έτσι, 25.000 νέοι κλείνονται σε στρατώνες, οπλίζονται και εκπαιδεύονται στις οδομαχίες, για να τεθούν στη διάθεση της κυβέρνησης καθιστάμενοι φρουροί των προνομιούχων ενάντια στον εξεγερμένο λαό απ' όπου προέρχονται.

Στις 23 Απριλίου διεξάγονται εκλογές και, με την ψήφο κυρίως της επαρχίας της Γαλλίας, εκλέγεται νέα εθνοσυνέλευση με μέλη, κυρίως, πρώην μοναρχικούς με αντιδραστικές πεποιθήσεις. Οι ριζοσπάστες αντιμοναρχικοί αποτελούν, πλέον, μόνο το 10% των αντιπροσώπων. Στην πρώτη της συνεδρίαση στις 4 Μαΐου η νέα κυβέρνηση διώχνει τους Μπλαν και Αλμπέρ από το εκτελεστικό σώμα, δημιουργεί την νέα εκτελεστική επιτροπή που απαρτίζεται από πέντε άνδρες (Λαμαρτίνο, Αραγκό, Μαρί, Γκαρνιέ-Παζές και τον Λεντρύ-Ρολλέν) και, ανακοινώνει επίσημα, ότι η Γαλλία είναι απλώς μια «τυπική» παρά μια «κοινωνική» Δημοκρατία...

Όπως σημειώνει ο Σάμιουελ Μπερνστάιν: «Μια νεκρή ζώνη σχηματίστηκε ανάμεσα στην Εθνοσυνέλευση και τους εργάτες. Το νέο κοινοβούλιο ήταν σαφώς προσανατολισμένο στην υπεράσπιση του κατεστημένου. Επομένως, δεν προσέγγισε καθόλου τους εργάτες, δεν έκανε καμμιά προσπάθεια να ελαφρύνει τα βάσανά τους ή να αφοπλίσει την οργή τους. Οι ελπίδες τους έχουν συντριβεί. Οι ψευδαισθήσεις που είχαν δημιουργήσει τα «Εθνικά Εργαστήρια» σκορπίστηκαν. Μόνο ο φιλανθρωπικός τους χαρακτήρας παρέμεινε για να χλευάζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια [...] οι εργάτες ήταν αποθαρρυμένοι, σχεδόν σε απόγνωση...»

Στις 15 Μαΐου οι οργανωμένες Λέσχες[3] των Μπλανκί, Μπαρμπές κ.ά. καλούν σε διαδήλωση ενάντια στην άρνηση της κυβέρνησης να προσφέρει βοήθεια στην Πολωνία[4]



και να δημιουργήσει ένα Υπουργείο Εργασίας και Προόδου. Η διαδήλωση φτάνει στο Ανάκτορο των Βουρβώνων και έρχεται αντιμέτωπη με μονάδες της Κινητής Φρουράς και της Εθνοφρουράς οι οποίες προστάτευαν την Εθνοσυνέλευση. Ο στρατηγός Κουρτέ διοικητής της εθνοφρουράς επιτρέπει να περάσει στο κοινοβούλιο αντιπροσωπεία από 25 διαδηλωτές... όταν ανοίγουν οι πύλες χιλιάδες οργισμένοι διαδηλωτές εισβάλουν μέσα, διαχέονται σε όλο το κτήριο και φθάνουν στην αίθουσα συνεδριάσεων...: Το πλήθος που δεν είναι οπλισμένο απαιτεί, λησμονώντας τα δικά του προβλήματα, να δοθεί βοήθεια στους Πολωνούς. Όπως σημειώνει ο Ντυβώ «αυτό που ήθελε το πλήθος, παρά την οικονομική του απόγνωση, ήταν να σαρωθούν οι καταπιεστικοί βασιλιάδες και να πάψουν να υπάρχουν καταπιεσμένοι λαοί στην Ευρώπη. Ήθελαν, η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Πολωνία να είναι ελεύθερες». Ξαφνικά, μία (κατευθυνόμενη;) φήμη ότι η Συντακτική Εθνοσυνέλευση διαλύθηκε, μετακινεί το πλήθος προς στο Δημαρχείο του οποίου καταλαμβάνονται κάποια τμήματα και αυτό γίνεται αφορμή να συλληφθούν και να οδηγηθούν στην φυλακή οι ηγέτες τους: Μπαρμπές, Ρασπάιγ, ο Σωμπριέ, Αλμπέρ και λίγες ημέρες μετά ο Μπλανκί. Γενικότερα πολλές εκατοντάδες άνθρωποι συλλαμβάνονται.

Οι εργάτες αρχίζουν να φτιάχνουν φυσίγγια στις γειτονιές τους. Στον ορίζοντα διαγράφονται ήδη οι αστραπές της καταιγίδας που έρχεται...

Η Εθνοσυνέλευση διαλύει επίσημα την «Επιτροπή Εργασίας», ψηφίζεται νόμος που απαγορεύει τις υπαίθριες συγκεντρώσεις και σφραγίζονται οι δημόσιοι χώροι (σχολεία, νοσοκομεία κ.λπ.) που οι Λέσχες και τα σωματεία κάνουν τις συναντήσεις τους.

Την Τετάρτη 21η Ιουνίου εκδίδεται διάταγμα της εθνοσυνέλευσης που δημοσιοποιείται στο εφημερίδα Le Moniteur, με το οποίο καταργούνται τα «Εθνικά Εργαστήρια».

Την Πέμπτη το πρωί, στις 22 Ιουνίου, διαδηλώσεις κατευθύνονται προς την πλατεία του Παλατιού και άλλες

---

1. Το επαναστατικό κύμα του 1848 απλώθηκε εκτός από την Γαλλία σε ολόκληρη την Ιταλία, στα γερμανικά κρατίδια, στο μεγαλύτερο μέρος της αυτοκρατορίας των Αψβούργων και στην Ελβετία (1847). Λιγότερο, «η άνοιξη των λαών» της Ευρώπης, άγγιξε την Ισπανία, τη Δανία και τη Ρουμανία, και σποραδικά την Ιρλανδία, την Ελλάδα και τη Βρετανία.

2. «Το "δικαίωμα στην εργασία" σημαίνει ότι στους εργαζόμενους που δεν θα μπορούσαν να βρουν εργασία θα έπρεπε να παρέχονται τα μέσα διαβίωσης μέχρι να αποκτήσουν κάποια εργασία. Αυτή η απαίτηση ήταν ιδιαίτερα επιτακτική το 1848, καθώς το Παρίσι είχε γεμίσει άνεργους εργάτες που ζούσαν στην ανασφάλεια: έβαζαν ενέχυρο [...] έκλεβαν, εκδίδονταν, κοιμούνταν σε πάρκα, σε υπονόμους και κάτω από τις γέφυρες του Σηκουάνα» (Murray Bookchin, Η Τρίτη Επανάσταση, τομ. 2).

3. Οι Λέσχες, που ειδικά μετά την επανάσταση του Φεβρουαρίου του 1848 ανθίζουν, είναι εγκατεστημένες σε όλες τις γειτονιές του Παρισιού· αποτελούν χώρους συνάντησης για να εκπαιδεύονται, να συζητούν και να κινητοποιούνται εργάτες και διανοούμενοι, συχνά παρεμβαίνοντας άμεσα στην πολιτική ζωή της πόλης.

4. Στην Πολωνία βομβαρδίζεται η Κρακοβία από την Αυστρία, ενώ την ίδια ώρα καταστέλλεται βάναυσα μία εξέγερση στο Πόζεν από την Πρωσία. Μια επιτροπή πολωνών κάνει έκκληση στη Γαλλία να επέμβει, ώστε να βοηθήσει να σταματήσουν τα αιματηρά αντίποινα ενάντια στους εξεγερμένους.

προς το Δημαρχείο με πανό που γράφουν «Εθνικά Εργαστήρια», καταγγέλλοντας τα σχέδια της κυβέρνησης να μεταφερθούν οι πρώην εργάτες των Εργαστηρίων στα έλη της Σολόν για να τα αποξηράνουν. Στον Λουί Πυζόλ, εκπρόσωπο των διαδηλωτών ανατέθηκε να ρωτήσει την Εκτελεστική Επιτροπή για το τί μέλει γενέσθαι με τους εργάτες αυτούς. Ο Μαρί απαντά:

«Οι εργάτες ... που δεν θα υπακούσουν στο διάταγμα θα σταλούν εκτός Παρισίων δια της βίας...»... Και η απάντηση του Πυζόλ: «Πολίτες Αντιπρόσωποι, υβρίζετε ανθρώπους που διαθέτουν την ιερή ιδιότητα των αντιπροσώπων του λαού· αποσυρόμαστε με την βαθιά πεποίθηση ότι ούτε την οργάνωση της εργασίας επιθυμείτε ούτε την ευημερία του γαλλικού λαού».

Το απόγευμα χιλιάδες άνθρωποι από όλες τις συνοικίες αρχίζουν να συγκεντρώνονται στο Πλας ντυ Παντεόν. Ο Πυζόλ τους ανακοινώνει την απάντηση του Μαρί και τους καλεί να ορκιστούν εκδίκηση. Μαζί με την πάντα φιλική 12η Λεγεώνα των εθνοφρουρών συμφωνούν να επιστρέψουν στο ίδιο σημείο το επόμενο πρωί.

Την άλλη ημέρα (23 Ιουνίου) όλοι μαζί βαδίζουν προς την Πλατεία Βαστίλλης και, ασκεπείς, γονατίζουν για να τιμήσουν τους ήρωες επαναστάτες που είχαν σκοτωθεί στις 14 Ιουλίου του 1789. Κατόπιν σκορπίζουν στις συνοικίες τους και αρχίζουν να υψώνουν οδοφράγματα...

Οι ηγέτες τους είναι ήδη στη φυλακή και οι Λέσχες τους κλειστές. Η έλλειψη οργάνωσης, επικοινωνίας και συνεννόησης είναι φανερή. Οι εξεγερμένοι δρουν «αυθόρμητα» και τοπικιστικά... Κάθε ένας φρουρεί και υπερασπίζεται το οδόφραγμα της γειτονιάς του· δεν απομακρύνεται ακόμα κι όταν έρχεται η είδηση από μια άλλη συνοικία ότι, εκεί, οι μαχητές δεν είναι αρκετοί για να κρατήσουν τα οδοφράγματα. Ο εθνικός στρατός, η «Κινητή Φρουρά» και η Εθνοφρουρά, μέσα σε τέσσερις ημέρες τους διαλύουν...

Τελειώνοντας το πολύ σύντομο χρονικό των γεγονότων που προηγήθηκαν της εξέγερσης του Ιούνη του 1848, παραθέτουμε μία επιστολή του Αλέξανδρου Χέρτσεν προς τον εκδότη της εφημερίδας «Ο Ανθρωπος», που γράφτηκε στις 24 Ιουλίου 1848. Εδώ περιγράφει τα γεγονότα της εξέγερσης του Ιούνη όπως τα έζησε και κάποιες δικές του εκτιμήσεις για τα αίτια της συντριβής των εξεγερμένων.

Ύστερα από την καταιγίδα

γεράσει, αναλαμβάνω από τις μέρες του Ιούνη όπως ύστερα από μια βαρειά αρρώστια.

Και μολαταύτα οι μέρες αυτές άρχισαν μεγαλόπρεπα. Στις 23 Ιουνίου, κατά τις τέσσερες η ώρα, έκανα περίπατο στην αποβάθρα, προς το δημαρχείο. Έκλειναν τα μαγαζιά. Φάλαγγες από εθνοφρουρούς, κατσούφηδες, ξεχύνονταν παντού. Ο ουρανός ήταν μουντός. Έβρεχε. Σταμάτησα στο Πον-Νεφ. Μια ξαφνική αστραπή έσκισε ένα σύννεφο. Οι κανονιές έπεφταν συνέχεια κι ανάμεσα σ' όλα αυτά, αντήχησε από το καμπαναριό του Αγίου Σουλπικίου ο ρυθμικός και τραβηγμένος ήχος της καμπάνας, που καλούσε σε συναγερμό. Ο προλετάριος ακόμα μια φορά γελασμένος καλούσε μ' αυτούς τους ήχους τ' αδέλφια του στα όπλα. Η μητρόπολη κι όλα τα κτήρια στο μάκρος του ποταμιού φωτίζονταν ασυνήθιστα από μερικές ηλιαχτίδες, που έβγαιναν θαμπωτικές κάτω από ένα σύννεφο. Το ταμπούρλο ακουγόταν απ' όλες τις μεριές, το πυροβολικό ζύγωνε σιγά-σιγά από τη μεριά της Πλατείας του Καρρουσέλ.

Άκουγα τη βροντή και την καμπάνα του συναγερμού και δεν χόρταινα να βλέπω το Παρίσι, λες κι ήταν να φύγω. Αυτές τις στιγμές αγαπούσα το Παρίσι με πάθος. Ήταν το τελευταίο μου δώρο στη μεγάλη πόλη. Ύστερα, από τις μέρες του Ιούνη το αηδίασα.

Από τον άλλο όχτο του ποταμού, σε κάθε δρόμο και δρομάκι στήνανε οδοφράγματα. Βλέπω ακόμα αυτά τα ανήσυχα πρόσωπα που κουβαλούσαν μεγάλες πλάκες — παιδιά και γυναίκες τούς βοηθούσαν. Ένας νέος φοιτητής του πολυτεχνείου ανέβηκε σ' ένα οδόφραγμα, το δίχως άλλο τελειωμένο, έστησε εκεί μια σημαία και τραγούδησε με μια βαριά και θλιβερά επίσημη φωνή την Μασσαλιώτιδα. Όλοι τραγούδησαν μαζί του. Κι η συμφωνία αυτού του μεγαλόπρεπου ύμνου που έβγαινε πίσω από τα σωριασμένα λιθόστρωτα σού έσφιγγαν την καρδιά... η καμπάνα εξακολουθούσε να χτυπάει. Στο μεταξύ, το πυροβολικό διάβαινε με θόρυβο το γιοφύρι, κι ο στρατηγός εξέταζε με τα κιάλια τη θέση του εχθρού.

Μπορούσε κανείς να τα προλάβει όλα ακόμα, να σώσει τη δημοκρατία, την ελευθερία όλης της Ευρώπης — μπο-



πηγαινοέρχονταν στις λεωφόρους και τραγουδούσαν «να πεθαίνεις για την πατρίδα»... Παιδιά 16 και 17 χρόνων καυχιούνταν για το αίμα των αδελφών τους που έπηξε στα χέρια τους. Οι κυρίες της αστικής τάξης έβγαιναν από τα γραφεία τους για να χαιρετίσουν τους νικητές και να τους ράνουν με λουλούδια. Ο Καβαινιάκ έκαμε σεργιάνι με την καρότσα του, μ' ένα απ' αυτά τα τέρατα, που είχε σκοτώσει δεκαριές Γάλλους. Η αστική τάξη πανηγύριζε... και τα σπίτια της συνοικίας Σαίντ-Αντουάν κάπνιζαν ακόμα, οι τοίχοι, χτυπημένοι από τις οβίδες, σωριάζονταν ακόμα, οι κάμαρες μέσα που άλλοτε τις κατοικούσαν άνθρωποι, τώρα έχασκαν σαν πληγές από πέτρες. Τα έπιπλα σπασμένα έκαιγαν εδώ κι εκεί, κομμάτια από καθρέφτες άστραφταν μες στα χαλάσματα... Και πού είναι οι άνθρωποι που κατοικούσαν εδώ; Κανένας δεν τους σκέφτεται... Σε πολλές μεριές σκέπαζαν τους δρόμους με άμμο, μα το αίμα πάλι έβγαινε απάνω... Είχαν απαγορεύσει να πλησιάζει κανείς στο Πάνθεον, που το είχαν χτυπήσει οι οβίδες. Οι λεωφόροι ήταν γεμάτες από σκηνές, τα άλογα μασούσαν τα γέρικα δέντρα στα Ηλύσια Πεδία. Η πλατεία Ομονοίας ήταν γεμάτη με δεμάτια από άχυρο, με οπλισμό, με θώρακες, με σέλλες. Οι φαντάροι έβραζαν σούπα μες στον κήπο των Τυιλερί, κοντά στα κάγκελα. Το Παρίσι δεν είχε ξαναδεί τέτοια όψη ούτε το 1814.

Λίγες μέρες αργότερα, το Παρίσι άρχισε να παίρνει την συνηθισμένη θωριά. Πλήθος από αργόσχολους ξεχύθηκαν στις λεωφόρους, κομψές κυρίες πήγαιναν μ' άμαξες κι αμαξάκια, να ιδούν τα καταστραμμένα σπίτια και τα σημάδια του απελπισμένου αγώνα... Μονάχα οι συχνές περιπολίες κι οι αλυσίδες των φυλακισμένων θύμιζαν τις

«Οι εργάτες ... που δεν θα υπακούσουν στο διάταγμα θα σταλούν εκτός Παρισίων δια της βίας...»... Και η απάντηση του Πυζόλ: «Πολίτες Αντιπρόσωποι, υβρίζετε ανθρώπους που διαθέτουν την ιερή ιδιότητα των αντιπροσώπων του λαού· αποσυρόμαστε με την βαθιά πεποίθηση ότι ούτε την οργάνωση της εργασίας επιθυμείτε ούτε την ευημερία του γαλλικού λαού».

Το απόγευμα χιλιάδες άνθρωποι από όλες τις συνοικίες αρχίζουν να συγκεντρώνονται στο Πλας ντυ Παντεόν. Ο Πυζόλ τους ανακοινώνει την απάντηση του Μαρί και τους καλεί να ορκιστούν εκδίκηση. Μαζί με την πάντα φιλική 12^{η} Λεγεώνα των εθνοφρουρών συμφωνούν να επιστρέψουν στο ίδιο σημείο το επόμενο πρωί.

Την άλλη ημέρα (23 Ιουνίου) όλοι μαζί βαδίζουν προς την Πλατεία Βαστίλλης και, ασκεπείς, γονατίζουν για να τιμήσουν τους ήρωες επαναστάτες που είχαν σκοτωθεί στις 14 Ιουλίου του 1789. Κατόπιν σκορπίζουν στις συνοικίες τους και αρχίζουν να υψώνουν οδοφράγματα...

Οι ηγέτες τους είναι ήδη στη φυλακή και οι Λέσχες τους κλειστές. Η έλλειψη οργάνωσης, επικοινωνίας και συνεννόησης είναι φανερή. Οι εξεγερμένοι δρουν «αυθόρμητα» και τοπικιστικά... Κάθε ένας φρουρεί και υπερασπίζεται το οδόφραγμα της γειτονιάς του· δεν απομακρύνεται ακόμα κι όταν έρχεται η είδηση από μια άλλη συνοικία ότι, εκεί, οι μαχητές δεν είναι αρκετοί για να κρατήσουν τα οδοφράγματα. Ο εθνικός στρατός, η «Κινητή Φρουρά» και η Εθνοφρουρά, μέσα σε τέσσερις ημέρες τους διαλύουν...

Τελειώνοντας το πολύ σύντομο χρονικό των γεγονότων που προηγήθηκαν της εξέγερσης του Ιούνη του 1848, παραθέτουμε μία επιστολή του Αλέξανδρου Χέρτσεν προς τον εκδότη της εφημερίδας «Ο Ανθρωπος», που γράφτηκε στις 24 Ιουλίου 1848. Εδώ περιγράφει τα γεγονότα της εξέγερσης του Ιούνη όπως τα έζησε και κάποιες δικές του εκτιμήσεις για τα αίτια της συντριβής των εξεγερμένων.

Ύστερα από την καταιγίδα

(Επιστολή προς την εφημερίδα «Ο άνθρωπος»)

Οι γυναίκες κλαίνε για να βρουν παρηγοριά. Εμείς, εμείς δεν ξέρουμε να κλαίμε. Αντί να κλάψω, θέλω να γράψω, όχι για να μουντζουρώσω το χαρτί ή για να εξηγήσω την αιματηρή τραγωδία, μα απλούστατα για να μιλήσω, για ν' αφήσω να κυλήσουν ελεύθερα τα λόγια μου, τα δάκρυά μου, η σκέψη μου, η οργή. — Δεν έχετε τη δύναμη να περιγράψετε, να πάρετε πληροφορίες, να κρίνετε. Ακόμα ακούμε τους πυροβολισμούς, τον καλπασμό του ιππικού και τον πένθιμο ήχο, τον βαρύ, που έκαναν οι ρόδες με τους κιλλίβαντες, που γύριζαν στούς άδειους-νεκρούς δρόμους. Λεπτομέρειες από δω κι από κει ξεπετιούνται στη θύμησή μου — ένας τραυματίας πάνω στο φορείο με το χέρι στο πλευρό του και μερικές σταγόνες αίμα κυλάνε

Έκλειναν τα μαγαζιά. Φάλαγγες από εθνοφρουρούς, κατσούφηδες, ξεχύνονταν παντού. Ο ουρανός ήταν μουντός. Έβρεχε. Σταμάτησα στο Πον-Νεφ. Μια ξαφνική αστραπή έσκισε ένα σύννεφο. Οι κανονιές έπεφταν συνέχεια κι ανάμεσα σ' όλα αυτά, αντήχησε από το καμπαναριό του Αγίου Σουλπικίου ο ρυθμικός και τραβηγμένος ήχος της καμπάνας, που καλούσε σε συναγερμό. Ο προλετάριος ακόμα μια φορά γελασμένος καλούσε μ' αυτούς τους ήχους τ' αδέλφια του στα όπλα. Η μητρόπολη κι όλα τα κτήρια στο μάκρος του ποταμιού φωτίζονταν ασυνήθιστα από μερικές ηλιαχτίδες, που έβγαιναν θαμπωτικές κάτω από ένα σύννεφο. Το ταμπούρλο ακουγόταν απ' όλες τις μεριές, το πυροβολικό ζύγωνε σιγά-σιγά από τη μεριά της Πλατείας του Καρρουσέλ.

Άκουγα τη βροντή και την καμπάνα του συναγερμού και δεν χόρταινα να βλέπω το Παρίσι, λες κι ήταν να φύγω. Αυτές τις στιγμές αγαπούσα το Παρίσι με πάθος. Ήταν το τελευταίο μου δώρο στη μεγάλη πόλη. Ύστερα, από τις μέρες του Ιούνη το αηδίασα.

Από τον άλλο όχτο του ποταμού, σε κάθε δρόμο και δρομάκι στήνανε οδοφράγματα. Βλέπω ακόμα αυτά τα ανήσυχα πρόσωπα που κουβαλούσαν μεγάλες πλάκες — παιδιά και γυναίκες τούς βοηθούσαν. Ένας νέος φοιτητής του πολυτεχνείου ανέβηκε σ' ένα οδόφραγμα, το δίχως άλλο τελειωμένο, έστησε εκεί μια σημαία και τραγούδησε με μια βαριά και θλιβερά επίσημη φωνή την Μασσαλιώτιδα. Όλοι τραγούδησαν μαζί του. Κι η συμφωνία αυτού του μεγαλόπρεπου ύμνου που έβγαινε πίσω από τα σωριασμένα λιθόστρωτα σού έσφιγγαν την καρδιά... η καμπάνα εξακολουθούσε να χτυπάει. Στο μεταξύ, το πυροβολικό διάβαινε με θόρυβο το γιοφύρι, κι ο στρατηγός εξέταζε με τα κιάλια τη θέση του εχθρού.

Μπορούσε κανείς να τα προλάβει όλα ακόμα, να σώσει τη δημοκρατία, την ελευθερία όλης της Ευρώπης — μπορούσε κανείς ακόμα να έρθει σε κάποιο συμβιβασμό. Η κυβέρνηση, μονοκόμματη κι αδέξια, δεν ήξερε να τον κάνει. Η συνέλευση δεν τον ήθελε. Οι αντιδραστικοί γύρευαν μιαν ευκαιρία για εκδίκηση, για αιματοχυσία, να κάνουν να σβήσει η 24 του Φλεβάρη. Τα παχύδερμα του Εθνικού τους προμήθεψαν εκτελεστές.

Ε! λοιπόν, τί λέτε, αγαπητέ κόντε Ραντέσκι και σεις, εξοχότατε κόντε Πάσκεβιτς-Εριβάνσκι; Δεν αξίζετε ούτε το μικρό δαχτυλάκι του Καβαινιάκ! Ο Μέττερνιχ κι όλα τα μέλη του τρίτου τμήματος της Ιδιωτικής Καγκελλαρίας της Α.Μ. του Αυτοκράτορος πασών των Ρωσσιών δεν είναι παρά αθώα παιδιά μπροστά σε μια σύναξη από οργισμένους μαγαζάτορες.

Στις 26 το βράδυ, ύστερα από τη νίκη του Εθνικού Στρατού στο Παρίσι, ακούσαμε κανονικές ομοβροντίες, με σύντομα διαλείμματα... Κοιταχτήκαμε άθελα μας — είμαστε



πηγαινοέρχονταν στις λεωφόρους και τραγουδούσαν «να πεθαίνεις για την πατρίδα»... Παιδιά 16 και 17 χρόνων καυχιούνταν για το αίμα των αδελφών τους που έπηξε στα χέρια τους. Οι κυρίες της αστικής τάξης έβγαιναν από τα γραφεία τους για να χαιρετίσουν τους νικητές και να τους ράνουν με λουλούδια. Ο Καβαινιάκ έκαμε σεργιάνι με την καρότσα του, μ' ένα απ' αυτά τα τέρατα, που είχε σκοτώσει δεκαριές Γάλλους. Η αστική τάξη πανηγύριζε... και τα σπίτια της συνοικίας Σαιντ-Αντουάν κάπνιζαν ακόμα, οι τοίχοι, χτυπημένοι από τις οβίδες, σωριάζονταν ακόμα, οι κάμαρες μέσα που άλλοτε τις κατοικούσαν άνθρωποι, τώρα έχασκαν σαν πληγές από πέτρες. Τα έπιπλα σπασμένα έκαιγαν εδώ κι εκεί, κομμάτια από καθρέφτες άστραφταν μες στα χαλάσματα... Και πού είναι οι άνθρωποι που κατοικούσαν εδώ; Κανένας δεν τους σκέφτεται... Σε πολλές μεριές σκέπαζαν τους δρόμους με άμμο, μα το αίμα πάλι έβγαινε απάνω... Είχαν απαγορεύσει να πλησιάζει κανείς στο Πάνθεον, που το είχαν χτυπήσει οι οβίδες. Οι λεωφόροι ήταν γεμάτες από σκηνές, τα άλογα μασούσαν τα γέρικα δέντρα στα Ηλύσια Πεδία. Η πλατεία Ομονοίας ήταν γεμάτη με δεμάτια από άχυρο, με οπλισμό, με θώρακες, με σέλλες. Οι φαντάροι έβραζαν σούπα μες στον κήπο των Τυϊλερί, κοντά στα κάγκελα. Το Παρίσι δεν είχε ξαναδεί τέτοια όψη ούτε το 1814.

Λίγες μέρες αργότερα, το Παρίσι άρχισε να παίρνει την συνηθισμένη θωριά. Πλήθος από αργόσχολους ξεχύθηκαν στις λεωφόρους, κομψές κυρίες πήγαιναν μ' άμαξες κι αμαξάκια, να ιδουν τα καταστραμμένα σπίτια και τα σημάδια του απελπισμένου αγώνα... Μονάχα οι συχνές περιπολίες κι οι αλυσίδες των φυλακισμένων θύμιζαν τις μέρες τις τρομερές. Τότε μονάχα άρχισε να ξεπηδάει η αλήθεια. Ο Μπάυρον περιγράφει μια νυχτερινή μάχη, που οι αιματηρές λεπτομέρειες κρύβονται από το σκοτάδι, και πολύν καιρό ύστερα από τη μάχη, ξεχωρίζει κανείς σημάδια, μια λεπίδα, ένα σακάκι ματωμένο. Μια τέτοια μέρα ήταν λοιπόν που τρυπούσε τότε την καρδιά. Φώτισε την τρομερή ερήμωση. Οι μισές ελπίδες, η μισή πίστη, είχαν γίνει συντρίμμια, η απελπισιά έβραζε και ρίζωνε μες στην καρδιά. Δεν θα πίστευε κανένας ότι θα ήταν μπορετό να ξεριζώναμε τόσα πολλά από την ψυχή μας, που είχε δοκιμαστεί με τόση πείρα και ταλανιστεί με τούτον εδώ το σκεπτικισμό!

Ύστερα από τέτοια τραντάγματα, ο ζωντανός άνθρωπος δεν μπορεί να μείνει αυτό που ήταν: ή, λοιπόν, η ψυχή του γίνεται ακόμα πιο ευλαβική, γαντζώνεται στην πίστη της

κλειστές. Η έλλειψη οργάνωσης, επικοινωνίας και συνεννόησης είναι φανερή. Οι εξεγερμένοι δρουν «αυθόρμητα» και τοπικιστικά... Κάθε ένας φρουρεί και υπερασπίζεται το οδόφραγμα της γειτονιάς του· δεν απομακρύνεται ακόμα κι όταν έρχεται η είδηση από μια άλλη συνοικία ότι, εκεί, οι μαχητές δεν είναι αρκετοί για να κρατήσουν τα οδοφράγματα. Ο εθνικός στρατός, η «Κινητή Φρουρά» και η Εθνοφρουρά, μέσα σε τέσσερις ημέρες τους διαλύουν...

Τελειώνοντας το πολύ σύντομο χρονικό των γεγονότων που προηγήθηκαν της εξέγερσης του Ιούνη του 1848, παραθέτουμε μία επιστολή του Αλέξανδρου Χέρτσεν προς τον εκδότη της εφημερίδας «Ο Ανθρωπος», που γράφτηκε στις 24 Ιουλίου 1848. Εδώ περιγράφει τα γεγονότα της εξέγερσης του Ιούνη όπως τα έζησε και κάποιες δικές του εκτιμήσεις για τα αίτια της συντριβής των εξεγερμένων.

Ύστερα από την καταιγίδα

(Επιστολή προς την εφημερίδα «Ο άνθρωπος»)

Οι γυναίκες κλαίνε για να βρουν παρηγοριά. Εμείς, εμείς δεν ξέρουμε να κλαίμε. Αντί να κλάψω, θέλω να γράψω, όχι για να μουντζουρώσω το χαρτί ή για να εξηγήσω την αιματηρή τραγωδία, μα απλούστατα για να μιλήσω, για ν' αφήσω να κυλήσουν ελεύθερα τα λόγια μου, τα δάκρυά μου, η σκέψη μου, η οργή. — Δεν έχετε τη δύναμη να περιγράψετε, να πάρετε πληροφορίες, να κρίνετε. Ακόμα ακούμε τους πυροβολισμούς, τον καλπασμό του ιππικού και τον πένθιμο ήχο, τον βαρύ, που έκαναν οι ρόδες με τους κιλλίβαντες, που γύριζαν στούς άδειους-νεκρούς δρόμους. Λεπτομέρειες από δω κι από κει ξεπετιούνται στη θύμησή μου — ένας τραυματίας πάνω στο φορείο με το χέρι στο πλευρό του και μερικές σταγόνες αίμα κυλάνε στο χέρι του. Λεωφορεία γεμάτα πτώματα. Φυλακισμένοι με τα χέρια δεμένα, κανόνια στην πλατεία της Βαστίλλης. Ένα στρατόπεδο στην πύλη του Σαίν-Ντενί, ένα άλλο στα Ηλύσια Πεδία. Τα φοβερά νυχτερινά παραγγέλματα της φρουράς: «Φυλαχτείτε!» Πώς να τα περιγράψω όλα αυτά; Το κεφάλι είναι πολύ αναμμένο, το αίμα βράζει.

Να είναι μανταλωμένος στην κάμαρά του, με τα χέρια σταυρωμένα, να μη μπορεί να βγει έξω, και ν' ακούει εδώ, εκεί, κοντά, μακριά, παντού, τις τουφεκιές που ρίχνουν τ' αποσπάσματα, το κανονίδι, τις κραυγές, το χτύπημα του ταμπούρλου, και να ξέρει πως δύο βήματα πιο πέρα χύνεται αίμα, σφάζονται άνθρωποι, σβύνουν ζωές — είναι να πεθαίνει κανείς, να τρελαίνεται. Εγώ δεν πέθανα, μα έχω τελευταίο μου δώρο στη μεγάλη πόλη. Ύστερα, από τις μέρες του Ιούνη το αηδίασα.

Από τον άλλο όχτο του ποταμού, σε κάθε δρόμο και δρομάκι στήνανε οδοφράγματα. Βλέπω ακόμα αυτά τα ανήσυχα πρόσωπα που κουβαλούσαν μεγάλες πλάκες — παιδιά και γυναίκες τούς βοηθούσαν. Ένας νέος φοιτητής του πολυτεχνείου ανέβηκε σ' ένα οδόφραγμα, το δίχως άλλο τελειωμένο, έστησε εκεί μια σημαία και τραγούδησε με μια βαριά και θλιβερά επίσημη φωνή την Μασσαλιώτιδα. Όλοι τραγούδησαν μαζί του. Κι η συμφωνία αυτού του μεγαλόπρεπου ύμνου που έβγαινε πίσω από τα σωριασμένα λιθόστρωτα σού έσφιγγαν την καρδιά... η καμπάνα έξακολουθούσε να χτυπάει. Στο μεταξύ, το πυροβολικό διάβαινε με θόρυβο το γιοφύρι, κι ο στρατηγός εξέταζε με τα κιάλια τη θέση του εχθρού.

Μπορούσε κανείς να τα προλάβει όλα ακόμα, να σώσει τη δημοκρατία, την ελευθερία όλης της Ευρώπης — μπορούσε κανείς ακόμα να έρθει σε κάποιο συμβιβασμό. Η κυβέρνηση, μονοκόμματη κι αδέξια, δεν ήξερε να τον κάνει. Η συνέλευση δεν τον ήθελε. Οι αντιδραστικοί γύρευαν μιαν ευκαιρία για εκδίκηση, για αιματοχυσία, να κάνουν να σβήσει η 24 του Φλεβάρη. Τα παχύδερμα του Εθνικού τους προμήθεψαν εκτελεστές.

Ε! λοιπόν, τί λέτε, αγαπητέ κόντε Ραντέσκι και σεις, εξοχότατε κόντε Πάσκεβιτς-Εριβάνσκι; Δεν αξίζετε ούτε το μικρό δαχτυλάκι του Καβαινιάκ! Ο Μέττερνιχ κι όλα τα μέλη του τρίτου τμήματος της Ιδιωτικής Καγκελλαρίας της Α.Μ. του Αυτοκράτορος πασών των Ρωσσιών δεν είναι παρά αθώα παιδιά μπροστά σε μια σύναξη από οργισμένους μαγαζάτορες.

Στις 26 το βράδυ, ύστερα από τη νίκη του Εθνικού Στρατού στο Παρίσι, ακούσαμε κανονικές ομοβροντίες, με σύντομα διαλείμματα... Κοιταχτήκαμε άθελα μας — είμαστε καταπράσινοι... «Κάνουν εκτελέσεις»— είπαμε μονομιάς όλοι μας και γυρίσαμε ο καθένας αλλού. Ακούμπησα το μέτωπό μου στο τζάμι. Σε τέτοιες στιγμές μισεί κανείς για δέκα χρόνια, κι εκδικιέται για ολάκερη τη ζωή του. Αλοί σε κείνους που συγχωράνε παρόμοιες στιγμές!

Μετά το μακελειό, που κράτησε τέσσερες μέρες και τέσσερες νύχτες, ξαπλώθηκε μια σιγή και μια νέκρα που επιβάλλει η κατάσταση πολιορκίας. Οι δρόμοι ήταν ακόμα κλεισμένοι με αλυσίδες από φαντάρους. Πού και πού, σπάνια, έβλεπε κανείς κανένα αμάξι. Η φαντασμένη εθνοφρουρά, με θηριώδικη οργή κι ανόητη στην όψη, φρουρούσε τα καταστήματά της, φοβέριζε με το μαστίγιο και την ξιφολόγχη. Οι «Κινητοί Φρουροί», μεθυσμένοι και χαρούμενοι, έκαιγαν εδώ κι εκεί, κομμάτια από καθρέφτες άστραφταν μες στα χαλάσματα... Και πού είναι οι άνθρωποι που κατοικούσαν εδώ; Κανένας δεν τους σκέφτεται... Σε πολλές μεριές σκέπαζαν τους δρόμους με άμμο, μα το αίμα πάλι έβγαινε απάνω... Είχαν απαγορεύσει να πλησιάζει κανείς στο Πάνθεον, που το είχαν χτυπήσει οι οβίδες. Οι λεωφόροι ήταν γεμάτες από σκηνές, τα άλογα μασούσαν τα γέρικα δέντρα στα Ηλύσια Πεδία. Η πλατεία Ομονοίας ήταν γεμάτη με δεμάτια από άχυρο, με οπλισμό, με θώρακες, με σέλλες. Οι φαντάροι έβραζαν σούπα μες στον κήπο των Τυϊλερί, κοντά στα κάγκελα. Το Παρίσι δεν είχε ξαναδεί τέτοια όψη ούτε το 1814.

Λίγες μέρες αργότερα, το Παρίσι άρχισε να παίρνει την συνηθισμένη θωριά. Πλήθος από αργόσχολους ξεχύθηκαν στις λεωφόρους, κομψές κυρίες πήγαιναν μ' άμαξες κι αμαξάκια, να ιδούν τα καταστραμμένα σπίτια και τα σημάδια του απελπισμένου αγώνα... Μονάχα οι συχνές περιπολίες κι οι αλυσίδες των φυλακισμένων θύμιζαν τις μέρες τις τρομερές. Τότε μονάχα άρχισε να ξεπηδάει η αλήθεια. Ο Μπάυρον περιγράφει μια νυχτερινή μάχη, που οι αιματηρές λεπτομέρειες κρύβονται από το σκοτάδι, και πολύν καιρό ύστερα από τη μάχη, ξεχωρίζει κανείς σημάδια, μια λεπίδα, ένα σακάκι ματωμένο. Μια τέτοια μέρα ήταν λοιπόν που τρυπούσε τότε την καρδιά. Φώτισε την τρομερή ερήμωση. Οι μισές ελπίδες, η μισή πίστη, είχαν γίνει συντρίμμια, η απελπισιά έβραζε και ρίζωνε μες στην καρδιά. Δεν θα πίστευε κανένας ότι θα ήταν μπορετό να ξεριζώναμε τόσα πολλά από την ψυχή μας, που είχε δοκιμαστεί με τόση πείρα και ταλανιστεί με τούτον εδώ το σκεπτικισμό!

Ύστερα από τέτοια τραντάγματα, ο ζωντανός άνθρωπος δεν μπορεί να μείνει αυτό που ήταν: ή, λοιπόν, η ψυχή του γίνεται ακόμα πιο ευλαβική, γαντζώνεται στην πίστη της με το πείσμα της απελπισίας, βρίσκει παρηγοριά επειδή ακριβώς δεν έχει ελπίδα — και τότε παίρνει ξανά θάρρος, ενώ τον έχει τραυματίσει η θύελλα, σκορπώντας το θάνατό στα στήθια του. Ή, πάλι, ο άνθρωπος συγκεντρώνει όλες τις δυνάμεις του κι αφήνοντας αντρίκια τις τελευταίες αυταπάτες, γίνεται ακόμα πιο μελαγχολικός και δεν κρατάει πια τα τελευταία κιτρινισμένα φύλλα που του αρπάζει ο διαπεραστικός χινοπωριάτικος αέρας.

Ποιός από τους δύο αξίζει πιότερο; Είναι δύσκολο ν' απαντήσει κανείς.

Ο ένας οδηγάει στην μακαριότητα της τρέλας.

Ο άλλος στη δυστυχία της γνώσης.

συνέχεια στη σελ. 12

συνέχεια από τη σελ. 11

Διαλέξτε εσείς οι ίδιοι.
Ο ένας είναι πολύ γερός — γιατί σας τα βγάζει όλα.
Ο άλλος δεν έχει καμιά εγγύηση — μα δίνει πολλά.

Εγώ, διάλεξα τη γνώση, — και τώρα ας μου στερεί και την τελευταία παρηγοριά, θα γυρίσω τον κόσμο σαν ζητιάνος της ηθικής, ναι, μα θα έχω μια για πάντα ξεριζώσει όλες τις παιδικές ελπίδες, όλες τις αυταπάτες της εφηβείας. Θα τις έχω υποτάξει στο δικαστήριο της αδιάφθορης λογικής!

Ο άνθρωπος φέρνει μέσα του ένα αθάνατο επαναστατικό δικαστήριο, έναν αμείλικτο Φουκιέ-Τενβίλ, και, προπαντός, μια καρμανιόλα. Πότε-πότε ο δικαστής αποκοιμιέται, η καρμανιόλα σκουριάζει. Το ψεύτικο, το περασμένο, το ρομαντικό, το αδύναμο, σηκώνει κεφάλι, πιστεύει πως θα ξαναζήσει. Ξάφνου, ένα άγριο χτύπημα ξυπνάει τον νυσταλέο δικαστή, τον αφηρημένο δήμιο. Μια τρομερή δικαιοσύνη αρχίζει τότε: η παραμικρή παραχώρηση, το ελάχιστο χατίρι, κάθε συμπάθεια φέρνει πίσω στα περασμένα, αφήνει ανέπαφες τις αλυσίδες. Από τα δύο πράγματα το ένα: να εκτελέσει κανείς και να πάει μπροστά ή να χαρίσει και να σκοντάφτει στη μέση του δρόμου. Δεν υπάρχει άλλη λύση.

Ποιός δεν θυμάται το δικό του λογικό μυθιστόρημα, ποιός ξέχασε πώς χάνεται μες στην ψυχή του η πρώτη ιδέα της αμφιβολίας, η πρώτη τόλμη για ανάλυση, και πώς ασταμάτητα μεγάλωνε κι άγγιζε τα ιερά και όσια της ψυχής; Ε, λοιπόν, εδώ είναι η τελική κρίση της λογικής. Να είσαι δικαστής πεποιθήσεων — δεν είναι τόσο εύκολο όσο νομίζει κανείς. Είναι θλιβερό ν' αποχωρίζεσαι ιδέες που με αυτές έχεις γαλουχηθεί, που έχουν μπει στο είναι σου σαν αναπόσπαστο κομμάτι, που σου έχουν δώσει ζεστασιά, παρηγοριά — είναι αχαριστία να τις θυσιάσεις. Ναι, μα στον τόπο που βρίσκεται το δικαστήριο, δεν υπάρχει καθόλου συγγνωμοσύνη, η ιεροσυλία είναι άγνωστη, κι αν η επανάσταση τρώει, όπως ο Κρόνος τα ίδια τα παιδιά του, η άρνηση, σ' αντάλλαγμα, σκοτώνει, όπως ο Νέρωνας, την ίδια του τη μάνα για να σβήνει τα περασμένα. Οι άνθρωποι φοβούνται τη λογική τους, και μια κι έχουν φέρει βιαστικά μπρος στο δικαστήριο την εκκλησία και το κράτος, την οικογένεια και την ηθική, το καλό και το κακό, γυρεύουν να σώσουν τα κουρέλια τού παρελθόντος. Αρνούνται τον χριστιανισμό, μα διατηρούν την αθανασία της ψυχής, τον ιδεαλισμό, τη θεία πρόνοια. Οι άνθρωποι που επανάστασης, του Κάμιλλου Ντεμουλέν. Ε! λοιπόν, τώρα, τελειώσαμε τελοσπάντων; Όχι, τώρα είναι η σειρά των αδιάφθορων δημίων, θα εκτελεστούν γιατί είχαν πιστέψει πως είναι δυνατό να γίνει δημοκρατία στη Γαλλία, επειδή είχαν κάνει εκτελέσεις στο όνομα της Ισότητας. Μάλιστα όπως ο Ανάχαρσις Κλούτς, που ονειρευόταν τη συναδέρφωση των λαών, λίγες μέρες πριν από τον ερχομό του Ναπολέοντα, λίγα χρόνια πριν από το συνέδριο της Βιέννης!



(ΕΞΕΓΕΡΜΕΝΟΙ ΟΔΗΓΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΕΡΓΑ)

Η ελευθερία δεν θα βρει ποτέ ειρήνεψη όσο ό,τι είναι θρησκευτικό και πολιτικό δεν θα γίνει απλά ανθρώπινο, και δεν θα υποταχτεί στην κριτική και την άρνηση. Η λογική, όταν ενηλικιώνεται, σιχαίνεται τις καθαγιασμένες αλήθειες, τις αφήνει, τις καθαιρεί από την τάξη των αγγελικών αρετών στην ανθρώπινη τάξη. Μυστήρια καθαγιασμένα τα κάνει φανερές αλήθειες. Δεν θεωρεί τίποτα στον κόσμο ιερό κι απαραβίαστο, και, αν η δημοκρατία σφετερίζεται τα δικαιώματα τής μοναρχίας, η λογική την καταφρονεί, το ίδιο όπως και την μοναρχία, όχι, την καταφρονεί άπειρα περισσότερο. Η μοναρχία δεν έχει λογική, στηρίζεται στη βία, ενώ και το όνομα μονάχα της δημοκρατίας κάνει την καρδιά του ανθρώπου να χτυπάει με μεγαλύτερη δύναμη. Η μοναρχία είναι αυτή η ίδια μια θρησκεία,— ενώ η δημοκρατία δεν έχει καθόλου μυστικές δικαιολογίες,— ούτε θεία δικαιώματα. Είναι μαζί μας πάνω στο ίδιο έδαφος. Είναι λίγο να μισείς το στέμμα, πρέπει να πάψεις να σέβεσαι τον φρυγικό σκούφο. Είναι λίγο να μη παραδέχεσαι πια το έγκλημα καθοσιώσεως ενάντια στη μεγαλειοτητά του — πρέπει να αναγνωρίζεις σαν εγκληματικό το salus populi.

Είναι καιρός να οδηγηθούν στο δικαστήριο η δημοκρατία, η νομοθεσία, η αντιπροσώπευση, όλες οι ιδέες μας για τον πολίτη και για τις σχέσεις με τους άλλους πολίτες και το κράτος, θα υπάρξουν πολλές καταδίκες σε θάνατο. Πρέπει να θυσιάσουμε ό,τι πιο αγαπητό έχουμε, πιο κοντινό, — είναι εύκολο να θυσιάσουμε αυτό που σιχαινόμαστε. Μα να θυσιάζουμε αυτό που αγαπάμε — αφού είμαστε πεισμένοι πως είναι ψεύτικο — να τί ζητάει η αντρειοσύνη. Εδώ είναι το πραγματικό μας χρέος. Δεν είμαστε

εγκλήματα που του υπόδειχνε το δάχτυλο τού δικηγόρου των αντιπροσώπων. Και η αυστηρή μειοψηφία σώπαινε: το βουνό κρυβόταν πίσω από τα σύννεφα, — ευχαριστημένο που δεν το τουφέκισαν, ή δεν το έριξαν να σαπίσει στα μπουντρούμια. Κοίταζε σιωπηρά πώς αφόπλιζαν τους πολίτες, πώς βγάζαν διατάγματα για εξορίες, πως έριχναν στις φυλακές για όλα και για το τίποτα — μερικούς μάλιστα γιατί δεν θέλησαν να σκοτώσουν τ' αδέρφια τους.

Σ' αυτές τις τρομερές μέρες, η δολοφονία έγινε καθήκον. Ένας άνθρωπος που δεν θα κυλιόταν μες στο αίμα των προλετάριων γινόταν ύποπτος για τους αστούς. Η πλειοψηφία είχε τουλάχιστο το θάρρος να είναι θηριώδικη. Κι αυτοί οι παπάδες, αυτοί οι περιφρονημένοι φίλοι του λαού, αυτοί οι ρήτορες, αυτές οι άδειες ψυχές;... Ένα μονάχα αντρίκιο παράπονο, μία μονάχα μεγάλη οργή αντήχησε, κι αυτό, έξω από τη βουλή. Η μαύρη κατάρα του γέροντα Λαμεναί κρέμεται πάνω στα κεφάλια των άκαρδων καννιβάλων, και δείχνει, πιότερο από κάθε άλλο, το μέτωπο των μικρόψυχων πού, αφού είπαν τη λέξη δημοκρατία φοβήθηκαν τη σημασία της.

Παρίσι; Για πολύν καιρό αυτό το όνομα θα λάμπει σαν καθοδηγητικό αστέρι στους λαούς. Ποιός δεν έχει αγαπήσει το Παρίσι, ποιός δεν το λατρεύει; Μα έζησε τη ζωή του, ας κατέβει τώρα από τη σκηνή. Στις μέρες του Ιούνη άρχισε ένα μεγάλο αγώνα, που δεν θα τελειώσει ποτέ. Το Παρίσι έχει γεράσει και τα όνειρα της νιότης δεν του πάνε πια. Για να συνέρθει, έχει ανάγκη από βίαιες δονήσεις, νύχτες Αγίου Βαρθολομαίου, μέρες του Σεπτέμβρη. Μα από τις φρίκες του Ιούνη δεν έχει συνέρθει. Από πού ακόμα θα ρουφήξει αίμα ο γεροβρυκόλακας,— αίμα δικαίων, απ'

λογικής!

Ο άνθρωπος φέρνει μέσα του ένα αθάνατο επαναστατικό δικαστήριο, έναν αμείλικτο Φουκιέ-Τενβίλ, και, προπαντός, μια καρμανιόλα. Πότε-πότε ο δικαστής αποκοιμιέται, η καρμανιόλα σκουριάζει. Το ψεύτικο, το περασμένο, το ρομαντικό, το αδύναμο, σηκώνει κεφάλι, πιστεύει πως θα ξαναζήσει. Ξάφνου, ένα άγριο χτύπημα ξυπνάει τον νυσταλέο δικαστή, τον αφηρημένο δήμιο. Μια τρομερή δικαιοσύνη αρχίζει τότε: η παραμικρή παραχώρηση, το ελάχιστο χατίρι, κάθε συμπάθεια φέρνει πίσω στα περασμένα, αφήνει ανέπαφες τις αλυσίδες. Από τα δύο πράγματα το ένα: να εκτελέσει κανείς και να πάει μπροστά ή να χαρίσει και να σκοντάφτει στη μέση του δρόμου. Δεν υπάρχει άλλη λύση.

Ποιός δεν θυμάται το δικό του λογικό μυθιστόρημα, ποιός ξέχασε πώς χάνεται μες στην ψυχή του η πρώτη ιδέα της αμφιβολίας, η πρώτη τόλμη για ανάλυση, και πώς ασταμάτητα μεγάλωνε κι άγγιζε τα ιερά και όσια της ψυχής; Ε, λοιπόν, εδώ είναι η τελική κρίση της λογικής. Να είσαι δικαστής πεποιθήσεων — δεν είναι τόσο εύκολο όσο νομίζει κανείς. Είναι θλιβερό ν' αποχωρίζεσαι ιδέες που με αυτές έχεις γαλουχηθεί, που έχουν μπει στο είναι σου σαν αναπόσπαστο κομμάτι, που σου έχουν δώσει ζεστασιά, παρηγοριά — είναι αχαριστία να τις θυσιάσεις. Ναι, μα στον τόπο που βρίσκεται το δικαστήριο, δεν υπάρχει καθόλου ευγνωμοσύνη, η ιεροσυλία είναι άγνωστη, κι αν η επανάσταση τρώει, όπως ο Κρόνος τα ίδια τα παιδιά του, η άρνηση, σ' αντάλλαγμα, σκοτώνει, όπως ο Νέρωνας, την ίδια του τη μάνα για να σβήνει τα περασμένα. Οι άνθρωποι φοβούνται τη λογική τους, και μια κι έχουν φέρει βιαστικά μπρος στο δικαστήριο την εκκλησία και το κράτος, την οικογένεια και την ηθική, το καλό και το κακό, γυρεύουν να σώσουν τα κουρέλια τού παρελθόντος. Αρνούνται τον χριστιανισμό, μα διατηρούν την αθανασία της ψυχής, τον ιδεαλισμό, τη θεία πρόνοια. Οι άνθρωποι που πορεύονταν, μαζί, εδώ χωρίζονται. Μερικοί πάνε αριστερά, οι άλλοι πάνε δεξιά. Μερικοί κοκαλώνουν στα μισά του δρόμου και μένουν σα σημαδούρες που δείχνουν το δρόμο που έκαναν. Οι άλλοι πετάνε από πάνω τους την τελευταία σαβούρα του παρελθόντος και τραβάνε θαρραλέα μπροστά. Περνώντας από τον παλιό κόσμο στον καινούργιο, δεν μπορούν τίποτα να πάρουν μαζί τους!

Η λογική είναι αμείλικτη όπως η Συμβατική. Αδέκαστη κι αυστηρή, δεν σταματάει μπρος σε τίποτα και καλεί στο δικαστήριο και το ανώτατο ον. Η 21 του Γενάρη του καλού βασιλιά της θεολογίας ζυγώνει. Η δίκη αυτή, όπως και κείνη του Λουδοβίκου του XVI, είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για τους γιρονδίνους. Ό,τι είναι ανήμπορο, ό,τι είναι μισοτελειωμένο, φεύγει, λέει ψέματα, απέχει από την ψηφοφορία, η ψηφίζει δίχως καμιά πίστη. Κι αυτοί που καταδίκασαν το βασιλιά νομίζουν πως ύστερα από την εκτέλεσή του δεν έχουν τίποτα πια να κάνουν και πως στις

όπως ο Ανάχαρσις Κλούτς, που ονειρευόταν τη συναδέρφωση των λαών, λίγες μέρες πριν από τον ερχομό του Ναπολέοντα, λίγα χρόνια πριν από το συνέδριο της Βιέννης!

Η ελευθερία δεν θα βρει ποτέ ειρήνεψη όσο ό,τι είναι θρησκευτικό και πολιτικό δεν θα γίνει απλά ανθρώπινο, και δεν θα υποταχτεί στην κριτική και την άρνηση. Η λογική, όταν ενηλικιώνεται, σιχαίνεται τις καθαγιασμένες αλήθειες, τις αφήνει, τις καθαιρεί από την τάξη των αγγελικών αρετών στην ανθρώπινη τάξη. Μυστήρια καθαγιασμένα τα κάνει φανερές αλήθειες. Δεν θεωρεί τίποτα στον κόσμο ιερό κι απαραβίαστο, και, αν η δημοκρατία σφετερίζεται τα δικαιώματα τής μοναρχίας, η λογική την καταφρονεί, το ίδιο όπως και την μοναρχία, όχι, την καταφρονεί άπειρα περισσότερο. Η μοναρχία δεν έχει λογική, στηρίζεται στη βία, ενώ και το όνομα μονάχα της δημοκρατίας κάνει την καρδιά του ανθρώπου να χτυπάει με μεγαλύτερη δύναμη. Η μοναρχία είναι αυτή η ίδια μια θρησκεία,— ενώ η δημοκρατία δεν έχει καθόλου μυστικές δικαιολογίες,— ούτε θεία δικαιώματα. Είναι μαζί μας πάνω στο ίδιο έδαφος. Είναι λίγο να μισείς το στέμμα, πρέπει να πάψεις να σέβεσαι τον φρυγικό σκούφο. Είναι λίγο να μη παραδέχεσαι πια το έγκλημα καθοσιώσεως ενάντια στη μεγαλειότητά του — πρέπει να αναγνωρίζεις σαν εγκληματικό το salus populi.

Είναι καιρός να οδηγηθούν στο δικαστήριο η δημοκρατία, η νομοθεσία, η αντιπροσώπευση, όλες οι ιδέες μας για τον πολίτη και για τι σχέσεις με τους άλλους πολίτες και το κράτος, θα υπάρξουν πολλές καταδίκες σε θάνατο. Πρέπει να θυσιάσουμε ό,τι πιο αγαπητό έχουμε, πιο κοντινό, — είναι εύκολο να θυσιάσουμε αυτό που σιχαινόμαστε. Μα να θυσιάζουμε αυτό που αγαπάμε — αφού είμαστε πεισμένοι πως είναι ψεύτικο — να τί ζητάει η αντρειοσύνη. Εδώ είναι το πραγματικό μας χρέος. Δεν είμαστε ταγμένοι να μαζέψουμε τους καρπούς, μα να γίνουμε οι δήμιοι του παρελθόντος, να το κυνηγήσουμε, να το οδηγήσουμε στην εκτέλεση, να το βρούμε κάτω απ' όλα τα προσωπεία, και να το σφαγιάσουμε στο όνομα του μέλλοντος. Αν στην πράξη θριαμβεύσει, ας το γκρεμίσουμε σαν ιδέα, σαν πεποίθηση, στο όνομα της ανθρώπινης σκέψης. Δεν έχουμε σε ποιόν να κάνουμε παραχωρήσεις, — η σημαία με τις παραχωρήσεις έχει πολύ βρωμίσει τα τρία της χρώματα. Για πολύν καιρό δεν θα στεγνώσει το αίμα που είναι βουτηγμένες οι μέρες του Ιούνη. Και, πραγματικά, τί έχουμε να λυπηθούμε; Όλα όσα πρέπει να γκρεμιστούν φανερώνονται μ' έναν αξιοθρήνητο παραλογισμό, με μια σιχαμερή τρέλα. Τί θα είχατε να σεβαστείτε; —Την λαϊκή κυβέρνηση; Τί θα είχατε να λυπηθείτε; Το Παρίσι μήπως;

Τρεις μήνες ολάκερους, άνθρωποι εκλεγμένοι με καθολική ψηφοφορία, απ' όλη τη Γαλλία, δεν είχαν κάνει τίποτα, και, ξαφνικά, ορθώθηκαν μ' όλη τους τη μεγαλο-



(ΕΞΕΓΕΡΜΕΝΟΙ ΟΔΗΓΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΕΡΓΑ)

εγκλήματα που του υπόδειχνε το δάχτυλο τού δικηγόρου των αντιπροσώπων. Και η αυστηρή μειοψηφία σώπαινε: το βουνό κρυβόταν πίσω από τα σύννεφα, — ευχαριστημένο που δεν το τουφέκισαν, ή δεν το έριξαν να σαπίσει στα μπουντρούμια. Κοίταζε σιωπηρά πώς αφόπλιζαν τους πολίτες, πώς βγάζαν διατάγματα για εξορίες, πως έριχναν στις φυλακές για όλα και για το τίποτα — μερικούς μάλιστα γιατί δεν θέλησαν να σκοτώσουν τ' αδέρφια τους.

Σ' αυτές τις τρομερές μέρες, η δολοφονία έγινε καθήκον. Ένας άνθρωπος που δεν θα κυλιόταν μες στο αίμα των προλετάριων γινόταν ύποπτος για τους αστούς. Η πλειοψηφία είχε τουλάχιστο το θάρρος να είναι θηριώδικη. Κι αυτοί οι παπάδες, αυτοί οι περιφρονημένοι φίλοι του λαού, αυτοί οι ρήτορες, αυτές οι άδειες ψυχές;... Ένα μονάχα αντρίκιο παράπονο, μία μονάχα μεγάλη οργή αντήχησε, κι αυτό, έξω από τη βουλή. Η μαύρη κατάρα του γέροντα Λαμεναί κρέμεται πάνω στα κεφάλια των άκαρδων καννιβάλων, και δείχνει, πιότερο από κάθε άλλο, το μέτωπο των μικρόψυχων πού, αφού είπαν τη λέξη δημοκρατία φοβήθηκαν τη σημασία της.

Παρίσι; Για πολύν καιρό αυτό το όνομα θα λάμπει σαν καθοδηγητικό αστέρι στους λαούς. Ποιός δεν έχει αγαπήσει το Παρίσι, ποιός δεν το λατρεύει; Μα έζησε τη ζωή του, ας κατέβει τώρα από τη σκηνή. Στις μέρες του Ιούνη άρχισε ένα μεγάλο αγώνα, που δεν θα τελειώσει ποτέ. Το Παρίσι έχει γεράσει και τα όνειρα της νιότης δεν του πάνε πια. Για να συνέρθει, έχει ανάγκη από βίαιες δονήσεις, νύχτες Αγίου Βαρθολομαίου, μέρες του Σεπτέμβρη. Μα από τις φρίκες του Ιούνη δεν έχει συνέρθει. Από πού ακόμα θα ρουφήξει αίμα ο γεροβρυκόλακας,— αίμα δικαίων, απ' αυτό το αίμα πού, στις 27 Ιουνίου, αντανακλούσε το φώς των φαναριών που τα είχαν ανάψει οι αστοί για να γιορτάσουν τη νίκη τους. Το Παρίσι αγαπούσε πολύ να παίζει με τους στρατιώτες. Έκανε αυτοκράτορα έναν τυχερό φαντάρο. Χειροκρότησε τα κακουργήματα που τα ονόμασαν νίκες. Ύψωσε αγάλματα, ξανάστησε, ύστερα από δεκαπέντε χρόνια, το αστικό πρόσωπο ενός κοντού δεκανέα πάνω στο στύλο, κουβάλησε με θλίψη και περισυλλογή τα λείψανα του παλινορθωτή της σκλαβιάς, έλπιζε τούτη τη φορά ακόμα να βρει στους φαντάρους τον την άγκυρα σωτηρίας ενάντια στην ελευθερία και την ισότητα. Κάλεσε τις άγριες αφρικανικές ορδές, μαθημένες στην σκληράδα, ενάντια στ' αδέρφια του, για να μην ανακατευτεί μαζί τους, και τα έπνιξε με τα χέρια επαγγελματιών δολοφόνων. Ε, λοιπόν, ας πάρει απάνω του τις συνέπειες από τα έργα τους, από τα λάθη τους... το Παρίσι σκότωσε δίχως δίκη... αυτό δεν μπορεί να μείνει έτσι: το αίμα ζητάει αίμα. Τί θα δώσει

χής; Ε, λοιπόν, εδώ είναι η τελική κρίση της λογικής. Να είσαι δικαστής πεποιθήσεων — δεν είναι τόσο εύκολο όσο νομίζει κανείς. Είναι θλιβερό ν' αποχωρίζεσαι ιδέες που με αυτές έχεις γαλουχηθεί, που έχουν μπει στο είναι σου σαν αναπόσπαστο κομμάτι, που σου έχουν δώσει ζεστασιά, παρηγοριά — είναι αχαριστία να τις θυσιάσεις. Ναι, μα στον τόπο που βρίσκεται το δικαστήριο, δεν υπάρχει καθόλου ευγνωμοσύνη, η ιεροσυλία είναι άγνωστη, κι αν η επανάσταση τρώει, όπως ο Κρόνος τα ίδια τα παιδιά του, η άρνηση, σ' αντάλλαγμα, σκοτώνει, όπως ο Νέρωνας, την ίδια του τη μάνα για να σβήνει τα περασμένα. Οι άνθρωποι φοβούνται τη λογική τους, και μια κι έχουν φέρει βιαστικά μπρος στο δικαστήριο την εκκλησία και το κράτος, την οικογένεια και την ηθική, το καλό και το κακό, γυρεύουν να σώσουν τα κουρέλια τού παρελθόντος. Αρνούνται τον χριστιανισμό, μα διατηρούν την αθανασία της ψυχής, τον ιδεαλισμό, τη θεία πρόνοια. Οι άνθρωποι που πορεύονταν, μαζί, εδώ χωρίζονται. Μερικοί πάνε αριστερά, οι άλλοι πάνε δεξιά. Μερικοί κοκαλώνουν στα μισά του δρόμου και μένουν σα σημαδούρες που δείχνουν το δρόμο που έκαναν. Οι άλλοι πετάνε από πάνω τους την τελευταία σαβούρα του παρελθόντος και τραβάνε θαρραλέα μπροστά. Περνώντας από τον παλιό κόσμο στον καινούργιο, δεν μπορούν τίποτα να πάρουν μαζί τους!

Η λογική είναι αμείλικτη όπως η Συμβατική. Αδέκαστη κι αυστηρή, δεν σταματάει μπρος σε τίποτα και καλεί στο δικαστήριο και το ανώτατο ον. Η 21 του Γενάρη του καλού βασιλιά της θεολογίας ζυγώνει. Η δίκη αυτή, όπως και κείνη του Λουδοβίκου του XVI, είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για τους γιρονδίνους. Ό,τι είναι ανήμπορο, ό,τι είναι μισοτελειωμένο, φεύγει, λέει ψέματα, απέχει από την ψηφοφορία, η ψηφίζει δίχως καμιά πίστη. Κι αυτοί που καταδίκασαν το βασιλιά νομίζουν πως ύστερα από την εκτέλεσή του δεν έχουν τίποτα πια να κάνουν και πως στις 22 του Γενάρη η δημοκρατία είναι στημένη κι ευτυχισμένη. Σαν να έφτανε να είσαι άθεος για να μην έχεις καθόλου θρησκεία, σα να έφτανε να εκτελεστεί ο Λουδοβίκος XVI για να μην υπάρχει πια μοναρχία! Υπάρχει μια καταπληχτική ομοιότητα φαινομενολογίας ανάμεσα στην Τρομοκρατία και τη Λογική. Η Τρομοκρατία άρχισε ακριβώς ύστερα από την εκτέλεση του βασιλιά. Ύστερα απ' αυτόν έρχονται στην καρμανιόλα ευγενικοί γιοι της επανάστασης — λαμπροί, ομιλητικότατοι, αδύνατοι. Προξενούν λύπηση, μα είναι αδύνατο να τους σώσει κανείς. Και τα κεφάλια τους πέφτουν, και τους ακολουθεί ύστερα η λιονταρίσια κεφαλή του Δαντών, κι η κεφαλή του χαϊδεμένου παιδιού, της καρδιά του ανθρώπου να χτυπάει με μεγαλύτερη δύναμη. Η μοναρχία είναι αυτή η ίδια μια θρησκεία,— ενώ η δημοκρατία δεν έχει καθόλου μυστικές δικαιολογίες,— ούτε θεία δικαιώματα. Είναι μαζί μας πάνω στο ίδιο έδαφος. Είναι λίγο να μισείς το στέμμα, πρέπει να πάψεις να σέβεσαι τον φρυγικό σκούφο. Είναι λίγο να μη παραδέχεσαι πια το έγκλημα καθοσιώσεως ενάντια στη μεγαλειότητά του — πρέπει να αναγνωρίζεις σαν εγκληματικό το salus populi.

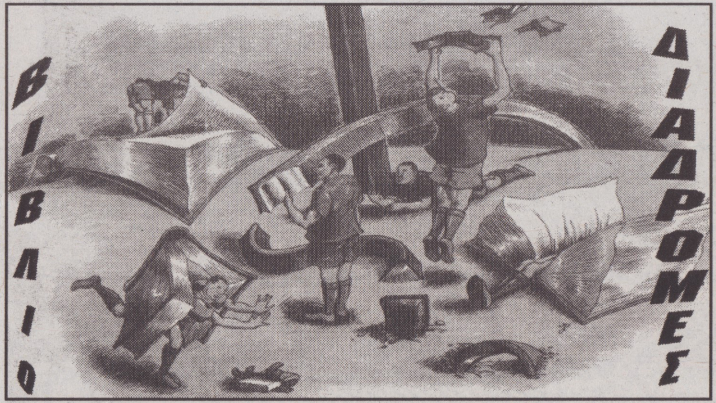
Είναι καιρός να οδηγηθούν στο δικαστήριο η δημοκρατία, η νομοθεσία, η αντιπροσώπευση, όλες οι ιδέες μας για τον πολίτη και για τις σχέσεις με τους άλλους πολίτες και το κράτος, θα υπάρξουν πολλές καταδίκες σε θάνατο. Πρέπει να θυσιάσουμε ό,τι πιο αγαπητό έχουμε, πιο κοντινό, — είναι εύκολο να θυσιάσουμε αυτό που σιχαινόμαστε. Μα να θυσιάζουμε αυτό που αγαπάμε — αφού είμαστε πεισμένοι πως είναι ψεύτικο — να τί ζητάει η αντρειοσύνη. Εδώ είναι το πραγματικό μας χρέος. Δεν είμαστε ταγμένοι να μαζέψουμε τους καρπούς, μα να γίνουμε οι δήμιοι του παρελθόντος, να το κυνηγήσουμε, να το οδηγήσουμε στην εκτέλεση, να το βρούμε κάτω απ' όλα τα προσωπεία, και να το σφαγιάσουμε στο όνομα του μέλλοντος. Αν στην πράξη θριαμβεύσει, ας το γκρεμίσουμε σαν ιδέα, σαν πεποίθηση, στο όνομα της ανθρώπινης σκέψης. Δεν έχουμε σε ποιόν να κάνουμε παραχωρήσεις, — η σημαία με τις παραχωρήσεις έχει πολύ βρωμίσει τα τρία της χρώματα. Για πολύν καιρό δεν θα στεγνώσει το αίμα που είναι βουτηγμένες οι μέρες του Ιούνη. Και, πραγματικά, τί έχουμε να λυπηθούμε; Όλα όσα πρέπει να γκρεμιστούν φανερώνονται μ' έναν αξιοθρήνητο παραλογισμό, με μια σιχαμερή τρέλα. Τί θα είχατε να σεβαστείτε; —Την λαϊκή κυβέρνηση; Τί θα είχατε να λυπηθείτε; Το Παρίσι μήπως;

Τρεις μήνες ολάκερους, άνθρωποι εκλεγμένοι με καθολική ψηφοφορία, απ' όλη τη Γαλλία, δεν είχαν κάνει τίποτα, και, ξαφνικά, ορθώθηκαν μ' όλη τους τη μεγαλοπρέπεια για να δώσουν σ' ολάκερο τον κόσμο το ανήκουστο θέαμα των 800 άντρων που ενεργούν σαν ένας και μόνο κακούργος, σαν ένα μονάχα τέρας σκληρότητας. Το αίμα κυλούσε ποτάμι, κι αυτοί, δεν βρήκαν ούτε λέξη αγάπης ή συμφιλίωσης. Ό,τι ήταν μεγαλόψυχο, ανθρώπινο, ξεσήκωνε την κραυγή της εκδίκησης και της οργής. Η φωνή του Άφφρου όταν ψυχορραγούσε δεν μπόρεσε να συγκινήσει αυτόν τον Καλιγούλα με τις 800 κεφαλές, αυτόν τον Βουρβώνο που είχε γίνει ψηλή μονέδα. Έσφιγγαν στην καρδιά τους την εθνοφρουρά, που τουφέκιζε άοπλους ανθρώπους. Ο Σενάρ ευλογούσε τον Καβαινιάκ κι ο Καβαινιάκ έκλαιγε από συγκίνηση, αφού είχε κάνει όλα τα οι ρήτορες, αυτές οι άδειες ψυχές;... Ένα μονάχα αντρίκιο παράπονο, μία μονάχα μεγάλη οργή αντήχησε, κι αυτό, έξω από τη βουλή. Η μαύρη κατάρα του γέροντα Λαμεναί κρέμεται πάνω στα κεφάλια των άκαρδων καννιβάλων, και δείχνει, πιότερο από κάθε άλλο, το μέτωπο των μικρόψυχων πού, αφού είπαν τη λέξη δημοκρατία φοβήθηκαν τη σημασία της.

Παρίσι; Για πολύν καιρό αυτό το όνομα θα λάμπει σαν καθοδηγητικό αστέρι στους λαούς. Ποιός δεν έχει αγαπήσει το Παρίσι, ποιός δεν το λατρεύει; Μα έζησε τη ζωή του, ας κατέβει τώρα από τη σκηνή. Στις μέρες του Ιούνη άρχισε ένα μεγάλο αγώνα, που δεν θα τελειώσει ποτέ. Το Παρίσι έχει γεράσει και τα όνειρα της νιότης δεν του πάνε πια. Για να συνέρθει, έχει ανάγκη από βίαιες δονήσεις, νύχτες Αγίου Βαρθολομαίου, μέρες του Σεπτέμβρη. Μα από τις φρίκες του Ιούνη δεν έχει συνέρθει. Από πού ακόμα θα ρουφήξει αίμα ο γεροβρυκόλακας,— αίμα δικαίων, απ' αυτό το αίμα πού, στις 27 Ιουνίου, αντανακλούσε το φώς των φαναριών που τα είχαν ανάψει οι αστοί για να γιορτάσουν τη νίκη τους. Το Παρίσι αγαπούσε πολύ να παίζει με τους στρατιώτες. Έκανε αυτοκράτορα έναν τυχερό φαντάρο. Χειροκρότησε τα κακουργήματα που τα ονόμασαν νίκες. Ύψωσε αγάλματα, ξανάστησε, ύστερα από δεκαπέντε χρόνια, το αστικό πρόσωπο ενός κοντού δεκανέα πάνω στο στύλο, κουβάλησε με θλίψη και περισυλλογή τα λείψανα του παλινορθωτή της σκλαβιάς, έλπιζε τούτη τη φορά ακόμα να βρει στους φαντάρους του την άγκυρα σωτηρίας ενάντια στην ελευθερία και την ισότητα. Κάλεσε τις άγριες αφρικανικές ορδές, μαθημένες στην σκληράδα, ενάντια στ' αδέρφια του, για να μην ανακατευτεί μαζί τους, και τα έπνιξε με τα χέρια επαγγελματιών δολοφόνων. Ε, λοιπόν, ας πάρει απάνω του τις συνέπειες από τα έργα τους, από τα λάθη τους... το Παρίσι σκότωσε δίχως δίκη... αυτό δεν μπορεί να μείνει έτσι: το αίμα ζητάει αίμα. Τί θα δώσει αυτό το αίμα; Ποιός ξέρει; Μα, ό,τι κι αν δώσει, είναι αρκετό, μες στον ανεμοστρόβιλο της μανίας, της εκδίκησης, της συντριβής, της αντεκδίκησης, να χαθεί ο κόσμος που πνίγει τον καινούργιο άνθρωπο, που δεν τον αφήνει να ζήσει, που βάζει εμπόδια στον ερχομό του μέλλοντος. Αυτό είναι υπέροχο! Κι έτσι —

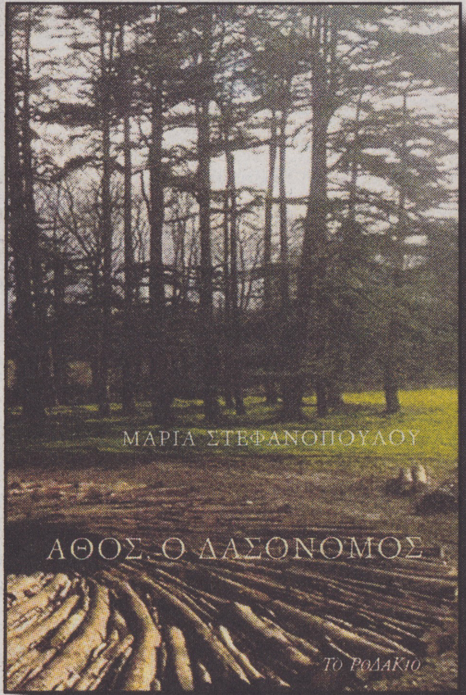
Ζήτω το χάος κι η καταστροφή!
Ζήτω ο θάνατος
Τόπο στο μέλλον!

Αναρχία και Ζωή



ΑΘΟΣ, Ο ΔΑΣΟΝΟΜΟΣ

ΜΑΡΙΑ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ



284 σελ., Εκδόσεις Το Ροδακιό, 2015.

«"Θέλετε ν' αλλάξετε τον κόσμο, την κοινωνία;" μας ρώτησε ένα βράδυ εκεί που καθόμασταν στο αρχονταρίκι κι ό,τι είχαμε αποφάει. "Εγώ θέλω ν' αλλάξει ο άνθρωπος. Ο άνθρωπος μόνος, ως άτομο απέναντι στον εαυτό του, και τούτο κρίνεται από τη στάση του απέναντι στα ζώα και στη φύση. Όταν σέβεσαι ένα δέντρο ή έναν

μένου γιου που απέκτησε με τον Άθο, του Γιάννου, της κόρης της Μαργαρίτας και της εγγονής της, της Λευκής. Πλάι στη Μαριάνθη, που είναι σημαδεμένη δια βίου από τον σπαραγμό ως επιζήσασα και πιασμένη στον «τροχό της μοίρας» (λέει σε κάποιο σημείο: «Γέρασα με το μίσος του πολέμου. Μίσος για τους Γερμανούς, μίσος για τους αντάρτες ... Η μνησικακία έκαιγε σαν φωτιά μέσα μου»), μεγαλώνει δίχως πατέρα η κόρη. Αυτή, προσπαθεί να ξεχάσει, βάζοντας τις αναμνήσεις στον πάγο, στομωμένη. Η κόρη της, η Λευκή, ξεφεύγει σπουδάζοντας στο εξωτερικό, επιστρέφει ωστόσο ως γιατρός στα Καλάβρυτα και ιδρύει την κλινική Πόνου στο νοσοκομείο της πόλης. Εκεί, στον τόπο του εγκλήματος, αποδέχεται μέσα της το τραύμα, μπαίνει στη θέση του παππού της, του Άθου, κι αφήνεται να βιώσει ολόκληρη τη διαδικασία του πένθους. Καθόλου τυχαίο που τόσο η Μαργαρίτα όσο και η κόρη της, η Λευκή, είναι μητέρες που μεγαλώνουν παιδιά χωρίς πατέρα.»

Ο Αθος από μικρός ζει και μεγαλώνει μέσα στη φύση της Ευρυτανίας.

[...] *Στα μέρη μου, στα ψηλά βουνά της Ευρυτανίας, λένε ότι η ανθρώπινη μιλιά του πουλιού είναι η φωνή του ευεργετημένου νεκρού.* [...] *Μικρός δεν ήξερα τι είναι οι βίαιοι θάνατοι. Αλλά την ανθρώπινη φωνή του πουλιού, που τη γνώριζα καλά, είχα ασκηθεί να την ακούω...».*

στό. Όταν ζεις κοντά στη φύση μαθαίνεις στη σιωπή. Οι βοσκοί, που ζουν σιωπηλό και μοναχικό βίο, μπορούν να ακούν τι συμβαίνει σε μεγάλη απόσταση από το σημείο που βρίσκονται, ως την αντικρινή πλαγιά ή πέρα χαμηλά στην πεδιάδα, μπορούν να ακούν και τι γίνεται κάτω απ' τη γη. Τα ζώα που ευγνωμονούν τον αφέντη τους για τη στοργή του ή τον άνθρωπο που κάποτε τα βοήθησε να βγουν απ' την παγίδα του δάσους τούς μιλούν με το βλέμμα και, καμιά φορά, τούς μιλούν με ανθρώπινη φωνή, όταν είναι να τους συντρέξουν ή να τους προστατέψουν από τον κίνδυνο, αλλά τούτο το βλέμμα ή η φωνή είναι τόσο βαθιά, τόσο ανιδιοτελή και συνάμα περήφανα, σοφά και έξυπνα, σαν μαγικό τέχνασμα που σε βγάζει μεμιάς από τη δύσκολη θέση με τρόπο αφοπλιστικά αθώο και μαλακό, ώστε εκείνο το βάθος τους δεν είναι άλλο παρά πυκνή και αδιαπέραστη σιωπή, όπως οφείλει να είναι κάθε πράξη ευγνωμοσύνης. [...]

Τα Καλάβρυτα στιγματίζονται με τη μαζική εκτέλεση του αντρικού πληθυσμού τους από τους Γερμανούς, στις 13 Δεκεμβρίου 1943. Στήνονται προς εκτέλεση 500 άνδρες, (ανάμεσά τους ο Άθος και ο 12χρονος γιός του Γιάννος), ως αντίποινα για προηγούμενη εκτέλεση 78 Γερμανών από τους αντάρτες. Ο Αθος και άλλοι δώδεκα άντρες γλυτώνουν με σοβαρά τραύματα από την εκτέλεση. Ο γιός του ο Γιάν-

Γερμανοί τούς ξεθάβουν και κάνοντας νεκροψία ανακαλύπτουν τα σημάδια κακοποίησης. Ακολούθως ξεκινούν αντίποινα με ομηρίες αμάχων, ομαδικές εκτελέσεις και πυρπολήσεις χωριών.

Στις 7 Δεκεμβρίου, οι αντάρτες, μετά την αποτυχία στις διαπραγματεύσεις, ανεβάζουν τους αιχμαλώτους στην χαράδρα του Μαγέρου, τους δένουν τον έναν με τον άλλο και τους πυροβολούν στο γκρεμό.

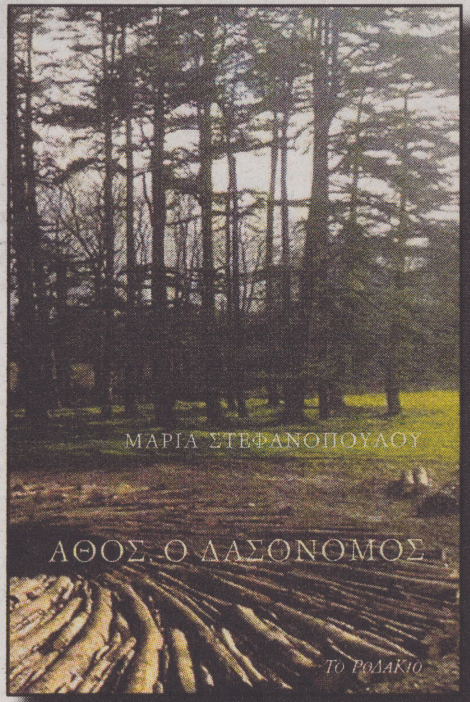
Είναι 13 Δεκεμβρίου που οι Γερμανοί εκτελούν 487 άτομα και καίνε τα Καλάβρυτα.

[...] *Κουράγιο, Άθο, ψιθύρισα. Ο κύκλος του πηγαδιού ανοίγει. Εγώ γεννήθηκα έτσι κι αλλιώς έξω από τη στρογγυλή τροχιά του. Δεν μπόρεσα όμως να τραβήξω και τη μητέρα μου. Εκείνη υπέκυψε στον πειρασμό της θυσίας.* [...] *Τον τάφο σου οι γυναίκες τον βρήκαν άδειο. Καλύτερα να επιστρέψεις στο χώμα. Τα κόκαλα είναι για τους επιζώντες. Η τέφρα, για τις σελίδες της ιστορίας.*

[...] *ποιος αρνείται τον ηρωισμό της αντίστασης, σαράντα χρόνια μετά, σε καιρούς ειρήνης; Πού θα στηριχτεί το ηθικό των ανθρώπων; Ένας ένδοξος πόλεμος προηγήθηκε. Αυτό έχει ανάγκη τώρα ο κόσμος. Αλλά άλλο είναι να έχεις επίγνωση – το πώς αυτή η αντίσταση οργανώθηκε, πώς εξελίχθηκε και εντέλει αυτοπυρπολήθηκε μέσα στο ταξικό μίσος. Πόλεμος αντιποίνων. Πόλεμος εκτελέσεων ομήρων. «Προτιμώ να εκτελώ ανθρώπους, παρά να μου ξεφύγει ο προδότης», έλεγε ο Άρης Βελουχιώτης.* [...]

Αυτό που αμφισβητήθηκε από όσους επιβίωσαν και αργότερα από ιστορικούς ήταν και είναι το δίλημμα αν πρόκειται για θυσία των καλαβρυτινών ή για αμοιβαίο έγκλημα πολέμου.

Όπως αναφέρει η ίδια η συγγραφέας, σε



284 σελ., Εκδόσεις Το Ροδακιό, 2015.

«"Θέλετε ν' αλλάξετε τον κόσμο, την κοινωνία;" μας ρώτησε ένα βράδυ εκεί που καθόμασταν στο αρχονταρίκι κι ό,τι είχαμε αποφάει. "Εγώ θέλω ν' αλλάξει ο άνθρωπος. Ο άνθρωπος μόνος, ως άτομο απέναντι στον εαυτό του, και τούτο κρίνεται από τη στάση του απέναντι στα ζώα και στη φύση. Όταν σέβεσαι ένα δέντρο ή έναν σκύλο πιο πολύ από τη σημαία του κόμματος, τότε μπορείς να προσφέρεις περισσότερα στην ανθρωπότητα απ' ότι χιλιάδες φανατισμένοι διαδηλωτές που ανεμίζουν, κραυγάζοντας συνθήματα, αυτό το κόκκινο πανί με το σφυροδρέπανο. Ο κομμουνισμός θα περάσει στην ιστορία ως η δύναμη που νίκησε το φασισμό. Αλλά ύστερα απ' αυτό, τι νόημα πια θα έχει; Τη δικαιοσύνη που επικαλείται πως θα την εφαρμόσει στις κοινωνίες, αφού μόνο εξέγερση, αντίσταση και πόλεμο ξέρει να κάνει; Πως θα χτίσει εν ειρήνη, όταν χρειάζεται να εξολοθρεύει όσους δεν τον ασπάζονται, τους διαφορετικούς; Δεν αποδεικνύουμε την πίστη μας σε μιαν ιδέα καίγοντας ανθρώπους, αλλά όταν φλεγόμαστε εμείς

μένου γιου που απέκτησε με τον Άθο, του Γιάννου, της κόρης της Μαργαρίτας και της εγγονής της, της Λευκής. Πλάι στη Μαριάνθη, που είναι σημαδεμένη δια βίου από τον σπαραγμό ως επιζήσασα και πιασμένη στον «τροχό της μοίρας» (λέει σε κάποιο σημείο: «Γέρασα με το μίσος του πολέμου. Μίσος για τους Γερμανούς, μίσος για τους αντάρτες ... Η μνησικακία έκαιγε σαν φωτιά μέσα μου»), μεγαλώνει δίχως πατέρα η κόρη. Αυτή, προσπαθεί να ξεχάσει, βάζοντας τις αναμνήσεις στον πάγο, στομωμένη. Η κόρη της, η Λευκή, ξεφεύγει σπουδάζοντας στο εξωτερικό, επιστρέφει ωστόσο ως γιατρός στα Καλάβρυτα και ιδρύει την κλινική Πόνου στο νοσοκομείο της πόλης. Εκεί, στον τόπο του εγκλήματος, αποδέχεται μέσα της το τραύμα, μπαίνει στη θέση του παππού της, του Άθου, κι αφήνεται να βιώσει ολόκληρη τη διαδικασία του πένθους. Καθόλου τυχαίο που τόσο η Μαργαρίτα όσο και η κόρη της, η Λευκή, είναι μητέρες που μεγαλώνουν παιδιά χωρίς πατέρα.»

Ο Αθος από μικρός ζει και μεγαλώνει μέσα στη φύση της Ευρυτανίας.

[...] *Στα μέρη μου, στα ψηλά βουνά της Ευρυτανίας, λένε ότι η ανθρώπινη μιλιά του πουλιού είναι η φωνή του ευεργετημένου νεκρού.* [...] *Μικρός δεν ήξερα τι είναι οι βίαιοι θάνατοι. Αλλά την ανθρώπινη φωνή του πουλιού, που τη γνώριζα καλά, είχα ασκηθεί να την ακούω...».*

Το 1928, σε ηλικία 18 ετών αποφασίζει να γίνει δασονόμος και πηγαίνει στη Δασονομική Σχολή της Βυτίνας.

[...] *Κανείς δεν μπαίνει στο δάσος για πρώτη φορά. Όλοι οι άνθρωποι αισθάνονται ότι, σε παλαιότερη εποχή, προτού το είδος τους εξελιχθεί σε ζωώδες κορμί που καταλήγει σε πόδια ώστε να μπορεί να περπατάει, το αρχαίο φυτικό σώμα τους, προφανώς χάρη σε κάποιες αόρατες ρίζες, φύτρωνε στη γη και τρεφόταν, μες στην αμέριμνη ακινησία του, από τα υπόγεια ύδατα. Το νερό είναι το κοινό ριζικό για ό,τι κινείται και ό,τι μένει ακίνητο, για ανθρώπους και δέντρα. Ό,τι η καταγωγή, έτσι και το πεπρωμένο. Αν σου λείψει αυτό που*

στό. Όταν ζεις κοντά στη φύση μαθαίνεις στη σιωπή. Οι βοσκοί, που ζουν σιωπηλό και μοναχικό βίο, μπορούν να ακούν τι συμβαίνει σε μεγάλη απόσταση από το σημείο που βρίσκονται, ως την αντικρινή πλαγιά ή πέρα χαμηλά στην πεδιάδα, μπορούν να ακούν και τι γίνεται κάτω απ' τη γη. Τα ζώα που ευγνωμονούν τον αφέντη τους για τη στοργή του ή τον άνθρωπο που κάποτε τα βοήθησε να βγουν απ' την παγίδα του δάσους τούς μιλούν με το βλέμμα και, καμιά φορά, τούς μιλούν με ανθρώπινη φωνή, όταν είναι να τους συντρέξουν ή να τους προστατέψουν από τον κίνδυνο, αλλά τούτο το βλέμμα ή η φωνή είναι τόσο βαθιά, τόσο ανιδιοτελή και συνάμα περήφανα, σοφά και έξυπνα, σαν μαγικό τέχνασμα που σε βγάζει μεμιάς από τη δύσκολη θέση με τρόπο αφοπλιστικά αθώο και μαλακό, ώστε εκείνο το βάθος τους δεν είναι άλλο παρά πυκνή και αδιαπέραστη σιωπή, όπως οφείλει να είναι κάθε πράξη ευγνωμοσύνης. [...]

Τα Καλάβρυτα στιγματίζονται με τη μαζική εκτέλεση του αντρικού πληθυσμού τους από τους Γερμανούς, στις 13 Δεκεμβρίου 1943. Στήνονται προς εκτέλεση 500 άνδρες, (ανάμεσά τους ο Άθος και ο 12χρονος γιός του Γιάννος), ως αντίποινα για προηγούμενη εκτέλεση 78 Γερμανών από τους αντάρτες. Ο Αθος και άλλοι δώδεκα άντρες γλυτώνουν με σοβαρά τραύματα από την εκτέλεση. Ο γιός του ο Γιάννος εκτελείται. (Ο Αθος περιπλανιέται στα βουνά για τα επόμενα έξι χρόνια). Συνολικά εκτελούνται 487 άντρες.

Οι 78 Γερμανοί στρατιώτες είχαν συλληφθεί στη μάχη της Κερπινής, μαζί τους και άλλοι τρεις τραυματίες, τους οποίους περιέθαλψαν στο νοσοκομείο Καλαβρύτων. Οι αιχμάλωτοι κρατήθηκαν και τους έκρυψαν σε γύρω χωριά, όπου ζούσαν αρμονικά με τους κατοίκους.

[...] *Οι αντάρτες ζητούσαν από τους Γερμανούς να ελευθερώσουν επώνυμους Έλληνες κομμουνιστές που βρίσκονταν στα στρατόπεδα της Πολωνίας και όχι ντόπιους ομήρους ή αντιστασιακούς. Αυτό, βέβαια, δεν ήταν δυνατόν να το αποφασίσει η με-*

χο και τους πυροβολούν στο γκρεμό.

Είναι 13 Δεκεμβρίου που οι Γερμανοί εκτελούν 487 άτομα και καίνε τα Καλάβρυτα.

[...] *Κουράγιο, Άθο, ψιθύρισα. Ο κύκλος του πηγαδιού ανοίγει. Εγώ γεννήθηκα έτσι κι αλλιώς έξω από τη στρογγυλή τροχιά του. Δεν μπόρεσα όμως να τραβήξω και τη μητέρα μου. Εκείνη υπέκυψε στον πειρασμό της θυσίας.* [...] *Τον τάφο σου οι γυναίκες τον βρήκαν άδειο. Καλύτερα να επιστρέψεις στο χώμα. Τα κόκαλα είναι για τους επιζώντες. Η τέφρα, για τις σελίδες της ιστορίας.*

[...] *ποιος αρνείται τον ηρωισμό της αντίστασης, σαράντα χρόνια μετά, σε καιρούς ειρήνης; Πού θα στηριχτεί το ηθικό των ανθρώπων; Ένας ένδοξος πόλεμος προηγήθηκε. Αυτό έχει ανάγκη τώρα ο κόσμος. Αλλά άλλο είναι να έχεις επίγνωση – το πώς αυτή η αντίσταση οργανώθηκε, πώς εξελίχθηκε και εντέλει αυτοπυρπολήθηκε μέσα στο ταξικό μίσος. Πόλεμος αντιποίνων. Πόλεμος εκτελέσεων ομήρων. «Προτιμώ να εκτελώ ανθρώπους, παρά να μου ξεφύγει ο προδότης», έλεγε ο Άρης Βελουχιώτης.* [...]

Αυτό που αμφισβητήθηκε από όσους επιβίωσαν και αργότερα από ιστορικούς ήταν και είναι το δίλημμα αν πρόκειται για θυσία των καλαβρυτινών ή για αμοιβαίο έγκλημα πολέμου.

Όπως αναφέρει η ίδια η συγγραφέας, σε άλλη συνέντευξή της: «Μέχρι σήμερα τα γεγονότα του Δεκεμβρίου του 1943 αντιμετωπίστηκαν μόνο μέσα από μαρτυρίες ανθρώπων που τα έζησαν και βέβαια από την ιστοριογραφία των μελετητών, πάντοτε υπό το πρίσμα του ηρωισμού, του μαρτυρίου και της θυσίας. Στο δικό μου βιβλίο τώρα, που είναι λογοτεχνία, έχουμε την εσωτερική οπτική ενός υπαρξιακά καθοριστικού πένθους των επιζώντων από ένα έγκλημα και μιας δυνατότητας ανάνηψης από το πένθος αυτό.

»Τις κοινωνίες, όμως, που στους κόλπους τους αναπνέουν και επιβιώνουν ακόμα οι ιδεολογίες, ενώ οι άνθρωποι, ζωντανοί, εξακολουθούν να ανταλλάσσουν εκεί τις απόψεις τους, δεν μπορείς να τις κάνεις



284 σελ., Εκδόσεις Το Ροδακιό, 2015.

«"Θέλετε ν' αλλάξετε τον κόσμο, την κοινωνία;" μας ρώτησε ένα βράδυ εκεί που καθόμασταν στο αρχονταρίκι κι ό,τι είχαμε αποφάει. "Εγώ θέλω ν' αλλάξει ο άνθρωπος. Ο άνθρωπος μόνος, ως άτομο απέναντι στον εαυτό του, και τούτο κρίνεται από τη στάση του απέναντι στα ζώα και στη φύση. Όταν σέβεσαι ένα δέντρο ή έναν σκύλο πιο πολύ από τη σημαία του κόμματος, τότε μπορείς να προσφέρεις περισσότερα στην ανθρωπότητα απ' ότι χιλιάδες φανατισμένοι διαδηλωτές που ανεμίζουν, κραυγάζοντας συνθήματα, αυτό το κόκκινο πανί με το σφυροδρέπανο. Ο κομμουνισμός θα περάσει στην ιστορία ως η δύναμη που νίκησε το φασισμό. Αλλά ύστερα απ' αυτό, τι νόημα πια θα έχει; Τη δικαιοσύνη που επικαλείται πως θα την εφαρμόσει στις κοινωνίες, αφού μόνο εξέγερση, αντίσταση και πόλεμο ξέρει να κάνει; Πως θα χτίσει εν ειρήνη, όταν χρειάζεται να εξολοθρεύει όσους δεν τον ασπάζονται, τους διαφορετικούς; Δεν αποδεικνύουμε την πίστη μας σε μιαν ιδέα καίγοντας ανθρώπους, αλλά όταν φλεγόμαστε εμείς για χάρη της"».

Μπορεί ένα αμοιβαίο έγκλημα πολέμου να γίνει αφορμή για να γραφεί ένα λυρικό - ποιητικό μυθιστόρημα; Αυτό κατορθώνει η Μαρία Στεφανοπούλου με τον καλύτερο, κατά τη γνώμη μας, και βαθιά ανθρώπινο τρόπο.

Όπως αναφέρει και η ίδια η συγγραφέας σε συνέντευξή της, «Πρόκειται για την ιστορία της Μαριάνθης, συζύγου του Άθου και μητέρας του επίσης δολοφονημένου Γιάννου. Εκεί, στον τόπο του εγκλήματος, αποδέχεται μέσα της το τραύμα, μπαίνει στη θέση του παππού της, του Άθου, κι αφήνεται να βιώσει ολόκληρη τη διαδικασία του πένθους. Καθόλου τυχαίο που τόσο η Μαργαρίτα όσο και η κόρη της, η Λευκή, είναι μητέρες που μεγαλώνουν παιδιά χωρίς πατέρα.»

Ο Αθος από μικρός ζει και μεγαλώνει μέσα στη φύση της Ευρυτανίας.

[...] *Στα μέρη μου, στα ψηλά βουνά της Ευρυτανίας, λένε ότι η ανθρώπινη μιλιά του πουλιού είναι η φωνή του ευεργετημένου νεκρού.* [...] *Μικρός δεν ήξερα τι είναι οι βίαιοι θάνατοι. Αλλά την ανθρώπινη φωνή του πουλιού, που τη γνώριζα καλά, είχα ασκηθεί να την ακούω...».*

Το 1928, σε ηλικία 18 ετών αποφασίζει να γίνει δασονόμος και πηγαίνει στη Δασονομική Σχολή της Βυτίνας.

[...] *Κανείς δεν μπαίνει στο δάσος για πρώτη φορά. Όλοι οι άνθρωποι αισθάνονται ότι, σε παλαιότερη εποχή, προτού το είδος τους εξελιχθεί σε ζωώδες κορμί που καταλήγει σε πόδια ώστε να μπορεί να περπατάει, το αρχαίο φυτικό σώμα τους, προφανώς χάρη σε κάποιες αόρατες ρίζες, φύτρωνε στη γη και τρεφόταν, μες στην αμέριμνη ακινησία του, από τα υπόγεια ύδατα. Το νερό είναι το κοινό ριζικό για ό,τι κινείται και ό,τι μένει ακίνητο, για ανθρώπους και δέντρα. Ό,τι η καταγωγή, έτσι και το πεπρωμένο. Αν σου λείψει αυτό που σου έδωσε ζωή, πεθαίνεις. Αν, πάλι σου περισσεύει, σε πνίγει.* [...]

Παντρεύεται την Μαριάνθη «*λίγες εβδομάδες μετά την τελετή απονομής του πτυχίου του και τον διορισμό του*» στην Βυτίνα. Μετά από κάποιους διορισμούς (στη Μυτιλήνη όπου γεννιέται ο Γιάννος, στο Ζαγόρι όπου γεννιέται η Μαργαρίτα), παραμονές πολέμου, το 1939, αναλαμβάνει το δασονομείο Καλαβρύτων.

ΓΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΚΡΑΤΑΓΑ το στόμα μου κλεισμα που σε βγάζει μεμιάς από τη δύσκολη θέση με τρόπο αφοπλιστικά αθώο και μαλακό, ώστε εκείνο το βάθος τους δεν είναι άλλο παρά πυκνή και αδιαπέραστη σιωπή, όπως οφείλει να είναι κάθε πράξη ευγνωμοσύνης. [...]

Τα Καλάβρυτα στιγματίζονται με τη μαζική εκτέλεση του αντρικού πληθυσμού τους από τους Γερμανούς, στις 13 Δεκεμβρίου 1943. Στήνονται προς εκτέλεση 500 άνδρες, (ανάμεσά τους ο Άθος και ο 12χρονος γιός του Γιάννος), ως αντίποινα για προηγούμενη εκτέλεση 78 Γερμανών από τους αντάρτες. Ο Αθος και άλλοι δώδεκα άντρες γλυτώνουν με σοβαρά τραύματα από την εκτέλεση. Ο γιός του ο Γιάννος εκτελείται. (Ο Αθος περιπλανιέται στα βουνά για τα επόμενα έξι χρόνια). Συνολικά εκτελούνται 487 άντρες.

Οι 78 Γερμανοί στρατιώτες είχαν συλληφθεί στη μάχη της Κερπινής, μαζί τους και άλλοι τρεις τραυματίες, τους οποίους περιέθαλψαν στο νοσοκομείο Καλαβρύτων. Οι αιχμάλωτοι κρατήθηκαν και τους έκρυψαν σε γύρω χωριά, όπου ζούσαν αρμονικά με τους κατοίκους.

[...] *Οι αντάρτες ζητούσαν από τους Γερμανούς να ελευθερώσουν επώνυμους Έλληνες κομμουνιστές που βρίσκονταν στα στρατόπεδα της Πολωνίας και όχι ντόπιους ομήρους ή αντιστασιακούς. Αυτό, βέβαια, δεν ήταν δυνατόν να το αποφασίσει η μεραρχία μας στην Πελοπόννησο, και εξίσου μάταιο και εξωπραγματικό θα ήταν να το προωθήσει ως αίτημα σε ανώτερα όργανα, εκτός αν ήθελε να τους διασκεδάσει.* [...]

Οι τρεις τραυματίες Γερμανοί, μετά την ανάρρωσή τους, δεν αφήνονται να φύγουν μαζί με τους υπόλοιπους, αλλά τους σκοτώνουν εν ψυχρώ με κασμάδες και τους πετούν σε ξεροπήγαδο. Οι Καλαβρυτινοί, στην προσπάθειά τους να διορθώσουν το λάθος, τούς κηδεύουν κανονικά, όμως οι

ειρήνης, που θα στηριχτεί το ηθικό των ανθρώπων; Ένας ένδοξος πόλεμος προηγήθηκε. Αυτό έχει ανάγκη τώρα ο κόσμος. Αλλά άλλο είναι να έχεις επίγνωση – το πώς αυτή η αντίσταση οργανώθηκε, πώς εξελίχθηκε και εντέλει αυτοπυρπολήθηκε μέσα στο ταξικό μίσος. Πόλεμος αντιποίνων. Πόλεμος εκτελέσεων ομήρων. «Προτιμώ να εκτελώ ανθρώπους, παρά να μου ξεφύγει ο προδότης», έλεγε ο Άρης Βελουχιώτης. [...]

Αυτό που αμφισβητήθηκε από όσους επιβίωσαν και αργότερα από ιστορικούς ήταν και είναι το δίλημμα αν πρόκειται για θυσία των καλαβρυτινών ή για αμοιβαίο έγκλημα πολέμου.

Όπως αναφέρει η ίδια η συγγραφέας, σε άλλη συνέντευξή της: «Μέχρι σήμερα τα γεγονότα του Δεκεμβρίου του 1943 αντιμετωπίστηκαν μόνο μέσα από μαρτυρίες ανθρώπων που τα έζησαν και βέβαια από την ιστοριογραφία των μελετητών, πάντοτε υπό το πρίσμα του ηρωισμού, του μαρτυρίου και της θυσίας. Στο δικό μου βιβλίο τώρα, που είναι λογοτεχνία, έχουμε την εσωτερική οπτική ενός υπαρξιακά καθοριστικού πένθους των επιζώντων από ένα έγκλημα και μιας δυνατότητας ανάνηψης από το πένθος αυτό.

»Τις κοινωνίες, όμως, που στους κόλπους τους αναπνέουν και επιβιώνουν ακόμα οι ιδεολογίες, ενώ οι άνθρωποι, ζωντανοί, εξακολουθούν να ανταλλάσσουν εκεί τις απόψεις τους, δεν μπορείς να τις κάνεις μουσεία, ούτε τόπους μαρτυρίου. Ούτε η λήθη του κακού θα επιτευχθεί χάρη στις φιλικές σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας και στις επενδύσεις της γερμανικής βιομηχανίας στην Πτολεμαΐδα, ούτε η μνήμη των μαρτύρων θα εξασφαλιστεί χάρη στα επιβλητικά μουσεία και στη ρητορεία περί ηρώων και αίματος των αθώων».

Κανείς/ δεν μαρτυρεί για τον /μάρτυρα

Π.

Παγκοσμιοποιημένη κρίση στην ύστερη Εποχή του Χαλκού: Μια μακρινή ιστορία;



(Α΄ ΜΕΡΟΣ)

Θα μπορούσε κάτι που συνέβη το 1177 Π.Χ. να έχει ομοιότητες με κάτι που συμβαίνει το 2017; Μπορεί ο κόσμος να κάνει κύκλους; Είναι δυνατόν να επαναλαμβάνονται κάποια γεγονότα; Οι αρχαιολόγοι φαίνεται πως ανασκάπτουν αυτές τις ομοιότητες, όσο κι αν τα υλικά που φέρνουν στο φως διαφέρουν. Δεν βρίσκουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, «έξυπνα» τηλέφωνα κι οπτικές ίνες, δεν αποκαλύπτουν πλαστικά τάπερ και ηλεκτρικές σκούπες, δεν εντοπίζουν ουρανοξύστες κι ασανσέρ ούτε σύγχρονα αυτοκίνητα, λεωφορεία και φορτηγά. Αλλά, τελικά, φαίνεται να διαβάζουν τα ίδια γεγονότα πίσω από παλιά υλικά.

Τι συνέβη λοιπόν το 1177 Π.Χ. (Παλαιά Χρονολογία); Φαίνεται ό,τι συνέβαινε με τις πρώτες ύλες του παρελθόντος (πηλός, χαλκός, πέτρα, ξύλο) κάτι παρόμοιο με ό,τι συμβαίνει σήμερα. Βρισκόμαστε στη φάση της ανθρωπότητας που οι αρχαιολόγοι ονομάζουν «Εποχή του Χαλκού», όπου μεσουρανεί ο χαλκός και τα κράματά του, ως πρώτη ύλη για την τεχνολογία αιχμής της εποχής. Και μάλιστα, βρισκόμαστε στην τελευταία φάση της, όπου μεγάλα ανάκτορα (κρητικά, μυκηναϊκά κ.ά.) έκαναν τον κύκλο τους και εξουσίες ήλθαν, σάρωσαν και παρήλθαν.

Η λεγόμενη Εποχή του Χαλκού στο Αιγαίο, την Αίγυ-

σε ένα διεθνές σύστημα, που επίσης περιλαμβάνει την Ανατολική Ασία και τα πετρελαιοπαραγωγά κράτη της Μέσης Ανατολής.

Η κατάρρευση, η άνοδος και η πτώση των αυτοκρατοριών είναι μια παλιά ιστορία που επαναλαμβάνεται. Φαίνεται ότι, όταν συνυπάρχουν *διαφορετικοί* πολιτισμοί, που λειτουργούν και αλληλεπιδρούν σε ένα παγκοσμιοποιημένο σύστημα, εξαρτώνται ο ένας από τον άλλο και η κατάρρευση του ενός μπορεί να συμπαρασύρει άμεσα και τους άλλους. Ωστόσο, δε μιλάμε για αυτοκρατορίες. Τουλάχιστον όχι με την εξουσιαστική δομή και την πολιτική οργάνωση που απέκτησαν αιώνες και πλέον αργότερα. Αυτή τη στιγμή, όπως και στην ύστερη Εποχή του Χαλκού δεν ενώνονταν οι διαφορετικοί πολιτισμοί κάτω από έναν, όπως συνέβη με την αυτοκρατορία του Αλέξανδρου, τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία ή με τις αυτοκρατορίες των Μάγια, των Ίνκα και των Αζτέκων, για παράδειγμα. Με άλλα λόγια, δεν έχουν μια ενιαία κεντρική εξουσία, αλλά πολλά εξουσιαστικά κέντρα, που αποτελούν ένα δίκτυο. Κάθε κίνηση είναι μετρημένη. Οποιοδήποτε βήμα επιδρά στους άλλους. Με την ύπαρξη κεντρικής εξουσίας, επιχειρείται να διασφαλιστεί μια κεντρική διοίκηση, οικονομία κλπ.

Αυτό που λέμε παγκοσμιοποίηση, όμως, λειτουργεί

αποτελεί οπωσδήποτε μια σύνθετη διαδικασία, που περιλαμβάνει την εξόρυξη της πρώτης ύλης, τον καθαρισμό της από προσμίξεις, την τήξη και χύτευση ή σφυρηλάτηση κλπ. Κάθε διαδικασία χρειάζεται διαφορετικό επίπεδο γνώσεων. Για παράδειγμα, την εξόρυξη θα την έκαναν πολλοί ανειδίκευτοι εργάτες/δούλοι. Όσο όμως θα προχωρούσε η επεξεργασία, τόσο λιγότερα και πιο εξειδικευμένα άτομα χρειάζονταν. Ιδιαίτερα η γνώση της σωστής αναλογίας κραμάτων θα πρέπει να ήταν προϊόν μακράς περιόδου πειραματισμών και παράδοσης. Οπότε, η σπανιότητα της γνώσης έδινε αξία όχι μόνο σε όποιον την παρήγε, αλλά και στο ίδιο το προϊόν.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει σήμερα με τη σύγχρονη τεχνολογία (π.χ. υπολογιστές, τηλεπικοινωνίες κλπ.). Για την εξόρυξη των σημερινών πρώτων υλών, ιδιαίτερα από αφρικανικές χώρες απαιτούνται πολλά ανειδίκευτα χέρια, πενιχρώς αμειβόμενα. Στα εργοστάσια επεξεργασίας θα χρειάζεται μια μεγαλύτερη εξειδίκευση για τον χειρισμό των μηχανών. Αλλά αυτοί που ξέρουν να σχεδιάζουν υπολογιστές, ηλεκτρονικά παιγνίδια, τηλέφωνα, λογισμικά κλπ. κλπ. είναι λίγοι αναλογικά στον πλανήτη, η γνώση τους είναι συγκεντρωμένη και πωλείται αδρά σε μεγάλες εταιρείες που την διαχειρίζονται και την διανέμουν, αποκομί-



Θα μπορούσε κάτι που συνέβη το 1177 Π.Χ. να έχει ομοιότητες με κάτι που συμβαίνει το 2017; Μπορεί ο κόσμος να κάνει κύκλους; Είναι δυνατόν να επαναλαμβάνονται κάποια γεγονότα; Οι αρχαιολόγοι φαίνεται πως ανασκάπτουν αυτές τις ομοιότητες, όσο κι αν τα υλικά που φέρνουν στο φως διαφέρουν. Δεν βρίσκουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, «έξυπνα» τηλέφωνα κι οπτικές ίνες, δεν αποκαλύπτουν πλαστικά τάπερ και ηλεκτρικές σκούπες, δεν εντοπίζουν ουρανοξύστες κι ασανσέρ ούτε σύγχρονα αυτοκίνητα, λεωφορεία και φορτηγά. Αλλά, τελικά, φαίνεται να διαβάζουν τα ίδια γεγονότα πίσω από παλιά υλικά.

Τι συνέβη λοιπόν το 1177 Π.Χ. (Παλαιά Χρονολογία); Φαίνεται ό,τι συνέβαινε με τις πρώτες ύλες του παρελθόντος (πηλός, χαλκός, πέτρα, ξύλο) κάτι παρόμοιο με ό,τι συμβαίνει σήμερα. Βρισκόμαστε στη φάση της ανθρωπότητας που οι αρχαιολόγοι ονομάζουν «Εποχή του Χαλκού», όπου μεσουρανεί ο χαλκός και τα κράματά του, ως πρώτη ύλη για την τεχνολογία αιχμής της εποχής. Και μάλιστα, βρισκόμαστε στην τελευταία φάση της, όπου μεγάλα ανάκτορα (κρητικά, μυκηναϊκά κ.ά.) έκαναν τον κύκλο τους και εξουσίες ήλθαν, σάρωσαν και παρήλθαν.

Η λεγόμενη Εποχή του Χαλκού στο Αιγαίο, την Αίγυπτο και την Εγγύς Ανατολή διήρκεσε 2000 χρόνια, κατά προσέγγιση, περίπου μεταξύ 3000-1200 Π.Χ. Μετά από αιώνες τεχνολογικών εξελίξεων και παγκοσμιοποιημένου πολιτισμού (με σημερινούς όρους) οι περιοχές του μεσογειακού κόσμου έφτασαν σε δραματική πτώση, σε μια περιοχή που εκτείνεται από την Ελλάδα και την Ιταλία στα δυτικά και μέχρι την Αίγυπτο, τη Χαναάν και τη Μεσοποταμία στα ανατολικά. Μεγάλες αυτοκρατορίες και μικρά βασίλεια, που χρειάστηκαν αιώνες, για να εξελιχθούν, κατέρρευσαν γρήγορα. Με το τέλος τους επήλθε μια περίοδος μετάβασης, που χαρακτηρίστηκε από τους μελετητές ως η πρώτη σκοτεινή περίοδος, ο πρώτος πολιτισμικός μεσαίωνας.

Φαίνεται ότι οι απόπειρες παγκοσμιοποίησης συνέβησαν αιώνες πριν, επειδή κατά μια έννοια υπήρξαν παρόμοιοι λόγοι για την εμφάνισή της. Και στην εποχή του Χαλκού υπήρχαν πρεσβείες και οικονομικά και εμπορικά σε ένα διεθνές σύστημα, που επίσης περιλαμβάνει την Ανατολική Ασία και τα πετρελαιοπαραγωγά κράτη της Μέσης Ανατολής.

Η κατάρρευση, η άνοδος και η πτώση των αυτοκρατοριών είναι μια παλιά ιστορία που επαναλαμβάνεται. Φαίνεται ότι, όταν συνυπάρχουν *διαφορετικοί* πολιτισμοί, που λειτουργούν και αλληλεπιδρούν σε ένα παγκοσμιοποιημένο σύστημα, εξαρτώνται ο ένας από τον άλλο και η κατάρρευση του ενός μπορεί να συμπαρασύρει άμεσα και τους άλλους. Ωστόσο, δε μιλάμε για αυτοκρατορίες. Τουλάχιστον όχι με την εξουσιαστική δομή και την πολιτική οργάνωση που απέκτησαν αιώνες και πλέον αργότερα. Αυτή τη στιγμή, όπως και στην ύστερη Εποχή του Χαλκού δεν ενώνονταν οι διαφορετικοί πολιτισμοί κάτω από έναν, όπως συνέβη με την αυτοκρατορία του Αλέξανδρου, τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία ή με τις αυτοκρατορίες των Μάγια, των Ίνκα και των Αζτέκων, για παράδειγμα. Με άλλα λόγια, δεν έχουν μια ενιαία κεντρική εξουσία, αλλά πολλά εξουσιαστικά κέντρα, που αποτελούν ένα δίκτυο. Κάθε κίνηση είναι μετρημένη. Οποιοδήποτε βήμα επιδρά στους άλλους. Με την ύπαρξη κεντρικής εξουσίας, επιχειρείται να διασφαλιστεί μια κεντρική διοίκηση, οικονομία κλπ.

Αυτό που λέμε παγκοσμιοποίηση, όμως, λειτουργεί με ανάλογο τρόπο, όπως και στα τέλη της Εποχής του Χαλκού. Σήμερα συχνά αποδίδουμε πολέμους κι εγκαθίδρυση δικτατοριών στην αναζήτηση πετρελαίου και πρώτων υλών για τη βιομηχανία ή πολύτιμων λίθων ακόμη. Μιλώντας για την Εποχή του Χαλκού, χρειάζεται να αναρωτηθούμε ποιος είχε την πρώτη ύλη, όχι μόνο του χαλκού, αλλά και του κασσίτερου. Το πρώτο κράμα του κασσίτερου, που χρησιμοποιείται σε μεγάλη κλίμακα από το 3000 Π.Χ. ήταν ο μπρούτζος, που προκύπτει με τη μίξη σωστής αναλογίας κασσίτερου και χαλκού. Ο καθαρός χαλκός είναι πολύ μαλακός, ώστε να αποτελέσει πρώτη ύλη για αποτελεσματικά όπλα κι εργαλεία. Γι' αυτό, τα πρώτα χάλκινα αντικείμενα (που προέκυψαν ήδη από τα τέλη της ονομαζόμενης σήμερα Νεολιθικής εποχής) ήταν διακοσμητικά (κοσμήματα) ή τελετουργικά και συμβολικά (μαχαίρια, τσεκούρια κλπ.). Τα κράματα όμως ήταν ανθεκτικά στη φθορά και με την κατάλληλη επεξεργασία γίνονταν όλο και σκληρότερα, άρα και αποτελεσματικότερα αποτελεί οπωσδήποτε μια σύνθετη διαδικασία, που περιλαμβάνει την εξόρυξη της πρώτης ύλης, τον καθαρισμό της από προσμίξεις, την τήξη και χύτευση ή σφυρηλάτηση κλπ. Κάθε διαδικασία χρειάζεται διαφορετικό επίπεδο γνώσεων. Για παράδειγμα, την εξόρυξη θα την έκαναν πολλοί ανειδίκευτοι εργάτες/δούλοι. Όσο όμως θα προχωρούσε η επεξεργασία, τόσο λιγότερα και πιο εξειδικευμένα άτομα χρειάζονταν. Ιδιαίτερα η γνώση της σωστής αναλογίας κραμάτων θα πρέπει να ήταν προϊόν μακράς περιόδου πειραματισμών και παράδοσης. Οπότε, η σπανιότητα της γνώσης έδινε αξία όχι μόνο σε όποιον την παρήγε, αλλά και στο ίδιο το προϊόν.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει σήμερα με τη σύγχρονη τεχνολογία (π.χ. υπολογιστές, τηλεπικοινωνίες κλπ.). Για την εξόρυξη των σημερινών πρώτων υλών, ιδιαίτερα από αφρικανικές χώρες απαιτούνται πολλά ανειδίκευτα χέρια, πενιχρώς αμειβόμενα. Στα εργοστάσια επεξεργασίας θα χρειάζεται μια μεγαλύτερη εξειδίκευση για τον χειρισμό των μηχανών. Αλλά αυτοί που ξέρουν να σχεδιάζουν υπολογιστές, ηλεκτρονικά παιγνίδια, τηλέφωνα, λογισμικά κλπ. κλπ. είναι λίγοι αναλογικά στον πλανήτη, η γνώση τους είναι συγκεντρωμένη και πωλείται αδρά σε μεγάλες εταιρείες που την διαχειρίζονται και την διανέμουν, αποκομίζοντας τεράστια κέρδη. Είναι οι καλομαθημένες διάνοιες των εταιρειών. Οι τελευταίες εκτρέφουν την αλαζονεία και τον ανταγωνισμό τους, ώστε να ρουφάνε την ενέργεια αυτή «εποικοδομητικά», για όσα χρόνια τους είναι διαθέσιμη. Οι νεαρές μεγαλοφυΐες, σπουδαγμένες σε περιλάλητα πανεπιστήμια, προερχόμενες από κάθε διάσημη ή άσημη γωνιά της γης, για να προάγουν τη «μυστική γνώση», είναι οι νέοι εκλεκτοί των σύγχρονων κοινωνιών. Δεν έχουν συνήθως μόνον υλικό πλούτο, αλλά και κοινωνική αναγνώριση, έχουν το δικαίωμα να συμπεριφέρονται φιλάρεσκα και με στυλ, να αντιστέκονται (!) στο γήρας μανιωδώς, αρκεί να συνεχίζουν να ταΐζουν τις μηχανές. Τα υπόλοιπα τα αναλαμβάνουν οι άλλοι μεγαλοφυείς της ιστορίας, οι μάνατζερ, οι σύμβουλοι, οι εκτιμητές και πωλητές κοπανιστού αέρα και οι παρατρεχάμενοί τους, που θέλουν διακαώς να γίνουν μάνατζερ στη θέση του μάνατζερ.

Ας επιστρέψουμε, όμως, στην Εποχή του Χαλκού. Ακριβώς επειδή τα κράματά του ήταν σημαντικότερα από τον

κτρονικούς υπολογιστές, «έξυπνα» τηλέφωνα κι οπτικές ίνες, δεν αποκαλύπτουν πλαστικά τάπερ και ηλεκτρικές σκούπες, δεν εντοπίζουν ουρανοξύστες κι ασανσέρ ούτε σύγχρονα αυτοκίνητα, λεωφορεία και φορτηγά. Αλλά, τελικά, φαίνεται να διαβάζουν τα ίδια γεγονότα πίσω από παλιά υλικά.

Τι συνέβη λοιπόν το 1177 Π.Χ. (Παλαιά Χρονολογία); Φαίνεται ό,τι συνέβαινε με τις πρώτες ύλες του παρελθόντος (πηλός, χαλκός, πέτρα, ξύλο) κάτι παρόμοιο με ό,τι συμβαίνει σήμερα. Βρισκόμαστε στη φάση της ανθρωπότητας που οι αρχαιολόγοι ονομάζουν «Εποχή του Χαλκού», όπου μεσουρανεί ο χαλκός και τα κράματά του, ως πρώτη ύλη για την τεχνολογία αιχμής της εποχής. Και μάλιστα, βρισκόμαστε στην τελευταία φάση της, όπου μεγάλα ανάκτορα (κρητικά, μυκηναϊκά κ.ά.) έκαναν τον κύκλο τους και εξουσίες ήλθαν, σάρωσαν και παρήλθαν.

Η λεγόμενη Εποχή του Χαλκού στο Αιγαίο, την Αίγυπτο και την Εγγύς Ανατολή διήρκεσε 2000 χρόνια, κατά προσέγγιση, περίπου μεταξύ 3000-1200 Π.Χ. Μετά από αιώνες τεχνολογικών εξελίξεων και παγκοσμιοποιημένου πολιτισμού (με σημερινούς όρους) οι περιοχές του μεσογειακού κόσμου έφτασαν σε δραματική πτώση, σε μια περιοχή που εκτείνεται από την Ελλάδα και την Ιταλία στα δυτικά και μέχρι την Αίγυπτο, τη Χαναάν και τη Μεσοποταμία στα ανατολικά. Μεγάλες αυτοκρατορίες και μικρά βασίλεια, που χρειάστηκαν αιώνες, για να εξελιχθούν, κατέρρευσαν γρήγορα. Με το τέλος τους επήλθε μια περίοδος μετάβασης, που χαρακτηρίστηκε από τους μελετητές ως η πρώτη σκοτεινή περίοδος, ο πρώτος πολιτισμικός μεσαίωνας.

Φαίνεται ότι οι απόπειρες παγκοσμιοποίησης συνέβησαν αιώνες πριν, επειδή κατά μια έννοια υπήρξαν παρόμοιοι λόγοι για την εμφάνισή της. Και στην εποχή του Χαλκού υπήρχαν πρεσβείες και οικονομικά και εμπορικά εμπάργκο, απαγωγές και λύτρα, πολιτικά εγκλήματα και βασιλικές δολοφονίες, μεγαλοπρεπείς γάμοι και δυσάρεστα διαζύγια, διεθνείς ανταγωνισμοί κι εσκεμμένη στρατιωτική παραπληροφόρηση, κλιματικές αλλαγές και ξηρασία. Μελετώντας την, πολλά θα μας θυμίσουν τους σεισμούς και τα τσουνάμι σε Ιαπωνία και Μαλαισία, την «αραβική άνοιξη» στην Αίγυπτο, την Τυνησία, τη Λιβύη, τη Συρία και την Υεμένη –που τελικά αποδείχτηκε φθινόπωρο που έφερε βαρύ χειμώνα κρατικής κτηνωδίας στην ευρύτερη περιοχή– τις περιουσίες και επενδύσεις των ΗΠΑ και της Ευρώπης, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες που λειτουργούν και αλληλεπιδρούν σε ένα παγκοσμιοποιημένο σύστημα, εξαρτώνται ο ένας από τον άλλο και η κατάρρευση του ενός μπορεί να συμπαρασύρει άμεσα και τους άλλους. Ωστόσο, δε μιλάμε για αυτοκρατορίες. Τουλάχιστον όχι με την εξουσιαστική δομή και την πολιτική οργάνωση που απέκτησαν αιώνες και πλέον αργότερα. Αυτή τη στιγμή, όπως και στην ύστερη Εποχή του Χαλκού δεν ενώνονταν οι διαφορετικοί πολιτισμοί κάτω από έναν, όπως συνέβη με την αυτοκρατορία του Αλεξάνδρου, τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία ή με τις αυτοκρατορίες των Μάγια, των Ίνκα και των Αζτέκων, για παράδειγμα. Με άλλα λόγια, δεν έχουν μια ενιαία κεντρική εξουσία, αλλά πολλά εξουσιαστικά κέντρα, που αποτελούν ένα δίκτυο. Κάθε κίνηση είναι μετρημένη. Οποιοδήποτε βήμα επιδρά στους άλλους. Με την ύπαρξη κεντρικής εξουσίας, επιχειρείται να διασφαλιστεί μια κεντρική διοίκηση, οικονομία κλπ.

Αυτό που λέμε παγκοσμιοποίηση, όμως, λειτουργεί με ανάλογο τρόπο, όπως και στα τέλη της Εποχής του Χαλκού. Σήμερα συχνά αποδίδουμε πολέμους κι εγκαθίδρυση δικτατοριών στην αναζήτηση πετρελαίου και πρώτων υλών για τη βιομηχανία ή πολύτιμων λίθων ακόμη. Μιλώντας για την Εποχή του Χαλκού, χρειάζεται να αναρωτηθούμε ποιος είχε την πρώτη ύλη, όχι μόνο του χαλκού, αλλά και του κασσίτερου. Το πρώτο κράμα του κασσίτερου, που χρησιμοποιείται σε μεγάλη κλίμακα από το 3000 Π.Χ. ήταν ο μπρούτζος, που προκύπτει με τη μίξη σωστής αναλογίας κασσίτερου και χαλκού. Ο καθαρός χαλκός είναι πολύ μαλακός, ώστε να αποτελέσει πρώτη ύλη για αποτελεσματικά όπλα κι εργαλεία. Γι' αυτό, τα πρώτα χάλκινα αντικείμενα (που προέκυψαν ήδη από τα τέλη της ονομαζόμενης σήμερα Νεολιθικής εποχής) ήταν διακοσμητικά (κοσμήματα) ή τελετουργικά και συμβολικά (μαχαίρια, τσεκούρια κλπ.). Τα κράματα όμως ήταν ανθεκτικά στη φθορά και με την κατάλληλη επεξεργασία γίνονταν όλο και σκληρότερα, άρα και αποτελεσματικότερα όπλα και εργαλεία.

Αυτοί που ήξεραν να τα επεξεργάζονται φαίνεται ότι όλο και περισσότερο αποκτούσαν κοινωνική και πολιτική ισχύ. Αυτό μάλλον είχε ως αποτέλεσμα την διατήρηση αυτής της γνώσης κρυφής για λίγους κι εκλεκτούς. Ενδεχομένως, η γνώση των μετάλλων να ήταν κληρονομική και ίσως να συνδέεται με τα βασίλεια που θα πρέπει να την διαχειρίζονταν[1]. Ωστόσο, η γνώση της επεξεργασίας τους χωρούσε η επεξεργασία, τόσο λιγότερα και πιο εξειδικευμένα άτομα χρειάζονταν. Ιδιαίτερα η γνώση της σωστής αναλογίας κραμάτων θα πρέπει να ήταν προϊόν μακράς περιόδου πειραματισμών και παράδοσης. Οπότε, η σπανιότητα της γνώσης έδινε αξία όχι μόνο σε όποιον την παρήγε, αλλά και στο ίδιο το προϊόν.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει σήμερα με τη σύγχρονη τεχνολογία (π.χ. υπολογιστές, τηλεπικοινωνίες κλπ.). Για την εξόρυξη των σημερινών πρώτων υλών, ιδιαίτερα από αφρικανικές χώρες απαιτούνται πολλά ανειδίκευτα χέρια, πενιχρώς αμειβόμενα. Στα εργοστάσια επεξεργασίας θα χρειάζεται μια μεγαλύτερη εξειδίκευση για τον χειρισμό των μηχανών. Αλλά αυτοί που ξέρουν να σχεδιάζουν υπολογιστές, ηλεκτρονικά παιγνίδια, τηλέφωνα, λογισμικά κλπ. κλπ. είναι λίγοι αναλογικά στον πλανήτη, η γνώση τους είναι συγκεντρωμένη και πωλείται αδρά σε μεγάλες εταιρείες που την διαχειρίζονται και την διανέμουν, αποκομίζοντας τεράστια κέρδη. Είναι οι καλομαθημένες διάνοιες των εταιρειών. Οι τελευταίες εκτρέφουν την αλαζονεία και τον ανταγωνισμό τους, ώστε να ρουφάνε την ενέργεια αυτή «εποικοδομητικά», για όσα χρόνια τους είναι διαθέσιμη. Οι νεαρές μεγαλοφυΐες, σπουδαγμένες σε περιλάλητα πανεπιστήμια, προερχόμενες από κάθε διάσημη ή άσημη γωνιά της γης, για να προάγουν τη «μυστική γνώση», είναι οι νέοι εκλεκτοί των σύγχρονων κοινωνιών. Δεν έχουν συνήθως μόνον υλικό πλούτο, αλλά και κοινωνική αναγνώριση, έχουν το δικαίωμα να συμπεριφέρονται φιλάρεσκα και με στυλ, να αντιστέκονται (!) στο γήρας μανιωδώς, αρκεί να συνεχίζουν να ταΐζουν τις μηχανές. Τα υπόλοιπα τα αναλαμβάνουν οι άλλοι μεγαλοφυείς της ιστορίας, οι μάνατζερ, οι σύμβουλοι, οι εκτιμητές και πωλητές κοπανιστού αέρα και οι παρατρεχάμενοί τους, που θέλουν διακαώς να γίνουν μάνατζερ στη θέση του μάνατζερ.

Ας επιστρέψουμε, όμως, στην Εποχή του Χαλκού. Ακριβώς επειδή τα κράματά του ήταν σημαντικότερα από τον καθαρό χαλκό, οι περιοχές με διαθέσιμο κασσίτερο ήταν στρατηγικής σημασίας για την οικονομία της εποχής και τέτοια ήταν πράγματι η περιοχή του Badakshan στο Αφγανιστάν, από την οποία έπρεπε να μεταφέρονται μέσω χερσαίων δικτύων μέχρι την Μεσοποταμία (σύγχρονο Ιράκ) και τη βόρεια Συρία, από όπου διανεμόταν βόρεια, νότια ή δυτικά, συμπεριλαμβανομένης της θαλάσσιας οδού του Αιγαίου. Ο Μεγάλος Βασιλιάς της Hattusa και ο Φαραώ

1. Ποιος ξέρει; Ίσως ο Δαίδαλος ήταν ένας τέτοιος τεχνίτης-μεταλλουργός που δούλευε για το παλάτι του Μίνωα, που όταν θέλησε να αποδράσει μαζί με τον γιο του Ίκαρο, να πλήρωσε βαρύ τίμημα για την ελευθερία του.



Μαρία Σπυριδώνοβα
(28 Οκτωβρίου 1884-11 Σεπτεμβρίου 1941)



Η Μαρία Αλεξανδρόβνα Σπυριδώνοβα ήταν εξέχουσα Ρωσίδα σοσιαλεπαναστάτρια, η οποία πρωτοστάτησε στην Μπολσεβίκικη Επανάσταση του 1917, αλλά ακολούθως κατηγορήθηκε για την αντίθεσή της στην μπολσεβίκικη ιδεολογία. Ήταν, μάλιστα, από αυτούς που οδήγησαν τους Αριστερούς Εσέρους σε συμμαχία με τον Λένιν και τους Μπολσεβίκους, αλλά φυλακίστηκε για κάποιο διάστημα και κλείστηκε σε ψυχιατρικό θεραπευτήριο, αφού οι Αριστεροί Εσέροι εγκατέλειψαν τους Μπολσεβίκους το 1918. Η ίδια πίστευε ότι η μπολσεβίκικη ιδεολογία στηριζόταν στο μίσος και ότι δεν θα άντεχε για πολύ.

Η δολοφονία του περιβόητου Λουζενόβσκι, γενικού επιθεωρητή της αστυνομίας και ονομαστού βασανιστή, που διέπραξε το 1905, ήταν η πιο σπουδαία τρομοκρατική πράξη από γυναίκα στην τότε Ρωσία, και η επακόλουθη κακομεταχείρισή της από την αστυνομία την κατέστησε ονομαστή μάρτυρα. Μετά από 11 χρόνια σε φυλακή της Σιβηρίας, απελευθερώθηκε μετά την Φεβρουαριανή Επανάσταση του 1917 και επέστρεψε σαν ηρωίδα της Επανάστασης.

Η Σπυριδώνοβα συνελήφθη από την μυστική αστυνομία κατά την διάρκεια της Μεγάλης Εκκαθάρισης του 1937 - 1939 και στάλθηκε στα στρατόπεδα αναγκαστικής εργασίας των Γκουλάγκ. Εκτελέστηκε με συνοπτικές διαδικασίες αμέσως μετά την μου στα τέλη του καλοκαιριού 1941, στο Ορυόλ, λίγο πριν μπουν οι ναζί μέσα στην πόλη. Η Μαρία Σπυριδώνοβα απαλλάχθηκε επίσημα όλων των κατηγοριών το 1992.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑ

Η Μαρία Αλεξανδρόβνα Σπυριδώνοβα γεννήθηκε στην πόλη Ταμπόβ, που βρίσκεται περίπου 500 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Μόσχας. Σπούδασε στο τοπικό γυμνάσιο. Μεγάλωσε με τις ιδέες του ρομαντισμού της παραδοσιακής ρωσικής λογοτεχνίας, που ξεχείλιζαν από συμπόνια στους απανταχού ταλαιπωρημένους και τους κατατρεγμένους. Αυτή η λογοτεχνία την σημάδεψε και καθόρισε την ζωή της.

Στα 16 της εντάσσεται κρυφά στην ομάδα σοσιαλεπαναστατών του Ταμπόβ. Στη συνέχεια σπουδάζει οδοντιατρική στη Μόσχα για ένα σύντομο χρονικό διάστημα. Συλλαμβάνεται κατά τις φοιτητικές διαδηλώσεις ενάντια στο τσαρικό καθεστώς στις 24 Μαρτίου 1905, αλλά αφήνεται ελεύθερη λόγω απουσίας κατηγοριών. Παρ' όλα αυτά, η σύλληψή της δεν την σταματά από περαιτέρω επαναστατική δραστηριότητα, το αντίθετο μάλιστα, της δυναμώνει την πεποίθηση να αγωνιστεί ενάντια στο «μισητό καθεστώς».

Όπως πολλοί Εσέροι, ασπάζεται την ιδέα της δολοφονίας και της τρομοκρατίας ως επαναστατικού μέσου. Ήταν μία από τις εκατοντάδες των Εσέρων οι οποίοι κατά την διάρκεια και μετά την Ρωσική Επανάσταση του 1905 επιτέθηκαν κατά του Ρωσικού κράτους και των ηγετών του.

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΛΟΥΖΕΝΟΒΣΚΙ

Ο στόχος της Σπυριδώνοβα ήταν ο Γ. Ν. χιακός σύμβουλος του Ταμπόβ, ο οποίος είχε γίνει γενικός αστυνομικός επιθεωρητής της περιοχής του Μποριζογκλέμπσκ, μιας πόλης νοτιοανατολικά του Ταμπόβ. Ο Λουζενόβσκι ήταν γνωστός για την βίαιη καταστολή της αγροτικής εξέγερσης στην περιοχή, ένα χρόνο πριν. Επίσης, περιδιάβαινε τα χωριά βασανίζοντας τους ανθρώπους για να τους αποσπάσει φόρους. Όταν κάποιοι χωρικοί δεν μπορούσαν να πληρώσουν ή όταν αντιμιλούσαν με οποιοδήποτε τρόπο, τους ανάγκαζε να στέκονται με τις ώρες όρθιοι μέσα στο κρύο και ακολούθως τους μαστίγωνε. Η επιτροπή των Εσέρων του Ταμπόβ «ενέκρινε την θανατική του καταδίκη». Η Σπυριδώνοβα αναλαμβάνει να τον δολοφονήσει. Παρακολουθεί τον Λουζενόβσκι για αρκετές ημέρες, και τελικά τον πυροβολεί, στον σιδηροδρομικό σταθμό του Μποριζογκλέμπσκ στις 16 Ιανουαρίου 1906, με ρεβόλβερ πέντε φορές, ενώ μαρτυρίες αναφέρουν ότι η μία βολή ήταν καταπρόσωπα. Ο Λουζενόβσκι πεθαίνει στις 10 Φεβρουαρίου.

Η Σπυριδώνοβα συλλαμβάνεται αμέσως από τους Κοζάκους σωματοφύλακες του Λουζενόβσκι, και μεταφέρεται στο Ταμπόβ την επόμενη ημέρα, όπου γίνεται αντικείμενο τρομακτικής κακοποίησης από τους στρατιώτες.

Πολύ λίγα ακούγονται για την υπόθεση, μέχρι τις 12 Φεβρουαρίου, οπότε η Ρους, μια προοδευτική εφημερίδα στην Αγία Πετρούπολη, δημοσιεύει μια επιστολή της Σπυριδώνοβα, που περιγράφει την κακοποίηση και τα βασανιστήρια που υπέστη μετά την σύλληψή της – αρχικά την γρονθοκοπούσαν και την κλωτσούσαν με τις μπότες τους αρκετές φορές, αφέθηκε σχεδόν γυμνή μέσα στο κρύο κελλί της, ενώ σε ζαν κυριολεκτικά, την μαστίγωναν και την έκαιγαν με τσιγάρο σε όλο της το σώμα. Κατ' επανάληψη ανακρίθηκε από τον περιβόητο διοικητή των Κοζάκων, Αβράμωβ.

Μετά από δεκαέξι μέρες, στις 11 Μαρτίου 1906, η Σπυριδώνοβα δικάστηκε κεκλεισμένων των θυρών και κηρύχτηκε ένοχη για τον φόνο του Λουζενόβσκι, και καταδικάστηκε σε θάνατο. Η ίδια ειρωνικά αναφέρει ότι ήταν οι «φωτεινότερες και πιο χαρούμενες μέρες» της ζωής της. Έγραψε, «ο θάνατος μου είναι για μένα τόσο πολύτιμος κοινωνικά που όποια χάρη από μεριάς της μοναρχίας, όπως εξορία, θα ήταν ταπείνωση». Ωστόσο, το δικαστήριο ζήτησε, όπως η ποινή μετατραπεί σε καταναγκαστικά έργα στη Σιβηρία. Όταν πληροφορήθηκε την απόφαση, η Σπυριδώνοβα απογοητεύτηκε.

Ο προοδευτικός Τύπος συνέχισε την καμπάνια του για την στήριξή της. Στις 2 Απριλίου ο Αβράμωβ δολοφονήθηκε επίσης.



Η Μαρία Αλεξανδρόβνα Σπυριδώνοβα ήταν εξέχουσα Ρωσίδα σοσιαλεπαναστάτρια, η οποία πρωτοστάτησε στην Μπολσεβίκικη Επανάσταση του 1917, αλλά ακολούθως κατηγορήθηκε για την αντίθεσή της στην μπολσεβίκικη ιδεολογία. Ήταν, μάλιστα, από αυτούς που οδήγησαν τους Αριστερούς Εσέρους σε συμμαχία με τον Λένιν και τους Μπολσεβίκους, αλλά φυλακίστηκε για κάποιο διάστημα και κλείστηκε σε ψυχιατρικό θεραπευτήριο, αφού οι Αριστεροί Εσέροι εγκατέλειψαν τους Μπολσεβίκους το 1918. Η ίδια πίστευε ότι η μπολσεβίκικη ιδεολογία στηριζόταν στο μίσος και ότι δεν θα άντεχε για πολύ.

Η δολοφονία του περιβόητου Λουζενόβσκι, γενικού επιθεωρητή της αστυνομίας και ονομαστού βασανιστή, που διέπραξε το 1905, ήταν η πιο σπουδαία τρομοκρατική πράξη από γυναίκα στην τότε Ρωσία, και η επακόλουθη κακομεταχείρισή της από την αστυνομία την κατέστησε ονομαστή μάρτυρα. Μετά από 11 χρόνια σε φυλακή της Σιβηρίας, απελευθερώθηκε μετά την Φεβρουαριανή Επανάσταση του 1917 και επέστρεψε σαν ηρωίδα της Επανάστασης.

Η Σπυριδώνοβα συνελήφθη από την μυστική αστυνομία κατά την διάρκεια της Μεγάλης Εκκαθάρισης του 1937 - 1939 και στάλθηκε στα στρατόπεδα αναγκαστικής εργασίας των Γκουλάγκ. Εκτελέστηκε με συνοπτικές διαδικασίες αμέσως μετά την έναρξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου στα τέλη του καλοκαιριού 1941, στο Ορυόλ, λίγο πριν μπουν οι ναζί μέσα στην πόλη. Η Μαρία Σπυριδώνοβα απαλλάχθηκε επίσημα όλων των κατηγοριών το 1992.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑ

Η Μαρία Αλεξανδρόβνα Σπυριδώνοβα γεννήθηκε στην πόλη Ταμπόβ, που βρίσκεται περίπου 500 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Μόσχας. Σπούδασε στο τοπικό γυμνάσιο. Μεγάλωσε με τις ιδέες του ρομαντισμού της παραδοσιακής ρωσικής λογοτεχνίας, που ξεχείλιζαν από συμπόνια στους απανταχού ταλαιπωρημένους και τους κατατρεγμένους. Αυτή η λογοτεχνία την σημάδεψε και καθόρισε την ζωή της.

Στα 16 της εντάσσεται κρυφά στην ομάδα σοσιαλεπαναστατών του Ταμπόβ. Στη συνέχεια σπουδάζει οδοντιατρική στη Μόσχα για ένα σύντομο χρονικό διάστημα. Συλλαμβάνεται κατά τις φοιτητικές διαδηλώσεις ενάντια στο τσαρικό καθεστώς στις 24 Μαρτίου 1905, αλλά αφήνεται ελεύθερη λόγω απουσίας κατηγοριών. Παρ' όλα αυτά, η σύλληψή της δεν την σταματά από περαιτέρω επαναστατική δραστηριότητα, το αντίθετο μάλιστα, της δυναμώνει την πεποίθηση να αγωνιστεί ενάντια στο «μισητό καθεστώς».

Όπως πολλοί Εσέροι, ασπάζεται την ιδέα της δολοφονίας και της τρομοκρατίας ως επαναστατικού μέσου. Ήταν μία από τις εκατοντάδες των Εσέρων οι οποίοι κατά την διάρκεια και μετά την Ρωσική Επανάσταση του 1905 επιτέθηκαν κατά του Ρωσικού κράτους και των ηγετών του.

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΛΟΥΖΕΝΟΒΣΚΙ

Ο στόχος της Σπυριδώνοβα ήταν ο Γ. Ν. Λουζενόβσκι, ένας κτηματίας και επαρχιακός σύμβουλος του Ταμπόβ, ο οποίος είχε γίνει γενικός αστυνομικός επιθεωρητής της περιοχής του Μποριζογκλέμπσκ, μιας πόλης νοτιοανατολικά του Ταμπόβ. Ο Λουζενόβσκι ήταν γνωστός για την βίαιη καταστολή της αγροτικής εξέγερσης στην περιοχή, ένα χρόνο πριν. Επίσης, περιδιάβαινε τα χωριά βασανίζοντας τους ανθρώπους για να τους αποσπάσει φόρους. Όταν κάποιοι χωρικοί δεν μπορούσαν να πληρώσουν ή όταν αντιμιλούσαν με οποιοδήποτε τρόπο, τους ανάγκαζε να στέκονται με τις ώρες όρθιοι μέσα στο κρύο και ακολούθως τους μαστίγωνε. Η επιτροπή των Εσέρων του Ταμπόβ «ενέκρινε την θανατική του καταδίκη». Η Σπυριδώνοβα αναλαμβάνει να τον δολοφονήσει. Παρακολουθεί τον Λουζενόβσκι για αρκετές ημέρες, και τελικά τον πυροβολεί, στον σιδηροδρομικό σταθμό του Μποριζογκλέμπσκ στις 16 Ιανουαρίου 1906, με ρεβόλβερ πέντε φορές, ενώ μαρτυρίες αναφέρουν ότι η μία βολή ήταν καταπρόσωπα. Ο Λουζενόβσκι πεθαίνει στις 10 Φεβρουαρίου.

Η Σπυριδώνοβα συλλαμβάνεται αμέσως από τους Κοζάκους σωματοφύλακες του Λουζενόβσκι, και μεταφέρεται στο Ταμπόβ την επόμενη ημέρα, όπου γίνεται αντικείμενο τρομακτικής κακοποίησης από τους στρατιώτες.

Πολύ λίγα ακούγονται για την υπόθεση, μέχρι τις 12 Φεβρουαρίου, οπότε η Ρους, μια προοδευτική εφημερίδα στην Αγία Πετρούπολη, δημοσιεύει μια επιστολή της Σπυριδώνοβα, που περιγράφει την κακοποίηση και τα βασανιστήρια που υπέστη μετά την σύλληψή της – αρχικά την γρονθοκοπούσαν και την κλωτσούσαν με τις μπότες τους αρκετές φορές, αφέθηκε σχεδόν γυμνή μέσα στο κρύο κελλί της, ενώ, σε κάθε άρνησή της να μιλήσει, την ξεμάλλιαζαν κυριολεκτικά, την μαστίγωναν και την έκαιγαν με τσιγάρο σε όλο της το σώμα. Κατ' επανάληψη ανακρίθηκε από τον περιβόητο διοικητή των Κοζάκων, Αβράμωβ.



Μετά από δεκαέξι μέρες, στις 11 Μαρτίου 1906, η Σπυριδώνοβα δικάστηκε κεκλεισμένων των θυρών και κηρύχτηκε ένοχη για τον φόνο του Λουζενόβσκι, και καταδικάστηκε σε θάνατο. Η ίδια ειρωνικά αναφέρει ότι ήταν οι «φωτεινότερες και πιο χαρούμενες μέρες» της ζωής της. Έγραψε, «ο θάνατος μου είναι για μένα τόσο πολύτιμος κοινωνικά που όποια χάρη από μεριάς της μοναρχίας, όπως εξορία, θα ήταν ταπείνωση». Ωστόσο, το δικαστήριο ζήτησε, όπως η ποινή μετατραπεί σε καταναγκαστικά έργα στη Σιβηρία. Όταν πληροφορήθηκε την απόφαση, η Σπυριδώνοβα απογοητεύτηκε.

Ο προοδευτικός Τύπος συνέχισε την καμπάνια του για την στήριξή της. Στις 2 Απριλίου ο Αβράμωβ δολοφονήθηκε επίσης.

συνέχεια στη σελ. 16

στις Θήβες της Αιγύπτου θα πρέπει να έψαχναν διάφορους τρόπους και συμμαχίες, για να προμηθευτούν την πρώτη ύλη, όπως κάνουν σήμερα τα αφεντικά των ΗΠΑ της Ρωσίας και της Κίνας, που ψάχνουν ανάλογες οδούς. Μια άλλη κοινή παράμετρος είναι η αύξηση του πολιτι-

εν μέρει άγνωστοι σε μας σήμερα, φαίνεται ότι βρέθηκαν σε ανάλογες καταστάσεις με τους πρωταγωνιστές των σύγχρονων κέντρων της ανθρωπότητας.



βσκι, γενικού επιθεωρητή της αστυνομίας και ονομαστού βασανιστή, που διέπραξε το 1905, ήταν η πιο σπουδαία τρομοκρατική πράξη από γυναίκα στην τότε Ρωσία, και η επακόλουθη κακομεταχείριση της από την αστυνομία την κατέστησε ονομαστή μάρτυρα. Μετά από 11 χρόνια σε φυλακή της Σιβηρίας, απελευθερώθηκε μετά την Φεβρουαριανή Επανάσταση του 1917 και επέστρεψε σαν ηρωίδα της Επανάστασης.

Η Σπυριδώνοβα συνελήφθη από την μυστική αστυνομία κατά την διάρκεια της Μεγάλης Εκκαθάρισης του 1937 - 1939 και στάλθηκε στα στρατόπεδα αναγκαστικής εργασίας των Γκουλάγκ. Εκτελέστηκε με συνοπτικές διαδικασίες αμέσως μετά την έναρξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέ-

24 Μαρτίου 1905, αλλά αφήνεται ελεύθερη λόγω απουσίας κατηγοριών. Παρ' όλα αυτά, η σύλληψή της δεν την σταματά από περαιτέρω επαναστατική δραστηριότητα, το αντίθετο μάλιστα, της δυναμώνει την πεποίθηση να αγωνιστεί ενάντια στο «μισητό καθεστώς».

Όπως πολλοί Εσέροι, ασπάζεται την ιδέα της δολοφονίας και της τρομοκρατίας ως επαναστατικού μέσου. Ήταν μία από τις εκατοντάδες των Εσέρων οι οποίοι κατά την διάρκεια και μετά την Ρωσική Επανάσταση του 1905 επιτέθηκαν κατά του Ρωσικού κράτους και των ηγετών του.

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΛΟΥΖΕΝΟΒΣΚΙ

Ο στόχος της Σπυριδώνοβα ήταν ο Γ. Ν. Λουζενόβσκι, ένας κτηματίας και επαρ-

νει στις 10 Φεβρουαρίου.

Η Σπυριδώνοβα συλλαμβάνεται αμέσως από τους Κοζάκους σωματοφύλακες του Λουζενόβσκι, και μεταφέρεται στο Ταμπόβ την επόμενη ημέρα, όπου γίνεται αντικείμενο τρομακτικής κακοποίησης από τους στρατιώτες.

Πολύ λίγα ακούγονται για την υπόθεση, μέχρι τις 12 Φεβρουαρίου, οπότε η Ρους, μια προοδευτική εφημερίδα στην Αγία Πετρούπολη, δημοσιεύει μια επιστολή της Σπυριδώνοβα, που περιγράφει την κακοποίηση και τα βασανιστήρια που υπέστη μετά την σύλληψή της – αρχικά την γρονθοκοπούσαν και την κλωτσούσαν με τις μπότες τους αρκετές φορές, αφέθηκε σχεδόν γυμνή μέσα στο κρύο κελλί της, ενώ, σε κάθε άρνησή της να μιλήσει, την ξεμάλλια-

Μετά από δεκάξι μέρες, στις 11 Μαρτίου 1906, η Σπυριδώνοβα δικάστηκε κεκλεισμένων των θυρών και κηρύχτηκε ένοχη για τον φόνο του Λουζενόβσκι, και καταδικάστηκε σε θάνατο. Η ίδια ειρωνικά αναφέρει ότι ήταν οι «φωτεινότερες και πιο χαρούμενες μέρες» της ζωής της. Έγραψε, «ο θάνατος μου είναι για μένα τόσο πολύτιμος κοινωνικά που όποια χάρη από μεριάς της μοναρχίας, όπως εξορία, θα ήταν ταπείνωση». Ωστόσο, το δικαστήριο ζήτησε, όπως η ποινή μετατραπεί σε καταναγκαστικά έργα στη Σιβηρία. Όταν πληροφορήθηκε την απόφαση, η Σπυριδώνοβα απογοητεύτηκε.

Ο προοδευτικός Τύπος συνέχισε την καμπάνια του για την στήριξή της. Στις 2 Απριλίου ο Αβράμωβ δολοφονήθηκε επίσης.

συνέχεια στη σελ. 16

στις Θήβες της Αιγύπτου θα πρέπει να έψαχναν διάφορους τρόπους και συμμαχίες, για να προμηθευτούν την πρώτη ύλη, όπως κάνουν σήμερα τα αφεντικά των ΗΠΑ της Ρωσίας και της Κίνας, που ψάχνουν ανάλογες οδούς. Μια άλλη κοινή παράμετρος είναι η αύξηση του πολιτικού, κοινωνικού και οικονομικού κατακερματισμού, σε συνδυασμό με ανταλλαγές σε άνευ προηγουμένου αποστάσεις. **Έφτασαν, λοιπόν, να είναι όλοι τόσο δεμένοι στην αναζήτηση κοινών πόρων στην Εποχή του Χαλκού, σε βαθμό που να φτάνουν να ομογενοποιούνται και να εμπλέκονται σε μια παγκόσμια οικονομία και πολιτισμό, όπου η πολιτική αστάθεια σε μια γωνιά του κόσμου να επηρεάζει τις οικονομίες περιοχών χιλιάδες μίλια μακριά.**

Τα τέλη της εποχής του Χαλκού περιλαμβάνουν πολέμους, λεηλασίες, πολιτικές καταστροφές και κατάρρευση μακροχρόνιων οικονομιών, τις πρώτες μεγάλης κλίμακας συγκρούσεις μεταξύ λαών, γεμάτες βία και δραματικές αλλαγές. Είναι ακόμη η περίοδος εμπορικών, διπλωματικών και πολιτισμικών ανταλλαγών. Βασικοί «παίχτες του παιγνιδιού», που ρύθμιζαν τα κέντρα της εποχής ήταν η Tudhaliya των Χετταίων, η Tushratta του Mitanni, η Amenhotep III της Αιγύπτου και η Assur-uballit της Ασσυρίας. Οι πρωταγωνιστές αυτοί, εν μέρει γνωστοί και εν μέρει άγνωστοι σε μας σήμερα, φαίνεται ότι βρέθηκαν σε ανάλογες καταστάσεις με τους πρωταγωνιστές των σύγχρονων κέντρων της ανθρωπότητας.



Διερευνώντας τα αίτια της κατάρρευσης αυτών των πολιτισμών στα τέλη της Εποχής του Χαλκού, θα μπορούσε κανείς να εξάγει συμπεράσματα, αλλά και γόνιμους προβληματισμούς για τη σημερινή εποχή. Μια τέτοια γνώση θα μπορούσε να λειτουργήσει απελευθερωτικά, καθώς θα προσέφερε βαθύτερη κατανόηση των πραγμάτων και μια διαφορετική αντίληψη για τη θέση μας στον κόσμο. Η ανάδειξη τέτοιων γεγονότων προσφέρει επίσης μια άλλη θέαση όσων σήμερα φαίνονται πανίσχυροι εξουσιαστές, αυτών που μοιάζουν στις μέρες μας αναντικατάστατα συστήματα (βλ. παγκόσμιο καπιταλιστικό χρηματοπιστωτικό σύστημα), που φαίνεται να μας έχουν δεμένους χειροπόδαρα, για να ταξιδέψουμε υποχρεωτικά (;) κι αναπόφευκτα (;) στο άρμα της ανάπτυξης και της εξέλιξης. Φαίνεται ότι κάπως έτσι θα ένιωθαν κι οι υπήκοοι των ανακτόρων και των βασιλέων της εκπνοής της Εποχής του Χαλκού. Και φαίνεται ότι αυτή η «αναπόφευκτη» πορεία στην εξέλιξη και στην ανάπτυξη διακόπηκε δραματικά, φέρνοντας αυτά που οι αρχαιολόγοι ονομάζουν «σκοτεινούς αιώνες» και κάποτε παρομοιάζονταν με τον Μεσαίωνα. Σήμερα λένε ότι πήραν το όνομά τους από τα λίγα που ξέρουμε για αυτούς. Τότε συνέβησαν μεταναστεύσεις, ο Τρωικός πόλεμος και αναδείχτηκαν οι λεγόμενοι ήρωες της επόμενης φάσης του τότε γνωστού κόσμου.

σύντροφοι για την ***Αναρχική απελευθερωτική δράση***

συνέχεια από τη σελ. 15

Η κυβέρνηση δημοσίευσε την έκθεσή της σχετικά με την υπόθεση στις 8 Απριλίου. Η έκθεση αναγνώριζε ότι η Σπυριδώνοβα είχε δαρεί από τους Κοζάκους κατά τη στιγμή της σύλληψής της, και ότι ο Αβράμωβ την είχε κακοποιήσει λεκτικά στο τρένο, αλλά αρνιόταν όλες τις περαιτέρω φρικιαστικές κατηγορίες. Αυτό καταγγέλθηκε ως συγκάλυψη.

Στις 20 Μαρτίου η Σπυριδώνοβα μεταφέρεται στο Ακατούι στη Σιβηρία, μαζί με άλλες πέντε εξέχουσες γυναίκες Εσέρες αγωνίστριες. Η ομάδα μερικές φορές αποκαλούνταν Σεστέρκα («Έξι»). Η Σπυριδώνοβα ήταν η πιο διάσημη, όντας νέα, ελκυστική, και Ρωσίδα (οι άλλες ήταν Εβραίες, Λευκορωσίδες και Ουκρανές). Οι Σεστέρκα μεταφέρθηκαν με τραίνο από την Μόσχα στο συγκρότημα των φυλακών στο Νερτσίνσκ (ανατολικά της Λίμνης Βαϊκάλη και κοντά στα σύνορα με την Κίνα). Κατά την διάρκεια αυτού του ταξιδιού, το τραίνο το υποδέχονταν σε κάθε σταθμό πλήθη υποστηρικτών. Η Σπυριδώνοβα μιλούσε στα πλήθη, εξηγώντας το πολιτικό πρόγραμμα των Εσέρων.

Εν συνεχεία, κρατείται στη φυλακή Μαλτζέβσκαγια για τα επόμενα έντεκα χρόνια. Της φέρονται σκληρά, και μερικές φορές ραβδίζεται γυμνή με βέργες από σημύδα. Είναι χαρακτηριστικό ότι τέτοιου είδους τελείως γυμνωμένη σωματική τιμωρία δεν ήταν συνήθης για πολιτικούς κρατούμενους εκείνη την εποχή.

ΟΙ ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ ΕΣΕΡΟΙ

Μετά την Φεβρουαριανή Επανάσταση του 1917, η Σπυριδώνοβα αποφυλακίζεται από τις γυναικείες φυλακές στο Νερτσίνσκ με την γενική αμνηστία που συμπεριελάμβανε τους φυλακισμένους επαναστάτες. που προτάθηκαν από την Αυτοκρατορική Γερμανία στη συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ. Η αφοσίωση της Σπυριδώνοβα ανταμείφθηκε όταν διορίστηκε επικεφαλής του Αγροτικού Τομέα της Κεντρικής Εκτελεστικής Επιτροπής του Πανρωσικού Σοβιέτ των Εργατών, Αγροτών και Στρατιωτών Βουλευτών – κατ' όνομα προϊσταμένη αξιωματούχος για τις αγροτικές υποθέσεις.

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΥ

Ο μήνας του μέλιτος μεταξύ Αριστερών Εσέρων και Μπολσεβίκων αποδείχθηκε βραχύβιος. Στα τέλη της άνοιξης του 1918 δημιουργήθηκαν Μπολσεβίκικα στρατιωτικά αποσπάσματα για να κάνουν αναγκαστικές επιτάξεις σιτηρών, σε μια απελπισμένη προσπάθεια να αποσοβηθεί η πείνα στις της δεν αρνήθηκε τη χρησιμότητα της τρομοκρατίας για την επίτευξη κάποιων στόχων. Μάλιστα, σε μετέπειτα εξομολόγησή της, αναφέρει ότι «βοήθησα στην εκτέλεση του γερμανού πρέσβη από την αρχή μέχρι το τέλος».]

Η Σπυριδώνοβα έσπευσε στο Θέατρο Μπολσόι, χώρο του διεξαγόμενου 5ου Συνεδρίου των Σοβιέτ, για να κάνει επίσημη δήλωση για την πολιτική όσον αφορά την εξέγερση των Αριστερών Εσέρων, αλλά διαπίστωσε ότι το Συνέδριο αναβλήθηκε σαν επακόλουθο της δολοφονίας και περισσότεροι από 400 Αριστεροί Εσέροι αντιπρόσωποι φυλακίστηκαν. Η Σπυριδώνοβα και ένας αριθμός άλλων Αριστερών Εσέρων ηγετών φυλακίστηκαν στην Μόσχα, και ο Αγροτικός Τομέας του Πανρωσικού Συνεδρίου των Σοβιέτ διαλύθηκε.

Γνωστοποιήθηκε ότι η Σπυριδώνοβα



Αρχές Απριλίου μέχρι τέλη Μαΐου του 1940. Η κομμουνιστική NKVD με απόφαση του Πολιτικού Γραφείου δολοφονεί δεκάδες χιλιάδες Πολωνούς στο δάσος του Κατύν

φθη από την Τσεκά της Μόσχας. Δικάστηκε άλλη μια φορά στις 24 Φεβρουαρίου 1919, με τον Μπολσεβίκο ηγέτη Νικολάι Μπουχάριν μοναδικό μάρτυρα κατηγορίας, να κατηγορεί την Σπυριδώνοβα ότι ήταν ψυχικά ασθενής και απειλή για την κοινωνία, στην θανάσιμη πολιτική ατμόσφαιρα του Ρωσικού Εμφυλίου Πολέμου. Η Σπυριδώνοβα κρίθηκε ένοχη και καταδικάστηκε σε ένα χρόνο εγκλεισμό σε ψυχιατρικό θεραπευτήριο, απομακρύνοντάς την με τον τρόπο αυτό αποτελεσματικά από την εν εξελίξει πολιτική.

Αντί για το θεραπευτήριο, η Σπυριδώνοβα στην πραγματικότητα φυλακίστηκε σε ένα μικρό κελλί μέσα σε στρατόπεδο, όπου η ήδη εύθραυστη υγεία της επιδεινώθηκε σύντομα. Στις 2 Απριλίου 1919 οργανώθηκε, με επιτυχία, απόδραση από Αριστερούς Εσέρους μαχητές. Μετά την απελευθέρωσή της έζησε στην παρανομία, στην Μόσχα, με το ψευδώνυμο Ονουφρίεβα. Τελικά, συνελήφθη πάλι, άρρωστη από τύφο και πάσχοντας από μη διασαφηνισμένη νευρική διαταραχή. Μετά την ανάρρωση σε ιατρική μονάδα της Τσεκά, η Σπυριδώνοβα μεταφέρθηκε σε ψυχιατρική φυλακή.

Τελικά, αφέθηκε ελεύθερη υπό την επίβλεψη δύο Αριστερών Εσέρων συντρόφων, στις 18 Νοεμβρίου 1921, υπό τον όρο ότι θα σταματήσει και θα απέχει από κάθε πολιτική δραστηριότητα. Κατά την εκτίμηση του ιστορικού Αλεξάντερ Ραμπίνοβιτς, «δεν υπάρχουν στοιχεία ότι παραβίασε ποτέ αυτόν τον όρο». Η ενεργή πολιτική ζωή της Σπυριδώνοβα έφτασε στο τέλος.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Το 1937, ο Ιωσήφ Στάλιν δίνει εντολή να συλληφθεί η Σπυριδώνοβα στην Ουφά μαζί με δώδεκα άλλους πρώην Αριστερούς Εσέρους που ζούσαν εκεί. Κηρύσσεται ένοχη για τον σχεδιασμό αγροτικής εξέγερσης.

Στις 20 Μαρτίου η Σπυριδώνοβα μεταφέρεται στο Ακατούι στη Σιβηρία, μαζί με άλλες πέντε εξέχουσες γυναίκες Εσέρες αγωνίστριες. Η ομάδα μερικές φορές αποκαλούνταν Σεστέρκα («Έξι»). Η Σπυριδώνοβα ήταν η πιο διάσημη, όντας νέα, ελκυστική, και Ρωσίδα (οι άλλες ήταν Εβραίες, Λευκορωσίδες και Ουκρανές). Οι Σεστέρκα μεταφέρθηκαν με τραίνο από την Μόσχα στο συγκρότημα των φυλακών στο Νερτσίνσκ (ανατολικά της Λίμνης Βαϊκάλη και κοντά στα σύνορα με την Κίνα). Κατά την διάρκεια αυτού του ταξιδιού, το τραίνο το υποδέχονταν σε κάθε σταθμό πλήθη υποστηρικτών. Η Σπυριδώνοβα μιλούσε στα πλήθη, εξηγώντας το πολιτικό πρόγραμμα των Εσέρων.

Εν συνεχεία, κρατείται στη φυλακή Μαλτζέβσκαγια για τα επόμενα έντεκα χρόνια. Της φέρονται σκληρά, και μερικές φορές ραβδίζεται γυμνή με βέργες από σημύδα. Είναι χαρακτηριστικό ότι τέτοιου είδους τελείως γυμνωμένη σωματική τιμωρία δεν ήταν συνήθης για πολιτικούς κρατούμενους εκείνη την εποχή.

ΟΙ ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ ΕΣΕΡΟΙ

Μετά την Φεβρουαριανή Επανάσταση του 1917, η Σπυριδώνοβα αποφυλακίζεται από τις γυναικείες φυλακές στο Νερτσίνσκ με την γενική αμνηστία που συμπεριελάμβανε τους φυλακισμένους επαναστάτες. Με την επιστροφή της, χαίρει ευρύτατης αποδοχής από τον λαό της Ρωσίας, και λατρευόταν από πολλούς αγρότες σχεδόν σαν αγία.

Η Σπυριδώνοβα ταξίδεψε από την Σιβηρία στη Μόσχα για να παρακολουθήσει το 3ο Εθνικό Συνέδριο του Κόμματος των Σοσιαλεπαναστατών στα τέλη Μαΐου 1917, όμως η συνάθροιση δεν την εξέλεξε στην διοικούσα Κεντρική Επιτροπή του Κόμματος. Παρά την αποτυχία αυτή, η Σπυριδώνοβα αναμίχθηκε έντονα στις υποθέσεις του Κόμματος ως ηγέτης της οργάνωσης των Εσέρων στην Πετρούπολη. Ασχολήθηκε επίσης με το έργο της βοήθειας για την δημιουργία σοβιέτ αγροτών.

Μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, η Σπυριδώνοβα συνέδεσε το πεπρωμένο

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΥ

Ο μήνας του μέλιτος μεταξύ Αριστερών Εσέρων και Μπολσεβίκων αποδείχθηκε βραχύβιος. Στα τέλη της άνοιξης του 1918 δημιουργήθηκαν Μπολσεβίκικα στρατιωτικά αποσπάσματα για να κάνουν αναγκαστικές επιτάξεις σιτηρών, σε μια απελπισμένη προσπάθεια να αποσοβηθεί η πείνα στις πόλεις εν μέσω οικονομικής κατάρρευσης. Η ενότητα μετατράπηκε σε αντιπαλότητα σχετικά με το μέλλον της επανάστασης και προέκυψε ανταγωνισμός για τον έλεγχο του επικείμενου 5ου Συνεδρίου των Σοβιέτ, που είχε προγραμματιστεί να αρχίσει στη Μόσχα, στις 4 Ιουλίου 1918. Στις 24 Ιουνίου η Κεντρική Επιτροπή των Αριστερών Εσέρων αποφάσισε να αρχίσει εκστρατεία τρομοκράτησης κατά των Γερμανών αξιωματούχων στη Ρωσία, σε μια προσπάθεια να σαμποτάρουν την μισητή συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ και να επιβάλουν μια πιο σταθερή συμμαχία με την αγροτιά κατά την διάρκεια της κρίσης που θα προέκυπτε.

Στις 7 Ιουλίου 1918 δύο μέλη του Κόμματος των Αριστερών Εσέρων, ο Ιακώβ Μπλιούμκιν και ο Νικολάι Αντρέεβ, δολοφόνησαν ... εξέγερση των Αριστερών Εσέρων, αλλά διαπίστωσε ότι το Συνέδριο αναβλήθηκε σαν επακόλουθο της δολοφονίας και περισσότεροι από 400 Αριστεροί Εσέροι αντιπρόσωποι φυλακίστηκαν. Η Σπυριδώνοβα και ένας αριθμός άλλων Αριστερών Εσέρων ηγετών φυλακίστηκαν στην Μόσχα, και ο Αγροτικός Τομέας του Πανρωσικού Συνεδρίου των Σοβιέτ διαλύθηκε.



Αρχές Απριλίου μέχρι τέλη Μαΐου του 1940. Η κομμουνιστική NKVD με απόφαση του Πολιτικού Γραφείου δολοφονεί δεκάδες χιλιάδες Πολωνούς στο δάσος του Κατύν

Γνωστοποιήθηκε ότι η Σπυριδώνοβα επρόκειτο να δικαστεί την 1η Δεκεμβρίου 1918, αλλά για να μειωθεί η πιθανότητα δημιουργίας μιας ενδεχόμενα ασταθούς κατάστασης, έγινε μυστική δίκη στις 27 Νοεμβρίου, όπου και καταδικάστηκε σε ένα χρόνο φυλακή για τον ρόλο της στην εξέγερση των Αριστερών Εσέρων, αλλά αμνηστεύτηκε την επόμενη ημέρα.

ΦΥΛΑΚΙΣΗ ΞΑΝΑ

Η Σπυριδώνοβα έγινε η φωνή μιας ριζοσπαστικής φράξιας των Αριστερών Εσέρων που ήταν αντίθετη σε οποιονδήποτε συμβιβασμό με το μπολσεβίκικο καθεστώς και κατηγόρησε δημόσια την κυβέρνηση ότι πρόδωσε την επανάσταση με τις πολιτικές και τις πράξεις της. Παρά την δριμεία άρ... ραπευτήριο, απομακρύνοντάς την με τον τρόπο αυτό αποτελεσματικά από την εν εξελίξει πολιτική.

Αντί για το θεραπευτήριο, η Σπυριδώνοβα στην πραγματικότητα φυλακίστηκε σε ένα μικρό κελλί μέσα σε στρατόπεδο, όπου η ήδη εύθραυστη υγεία της επιδεινώθηκε σύντομα. Στις 2 Απριλίου 1919 οργανώθηκε, με επιτυχία, απόδραση από Αριστερούς Εσέρους μαχητές. Μετά την απελευθέρωσή της έζησε στην παρανομία, στην Μόσχα, με το ψευδώνυμο Ονουφρίεβα. Τελικά, συνελήφθη πάλι, άρρωστη από τύφο και πάσχοντας από μη διασαφηνισμένη νευρική διαταραχή. Μετά την ανάρρωση σε ιατρική μονάδα της Τσεκά, η Σπυριδώνοβα μεταφέρθηκε σε ψυχιατρική φυλακή.

Τελικά, αφέθηκε ελεύθερη υπό την επίβλεψη δύο Αριστερών Εσέρων συντρόφων, στις 18 Νοεμβρίου 1921, υπό τον όρο ότι θα σταματήσει και θα απέχει από κάθε πολιτική δραστηριότητα. Κατά την εκτίμηση του ιστορικού Αλεξάντερ Ραμπίνοβιτς, «δεν υπάρχουν στοιχεία ότι παραβίασε ποτέ αυτόν τον όρο». Η ενεργή πολιτική ζωή της Σπυριδώνοβα έφτασε στο τέλος.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Το 1937, ο Ιωσήφ Στάλιν δίνει εντολή να συλληφθεί η Σπυριδώνοβα στην Ουφά μαζί με δώδεκα άλλους πρώην Αριστερούς Εσέρους που ζούσαν εκεί. Κηρύσσεται ένοχη για τον σχεδιασμό αγροτικής εξέγερσης, και καταδικάζεται σε 25 χρόνια φυλάκιση από το Στρατοδικείο στις 8 Μαρτίου 1937. Μετά από απεργία πείνας κρατείται σε απομόνωση στις φυλακές Ορέλ. Μαρτυρίες αναφέρουν ότι «οι φύλακες της φέρονται τόσο αποτρόπαια όσο και η τσαρική αστυνομία μερικές δεκαετίες πριν». Από το κελί της γράφει πολλές επιστολές προς τον Γενικό Εισαγγελέα της ΕΣΣΔ, με αίτημα να την σκοτώσει αμέσως και να σταματήσει το μαρτύριο.

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1941 (τρεις μήνες μετά την Γερμανική εισβολή στην ΕΣΣΔ), η Σπυριδώνοβα και 162 άλλοι πολιτικοί κρατούμενοι (μεταξύ αυτών ο Κριστιάν Ρακόφσκι και η Όλγα Καμένεβα), εκτελούνται από την NKVD (Λαϊκό Κομισαριάτο Εσωτερικών Υποθέσεων = η διαβόητη μυστική αστυνο-

των Εσέρων.

Εν συνεχεία, κρατείται στη φυλακή Μαλτζέβσκαγια για τα επόμενα έντεκα χρόνια. Της φέρονται σκληρά, και μερικές φορές ραβδίζεται γυμνή με βέργες από σημύδα. Είναι χαρακτηριστικό ότι τέτοιου είδους τελείως γυμνωμένη σωματική τιμωρία δεν ήταν συνήθης για πολιτικούς κρατούμενους εκείνη την εποχή.

ΟΙ ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ ΕΣΕΡΟΙ

Μετά την Φεβρουαριανή Επανάσταση του 1917, η Σπυριδώνοβα αποφυλακίζεται από τις γυναικείες φυλακές στο Νερτσίνσκ με την γενική αμνηστία που συμπεριελάμβανε τους φυλακισμένους επαναστάτες. Με την επιστροφή της, χαίρει ευρύτατης αποδοχής από τον λαό της Ρωσίας, και λατρευόταν από πολλούς αγρότες σχεδόν σαν αγία.

Η Σπυριδώνοβα ταξίδεψε από την Σιβηρία στη Μόσχα για να παρακολουθήσει το 3ο Εθνικό Συνέδριο του Κόμματος των Σοσιαλεπαναστατών στα τέλη Μαΐου 1917, όμως η συνάθροιση δεν την εξέλεξε στην διοικούσα Κεντρική Επιτροπή του Κόμματος. Παρά την αποτυχία αυτή, η Σπυριδώνοβα αναμίχθηκε έντονα στις υποθέσεις του Κόμματος ως ηγέτης της οργάνωσης των Εσέρων στην Πετρούπολη. Ασχολήθηκε επίσης με το έργο της βοήθειας για την δημιουργία σοβιέτ αγροτών.

Μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, η Σπυριδώνοβα συνέδεσε το πεπρωμένο της με την αυτόνομη οργάνωση των Αριστερών Εσέρων, στην στήριξη, των πρώην αντιπάλων, από το Κόμμα των Μπολσεβίκων. Η Σπυριδώνοβα κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες για να επιτευχθεί κυβέρνηση ενότητας μεταξύ Μπολσεβίκων, αριστερών Εσέρων και Διεθνιστών Μενσεβίκων, και ήταν μια από τους μόλις μια χούφτα Αριστερών Εσέρων ηγετών που υποστήριξε την απόφαση του Λένιν να συμφωνήσει με τους δρακόντειους όρους άμεσης ειρήνης



Αρχές Απριλίου μέχρι τέλη Μαΐου του 1940. Η κομμουνιστική NKVD με απόφαση του Πολιτικού Γραφείου δολοφονεί δεκάδες χιλιάδες Πολωνούς στο δάσος του Κατύν

προσπάθεια να αποσοβηθεί η πείνα στις πόλεις εν μέσω οικονομικής κατάρρευσης. Η ενότητα μετατράπηκε σε αντιπαλότητα σχετικά με το μέλλον της επανάστασης και προέκυψε ανταγωνισμός για τον έλεγχο του επικείμενου 5ου Συνεδρίου των Σοβιέτ, που είχε προγραμματιστεί να αρχίσει στη Μόσχα, στις 4 Ιουλίου 1918. Στις 24 Ιουνίου η Κεντρική Επιτροπή των Αριστερών Εσέρων αποφάσισε να αρχίσει εκστρατεία τρομοκράτησης κατά των Γερμανών αξιωματούχων στη Ρωσία, σε μια προσπάθεια να σαμποτάρουν την μισητή συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ και να επιβάλουν μια πιο σταθερή συμμαχία με την αγροτιά κατά την διάρκεια της κρίσης που θα προέκυπτε.

Στις 7 Ιουλίου 1918 δύο μέλη του Κόμματος των Αριστερών Εσέρων, ο Ιακώβ Μπλιούμκιν και ο Νικολάι Αντρέεβ, δολοφόνησαν τον Γερμανό πρέσβη Βίλχεμ Μίρμπαχ. Αντί να τροφοδοτηθεί νέα σύγκρουση με την Γερμανία, όπως πίστευαν οι σοσιαλεπαναστάτες, ο Λένιν χρησιμοποίησε την δολοφονία του Μίρμπαχ σαν δικαιολογία για την απαγόρευση της οργάνωσης των Αριστερών Εσέρων. Κινητοποιήθηκαν γρήγορα στρατεύματα για να απομονώσουν με επιτυχία τις μονάδες μάχης των πρώην συμμάχων τους.

[Να σημειωθεί ότι η Σπυριδώνοβα ποτέ

Γνωστοποιήθηκε ότι η Σπυριδώνοβα επρόκειτο να δικαστεί την 1η Δεκεμβρίου 1918, αλλά για να μειωθεί η πιθανότητα δημιουργίας μιας ενδεχόμενα ασταθούς κατάστασης, έγινε μυστική δίκη στις 27 Νοεμβρίου, όπου και καταδικάστηκε σε ένα χρόνο φυλακή για τον ρόλο της στην εξέγερση των Αριστερών Εσέρων, αλλά αμνηστεύτηκε την επόμενη ημέρα.

ΦΥΛΑΚΙΣΗ ΞΑΝΑ

Η Σπυριδώνοβα έγινε η φωνή μιας ριζοσπαστικής φράξιας των Αριστερών Εσέρων που ήταν αντίθετη σε οποιονδήποτε συμβιβασμό με το μπολσεβίκικο καθεστώς και κατηγόρησε δημόσια την κυβέρνηση ότι πρόδωσε την επανάσταση με τις πολιτικές και τις πράξεις της. Παρά την δριμεία άρνησή της να συμβιβαστεί, η Σπυριδώνοβα κράτησε απόσταση από την τρομοκρατική πτέρυγα των Αριστερών Εσέρων, επικεντρώνοντας αντίθετα την αγκιτάτσιά της γύρω από την ιδέα της αναζωογόνησης του συστήματος των σοβιέτ, σε αντίθεση προς την διακυβέρνηση του Μπολσεβίκικου κόμματος με γραφειοκρατικά διατάγματα.

Τον Ιανουάριο του 1919, μετά από άλλη δημόσια ομιλία εναντίωσης στην Μπολσεβίκικη κυβέρνηση, η Σπυριδώνοβα συνελή-

μεταφέρθηκε σε ψυχιατρική φυλακή.

Τελικά, αφέθηκε ελεύθερη υπό την επίβλεψη δύο Αριστερών Εσέρων συντρόφων, στις 18 Νοεμβρίου 1921, υπό τον όρο ότι θα σταματήσει και θα απέχει από κάθε πολιτική δραστηριότητα. Κατά την εκτίμηση του ιστορικού Αλεξάντερ Ραμπίνοβιτς, «δεν υπάρχουν στοιχεία ότι παραβίασε ποτέ αυτόν τον όρο». Η ενεργή πολιτική ζωή της Σπυριδώνοβα έφτασε στο τέλος.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Το 1937, ο Ιωσήφ Στάλιν δίνει εντολή να συλληφθεί η Σπυριδώνοβα στην Ουφά μαζί με δώδεκα άλλους πρώην Αριστερούς Εσέρους που ζούσαν εκεί. Κηρύσσεται ένοχη για τον σχεδιασμό αγροτικής εξέγερσης, και καταδικάζεται σε 25 χρόνια φυλάκιση από το Στρατοδικείο στις 8 Μαρτίου 1937. Μετά από απεργία πείνας κρατείται σε απομόνωση στις φυλακές Ορέλ. Μαρτυρίες αναφέρουν ότι «οι φύλακες τής φέρονται τόσο αποτρόπαια όσο και η τσαρική αστυνομία μερικές δεκαετίες πριν». Από το κελί της γράφει πολλές επιστολές προς τον Γενικό Εισαγγελέα της ΕΣΣΔ, με αίτημα να την σκοτώσει αμέσως και να σταματήσει το μαρτύριο.

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1941 (τρεις μήνες μετά την Γερμανική εισβολή στην ΕΣΣΔ), η Σπυριδώνοβα και 162 άλλοι πολιτικοί κρατούμενοι (μεταξύ αυτών ο Κριστιάν Ρακόφσκι και η Όλγα Καμένεβα), εκτελούνται από την NKVD (Λαϊκό Κομισαριάτο Εσωτερικών Υποθέσεων = η διαβόητη μυστική αστυνομία της Ε.Σ.Σ.Δ την εποχή του Στάλιν) στο Δάσος Μεντβέντεβ, έξω από το Ορυόλ.

Πηγές:

Alexander Rabinowitch, "Spiridonova," in Edward Acton, Vladimir Iu. Cherniaev, and William G. Rosenberg (eds.), Critical Companion to the Russian Revolution, 1914-1921. Bloomington, IN: Indiana University Press, 1997.

Μετάφραση-απόδοση Π.